TERRY PRATCHETT

SERIA LUMEA DISC

PRIN CELE STRĂINĂTĂŢI

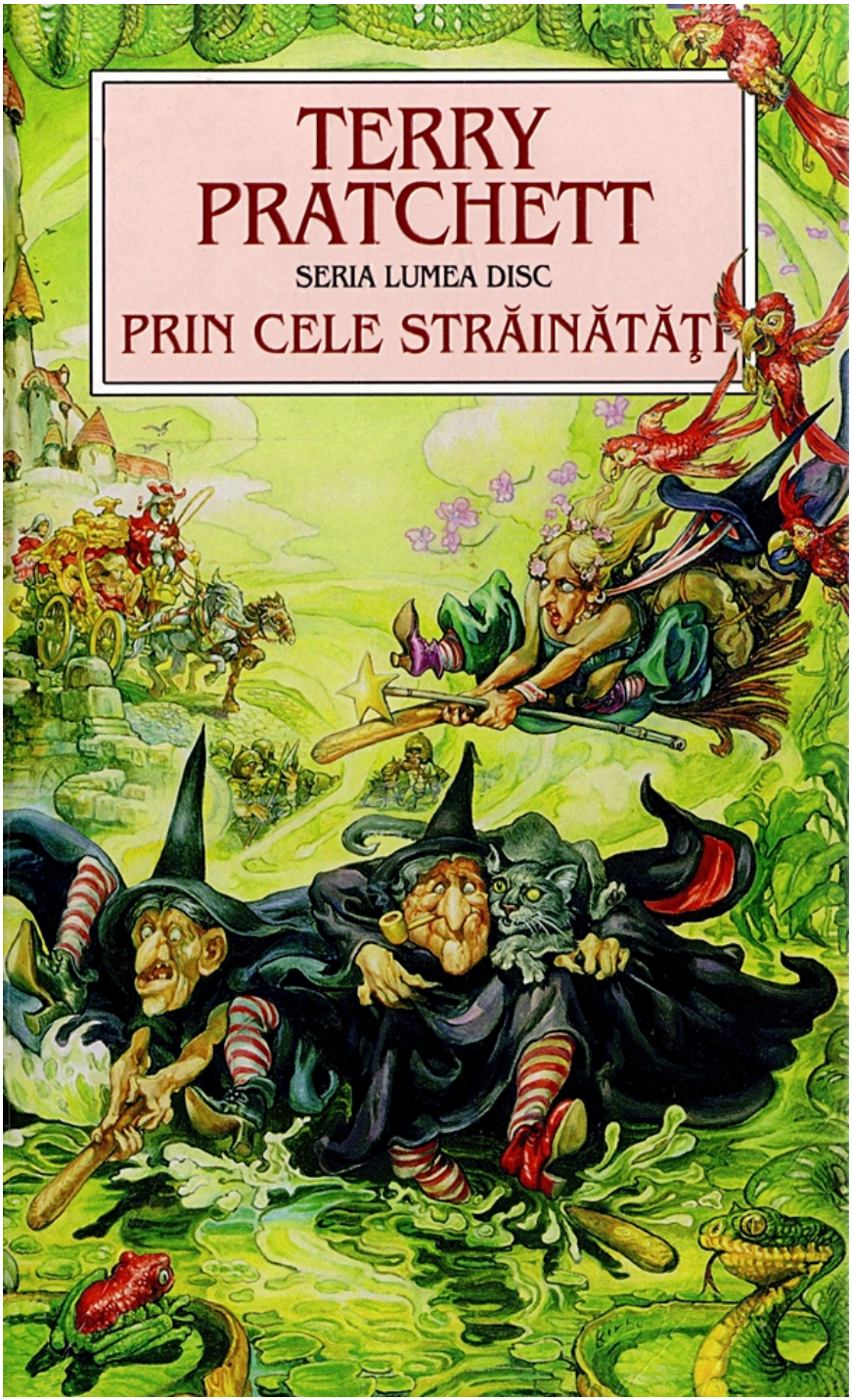

TERRY PRATCHETT

PRIN CELE STRĂINĂTĂȚI

Traducere de ALICE I. POPESCU

Dedicată tuturor acelor oameni – și de ce nu? – care, după publicarea *Straniilor surate*, l-au potopit pe autor cu versiunea proprie a versurilor din „Cântecul ariciului”.

Văleu, văleu de mine...

Iată Lumea Disc, care călătorește prin spațiu pe spinarea a patru elefanți care, la rândul lor, stau pe carapacea Marelui A'Tuin, țestoasa cerească.

Odată ca niciodată, un asemenea univers era considerat neobișnuit și, poate, imposibil.

Pe de altă parte... lucrurile erau așa simple, odată ca niciodată.

Fiindcă universul era plin de ignoranță peste tot și cercetătorul îl scotocea ca un prospector ghemuit lângă un pârâu de munte, căutând aurul cunoașterii în pietrișul prostiei, în nisipul incertitudinii și printre gângăniile mișunătoare cu opt picioare ale superstiției.

Din când în când se mai ridica și zicea chestii de genul: „Ura, am descoperit a Treia Lege a lui Boyle". Și toată lumea știa cum stau lucrurile. Dar problema e că ignoranța a devenit mai interesantă, mai ales ignoranța vastă și fascinantă despre lucruri imense și importante ca materia și creația, și oamenii au renunțat să-și mai construiască răbdători căsuțele din surcele raționale în mijlocul haosului universului și au început să se preocupe de haos în sine – în parte fiindcă e mult mai ușor să fii expert în haos, dar mai ales fiindcă-ți ies niște modele trăsnet de pus pe tricou{1}.

Și în loc să facă o cercetare ca lumea{2}, cercetătorii au început să se dea mari zicând că de fapt e imposibil să cunoști ceva, și că oricum nu există nimic care să fie cu adevărat realitate și pe care s-o poți cunoaște, și ce extraordinar de interesantă e chestia asta, și apropo, știi că s-ar putea să existe o grămadă de mici universuri peste tot, dar nu le putem vedea fiindcă-s înfășurate foarte strâns? Și apropo, nu-i așa că am un tricou grozav?

În comparație cu așa ceva, o țestoasă mare cu o lume în spinare e chiar banală. Cel puțin nu se face că nu există, și nimeni de pe Lumea Disc nu a încercat vreodată să-i dovedească inexistența, de teamă să nu aibă cumva dreptate și să se trezească plutind deodată prin spațiu. Și asta fiindcă Lumea Disc există chiar pe muchia realității. Orice

flecuşteţ poate trece dincolo. Aşa că, pe Lumea Disc, oamenii iau lucrurile în serios.

Lucruri cum ar fi poveştile.

Fiindcă poveştile sunt importante.

Oamenii cred că poveştile sunt scrise de oameni. De fapt, e exact invers.

Poveştile există independent de personajele lor. Dacă ştii asta, atunci cunoaşterea înseamnă putere.

Poveştile, mari panglici fluturânde de spaţiu-timp modelat, au tot şerpuit şi s-au tot încolăcit în jurul universului de când a început timpul. Şi au evoluat. Cele mai slabe au pierit, cele mai tari au supravieţuit şi s-au îngrăşat cu fiecare rostire... poveşti, răsucindu-se în întuneric.

Şi prin însăşi prezenţa lor, imprimă un motiv palid, dar insistent, pe haosul reprezentat de istorie. Poveştile sapă făgaşe suficient de adânci ca oamenii să le urmeze, aşa cum apa urmează mereu acelaşi drum când se scurge de pe munte. Şi de fiecare dată când un nou actor calcă pe poteca poveştii, şanţul se adânceşte.

Asta se cheamă teoria cauzalităţii narative şi înseamnă că o poveste, odată ce a început, *ia o formă.* Adună vibraţiile tuturor celorlalte reprezentări ale ei care s-au înfăptuit vreodată.

De aceea istoria se tot repetă.

Aşa încât o mie de eroi au furat focul de la zei. O mie de lupi au mâncat-o pe bunicuţa, o mie de prinţese au fost sărutate. Un milion de personaje inconştiente au călcat, neştiutoare, pe potecile istoriei.

A devenit acum *imposibil* ca al treilea şi cel mai mic dintre fiii unui rege să *nu* izbândească dacă porneşte într-o misiune care i-a ucis fraţii.

Poveştilor nu le pasă cine ia parte la ele. Tot ce contează e ca povestea să fie spusă, să fie repetată. Sau, dacă preferaţi: poveştile sunt o formă de viaţă parazită, care mutilează alte vieţi după cum le convine[3].

E nevoie de tărie ca să te lupţi cu ele şi să devii bicarbonatul istoriei.

Odată ca niciodată...

Mâini cenuşii răsuciră ciocanul, lovind stâlpul atât de tare, încât se înfundă de-o şchioapă în pământul moale.

Încă două lovituri şi era fixat temeinic.

Din copacii de pe marginea drumului, şerpi şi păsări priveau în

tăcere. În mlaștină, aligatorii alunecau ca niște petice de apă dată naibii.

Mâini cenușii luară brațul crucii și-l fixară la locul lui, legându-l cu liane, strânse până trosneau.

Femeia privi, apoi luă o bucățică de oglindă și-o legă de vârful stâlpului.

— Haina, zise ea.

El lua haina și-i petrecu mânecile pe brațele crucii. Lemnele nu erau destul de lungi, așa că manșetele atârnau goale.

— Și pălăria, zise ea.

Era un joben înalt și negru. Strălucea.

Bucata de oglindă sclipea între bezna lui și haină.

— O să meargă? întrebă el.

— Da, zise ea. Până și oglinzile se oglindesc. O oglindă împotriva alteia. Se încruntă, printre copaci, la un turn alb și zvelt din depărtare. Trebuie să-i găsim imaginea.

— Păi atunci înseamnă că trebuie s-ajungă departe.

— Da. Avem nevoie de ajutor.

Femeia privi prin luminiș.

Invocase pe Domnul Drum Bun, Lady Bon Anna, Hotaloga Andrews și Nea Pas Mare. Erau niște zei cam de mâna a doua.

Dar mai buni de-atât nu-i putuse face.

***

Aceasta este o poveste despre poveşti.

Sau despre ce înseamnă, cu adevărat, să fii ursitoare.

Dar, mai ales, despre oglinzi și oglindire.

În întreg multiversul, sunt sute de triburi înapoiate{4} care nu suportă oglinzile și imaginile fiindcă, zic ei, fură o bucățică din sufletul omului și sufletul ţi se termină până la urmă. Iar cei care poartă mai multe haine zic că e doar o superstiție, deși oamenii care-și petrec viețile apărând în tot felul de imagini devin într-adevăr cam înguști și superficiali. Dar lumea atribuie chestia asta muncii excesive și *expunerii*, ceea ce e semnificativ.

Doar superstiție. Dar superstiția nu e obligatoriu greșită.

O oglindă poate fura o bucățică de suflet. O oglindă poate conține imaginea întregului univers, un cer întreg de stele într-un crâmpei de sticlă argintată, subțire ca o răsuflare.

Cine cunoaște oglinzile cunoaște aproape tot.

Privește în oglindă...

...mai departe...

...și vezi o lumină roșiatică pe un munte iernatic, la mii de mile de căldura vegetală a mlaștinii...

Localnicii îi spuneau Muntele Ursu. Asta fiindcă era pleșuv și trebuia să urci sus ca s-ajungi acolo, nu fiindcă avea mulți urși. Confuzia creată era totuși profitabilă; deseori apăreau prin sat tipi aroganți cu arbalete solide, cu plase și capcane, și angajau ghizi localnici să-i ducă la urși. Și cum prin partea locului toată lumea câștiga din povestea asta, ba vânzând ghiduri turistice, ba hărți cu peșterile ursilor, ba făcând bastoane cu urși, ceasuri cu cuc și cu urs, prăjituri în formă de urs și câte și mai câte, nimeni n-avea timp să corecteze ortografia[5].

Era un munte tare pleșuv.

Majoritatea copacilor se dădeau bătuți pe la jumătatea pantei, și doar câțiva pini rezistau în vârf, dând cam aceeași impresie cu firele pricăjite pe care și le răsfiră pe țeastă un chel care nu vrea să recunoască.

Era un loc în care se întâlneau vrăjitoarele.

În acea noapte, un foc ardea chiar în vârful muntelui. Figuri întunecate se mișcau în lumina tremurătoare.

Luna plutea pe o dantelă de nori.

Într-un târziu, o umbră înaltă, cu pălărie ascuțită, zise:

— Adică *toate* ați adus salată de cartofi?

Una dintre vrăjitoarele din Munții Vârfu Berbecelui, însă, nu era la sabat. Vrăjitoarelor le place și lor să mai iasă din casă, dar, de data asta, avea o întâlnire mai importantă. Și nu era genul de întâlnire pe care o poți amâna.

Desiderata Vâlcea își făcea testamentul.

Când era ea fată, bunica ei îi dăduse patru sfaturi importante ca să-i călăuzească pașii tineri pe potecile încâlcite ale vieții.

Și anume:

Să nu te încrezi niciodată într-un câine cu sprâncene galbene,

Ia întotdeauna numele și adresa flăcăului,

Nu sta niciodată între două oglinzi,

Și poartă întotdeauna izmene foarte curate în fiecare zi, fiindcă nu știi niciodată când te calcă vreun cal nărăvaș și te-omoară, și dacă te găsesc oamenii cu izmene murdare, ai să mori de rușine.

După care Desiderata se făcu mare și deveni vrăjitoare. Și unul dintre micile avantaje ale profesiei este că o vrăjitoare știe exact când

va muri și deci poate purta ce izmene vrea ea.[6]

Asta fusese cu optzeci de ani în urmă, când ideea de a ști exact când ai să mori era foarte plăcută, fiindcă în sinea ta, firește, știai că ai să trăiești veșnic.

Asta a fost atunci.

Dar acum e acum.

Și veșnicia nu pare să mai țină așa mult ca pe vremuri.

Încă un buștean se prefăcu în scrum în vatră. Desiderata nu-și bătuse capul să cumpere provizii pentru iarnă. Nu prea avea rost.

Și apoi, desigur, mai era și chestia asta...

O împachetase cu grijă, un pachețel lung și îngust. Acum împături scrisoarea, trecu adresa, după care o îndesă pe sub sfoară. Gata treaba.

Ridică ochii. Desiderata orbise de treizeci de ani, dar asta nu reprezintă o problemă. De când se știa, fusese binecuvântată (dacă ăsta e cuvântul) cu darul clarviziunii. Așa că, dacă se ducea vederea obișnuită, pur și simplu te antrenai să prezici prezentul, ceea ce e oricum mai ușor decât viitorul. Și cum ochii minții n-au nevoie de lumină, făceai economie de lumânări. Întotdeauna există o parte bună, dacă știi unde să te uiți. Metaforic vorbind.

În fața ei, pe perete, era o oglindă.

Chipul din ea nu aparținea Desideratei, care avea o față rotundă și rozalie.

Era chipul unei femei obișnuite să poruncească. Desiderata nu era genul care să dea ordine. De fapt, chiar dimpotrivă.

Femeia zise:

— Ești pe moarte, Desiderata.

— Fără îndoială.

— Ai îmbătrânit. Cele ca tine așa sfârșesc. Puterea ți s-a dus aproape cu totul.

— Așa e, Lilith, zise Desiderata blând.

— Așa că n-o mai poți ocroti.

— Mă tem că nu, zise Desiderata.

— Am rămas doar eu și femeia cea rea din mlaștină. Iar eu voi învinge.

— Așa se pare, din păcate.

— Trebuia să-ți găsești o urmașă.

— N-am avut timp niciodată. Nu prea mă pricep la planificare.

Fața din oglindă se mări, ca și cum purtătoarea ei se apropie puțin de partea ei de oglindă.

— *Ai pierdut*, Desiderata Vâlcea.

— Așa se pare.

Desiderata se ridică în picioare, un pic șovăielnic, și luă o bucată de pânză.

Fața din oglindă părea furioasă. Era evident că, în opinia ei, oamenii care sunt învinși ar fi cazul să arate abătuți, nu ca și cum s-ar amuza pe socoteala ta.

— Nu înțelegi că ai pierdut? Știi ce înseamnă asta?

— Ba înțeleg foarte bine, zise Desiderata. Adio, milady.

Puse pânza peste oglindă.

Se auzi un șuier mânios, apoi liniște.

Desiderata stătu o vreme, pe gânduri.

Apoi ridică fruntea și zise:

— Tocmai a fiert apa-n ceainic. Bei o ceașcă de ceai?

— NU, MULȚUMESC, se auzi o voce în spatele ei.

— Aștepți de mult?

— DINTOTDEAUNA.

— Nu te țin din treabă, nu-i așa?

— ÎN NOAPTEA ASTA NU-S PREA OCUPAT.

— Eu îmi fac niște ceai. Cred că mai e și un biscuit.

— NU, MULȚUMESC.

— Dacă ți se face poftă, e în borcanul de pe șemineu. Ceramică klatchiana autentică, să știi. Făcută de un meșter klatchian autentic. Din Klatch, adăugă ea.

— SERIOS?

— Obișnuiam să călătoresc mult, în tinerețe.

— DA?

— Frumoase zile. Desiderata răscoli jarul. Așa era slujba, știi. Probabil e la fel și în cazul tău.

— DA.

— Nu știam niciodată când avea să mă cheme. Bine, tu știi, normal. În bucătării mai ales. Mai mereu ajungeam prin bucătării. Și câteva baluri, dar de obicei bucătării.

Luă ceainicul de pe foc și turnă apă clocotită în cana de pe vatră.

— AHA.

— Le îndeplineam dorințele.

Moarte păru nedumerit.

— CUM ADICĂ? VREI SĂ SPUI... DULAPURI ÎN PERETE? CHIUVETE NOI? CHESTII DE-ASTEA?

— Nu, nu. Dorințele *oamenilor*. Desiderata suspină. Să fii ursitoare e o mare responsabilitate. Să știi când să te oprești, vreau să spun.

Oamenii ale căror dorințe le îndeplinești nu sunt întotdeauna cumsecade. Deci ce e bine să le dai: ce-și doresc sau ce-ar avea *nevoie?*

Moarte dădu din cap politicos. Din punctul lui de vedere, oamenii primeau ce li se dădea.

— De exemplu, chestia asta din Genua... începu Desiderata.

Moarte ridică iute privirea.

— GENUA?

— Știi locul? Păi da, cum să nu...

— ȘTIU... TOATE LOCURILE, BINEÎNȚELES.

Chipul Desideratei se îmblânzi. Cu ochii minții, ea privea departe.

— Eram două. Așa fac ursitoarele, merg câte două. Eu și Lady Lilith. Îți dă multă putere treaba asta cu ursitul, e ca și cum ai scrie istoria. Ce mai calea-valea, s-a născut fetița, din flori, dar nu prea conta, că părinții puteau să facă nunta, doar că nu prea le păsa de asta... și Lilith i-a ursit frumusețe și putere și să se mărite cu un prinț. Ce să spun! Și de atunci tot trage sforile ca să se împlinească ursita. Ce mai puteam eu să fac? Nu te poți împotrivi unei ursite ca asta. Lilith știe ce putere au poveștile. Am făcut ce am putut, dar Lilith e puternică. Aud că acum ea conduce orașul. Dă peste cap o țară întreagă doar ca să îndeplinească povestea! Și acum oricum e prea târziu. Cel puțin, pentru mine. Așa că predau responsabilitatea. Asta-i treaba cu ursitul. Nimeni nu vrea *să* fie ursitoare. Afară de Lilith, firește. Are o idee fixă cu chestia asta. Așa că trimit pe altcineva. Dar s-ar putea să fie prea târziu.

Desiderata era o ființă iertătoare. Ursitoarele capătă cu vremea o înțelegere profundă a naturii umane, iar ca urmare a acestui fapt, cele bune devin blajine și cele rele, puternice. Nu-i stătea în fire să fie categorică, dar puteai să fii sigur că dacă ea folosește o expresie blândă ca o idee fixă, probabil că e vorba despre cineva aflat la mile dincolo de orizontul nebuniei și care accelerează în continuare.

Turnă ceaiul.

— Asta-i problema cu clarviziunea, zise ea. Poți să vezi ce se-ntâmplă, dar habar n-ai ce *înseamnă.* Am văzut viitorul. E cu o caleașcă făcută dintr-un dovleac. Și așa ceva nu se poate. Și mai sunt vizitii făcuți din șoareci, ceea ce e greu de crezut. Și un ceas care bate miezul nopții, și ceva legat de un pantof de sticlă. Și toate astea o să se întâmple. Că așa-i cu poveștile. Și pe urmă m-am gândit: Știu eu pe cineva care face poveștile să lucreze în folosul ei.

Suspină din nou.

— Ce mi-ar plăcea să merg eu la Genua, zise. Mi-ar prinde bine

căldura. Și vine și Marțea Grasă. Pe vremuri mergeam mereu la Genua de Marțea Grasă.

Urmă tăcere semnificativă.

Apoi Moarte zise:

— DOAR NU-MI CERI MIE SĂ ÎNDEPLINESC O DORINȚĂ?

— Na-ți-o bună! Da' ce, îndeplinește cineva dorințele ursitoarelor? Desiderata avea din nou privirea aceea absentă, și vorbea mai mult cu sine. Asta-i. Trebuie să le fac pe toate trei să meargă la Genua. Trebuie să se ducă, fiindcă le-am *văzut* acolo. Toate trei. Și n-o să fie ușor, cu unele ca ele. Trebuie mintologie. Să le fac să se trimită singure. Spune-i lui Esme Batevreme că trebuie să meargă undeva și-o să stea acasă numai de încăpățânată ce e. Zi-i că n-are voie, și-o să se ducă, chiar de-ar fi să meargă până acolo pe sticlă pisată. Asta-i chestia cu neamul Batevreme. Nu se dau bătuți nicicum.

Ceva păru s-o amuze.

— Dar *una* dintre ele n-o să aibă încotro și-o să învețe să piardă.

Moarte nu spuse nimic. Din perspectiva lui, medită Desiderata, toată lumea învăța să piardă, odată și-odată.

Desiderata își termină ceaiul. Apoi se ridică, își puse oarecum ceremonios pălăria țuguiată și ieși șchiopătând pe ușa din dos.

La câțiva pași de casă, se găsea o groapă adâncă, săpată sub copaci, cu o scăriță în ea, pusă de o persoană prevăzătoare. Femeia coborî și, cu oarecare dificultate, scoase scărița afară. Apoi se culcă, dar se ridică imediat în capul oaselor.

— Domnul Crossit, trolul de la gater, face niște sicrie foarte ieftine, dacă te mulțumești cu lemn de pin.

— O SĂ ȚIN MINTE.

— Și-o să vină Hurker braconierul să astupe groapa diseară în drum spre casă, că tot el a săpat-o, zise ea cu voce destinsă. Îmi place să fiu ordonată. Dă tonul, maestre!

— CUM? AHA. O FIGURĂ DE STIL.

Ridică coasa.

Desiderata Vâlcea trecu în lumea drepților.

— Ia te uită, zise, n-a durut deloc. Și ce facem acuma?

Și iată Genua. Regatul magic. Orașul de diamant. Țara norocoasă.

În inima orașului, o femeie stătea între două oglinzi, privindu-și reflecțiile întinzându-se spre infinit.

Oglinzile erau la rândul lor în centrul unui octogon de oglinzi, deschis către cer în vârful celui mai înalt turn al palatului. Erau așa de

multe reflecții, de fapt, încât era foarte greu să-ți dai seama unde se terminau oglinzile și unde începea persoana cea reală.

Numele ei era Lady Lilith de Tempscire, deși în cursul vieții ei lungi și aventuroase mai avusese multe altele. Și asta era ceva ce învățase de la început. Dacă voiai s-ajungi departe în viață – și dintru început se hotărâse că voia să ajungă cât se poate de departe –, nu trebuie să-ți pese de nume sau de unde-ți tragi puterea. Îngropase trei bărbați, și cel puțin doi dintre ei fuseseră deja morți.

Și trebuia să călătorești mult. Fiindcă majoritatea oamenilor nu ajungeau prea departe de locul de baștină. Dacă schimbai țara și numele, și știai cum să te porți, lumea ți se se deschidea dinainte ca o scoică. De exemplu, nu trebuise să străbată decât o sută de mile ca să devină Lady.

Dar acum nu-i păsa cât de departe trebuie să meargă...

Cele două oglinzi principale erau puse aproape – dar nu exact – față în față, așa că Lilith putea să se uite peste umăr și să-și vadă imaginile cum se învârtejesc în jurul universului din oglindă.

Se putea simți *pe sine* cum se scurge în *ea însăși* și se multiplică prin toată infinitatea reflecțiilor.

Când Lilith oftă și ieși din Spațiul dintre oglinzi, se întâmplă ceva uimitor. Imaginile lui Lilith licăriră în aer înapoia ei pentru o clipă, ca niște umbre tridimensionale, înainte să pălească.

Așa deci... Desiderata era pe moarte. Babă băgăcioasă. Merita să moară. Niciodată nu înțelesese ce putere avea. Era una din alea care se tem să facă un bine ca nu cumva să iasă rău, care iau toate cele în serios și atâta se constipă de dileme morale, că nu-s în stare să îndeplinească nici dorințele unei furnici.

Lilith privi panorama orașului. Ei bine, cel puțin acum nu mai existau obstacole. Proasta aia de vrăjitoare voodoo din mlaștină n-avea suficientă înțelegere ca să reprezinte mai mult decât o sâcâială.

Nimic nu stătea în calea a ceea ce Lilith iubea mai presus decât orice altceva.

Un sfârșit fericit.

Sus pe munte, sabatul se mai potolise.

Artiștii și scriitorii au avut întotdeauna idei cam exagerate despre ce se întâmplă la sabatul vrăjitoarelor. Asta din cauză că petrec prea mult timp închiși în casă, în odăi mici cu perdelele trase, în loc să iasă afară la aer curat și sănătos.

De exemplu, chestia cu dansatul în pielea goală. De obicei, la

latitudini temperate sunt foarte puține nopțile când poți să țopăi pe-afară dezbrăcat la miezul nopții, fără să mai punem la socoteală problema pietrelor, a mărăcinilor și a aricilor neașteptați.

Pe urmă chestia cu zeii cu cap de țap. Majoritatea vrăjitoarelor nu cred în zei. Știu că ei există, bineînțeles. Chiar mai au de-a face cu ei din când în când. Dar nu cred în ei. Îi cunosc prea bine pentru așa ceva. Ar fi ca și cum ai crede în poștaș.

Mai e și mâncarea și băutura – bucățele de reptile și alte de-astea. De fapt, așa ceva nu le place vrăjitoarelor deloc. În cel mai rău caz, o vrăjitoare din cele mai în vârstă o să se-ndoape cu turtă dulce înmuiată în ceai cu atâta zahăr că stă linguriţa dreaptă, și dacă-i prea fierbinte, bea ceaiul din farfurioară. Și o face scoțând tot felul de zgomote, în genere asociate celor ca de țeavă desfundată. De fapt, s-ar putea ca mâncatul broaștelor râioase să fie chiar preferabil.

Și pe urmă mai sunt alifiile mistice. Dintr-un noroc chior, aici artiștii și scriitorii au nimerit-o. Majoritatea vrăjitoarelor sunt în etate, și cam pe-atunci capătă omul dorință de alifii; cel puțin două dintre vrăjitoarele de față se dăduseră cu faimoasa unsoare pentru piept din grăsime de gâscă și salvie a Bunei Batevreme[7]. Asta nu te făcea să zbori și să ai viziuni, dar cel puțin prevenea răceala; poate și pentru că după vreo două săptămâni căpăta așa un miros și ținea lumea la așa distanță, că nu te mai puteai molipsi de la nimeni.

Și, în fine, sabaturile în sine. Vrăjitoarea obișnuită nu e de felul ei un animal social în ce le privește pe celelalte vrăjitoare. Prea multe personalități dominante. Sunt ca o ceată de nași fără mafie. Legea nescrisă de bază a vrăjitoriei sună cam așa: „Nu face ce vrei tu, fă ce zic eu“; de-asta numărul firesc al vrăjitoarelor dintr-un grup e unu. Vrăjitoarele se-adună numai când n-au încotro.

Ca acum.

Având în vedere absența Desideratei[8], conversația ajunsese în mod natural la penuria actuală de vrăjitoare.

— Cum, nici una? zise Buna Batevreme.

— Nici una, răspunse Gramatia Brevis.

— Asta-i groaznic, zise Buna. Dezgustător!

— Cum? zise Baba Ducetea[9].

— Zice că-i dezgustător! zbieră Gramatia Brevis.

— Hai?

— Nu găsirăm nici o fată! Să ia locul Desideratei!

— Aha.

Toată lumea chibzui la consecințe.

— Dacă nu mâncați cojile, dați-mi-le mie, zise Țața Ogg{10}.

— Așa ceva nu s-a pomenit când eram eu tânără, zise Buna. Numai de partea asta a muntelui eram douăsprezece vrăjitoare. Bine, asta era înainte de moda asta nouă – se strâmbă ea – cu distracția. Prea multă distracție în ziua de azi. Când eram eu fată, nu se distra nimeni. N-aveam timp.

— Tempo sfugii, zise Țața Ogg.

— Ce?

— Tempo sfugii. Adică asta a fost atunci, dar acuma e acuma, zise Țața.

— N-am nevoie să-mi spui tu asta, Gytha Ogg. Știu și eu când e acuma.

— Trebuie să te schimbi după vremuri.

— Nu văd de ce. De ce să...

— Carevasăzică o să trebuiască să ne-mpărțim locurile ei, zise Gramatia Brevis.

— Ba pardon, sări numaidecât Buna Batevreme. Deja mă ocup de patru sate. Nici n-are mătura timp să se răcească.

— Păi, acum că muri și Mama Vâlcea, e clar că suntem prea puține, zise Gramatia Brevis. Știu că nu făcea ea mare lucru, că mai avea și slujba cealaltă, dar era acolo. Asta contează, să fii acolo. Trebuie să existe o vrăjitoare a satului.

Cele patru vrăjitoare priveau în foc, abătute. De fapt, doar trei dintre ele – Țața Ogg, care era mai optimistă de felul ei, prăjea pâine.

— În vale la Izvorul Racului au adus un vrăjitor, zise Gramatia Brevis. N-a avut cine să vină-n loc când s-a dus Buna Dăjeaba, așa c-au trimis la Ankh-Morpork după un vrăjitor. Un vrăjitor adevărat. Cu toiag. Și-a deschis prăvălie, are și firmă la poartă. Scrie Vrăjitor.

Vrăjitoarele oftară din rărunchi.

— Se duse și Madam Pârleală, zise Gramatia. Și tușa Măzăriche.

— Cine, Mabel Măzăriche bătrâna? spuse Țața Ogg împroșcând firimituri. Câți ani avea?

— O sută nouăsprezece, zise Gramatia. Eu îi spusei: Nu te mai duce să te cațeri pe stânci la vârsta dumitale, dar nu vru să m-asculte.

— Așa sunt unele, zise Buna. Catâri, nu alta. Zi-le că n-au voie să facă ceva și nu se lasă până nu-ncearcă.

— Îi auzii și ultimele cuvinte, zise Gramatia.

— Serios? Și ce-a zis? întrebă Buna.

— „La naiba“, pe câte-mi aduc aminte, răspunse Gramatia.

— Așa și-ar fi dorit să sfârșească, zise Țața Ogg.

Celelalte vrăjitoare încuviințară.

— Știți... s-ar putea să se termine cu vrăjitoria prin părțile astea, zise Gramatia Brevis.

Priveau din nou în foc, cu toatele.

— N-are nimeni niște halviță? întrebă Țața Ogg, plină de speranță.

Buna Batevreme se uită la surorile ei de vrăjitorie. Pe Gramatia Brevis nu putea s-o sufere; baba aia era învățătoare la școala de pe partea cealaltă a muntelui și avea obiceiul enervant de a fi rezonabilă când încercai s-o înfurii. Și Baba Ducetea era probabil cea mai inutilă sibilă din istoria revelației oraculare. Cât despre Țața Ogg, care era prietena ei cea mai bună, n-o aproba deloc.

— Dar fata aia, Magrat[11]? zise Baba Ducetea pe un ton nevinovat. Partea ei e chiar lângă a Desideratei. N-ar putea să-și ia mai multe sarcini?

Buna Batevreme și Țața Ogg se priviră o clipă.

— Cam are păsărele la mansardă, zise Buna.

— Haida-de, Esme, făcu Țața Ogg.

— Ba eu zic că-i dusă, zise Buna. Doar nu vreți să spuneți că toată povestea aia cu legăturile ei nu-nseamnă că-i deranjată la cap!?

— Ba n-a zis așa ceva, sări Țața. A zis că vrea să ia legătura cu ea însăși, să știe cine e.

— Păi da, zise Buna Batevreme. Eu i-am spus: Mamă-ta a fost Simplicity Usturoi, bunică-ta – Araminta Usturoi, Yolanda Usturoi îți e mătușă și tu ești... tu îți ești eu! *Bun*a se lăsă pe spate cu aerul satisfăcut al celui care a rezolvat tot ce e de rezolvat în ceea ce privește crizele de identitate. Dar nici n-a vrut să audă, adăugă.

Gramatia Brevis se încruntă.

— Magrat? zise.

Încercă să și-o aducă aminte pe cea mai tânără vrăjitoare din Munții Vârfu Berbecelui și-și aminti – mă rog, nu o față, ci o expresie cam aiurită de bunăvoință lăcrimoasă, înțepenită între un trup ca o prăjină și un păr ca o claie de fân după furtună. O neobosită făcătoare de fapte bune. Una din alea care-și fac griji tot timpul, care culeg puișori căzuți din cuib și plâng când le mor, deși ăsta e rolul puișorilor căzuți din cuib în planul Mamei Naturi.

— Parcă nu era așa, zise ea.

— Și mai spunea că vrea să fie mai autoritară, adăugă Buna.

— Păi foarte bine, zise Țața Ogg. Nu se poate vrăjitoare fără autoritate.

— Da' ce, am zis eu că nu-i bine? sări Buna. Așa i-am și spus, poți

să fii cât de autoritară vrei, zic, da' să faci ce ți se spune.

— Dă-te cu asta și trece într-o săptămână, două, zise Baba Ducetea.

Celelalte vrăjitoare o priviră cu atenție, să vadă dacă mai are ceva de spus. Se părea că nu.

— Și ține... ce ține, Gytha? zise Buna.

— Cursuri de autoapărare, răspunse Țața.

— Dar e vrăjitoare, sublinie Gramatia.

— Păi asta i-am spus și eu, zise Buna, care o viață întreagă umblase noaptea fără frică prin pădurile colcăind de bandiți ale munților, cu convingerea fermă că întunericul nu putea ascunde nimic mai îngrozitor decât era ea însăși. Dar cică nu asta e ideea. Auzi, *nu asta e ideea.* Pe cuvântul meu că așa a zis.

— Însă nu se duce nimeni la cursurile ei, spuse Țața Ogg.

— Dar nu trebuia să se mărite cu regele? întrebă Gramatia Brevis.

— Și eu credeam la fel, zise Țața. Dar o știți pe Magrat. Îi vin tot felul de idei. Acum zice că nu vrea să fie o jucărie sexuală.

Rumegară cu toatele ideea. Într-un final Gramatia Brevis zise, încet, ca una care se trezește din adâncurile meditației:

— Dar n-a *fost* niciodată o jucărie sexuală.

— Sunt fericită să mărturisesc că nici măcar nu știu ce-i aia, zise Buna Batevreme cu glas ferm.

— Eu da, spuse Țața Ogg.

Celelalte o priviră.

— Fii-miu Shawn a adus una odată acasă din străinătate.

Celelalte o priviră în continuare.

— Era maro și grasă, cu mărgele și o față și cu două găuri ca să legi o sfoară.

Explicația nu păru să le abată privirile.

— Mă rog, el asta a zis că e, spuse Țața.

— Cred că aia e mai curând un idol al fertilității, zise Gramatia Brevis, cu bunăvoință.

Buna dădu din cap că nu.

— Eu nu cred că Magrat... începu.

— Ba nu face nici doi bani, zise Baba Ducetea, de prin ce moment al timpului se găsea în clipa aceea.

Problema era că nu prea știa nimeni.

Asta era boală profesională la vrăjitoarele clarvăzătoare. Mintea omenească nu e făcută să fie zvârlită de colo-colo de-a lungul autostrăzii timpului și se poate întâmpla, cum s-ar zice, să i se

desprindă ancora; și-atunci vede la nimereală ba în trecut, ba în viitor, și doar din când în când prezentul. Baba Ducetea nu mai putea focaliza în timp. Asta însemnând că dacă vorbeai cu ea în august, ea probabil că te asculta în martie. Tot ce puteai face era să-i spui ce ai de spus și să speri c-o să audă data viitoare când îi trecea mintea pe-acolo.

Buna își flutură mâinile prin fața ochilor nevăzători ai Babei Ducetea.

— Iar e dusă, zise ea.

— Păi, dacă Magrat nu poate, ar mai fi Millie Voiebună de la Curmătura, zise Gramatia Brevis. E o fată harnică. Doar că mai sașie ca Magrat.

— Și ce dacă, unei vrăjitoare îi șade bine să fie sașie, spuse Buna Batevreme.

— Da, dar trebuie să nu te-ncurce, zise Țața Ogg. Gertie Simmons a bătrână era așa de sașie, că-și tot deochea vârful nasului. Păi cum, o să ajungă oamenii să-și închipuie că dacă supără o vrăjitoare, bombăne și blestemă și pe urmă tot ei îi cade nasul!

Privi iar în măruntaiele focului.

— Dar nu și-o fi ales Desiderata vreo urmașă? întrebă Gramatia Brevis.

— În nici un caz, zise Buna Batevreme. Nu se obișnuiește așa ceva pe la noi.

— Da, dar Desiderata nu prea stătea pe-aici. Cu slujba ei, mai mereu era prin cele străinătăți.

— Nu suport străinătățile, zise Buna Batevreme.

— Dar ai stat în Ankh-Morpork, zise Țața Ogg cu blândețe. Asta-i în străinătate.

— Ba deloc. E doar departe. Străinătatea e altceva. E când bălmăjesc toți la tine pe străinește și mănâncă lături de-alea străinești și se-nchină la tot felul de lucruri, zise Buna Batevreme, ambasadoare a bunăvoinței. Străinătățile pot s-ajungă și la o azvârlitură de băț, dacă n-ai grijă. Ptiu! pufni, disprețuitor. Cine știe ce blestemății o fi adus de-acolo!

— Odată mi-a adus un platou frumos, alb cu albastru, zise Țața Ogg.

— Știți ceva, spuse Gramatia Brevis. Mai bine ar merge una dintre noi pe la ea, să vadă de casă. Avea multe lucruri bune pe-acolo. Să nu vină vreun hoț și să scotocească prin ele.

— Nu-mi închipui ce hoț ar îndrăzni să intre la o vră... începu

Buna, apoi se opri brusc. Așa e, zise ea umil, bună idee. Am eu grijă.

— Nu, lasă, mă duc eu, sări Țața Ogg, care avusese și ea vreme să priceapă. E chiar în drumul meu. Nu mă deranjează.

— Nu, lasă, o s-ajungi târziu acasă, zise Buna. Nu te mai osteni. Mă ocup eu.

— O, nu-i nici o osteneală, spuse Țața Ogg.

— N-are rost să te oboseşti, la vârsta ta, scrâșni Buna Batevreme.

Se înfruntară din priviri.

— Nu văd ce importanță are, zise Gramatia. Decât să vă certați, mai bine mergeți amândouă.

— Eu sunt o țâră ocupată mâine, zise Buna. După prânz e bine?

— Sigur, încuviință Țața Ogg. Ne întâlnim acasă la ea. Imediat după prânz.

— Am avut și noi una, da' i-a căzut țâmburușul și s-a pierdut, spuse Baba Ducetea.

Hurker braconierul isprăvi de umplut groapa cu pământ. Simțea că era cazul să spună câteva cuvinte.

— Păi, cam asta ar fi, zise.

„Fusese o vrăjitoare tare cumsecade, se gândi, în vreme ce intra în căsuță, în întunericul dinaintea zorilor. Altele – deși sunt nişte femei minunate, se grăbi el să adauge în sinea sa, de toată isprava, mai mare dragul să te fereşti de ele – te iau cam de sus. Doamna Vâlcea fusese însă un om care ştia să asculte."

Pe masa din bucătărie se găseau un pachețel lunguieț, câteva monede și un plic.

Deschise plicul, deși nu-i era adresat.

Înăuntru se afla un plic mai mic și alături un bilețel.

Bilețelul zicea așa:

Sunt cu oichii pe tine, Albert Hurker. Du pachitul și plicu la andresă și dacă vei Cuteza a trage cu oichiul înlăuntru ce vei păți va fi îngrozitoriu. Ca Ursitoarie profesionistă nam îngăduință să blestem dar Prezic că teva mușca un Lup Turbat iar piciorul țise vaface Verdie și Carnia țise va Topi și apoi va Cădia cu totul, se nu me Întrebi cum de știu, de fapt nici nu poți fiindcă-s muartă. Cu drag, Desiderata.

Luă pachetul cu ochii închiși.

***

Lumina călătorește încet prin vastul câmp magic al Lumii Disc, și la fel și timpul. După cum zice Țața Ogg, când e seară la Genua, e

marți pe-acilea...

De fapt, la Genua era dimineață. Lilith era în tumul ei de oglinzi, și-și trimitea imaginile în întreaga lume. Se afla în căutare.

Oriunde sclipea soarele pe creasta unui val, oriunde lucea un petic de gheață, oriunde era o oglindă, pe oriunde se reflecta lumina, Lilith putea privi către lume. Nu aveai nevoie de o oglindă magică. Orice oglindă era bună, dacă știai cum s-o folosești. Și Lilith, scăpărând de puterea adunată a milioane de imagini, știa asta foarte bine.

O rodea totuși îndoiala. Poate că Desiderata se descotorosise totuși de *ea*. Așa făceau soiul ăsta de femei. Cele conștiincioase. Și probabil i-o dăduse proastei ăleia cu ochi lăcrimoși care tot venea pe la ea, aia cu zorzoane ieftine și haine de prost gust. Era exact genul la care s-ar fi așteptat.

Dar Lilith voia să se asigure. Doar în felul acesta ajunsese unde se găsea azi.

În băltoace și în geamuri, în tot regatul Lancre, chipul lui Lilith apărea preț de o clipă și apoi pleca mai departe...

Și acum era dimineață în Lancre. Cețurile toamnei se rostogoleau prin pădure.

Buna Batevreme împinse ușa căsuței. Era descuiată. Singurul musafir pe care-l așteptase Desiderata nu era genul care să țină seama de zăvoare.

— S-a îngropat în curtea din dos, se auzi o voce în spatele ei.

Era Țața Ogg.

Buna chibzui ce să facă. Dacă atrăgea atenția asupra faptului că Țața Ogg venise mai devreme cu bună știință, pentru a scotoci de una singură prin casă, asta ar fi dus la întrebări despre ce căuta ea însăși aici. Poate că dacă i s-ar fi acordat suficient răgaz, ar fi putut răspunde la ele. Dar, una peste alta, mai bine o lăsa baltă.

— Da, da, spuse ea dând din cap, ordonată femeie, mereu a fost așa Desiderata.

— Din cauza slujbei, știi, zise Țața, trecând pe lângă ea și cântărind din priviri cele ce se găseau prin cameră. Trebuie să ții bine socoteala lucrurilor, cu o slujbă ca a ei. Măiculiță, ce ditamai motanul!

— Ăla-i leu, zise Buna Batevreme, cu ochii la capul împăiat de deasupra căminului.

— Mă rog, ce-o fi fost, trebuie c-avea ceva viteză când a intrat în zid, spuse Țața Ogg.

— L-a omorât careva, zise Buna, uitându-se prin încăpere.

— Cred și eu, zise Țața Ogg. Păi și eu, dacă vedeam așa ceva rozându-mi peretele, îi lipeam una cu vătraiul!

Desigur, o casă de vrăjitoare nu are un tipic anume, dar cea în care se găseau era cât se poate de neobișnuită. Pe lângă animalele împăiate, pereții erau încărcați cu rafturi de cărți și acuarele. În suportul de umbrele trona o suliță. În locul oalelor de lut, bufetul era plin de vase de bronz cu forme bizare și de porțelanuri fine, albastre. Nici urmă de buruieni uscate, în schimb găseai o mulțime de caiete, majoritatea pline cu scrisul mărunt și regulat al Desideratei. O masă întreagă era acoperită cu hărți, minuțios desenate.

Bunei Batevreme nu-i plăceau hărțile. Avea ea o impresie că tratau cam de sus peisajul.

— S-a plimbat ceva, zise Țața Ogg, luând în mână un evantai de fildeș sculptat și jucându-se, cochetă, cu el.[12]

— Pai, ei îi venea ușor, zise Buna, deschizând niște sertare. Își trecu degetele pe polița căminului, apoi și le inspectă cu ochi critic. Putea să dea și ea nițel cu cârpa pe ici, pe colo, mormăi. Eu n-aș muri știind că las casa în halul ăsta.

— Mă întreb unde o fi pus... știi tu... *chestia*... zise Țața *O*gg, deschizând ușița pendulei să se uite înăuntru.

— Rușine să-ți fie, Gytha Ogg, spuse Buna. Nu asta căutăm!

— Sigur că nu. Mă gândeam și eu...

Țața Ogg încercă să se ridice-n vârful picioarelor pe furiș, ca să vadă sus pe bufet.

— Gytha! Rușine! Fugi de-aici și fă niște ceai!

— Bine, bine.

Țața Ogg dispăru în bucătărie, bombănind. Câteva clipe mai târziu se auzi scârțâitul pompei de apă.

Buna Batevreme se furișă până la fotoliu și pipăi iute pe sub perne.

Din bucătărie se auzi troncănind. Buna se îndreptă grabnic de spate.

— Nici sub chiuvetă nu cred să fie! strigă ea.

Răspunsul Țației Ogg nu se auzi.

Buna stătu locului o clipă, apoi păși repede până la șemineu. Băgă mâna pe coș și pipăi în jur.

— Cauți ceva, Esme? zise Țața Ogg din spatele ei.

— E plin de funingine pe-aici, spuse Buna, îndreptându-se repede de șale. Plin de funingine!

— Deci nu e nici acolo, nu? întrebă Țața Ogg cu voce dulce.

— Habar n-am despre ce vorbești.

— Nu te mai preface. Toată lumea știe că trebuie să fi avut una, zise Țața Ogg. Ține de slujba ei. Cam asta e toată slujba, de fapt.

— În fine... poate voiam și eu s-arunc o privire, recunoscu Buna. S-o țin un pic în mână. Nu s-o *folosesc.* Asta în nici un caz. Am văzut-o doar o dată sau de două ori. Nu mai sunt multe în ziua de azi.

Țața Ogg încuviință.

— Nu se mai găsește lemnul potrivit, zise.

— Crezi că s-o fi îngropat cu ea?

— Eu, una, n-aș face așa ceva. E răspundere mare. Și, oricum, n-ar rămâne ea îngropată. Lucrurile astea vor să fie folosite. Ți s-ar învârti prin sicriu și n-ar sta locului o clipă. Știi doar ce încăpățânate sunt.

Țața Ogg se mai îmblânzi.

— Mă duc să văd de cești. Tu fă focul.

Plecă înapoi în bucătărie.

Buna Batevreme căută pe poliță după chibrituri, apoi își aminti că nu erau chibrituri de găsit. Desiderata spunea mereu că era mult prea ocupată ca să nu folosească magia în gospodărie. Până și rufele se spălau singure.

Buna nu era de acord cu magia în scopuri casnice, dar de data asta era nervoasă. Și avea poftă de ceai.

Zvârli niște lemne în vatră și se încruntă la ele până se aprinseră de rușine.

Și atunci îi căzură ochii pe oglinda acoperită.

— Ia te uită! De ce-o fi acoperit-o? murmură ea. Nu știam că Desideratei îi era frică de trăsnete.

Dădu pânza la o parte.

Făcu ochii mari.

Puțini oameni pe lume aveau atâta autocontrol ca Buna. Era strict ca un drug de fontă. Și tot atât de flexibilă.

Făcu oglinda țăndări.

Lilith tresări, în turnul ei de oglinzi.

Ea?

Fața i se schimbase, bineînțeles. Îmbătrânise. Trecuse multă vreme. Dar ochii nu se schimbă, și vrăjitoarele se uită întâi la ochi.

Tocmai *ea!*

Magrat Usturoi, vrăjitoare, stătea și ea în fața oglinzii. În cazul ei, o oglindă totalmente nonmagică. Și încă întreagă, deși de vreo două ori fusese cât pe ce.

Se încruntă la imaginea ei, apoi își băgă nasul în broșurica ieftină care-i sosise deunăzi.

Șopti ceva nedeslușit, apoi se îndreptă de spate, întinse mâinile, lovi aerul cu multă energie și zise:

— HAAAAiiiiieeeeehgh! Ăă...

Magrat se considera a fi destupată la minte, deschisă. Era deschisă ca un câmp, deschisă cum e cerul. Nici o minte nu s-ar fi putut deschide mai mult, decât poate doar cu ajutor chirurgical. Și era mereu în așteptarea a ceva care s-o umple.

Momentan se umplea cu căutarea păcii interioare și a armoniei cosmice și a adevăratei esențe a Ființei.

Când lumea zice „Mi-a venit o idee", asta nu e o simplă metaforă. Inspirații în stare pură, particule de gândire încapsulată burnițează permanent prin univers. Și sunt atrase de capete precum cel al lui Magrat cam în felul în care apa se scurge într-o groapă din deșert.

Numai din cauza mamei, care nu fusese atentă la ortografie, credea ea. O mamă iubitoare ar fi scris corect, Margareta. Și atunci pe ea ar fi strigat-o Marga, sau Greta – nume solide, sonore, de încredere. Dar cu Magrat nu prea aveai ce face. Suna a jivină din cele care-și sapă vizuini prin malurile râului și le inundă apa toată ziua.

Se gândise ea să-și schimbe numele, dar inima îi spunea în taină că n-avea să meargă. Chiar dacă ar deveni Chloe sau Isobel la suprafață, dedesubt tot Magrat ar fi rămas. Dar i-ar fi plăcut să încerce. Să nu mai fie Magrat, măcar pentru câteva ceasuri.

Gânduri dintr-astea pot face oamenii să pornească pe calea Regăsirii de Sine. Și Magrat învățase de mult că dacă cineva a pornit pe calea Regăsirii de Sine, nu era înțelept să-i spună și Bunei Batevreme, care socotea că emanciparea femeii e o boală despre care nu se face să vorbești de față cu bărbații.

Țața Ogg era mai înțelegătoare, dar cam avea tendința să scape vorbe cu două înțelesuri, credea Magrat, deși din punctul de vedere al Țaței aveau un singur înțeles și se mândreau cu el.

Pe scurt, Magrat, care nu mai spera să învețe nimic de la îndrumătoarele ei mai vârstnice, începuse să caute înțelepciunea mai departe. Mult mai departe. Cât de departe se putea.

Un lucru interesant la căutătorii înțelepciunii e că, indiferent de unde se trag, caută întotdeauna înțelepciunea tocmai în celălalt capăt al lumii. Înțelepciunea e unul dintre acele lucruri care par cu atât mai mari cu cât sunt privite mai de departe.[13]

Momentan, Magrat își regăsea sinele cu ajutorul Căii Scorpionului,

care promitea armonie cosmică, uniunea cu sinele profund și posibilitatea de a-i scoate adversarului rinichii prin urechi. Făcuse comandă și-i venise prin poștă.

Erau și niște probleme. Autorul, Lua-Mi-aș Singur-Beregata, își dădea o adresă în Ankh-Morpork. Nu prea părea cel mai bun sediu pentru înțelepciunea cosmică. Și, deși scrisese o mulțime de lucruri despre cum trebuie să folosești Calea doar pentru iluminare și nu în scopuri agresive, sfaturile respective erau înghesuite cu litere foarte mărunte printre desene extravagante înfățișând indivizi care se băteau cu îmblăcie pentru orez și făceau „Hai-a!“ Mai încolo învățai și să tai cărămizi în două cu palma și să mergi pe cărbuni încinși și alte chestii cosmice.

Magrat se gândea că Ninja era un nume foarte frumos pentru o fată.

Își măsură din nou din priviri adversarul din oglindă.

Cineva bătu la ușă. Magrat deschise.

— Hai-a? zise.

Hurker braconierul se dădu un pas îndărăt. Era oricum destul de tulburat; un lup furios îl urmărise bună bucată din drumul prin pădure.

— Ăă, zise el. Se aplecă spre ea, teama făcând loc îngrijorării. V-ați lovit la cap, duduie?

Magrat îl privi fără a pricepe. Apoi zorii comprehensiunii se iviră. Duse mâna la cap și-și dezlegă eșarfa cu crizantemă de pe frunte, fără de care e aproape imposibil să atingi cum se cuvine iluminarea răsucind coatele adversarului cu 360 de grade.

— Nu, zise ea. Ce dorești?

— Am un pachet pentru matale, zise Hurker, dându-i-l.

Avea cam jumătate de metru lungime și era foarte subțire.

— E un bilet, zise Hurker amabil.

Se foi pe lângă ea în vreme ce Magrat desfăcea biletul, încercând să-i citească peste umăr.

— E numai pentru mine, spuse Magrat.

— Așa? zise Hurker, blajin.

— Da!

— Mi-a zis că dacă vă aduc pachetu', o să-mi dați un bănuț, spuse braconierul.

Magrat scotoci prin pungă și scoase unul.

— Banii creează lanțurile care înrobesc clasa muncitoare, îi atrase ea atenția, dându-i moneda.

Hurker, care în viața lui nu se considerase clasă muncitoare, dar era gata să asculte orice aiureală pentru un bănuț, încuviință inocent.

— Sper să vă faceți bine la cap, duduie, zise el.

Când Magrat rămase singură la ea în bucătărie – sau dojo –, se apucă să desfacă pachetul. Înăuntru era un băț alb și subțirel.

Se uită din nou la bilet. Zicea așa:

Namavut nici-odată Timp sămi iau Ucenică așa că osă te discurci matale întrun feliu. Trebue să merji la Genua. Mașfi dusu ieu dar sunt muartă. Ella Sâmbăta NU trebue săse măritte cu prințu.

PS. E in-portant.

Se uită la reflexia sa din oglindă.

Se uită din nou la bilet.

PSPS. Zi la alea 2 Babbe se nu vie cu Tine casă nutencurce.

Mai scria ceva.

PSPSPS. Scuate mai mulți dovleci da osă te Obișnuești repede cu treaba.

Magrat se uită din nou în oglindă. Apoi privi la bagheta din mâna ei.

Când crezi că viața e simplă, atunci te trezești cu tot felul de complicații.

— Măiculiță, zise. Sunt ursitoare!

Când Țața Ogg dădu buzna în cameră, Buna Batevreme încă se mai holba la cioburile risipite peste tot.

— Esme Batevreme, ce-ai făcut? Asta aduce ghinion, să știi... Esme?

— Ea? *Ea?*

— Ai pățit ceva?

Buna Batevreme strânse o clipă din pleoape, apoi scutură din cap, ca și când ar fi vrut să scape de un gând insuportabil.

— Ce?

— Ești albă ca varul. Nu te-am văzut niciodată așa albă la față!

Buna își scutură gânditoare un ciob de pe pălărie.

— Păi... te cam sperie, când se sparge așa deodată... mormăi ea.

Țața Ogg se uită la mâna Bunei Batevreme. Sângera. Apoi i se uită în ochi, și se hotărî să nu recunoască în veci că-i văzuse mâna.

— Poate e un semn, zise, alegând la întâmplare un subiect inofensiv de conversație. Când moare cineva, se mai întâmplă. Mai cad tablouri de pe pereți, se opresc ceasurile... Cad șifoniere imense pe scări... chestii de-astea.

— N-am crezut niciodată în așa ceva, este... cum adică, *șifoniere* pe scări? zise Buna.

Răsufla din rărunchi. Dacă n-ar fi fost lucru știut că Buna Batevreme era tare ca stânca, ai fi jurat că tocmai trecuse prin șocul vieții ei și avea nevoie de un pic de ciondăneală ca de aer, să se relaxeze.

— Păi, așa s-a-ntâmplat după ce-a murit Strămătușa Sophie a mea, zise Țața Ogg. Exact la trei zile, patru ore și șase minute după aceea i-a căzut șifonierul pe scări. Darren și Jason ai mei tocmai se chinuiau să ia virajul cu el și le-a scăpat din mâini, pur și simplu. Nefiresc. Păi nu, doar nu era să-l las să-l ia Agatha, care nu trecea s-o vadă pe mamă-sa decât de Lăsata Porcului, eu singurică am îngrijit-o pe Sophie până a-nchis ochii...

Buna lăsă litania familiară a războiului civil din neamul Ogg s-o învăluie în vreme ce se uita după ceștile de ceai.

Neamul Ogg era ce se cheamă o familie extinsă – mai bine zis, nu doar extinsă, ci și elongată, prelungită și persistentă. Nici o foaie de hârtie din Univers nu le-ar fi putut cuprinde arborele genealogic, care semăna mai mult a desiș de mangrove. Și fiecare ramură ducea o vendetă surdă și stăruitoare împotriva tuturor celorlalte, din cauza a tot felul de binecunoscute și întemeiate motive ca de pildă: „Ce-a Zis Vărul Kevin Despre Stan Al Meu La Nunta Verișoarei Di“ sau „La Cine-a Ajuns Argintăria Pe Care I-a *Promis*-o Mătușa Em Lui Doreen A Noastră După Moarte, *Aș Dori* să Știu Și Eu, *Dacă* Nu-i Cu Supărare”.

Țața Ogg, ca matriarh necontestat al neamului, încuraja toate taberele fără părtinire. Era un fel de hobby pentru ea.

Neamul Ogg avea, el singur, atâtea vendete cât să le-ajungă familiilor siciliene vreme de o sută de ani.

Și, câteodată, certurile încurajau câte-un străin neinspirat să se amestece și să spună, eventual, ceva nepoliticos despre un Ogg în prezența altui Ogg. La care *fiecare Ogg* din sat se întorcea instantaneu împotriva lui, toate ramurile familiei se împleteau ca piesele unei mașinării de oțel bine unse, ca să-l zdrobească pe necugetat cu mânia lor răzbunătoare.

Muntenii din Vârfu Berbecelui considerau vendetele neamului Ogg

o binecuvântare. Se îngrozeau numai gândindu-se ce s-ar putea întâmpla dacă neamul Ogg și-ar îndrepta toată energia asupra restului lumii. Din fericire, fiecare Ogg prefera să se certe cu alt Ogg. Era o chestie de *familie*.

Ciudate lucruri, familiile, dacă stai să te gândești...

— Esme? Te simți bine?

— Ce?

— Zornăi ceștile alea, mai-mai să le spargi! Și-ai dat ceaiul pe dinafară!

Buna se uită absentă la mizeria de pe tavă și spuse primul lucru care-i trecu prin minte.

— Ce-s eu de vină dacă afurisitele de cești sunt prea mici, bombăni.

Ușa se deschise.

— 'Neața, Magrat, mai zise Buna, fără să se-ntoarcă. Cu ce treburi pe-aici?

Era ceva legat de felul cum scârțâiau balamalele. Magrat și când deschidea ușa o făcea de parcă și-ar fi cerut scuze.

Vrăjitoarea mai tânără se furișă în tăcere în cameră, roșie ca racul și cu mâinile la spate.

— Tocmai am aterizat și noi ca s-avem grijă de lucrurile Desideratei, să ne facem datoria față de o soră vrăjitoare, spuse Buna, tare.

— Nu să-i căutăm bagheta magică, zise Țața.

— Gytha Ogg!

Țața Ogg făcu o figură vinovată, apoi puse ochii în pământ.

— Scuze, Esme.

Magrat își aduse mâinile în față.

— Ăă, zise, și se înroși mai tare.

— Ai găsit-o! spuse Țața Ogg.

— Ăă, nu, zise Magrat, neîndrăznind s-o privească pe Buna în ochi. Desiderata mi-a dat-o... mie.

Tăcerea scăpăra și zumzăia.

— Ți-a dat-o *ție?* spuse Buna Batevreme.

— Ăă. Da.

Buna și Țața se uitară una la alta.

— Ca să vezi! zise Țața Ogg.

— Și te *cunoștea*, zici? întrebă Buna, întorcându-se către Magrat.

— Păi, veneam deseori pe-aici ca să mă uit prin cărțile ei, mărturisi Magrat. Și... și-i plăcea să gătească mâncare străină și nimeni de pe-

aici nu voia să mănânce, așa că mai veneam eu să-i țin de urât.

— A-*ha!* Ai lingușit-o! izbucni Buna.

— Dar n-am crezut niciodată c-o să-mi lase mie bagheta, zise Magrat. Chiar n-am crezut!

— Probabil că e vorba de-o greșeală, zise Țața Ogg cu blândețe. Probabil că voia să ne-o dai nouă.

— Asta trebuie să fie, fără îndoială, spuse Buna. Știa că te descurci să faci comisioane și chestii de astea. Dă-o-ncoa' s-o vedem.

Întinse mâna.

Degetele lui Magrat se încleștară pe baghetă.

— ... mie mi-a dat-o... zise, abia auzit.

— Nu prea-i mai mergea mintea, în ultima vreme, zise Buna.

— ... mie mi-a dat-o...

— E răspundere mare de tot să fii ursitoare, zise Țața Ogg. Trebuie să fii iscusită și flexibilă și să ai tact și să înțelegi probleme sentimentale complicate și alte de-astea. Desiderata știa ce-nseamnă.

— ... da, dar mie mi-a dat-o...

— Magrat Usturoi, ca vrăjitoare cu vechime îți *poruncesc* să-mi dai bagheta! spuse Buna. Aduce numai necazuri!

— Ia stai, ia stai... zise Țața. Nici chiar așa...

— ... nu... spuse Magrat.

— Unde mai pui că nu tu ai cea mai mare vechime, zise Țața, Baba Ducetea e mai bătrână ca tine.

— Ia mai taci! Și oricum, ea e non compus mentă la cap, spuse Buna.

— ... nu poți să-mi poruncești. Vrăjitoarele n-au ierarhie... zise Magrat.

— Asta-i purtare deșănțată, Magrat Usturoi!

— Ba deloc, zise Țața Ogg, încercând să le-mpace. Purtare deșănțată e când umbli fără...

Tăcu brusc. Amândouă vrăjitoarele bătrâne priveau țintă la o bucată de hârtie care căzuse din mâneca lui Magrat și flutura spre podea. Buna sări ca un șarpe și-o înhăță din zbor.

— Aha! spuse, triumfătoare. Ia să vedem noi ce-a zis *cu adevărat* Desiderata...

Buzele i se mișcară în timp ce citea. Magrat încercă să se îmbățoșeze.

Un mușchi tresări de câteva ori pe fața Bunei. Apoi, cu mult calm, vrăjitoarea mototoli hârtia.

— Exact cum credeam, spuse ea, Desiderata zice s-o ajutăm pe

Magrat cât de mult putem, că e tânără și fără experiență. Nu, Magrat?

Magrat privi chipul Bunei.

„Aș putea să spun adevărul, gândi. Biletul a fost foarte limpede... mă rog, partea despre babele vrăjitoare, măcar... și-aș putea s-o pun s-o citească cu voce tare. E limpede ca lumina zilei. Doar nu vreau să fiu a treia vrăjitoare toată viața!" Și apoi, flacăra revoltei, care pâlpâia într-o vatră străină și rece, se stinse.

— Da, șopti ea abătută, cam așa ceva.

— Zice că e foarte important să mergem undeva ca să ajutăm pe cineva să se mărite cu un prinț, spuse Buna.

— La Genua, zise Magrat. Am găsit locul în caietele Desideratei. Și trebuie să *n-o* lăsăm să se mărite cu prințul.

— O ursitoare să *împiedice* o fată să se mărite cu un prinț? spuse Țața Ogg. E cam... împotriva tradiției.

— Oricum, probabil că dorința asta e mai ușor de îndeplinit, zise Buna. Atâtea milioane de fete nu se mărită cu prinți.

Magrat mai făcu un efort.

— Genua e foarte, foarte departe, zise.

— Măcar atâta, spuse Buna Batevreme. Ar fi groaznic să fie străinătățile pe-aici pe-aproape.

— Adică, o să fie cale lungă de mers, zise Magrat, umil. Și... nu mai sunteți așa tinere...

Urmă o tăcere lungă, apăsată.

— Pornim mâine, zise Buna Batevreme cu glas ferm.

— Știți, zise Magrat disperată, n-ar fi mai bine să merg numai eu?

— Da' n-ai experiență de ursitoare, spuse Buna Batevreme.

Asta era prea mult chiar și pentru sufletul generos al lui Magrat.

— Păi, nici voi n-aveți, zise.

— Așa e, admise Buna. Dar principalu' e că... principalu' e că... principalu' e că n-am avut experiență mult mai multă vreme decât tine!

— Avem foarte multă experiență în a nu avea experiență, zise Țața Ogg încântată.

— Și asta contează, spuse Buna.

În casa Bunei era o singură oglindă, mică și pătată. Când ajunse acasă, o îngropă în fundul grădinii.

— Iac-așa, zise. Încearcă numai să mă mai spionezi!

Oamenilor li se părea de fiecare dată imposibil ca Jason Ogg, meșter fierar și potcovar, să fie fiul Țației Ogg. Nu arăta ca unul care a

fost născut, ci mai degrabă ca unul care trebuie să fi fost construit. Într-un șantier naval. Caracterului său blând și domol genetica găsise de cuviință să îi adauge mușchi ca pentru o pereche de bivoli, brațe ca trunchiul de copac și picioare ca patru butoiașe de bere stivuite câte două.

La vatra lui incandescentă erau aduși armăsarii de prăsilă, regii înspumați și cu ochi roșii ai neamului cailor, bestiile cu copite cât farfuriile de ciorbă care puteau lovi un om de să-l scoată prin zid. Dar Jason Ogg știa secretul Cuvântului mistic al Călărețului, și intra singur în fierărie, închidea ușa politicos și după jumătate de ceas scotea creatura afară, proaspăt potcovită și ciudat de ascultătoare.{14}

În spatele siluetei lui masive se înghesuiau restul clanului Ogg cel nesfârșit și o mulțime de alți târgoveți care, văzând ceva mișcare cu niște vrăjitoare, nu rezistaseră să nu caște gura olecuță, cum se zicea prin munți.

— Așa deci, Jason, plecăm, zise Țața Ogg. Cică prin cele străinătăți sunt străzile podite cu aur. Poate mă îmbogățesc, mai știi?

Fruntea păroasă a lui Jason se încruntă de efortul de a gândi.

— Ne-ar prinde bine o nicovala nouă p'aci, la fierărie, își aminti el.

— Dacă mă-ntorc bogată, n-o să mai trebuiască să intri niciodată-n fierărie, zise Țața.

Jason se încruntă mai tare.

— Da' mie-mi place, la fierărie, zise el, măsurat.

Țața Ogg păru descumpănită preț de-o clipă.

— Bine, atunci... atunci îți aduc o nicovală cu totul și cu totul de argint.

— Aia nu-i bună, mami. Că-i prea moale, zise Jason.

— Dacă-ți aduc o nicovală cu totul și cu totul de argint, o nicovală cu totul și cu totul de argint, ai să ai la fierărie, băiete, și cu asta, basta!

Jason își puse capul cât o baniță în pământ.

— Da, mami, rosti.

— Și să ai grijă să vină cineva la mine și să aerisească în fiecare zi, zise Țața. Și să facă focu' în vatră în fiecare dimineață.

— Da, mami.

— Și să intre numai pe ușa din dos, auzi? Pe ușa din față am pus un blestem! Unde-s fetele alea cu bagajul meu?

Plecă, aferată, ca o bibilică mărunțică mustruluind o turmă de găini.

Magrat privea și asculta cu interes. Pregătirile ei de călătorie se limitau la un sac mare cu mai multe rânduri de haine pentru orice fel de vreme va fi bântuind prin cele străinătăți și unul mai mititel cu niște cărți și caiete de-ale Desideratei ce păreau folositoare la drum. Desideratei îi plăcea nemaipomenit de mult să ia notițe și umpluse o grămadă de caiete cu un scris mărunt și cu titluri ca: „Cu bagheta și mătura prin Deșertul Marele Nef".

Singurul lucru pentru care nu păruse a merita să-și dea osteneala fusese acela de a așterne vreun rând cu instrucțiuni pentru baghetă. Tot ce știa Magrat despre ea era că o fluturai și-ți puneai dorința, probabil.

De-a lungul cărării spre căsuța ei, mai mulți dovleci neprevăzuți stăteau mărturie ineficienței acestei strategii. Unul dintre ei încă se mai credea nevăstuică.

Acum Magrat fusese lăsată singură cu Jason, care frământa locul cu picioarele.

El duse mâna la cap a salut. Jason fusese crescut să fie politicos cu femeile, și Magrat se încadra în linii mari în această categorie.

— O s-aveți grijă dă mami, nu, coniță Usturoi? zise el, cu o voce ușor îngrijorată. Că să poartă tare ciudat.

Magrat îl bătu prietenește pe umăr.

— Chestia asta se-ntâmplă mereu, spuse. După ce o femeie a muncit o viață și și-a crescut copiii, vrea și ea să-și trăiască viața ei.

— Da' pân-acum a cui viață a trăit-o?

Magrat se uită la el, încurcată. Când îi venise ideea respectivă în minte, nu se îndoise de înțelepciunea ei.

— Păi, vezi tu, zise ea, inventând o explicație din mers, vine o vreme în viața unei femei când vrea să se regăsească pe sine.

— Păi și dă ce nu caută întâi p'acilea? scânci Jason. Adicătelea, să nu vă fie cu supărare, coniță Usturoi, da' noi ne gândeam că poate le convingeți pă ea și pă Coana Batevreme să nu să ducă.

— Am încercat, zise Magrat. Am încercat din răsputeri. Le-am spus: nu e cazul să mergeți, așa le-am spus. Anno domini, le-am spus. Nu mai sunteți așa tinere, le-am spus și e o prostie să mergeți sute de mile pentru așa un fleac, mai ales la vârsta voastră.

Jason se uită la ea pieziș. Nu era el cel mai sprinten la minte din întreaga Lume Disc și nici măcar printre primii o sută, dar mama și-o cunoștea bine.

— I-ați spus lu' mami toate ăstea? zise.

— Uite ce e, n-ai de ce să-ți faci griji, spuse Magrat, n-are ce sa...

Undeva deasupra capetelor lor se auzi o bufnitură. Câteva frunze tomnatice plutiră lin către pământ.

— Al naibii copac... cine-a pus afurisitul ăsta de copac aici? se auzi o voce din înălțimi.

— Asta trebuie să fie Buna, zise Magrat.

Unul dintre punctele slabe ale caracterului altfel de nădejde al Bunei Batevreme era că nu-și dăduse niciodată osteneala să învețe să conducă așa cum trebuie. Era împotriva firii ei. Considera că treaba ei era să se miște, iar treaba universului să se dispună în așa fel încât să ajungă ea la destinație. Așa că din când în când trebuia să se dea jos din copaci în care nu se urcase. Și asta făcu acum, dându-și drumul să cadă ultimii doi metri și să comenteze cine are curaj.

— Așa, acum că am ajuns toate... zise Magrat cu vioiciune.

Nu ține figura. Privirea Bunei Batevreme se fixă imediat undeva în zona genunchilor lui Magrat.

— Ce-i chestia asta de pe tine? zise.

— Ah. Ăă. Păi. Știi. M-am gândit... adică, e frig acolo sus... că bate vântul și așa mai departe... începu Magrat.

Se temuse c-avea să se-ntâmple așa, și-și ura slăbiciunea firii. La urma urmei, erau foarte practici. Ideea îi venise într-o noapte. Și-n primul rând, era aproape imposibil să execuți șuturile mortale de armonie cosmică ale Maestrului Lua-Mi-aș-Singur-Beregata dacă ți se tot încurcau picioarele în fustă.

— *Pantaloni?*

— Nu sunt chiar pantaloni obișnu...

— Și mai sunt și bărbați p'aci să te vadă, zise Buna. Rușine!

— Ce-i rușine? întrebă Țața Ogg, venind din spate.

— Magrat Usturoi, cum stă aci bifurcată, zise Buna, punând nasul sus.

— Păi, dacă a luat numele și adresa flăcăului, e în regulă, spuse Țața, blajină.

— Țață! protestă Magrat.

— Și par destul de comozi, continuă Țața. Da' cam lălâi.

— Nu-s de acord cu așa ceva, zise Buna. I se văd picioarele!

— Ba nu se vad, spuse Țața. Din cauza stofei, pricepi?

— Da, dar se vede unde-i *sunt* picioarele, zise Buna Batevreme.

— Asta-i o aiureală. E ca și cum ai spune că oamenii sunt goi pe sub haine, spuse Magrat.

— Magrat Usturoi, mă rog să fii iertată, zise Buna Batevreme.

— Păi, așa el

— Eu *nu-s*, zise Buna, categorică. Am trei maiouri de lână pe mine.

Apoi o inspectă de sus și până jos pe Țața Ogg, care se echipase și ea pentru străinătate. Buna nu prea găsi ce să-i reproșeze, deși se străduia din răsputeri.

— Și ce pălărie mai e și asta, bombăni.

Țața Ogg, care o cunoștea pe Esme Batevreme de șaptezeci de ani, se mulțumi să rânjească.

— Grozavă, așa-i? zise. Făcută de meșterul Vernissage de la Curmătura. Are armătură de salcie până-n vârf și optsprezece buzunare interioare. Rezistă și la o lovitură de ciocan. Și ce zici de astea?

Țața își săltă nițeluș poala fustei. Avea cizme noi. Ca încălțări în sine, Buna Batevreme nu avea ce să le reproșeze. Erau așa cum trebuie să fie cizmele unei vrăjitoare, adică solide de putea să treacă o căruță încărcată peste ele și nici măcar nu s-ar fi îndoit. Ca încălțări, singurul lucru nepotrivit la ele era culoarea.

— *Roșii?* zise Buna. Cizme roșii la o vrăjitoare?

— Mie-mi plac, spuse Țața.

Buna pufni.

— Treaba ta, faci ce vrei, zise. Probabil prin cele străinătăți s-or fi văzut tot felul de ciudățenii. Dar știi ce se zice despre femeile încălțate-n cizme roșii.

— Că au picioarele uscate, probabil, și de restul nu-mi pasă, zise Țața Ogg vesel, dându-i lui Jason cheile casei. Am să-ți scriu dacă promiți să găsești pe cineva să-ți citească scrisorile, spuse ea.

— Da, mami. Și cu motanu' cum facem, mami? întrebă Jason.

— Pe Greebo îl luăm cu noi, zise Țața.

— Cum? Da' e pisică! sări Buna Batevreme. Pisicile nu se iau în voiaj! Eu nu călătoresc cu nici o pisică! Destul că trebuie să văd pantaloni și cizme provocatoare în jurul meu!

— O să-i fie dor de mămica lui dacă-l las, gânguri Țața, luându-l pe Greebo în brațe.

Motanul atârna moale, ca o pungă cu apă prinsă de mijloc.

Pentru Țața Ogg, Greebo încă mai era pisoiașul drăgălaș care aleargă după gheme de lână pe jos.

Pentru restul lumii, era un motan imens, un pachet de forțe vitale incredibil de indestructibile, înfășurat într-o piele care arăta nu atât a blană cât a bucată de pâine lăsată la umezeală două săptămâni. Străinilor li se făcea adesea milă de el fiindcă urechi practic nu mai avea și fața-i arăta de parcă-l călcase un urs. N-aveau de unde să știe

că pentru Greebo era o chestiune de onoare felină să încerce să bată sau să violeze tot ce mișcă, inclusiv căruțe cu patru cai, pline cu lemne. Câinii de luptă schelălăiau și se-ascundeau sub scară când trecea Greebo pe uliță. Vulpile nu intrau în sat. Lupii făceau un ocol.

— E tare sentimental, zise Țața.

Greebo întoarse către Buna Batevreme o privire galbenă, de răutate satisfăcută, așa cum fac întotdeauna pisicile cu cei care nu le plac, și toarse. Era probabil singurul motan din lume care știa să toarcă sarcastic.

— Și oricum, zise Țața, vrăjitoarelor ar trebui să le placă pisicile.

— Ba nu și astea ca el!

— Nu știi tu cum să le iei, Esme, spuse Țața, strângându-l pe Greebo în brațe.

Jason Ogg o trase pe Magrat deoparte.

— Mi-a citit frati-miu Sean în almanah că sunt niște fiare îngrozitoare prin cele străinătăți, șopti el. Bestii mari și păroase care sar la călători, așa scria acolo. Mă ia cu groază când mă gândesc ce s-ar întâmpla dac-ar sări la mami și la Buna.

Magrat ridică ochii la fața lui mare și roșie.

— O s-aveți grijă să nu pățească nimica, nu, coniță? zise Jason.

— Fii fără grijă, spuse Magrat, sperând să aibă dreptate. Mă ocup eu.

Jason dădu din cap.

— Că, știți, scria acolo-n almanah că unele sunt și-așa pă cale dă dispariție, zise.

Soarele era sus pe cer când cele trei vrăjitoare se ridicară de la pământ. Decolarea întârziase o vreme pentru că mătura Bunei Batevreme presupunea ceva alergătură-n sus și-n jos înainte să pornească. Până n-o împingeai prin aer cu o viteză zdravănă, nu pricepea ce i se cere. Ingineri pitici de pretutindeni își mărturisiseră neputința în a-i găsi hiba. Înlocuiseră și bățul, și nuielele de zeci de ori, dar degeaba.

Când se ridică, în fine, mulțimea izbucni în urale.

Micul regat Lancre ocupa un fel de cornișă mai lată în coasta Munților Vârfu Berbecelui. În spatele ei, piscuri tăioase și văi întortocheate urcau pe spinarea uriașă a masivului central.

În față, terenul cobora abrupt către Câmpia Sto, păduri albăstrii, o bandă mai lată de ocean și, undeva prin mijloc, o pată maronie cunoscută sub numele de Ankh-Morpork.

O ciocârlie cântă, sau în orice caz începu să cânte. Vârful ascuțit al pălăriei Bunei Batevreme, răsărind de dedesubt, o făcu să piardă șirul.

— Mai sus nu merg, zise ea.

— Dacă mergem mai sus, poate vedem încotro ne-ndreptăm, spuse Magrat.

— Păi n-ai zis tu că te-ai uitat pe hărțile Desideratei? întrebă Buna.

— Da, dar de-aici totul arată altfel, zise Magrat. Mai... țuguiat. Dar cred că drumul nostru e... pe-acolo.

— Ești sigură?

Nu e bine să întrebi o vrăjitoare așa ceva. Mai ales dacă ești Buna Batevreme.

— Categoric, zise Magrat.

Țața Ogg se uită la culmile înzăpezite.

— Sunt o grămadă de munți *înalți* pe-acolo, spuse ea.

Se înălțau pisc după pisc, pătați cu zăpadă, cu flamuri fluturătoare de cețuri înghețate pe vârf. Nimeni nu schia în Vârfu Berbecelui, sau cel puțin nu mai mult de câțiva metri și un țipăt descrescător. Nimeni nu alerga în sus pe coastă purtând rochițe tiroleze și cântând. Nu erau niște munți drăguți. Erau genul de munți unde se duc iernile în vacanța de vară.

— Sunt trecători și chestii de-astea prin ei, spuse Magrat, nesigură.

— Trebuie să fie, zise Țața.

Dacă știi cum, poți să folosești două oglinzi așa: le pui astfel încât să se reflecte una pe alta. Căci dacă imaginile tale *pot* fura o bucățică din tine, atunci imaginile imaginilor te pot înmulți, îți pot readuce sinele înapoi, dându-ți putere...

Și imaginea ți se tot duce la nesfârșit, reflecții ale reflecțiilor reflecțiilor, și toate imaginile sunt la fel, până dincolo de curbura luminii.

Doar că nu-i așa.

Oglinzile conțin infinitul.

Și infinitul conține mai multe lucruri decât crezi.

În primul rând, totul.

Și foame.

Fiindcă sunt un milion de miliarde de imagini și un singur suflet.

Oglinzile îți dau multe, dar îți iau enorm.

Munții rămâneau în urmă, dezvăluind alți munți. Norii se adunau, cenușii și grei.

— Sunt sigură că suntem pe drumul cel bun, zise Magrat.

Stânci înghețate le împresurau din toate părțile. Vrăjitoarele zburau printr-un labirint de mici defileuri întortocheate și aproape identice.

— Se vede, spuse Buna.

— Păi, dacă nu m-ai lăsat să zbor mai sus! zise Magrat.

— Acuși începe să ningă, spuse Țața Ogg.

Se însera. Lumina se scurgea de prin văile înalte ca siropul.

— Credeam... c-o să găsim sate pe-aici, zise Magrat, și-o să fie produse locale, artizanale de vânzare și-o să ne putem adăposti prin bordeie primitive.

— Nici trolii nu umblă pe-aici, spuse Buna.

Cele trei mături alunecară într-o vale pustie, un simplu șanț pe coasta muntelui.

— Și-i al naibii de frig, zise Țața Ogg. Rânji deodată. În ce sens sunt primitive bordeiele alea?

Buna Batevreme coborî de pe mătură și se uită la pietrele din jur. Luă una și-o adulmecă. Se apropie de o grămadă de pietriș, care lui Magrat i se părea ca oricare altă grămadă de pietriș, și-o răscoli cu bățul.

— Hmm, zise.

Câțiva fulgi de zăpadă îi aterizară pe pălărie.

— Ia te uită, zise.

— Ce faci, Buno? întrebă Magrat.

— Cujet.

Buna se duse la peretele abrupt al văii și merse de-a lungul lui, inspectând stânca. Țața Ogg o urmă.

— Tocmai aici?

— Așa cred.

— Nu-i cam sus pentru ei?

— Ai naibii păcătoși se vâră peste tot. M-am trezit odată cu unul că mi-a ieșit în bucătărie, spuse Buna. Cică urmărea un filon!

— Așa fac, afurisiții, zise Țața.

— N-ați vrea să-mi spuneți și mie, zise Magrat, ce faceți? Ce-i așa interesant la niște grămezi de pietre?

Ninsoarea se întețise de-acum.

— Astea nu-s pietre, e steril, zise Buna.

Ajunse la un perete neted de stâncă poleită cu gheață, care în ochii lui Magrat nu se deosebea prin nimic de alte stânci disponibile într-o gamă largă de dimensiuni-garantat-mortale pe-aici prin munți, și se

opri ca și când ar fi tras cu urechea.

Apoi se trase un pas în spate, pocni piatra cu coada măturii și grăi astfel:

— Deschideți, păcătoși mici!

Țața Ogg dădu stâncii un șut. Se auzi un bubuit dogit.

— Mor oamenii de frig pe-aici pe-afară! adăugă ea.

O vreme nu se întâmplă nimic. Apoi o bucată de stâncă ieși în afară câțiva inci. Magrat zări înăuntru sclipirea unui ochi bănuitor.

— Da?

— Pitici? zise Magrat.

Buna Batevreme se aplecă până ajunse nas în ochi.

— Numele meu, spuse, e Buna Batevreme.

Apoi se îndreptă de spate, cu figura strălucind de mulțumire de sine.

— Păi și ce? zise o voce de dedesubtul ochiului.

Zâmbetul Bunei îngheță.

Țața Ogg îi dădu un cot.

— Suntem la peste cincizeci de mile de casă, spuse ea. S-ar putea să nu te cunoască pe-aici.

Buna se aplecă din nou. Zăpada adunată îi curse de pe pălărie.

— Nu te țin de rău, spuse, dar știu că trebuie s-aveți un Rege pe-acolo, așa că du-te și spune-i c-a venit Buna Batevreme, bine?

— E foarte ocupat, zise vocea. Tocmai avem niște necazuri.

— Păi, atunci cred că nu mai vrea și altele, spuse Buna.

Vorbitorul invizibil păru să cântărească argumentul.

— Am pus inscripții pe ușă, zise el îmbufnat. Cu rune invizibile. Costă o grămadă runele astea invizibile.

— Nu stau eu să citesc pe uși, zise Buna.

Vorbitorul ezită.

— Batevreme, zici?

— Da. Cu V la mijloc. De la Vrăjitoare.

Ușa se trânti. Când era închisă, abia dacă se vedea o crăpătură în stâncă.

Ningea zdravăn. Buna Batavreme țopăi un pic pe loc, să se-ncălzească.

— Uite cum sunt străinii, spuse ea adresându-se lumii înghețate.

— Nu cred că piticilor poți să le zici străini, spuse Țața Ogg.

— Da' de ce nu, zise Buna Batevreme. Un pitic care șade departe e străin. Că asta-nseamnă străin.

— Daa? Eu mă gândeam altfel, spuse Țața.

Se uitau cu toatele la ușă, respirația înghețată formându-le trei norișori ce le pluteau pe dinainte, în aerul tot mai întunecat. Magrat se uită mai îndeaproape la ușa din stâncă.

— Eu nu văd nici un fel de rune invizibile, zise.

— Păi normal, spuse Țața. Că doar sunt invizibile.

— Da bine-nțeles, zise și Buna Batevreme. Nu vorbi prostii.

Ușa se deschise din nou.

— Am vorbit cu Regele, spuse vocea.

— Și ce-a zis? întrebă Buna, interesată.

— A zis: „O, nu! Asta ne mai lipsea!“

Buna strălucea de mulțumire.

— Știam eu că a auzit de mine! spuse.

Așa cum există mii de Regi ai Țiganilor, așa există și mii de Regi ai Piticilor. Termenul înseamnă aproximativ „inginer-șef“. Nu exista Regine ale Piticilor. Piticii sunt foarte secretoși cu privire la sexul căruia aparțin și consideră subiectul total lipsit de interes în comparație cu lucruri ca metalurgia sau hidraulica.

Acest Rege era înconjurat de o mulțime de mineri gălăgioși. El[15] ridică ochii către vrăjitoare cu expresia unui înecat căruia i se oferă un pahar cu apă.

— Și chiar te pricepi? zise.

Buna Batevreme și Țața Ogg se uitară una la alta.

— Cred că vorbește cu tine, Magrat, spuse Buna.

— Nu ți-aș cere asta, dar tocmai am avut o prăbușire serioasă în galeria numărul nouă, zise Regele. E de rău. O vână foarte promițătoare de cuarț aurifer e complet îngropată.

Unul dintre piticii de lângă el mormăi ceva.

— Da, da, și câțiva dintre băieți, zise Regele, distrat. Și dup-aia apăreți voi. Așa că eu zic că e mâna destinului.

Buna Batevreme își scutură zăpada de pe pălărie și privi în jur.

Deși nu voia să recunoască, era impresionată. Nu prea se mai vedeau palate piticești bine construite în ziua de azi. Piticii mai tineri plecaseră mai toți să muncească pe bani buni în orașe, unde era și mult mai ușor de trăit ca pitic – în primul rând, nu erai nevoit să stai toată ziua sub pământ și să-ți tot dai cu ciocanul peste degete și nu te mai afectau fluctuațiile de pe piața metalelor. Lipsa de respect față de tradiție, asta-i buba în ziua de azi. Despre troli ce să mai zici; sunt mai mulți troli în Ankh-Morpork decât în toți munții. Buna Batevreme n-avea nimic împotriva trolilor, dar avea senzația că dacă unii dintre ei

ar renunța la costume și la mersul vertical și s-ar întoarce să-și facă vizuini pe sub poduri de unde să sară la călători să-i mănânce, așa cum le era felul de la natură, atunci lumea ar fi mai bună.

— Păi, să ne arăți unde e problema, spuse ea. V-au căzut pietre din tavan, nu?

— Poftim? zise Regele.

Se spune deseori că eschimoșii au cincizeci de cuvinte care înseamnă zăpadă.[16] Nu-i adevărat.

Se spune și că piticii au două sute de cuvinte care înseamnă piatră.

Nici vorbă. Nu au cuvinte care înseamnă piatră, la fel cum peștii nu au cuvinte pentru apă. Au cuvinte care înseamnă rocă vulcanică, rocă sedimentară, rocă metamorfică, rocă de care te-mpiedici, piatră care-ți cade pe coif din tavan și piatră interesantă pe care puteai să juri c-ai lăsat-o ieri aici. Dar nici un cuvânt care să însemne piatră. Arată-i o piatră unui pitic și el o să vadă, de exemplu, o bucată de sulfit baritat de calitate inferioară.

Sau, în cazul în speță, cam două sute de tone de șist neomogen. Când ajunseră vrăjitoarele la locul dezastrului, o mulțime de pitici munceau febril la sprijinirea tavanului și îndepărtarea sfărâmăturilor. Unii aveau ochii în lacrimi.

— E groaznic, groaznic... murmură unul dintre ei. O nenorocire...

Magrat îi împrumută batista ei. El își suflă nasul cu zgomot.

— S-ar putea să fie o alunecare masivă pe linia faliei și-atunci s-a dus tot filonul, zise el, clătinând din cap.

Alt pitic îl bătu pe spate, încurajator.

— Fii optimist, zise. Putem oricând să săpăm un tunel orizontal din galeria cincisprezece. Așa îl găsim sigur, nu-ți face griji.

— Scuzați-mă, zise Magrat, sunt niște pitici blocați dincolo de chestia asta nu-i așa?

— Da, da, zise Regele.

Tonul lui sugera că asta n-ar reprezenta decât un efect secundar regretabil al prăbușirii, fiindcă alți pitici aveau s-apară când le venea vremea, dar un filon aurifer de calitate era o resursă finită.

Buna Batevreme inspectă pietrișul cu atenție.

— Avem nevoie să plece toată lumea, zise. Să ne lăsați singure.

— Înțeleg cum stă treaba, spuse Regele. Secretele meseriei, nu?

— Cam așa ceva, zise Buna.

Regele goni toți piticii din tunel, lăsând vrăjitoarele singure în lumina felinarelor. Câteva bucăți de piatră căzură din tavan.

— Hmm, spuse Buna.

— Acum chiar ai făcut-o de oaie, zise Țața Ogg.

— Poți să faci orice dacă-ți pui în minte, spuse Buna pe un ton, nesigur.

— Atunci pune-ți în minte cât poți de tare, Esme. Dacă era voia Creatorului să mutăm pietrele din loc cu vrăji, nu mai inventa lopețile. Să știi când să pui mâna pe lopată, asta înseamnă să fii vrăjitoare. Și lasă roaba aia, Magrat. Nu te pricepi la utilaje nici cât negru sub unghie.

— Bine atunci, zise Magrat. De ce nu încercăm bagheta?

Buna Batevreme pufni.

— Ha! Aici? Cine-a mai auzit de o ursitoare într-o mină?

— Dac-aș fi eu îngropată sub o grămadă de pietre, tare mi-aș dori să fie o ursitoare prin preajmă! sări Magrat, vehementă.

Țața Ogg dădu din cap.

— Aici are dreptate, Esme. Nu scrie nicăieri unde ai voie să ursești și unde nu.

— Eu n-am încredere în bagheta aia, zise Buna. Arată a lucru de vrăjitor!

— Asta-i culmea, spuse Magrat, păi a fost folosită de generații întregi de ursitoare!

Buna dădu din mâini, scârbită.

— Bine, bine, treaba ta, se răsti ea. Dă-i drumul! Fă-te de râs!

Magrat scoase bagheta din sac. De clipa asta se temuse.

Părea făcută din os sau din fildeș; Magrat spera că nu din fildeș. Cândva fusese scris ceva pe ea, dar un lung șir de mânuțe dolofane de ursitoare șterseseră orice urmă. Avea incrustate tot felul de inele de aur și argint din loc în loc. Și nicăieri nu se găsea vreo instrucțiune. Nici o rună, nici un simbol pe nicăieri, care să te informeze ce trebuia să faci cu ea.

— Cred că trebuie s-o fluturi, zise Țața Ogg. Sunt aproape sigură că e ceva de genul ăsta.

Buna Batevreme își puse mâinile-n sân.

— Nu așa se poartă o vrăjitoare, spuse.

Magrat dădu timid din baghetă. Nu se întâmplă nimic.

— Poate trebuie să spui ceva? zise Țața.

Magrat îi aruncă o privire îngrozită.

— Păi și ce spun ursitoarele? se văicări ea.

— Ăă, zise Țața, n-am idee.

— Ha! spuse Buna.

Țața Ogg oftă.

— Nu ți-a spus *nimic* Desiderata?

— Nici o vorbă!

Țața ridică din umeri.

— Păi, fă și tu cum știi mai bine, zise.

Magrat privi țintă grămada de pietre. Închise ochii. Trase adânc aer în piept. Încercă să-și pună mintea în rezonanță cu seninătatea armoniei cosmice. „Călugărilor ălora le convine să-i dea înainte cu armonia cosmică, medita ea, acolo sus pe culmile lor înzăpezite unde nu-i deranjează decât yeti din când în când. Ia să-ncerce să caute pacea interioară cu Buna Batevreme încruntându-se la ei."

Flutură bagheta la nimereală, încercând să nu se gândească la dovleci.

Simți mișcare în aer. Auzi cum Țața scoase un icnet de uimire.

Întrebă:

— S-a întâmplat ceva?

După o vreme, Țața răspunse:

— Mda, cam așa ceva. Tot ce pot să sper e că le e foame.

Iar Buna spuse:

— Așa fac ursitoarele, zici?

Magrat deschise ochii.

Grămada se găsea tot acolo, dar nu mai era de pietre.

— Ce-oi fi avut în tărtăcuță? zise Țața.

Magrat deschise ochii mai mari.

— *Tot* dovleci?

— Și tărtăcuțe. *Tărtăcuțe*, zise Țața, să priceapă toată lumea.

Vârful grămezii se mișcă. Câțiva dovlecei se rostogoliră până la picioarele lui Magrat, și o fețișoară de pitic apăru ca dintr-un tunel.

Se holbă la vrăjitoare.

După un timp, Țața Ogg zise:

— E totul în regulă?

Piticul încuviință din cap. Se tot holba la dovlecii care umpleau tunelul până-n tavan.

— Ăă, da, zise. Tata-i pe-aici?

— Tata?

— Regele.

— Aha. Țața Ogg își făcu mâinile pâlnie la gură și se-ntoarse către ieșirea din tunel. Hei, Rege!

Piticii veniră buluc. Și ei se holbau la dovleci. Regele veni până lângă grămadă și se uită în sus la fiul lui.

— E totul în regulă, fiule?

— Da, tată, nici o problemă. Nici o faliere, nimic.

Regele se relaxă vizibil. Apoi, aducându-și aminte, întrebă:

— Și ceilalți sunt bine?

— Da, tată, n-au pățit nimic.

— Chiar îmi făceam griji. Am zis c-am dat peste o zonă de conglomerat sau așa ceva.

— Nu, tată, doar o porțiune cu șist instabil.

— Bun. Regele se uită din nou la grămadă. Se scărpină în barbă. S-ar părea că ați dat peste un depozit de dovleci.

— Mă gândeam eu că-i cam ciudată gresia asta.

Regele veni înapoi la vrăjitoare.

— Puteți transforma orice în orice? întrebă el, cu speranță în priviri.

Țața Ogg trase cu ochiul la Magrat, care încă se mai uita șocată la baghetă.

— Mă tem că nu facem decât dovleci deocamdată, zise ea, prudentă.

Regele păru puțin dezamăgit.

— Păi, atunci, zise el, vă pot oferi ceva, doamnelor... niște ceai, dacă doriți?

Buna Batevreme ieși în față.

— Tocmai la așa ceva mă gândeam și eu, spuse ea.

Regele zâmbi larg.

— Doar că mai substanțial, zise Buna.

Regele se opri din zâmbit.

Țața Ogg se furișă lângă Magrat, care tot scutura bagheta și se holba la ea.

— Foarte deșteaptă mișcare, șopti. Cum ți-a venit ideea cu dovlecii?

— Nu mi-a venit mie!

— Nu știi cum să umbli cu ea?

— Nu! Credeam că trebuie doar să, știi tu, *să-ți pui* o dorință!

— Probabil că doar dorința n-ajunge, zise Țața, cât putu de blând. Așa se-ntâmplă de obicei.

***

Cam înaintea zorilor, atât cât se poate vorbi de zori într-o mină, vrăjitoarele fură conduse la un râu care curgea adânc sub munte, unde erau trase la mal niște barje. Lângă un chei de piatră aștepta o bărcuță.

— Râul ăsta o să vă ducă până de partea cealaltă a munților, zise

Regele. De fapt, cred că duce tocmai până la Genua. Luă un coș mare din brațele unui pitic din suită. Și v-am pregătit niște merinde grozave, adăugă el.

— Și mergem până acolo cu barca? întrebă Magrat. Flutură bagheta pe furiș de câteva ori. Nu prea mă pricep la bărci.

— Uite ce e, zise Buna, urcând în barcă, râul ăsta știe drumul prin munți, ceea ce nu se poate spune și despre noi. Putem să urcăm mai încolo pe mături, când s-o purta peisajul mai omenește.

— Și putem să ne mai tragem și noi sufletul, zise Țața, întinzându-și picioarele.

Magrat se uită la cele două vrăjitoare bătrâne care se instalau confortabil la pupa ca două găini pe cuibar.

— Știți să vâsliți? spuse ea.

— N-avem nevoie, zise Buna.

Magrat dădu din cap, amărâtă. Apoi un strop de siguranță de sine se arătă pentru o clipă.

— Nici eu nu cred că știu, își făcu ea curaj să zică.

— Nu-i problemă, spuse Țața. Îți spunem noi dacă greșești, nici o grijă. Pa-pa, Maiestate.

Magrat oftă și apucă vâslele.

— Partea turtită se bagă-n apă, zise Buna, binevoitoare.

Piticii făcură cu mâna, apoi barca fu luată de curent, plutind la vale într-un cerc de lumină aruncată de felinar. Magrat își dădu seama că nu avea altceva de făcut decât să țină direcția.

În spate o auzi pe Țața zicând:

— Nu pricep la ce vor toți să-și puie rune invizibile pe uși. Păi, dai o căciulă de bani la un vrăjitor să-ți facă rune invizibile, da' de unde știi că ți le face ca lumea?

O auzi pe Buna răspunzând:

— Asta-i ușor. Dacă nu le vezi, sunt făcute ca lumea.

Apoi o auzi pe Țața spunând:

— Da, logic, asta trebuie să fie. Bine, hai să vedem ce-avem de mâncare.

Se auzi un foșnet când dezveli coșul.

— Ce surpriză.

— Ce-avem, Gytha?

— Dovleac.

— Dovleac cu ce?

— Cu dovleac. Dovleac și-atât.

— Păi, probabil că le cam prisosesc dovlecii, zise Magrat. Știți cum

e la sfârșitul verii, e grădina plină. Mereu trebuie să-mi bat capul să inventez tot felul de sosuri și murături ca să folosesc toate legumele...

Era destulă lumină cât să zărească fața Bunei, care părea să insinueze că un cap ca al lui Magrat avea nevoie de multă bătaie până să inventeze ceva.

— *Eu*, spuse Buna, n-am făcut murături în viața mea.

— Dar îți *plac* murăturile, zise Magrat.

Vrăjitoarele și murăturile se potriveau ca – ezită să adauge „frișca și piersicile", numai gândindu-se o și apucau arsuri la stomac, așa că substitui mental „niște lucruri care se potrivesc foarte bine". Unicul dinte al Țaței Ogg în luptă cu o ceapă murată era o privelițe în stare să înduioșeze până la lacrimi.

— Îmi plac, cum să nu, zise Buna. Mi le dau oamenii.

— Știi, reflectă Țața, scobind în adâncurile coșului, de câte ori am de-a face cu piticii îmi vine în minte vorba aia, „curu' găinii"...

— Mici, da' răi. Să vezi cât încearcă să-mi ceară de câte ori îmi duc mătura la reparat, zise Buna.

— Da, dar nu plătești niciodată, spuse Magrat.

— Nu asta contează, zise Buna Batevreme. N-ar trebui să li se permită să ceară atâta. Asta-i hoție la drumul mare.

— Nu văd cum ar putea să fie hoție dacă oricum nu plătești, insistă Magrat.

— Nu plătesc niciodată, zise Buna. Nu mă *lasă* oamenii. Nu-i vina mea dacă îmi tot dau lucruri tot timpul, nu? De câte ori mă văd pe stradă, ies mereu cu plăcinte calde, bere proaspătă, haine abia purtate de două, trei ori. „Vai, doamnă Batevreme, vă rog să primiți coșul acesta cu ouă", așa zic. Așa-s oamenii, drăguți. Dacă te porți frumos cu ei, așa se poartă și ei cu tine. Așa-și arată ei respectul. Dacă n-ai nevoie să plătești, încheie ea sentențios, înseamnă că ești o vrăjitoare cum se cuvine.

— Ia te uită, ce-o fi asta? zise Țața, pescuind un pachețel din coș.

Îl desfăcu și scoase câteva discuri tari și maronii.

— Pe legea mea, zise Buna Batevreme, cu asta și-au spălat toate păcatele. Asta-i faimoasa pâine piticească. Nu dau ei așa ceva decât oaspeților de seamă.

Țața ciocăni marginea bărcii cu una dintre pâinici. Făcea un zgomot foarte asemănător cu cel scos de o riglă de lemn apăsată de marginea mesei și ciupită; un fel de „boioioing" găunos.

— Cică poți s-o păstrezi cu anii și nu se strică, zise Buna.

— Te ține zile-n șir, spuse Țața Ogg.

Magrat se întinse, luă unul dintre discuri, încercă să-l frângă, nu reuși și renunță.

— Și astea se *mănâncă?* întrebă ea.

— O, nu cred că-s de mâncare, spuse Țața. Sunt mai mult...

— ... ca să te țină, zise Buna. Cică...

Tăcu brusc.

Aproape înăbușit de zgomotul râului și de rarele picături ce se scurgeau din tavan, se auzea limpede plescăitul regulat al altui vas apropiindu-se de ele.

— Ne urmărește cineva! șuieră Magrat.

Două lumini palide apărură la marginea cercului de lumină al felinarului. Într-un târziu se dovedi că sunt ochii unei făpturi mici și cenușii, aducând vag cu o broască, ce vâslea către ele călare pe un buștean.

Le ajunse din urmă. Degete lungi și umede apucară marginea bărcii și o față lugubră se ridică, ajungând nas în nas cu Țața Ogg.

— Ssalut, sâsâi ea, asszi e ssziua mea.

Toate trei priviră jivina un timp. Apoi Buna Batevreme luă o vâslă și-o izbi zdravăn în cap. Se auzi un plescăit, apoi blesteme înăbușite.

— Oribilă dihanie, zise Buna, în vreme ce barca se îndepărta. Părea să aibă gând rău.

— Da, spuse și Țața. De ăștia băloși trebuie să te păzești.

— Mă întreb ce voia, zise Magrat.

Jumătate de ceas mai târziu, barca trecu prin gura peșterii și intră în niște chei înguste între stânci înalte. Pereții sclipeau înghețați, și ici, și colo se adunase zăpadă.

Țața Ogg privi în jur nevinovată, apoi se scobi prin adâncurile fustelor și scoase la lumină o sticluță. Se auzi un gâlgâit.

— Pun prinsoare că-i un ecou grozav aici, zise, după o vreme.

— Nici să nu te gândești, spuse Buna pe un ton sever.

— Să ce?

— Să cânți Cântecul Ăla.

— Care, Esme?

— Eu nu mai merg, zise Buna, dacă te încăpățânezi să cânți Cântecul Ăla.

— La ce cântec te referi? întrebă Țața, inocentă.

— Știi tu bine care, zise Buna, glacială. Mereu te-mbeți și lași totul baltă și-l cânți.

— Nu-mi aduc aminte de nici un cântec de felu' ăsta, Esme, zise

Ţaţa Ogg spăşită.

— Ăla, zise Buna, cu rozătorul care... care nu poate fi convins să-i pese de nimic.

— Aha, făcu Ţaţa, strălucind de bucuria înţelegerii, vrei să zici Ariciul Nu Poate Fi S...

— Da, ăla!

— Dar e *tradiţional*, zise Ţaţa. Şi oricum, în străinătate oamenii n-o să ştie ce-nseamnă cuvintele.

— Ba cum le cânţi tu, o să ştie, spuse Buna. Cum le cânţi tu, şi viermii din mâlul bălţilor or să ştie ce-nseamnă!

Magrat se uită în jurul bărcii. Ici şi colo, vălurelele aveau creste albe. Curentul căpătase viteză şi ducea cu el bucăţi de gheaţa.

— E doar un cântec popular, Esme, zise Ţaţa Ogg.

— Ha! spuse Buna Batevreme. Cântec popular, ba bine că nu! Ştiu eu cum sunt cântecele astea populare. Ha! Când crezi că asculţi un cântec drăguţ despre... despre cuci şi lăutari şi privighetori şi mai ştiu eu ce, atunci te trezeşti că de fapt era despre... despre cu totul altceva, adăugă ea încruntată. Nu poţi să ai încredere în cântecele astea populare. Tot timpul te iau prin surprindere.

Magrat împinse barca pentru a ocoli o stâncă. Un mic vârtej le răsuci uşurel pe loc.

— Ştiu unul despre două turturele, zise Ţaţa Ogg.

— Ăă, spuse Magrat.

— Or fi turturele la-nceput, dar pân' la urmă sigur sunt un fel de metaforă, zise Buna.

— Ăă, Buno, spuse Magrat.

— Destul că mi-a zis Magrat despre stâlpii de armindeni şi ce se-ascunde în dosul lor, spuse Buna. Făcu o figură nostalgică şi adăugă: Pe vremuri îmi plăcea să mă uit la stâlpul de armindeni, primăvara...

— Cred că râul s-a făcut cam vijelios, zise Magrat.

— Nu-nţeleg de ce nu pot oamenii să lase lucrurile aşa cum sunt, spuse Buna.

— De fapt s-a făcut chiar rapid, serios... zise Magrat, împingând barca pentru a evita o stâncă ascuţită.

— Are dreptate, să ştii, spuse Ţaţa Ogg. E un pic cam agitat.

Buna se uită peste umărul lui Magrat la râul din faţa bărcii. Părea cam scurt, cu un aspect ce putea duce cu gândul la, de exemplu, o cascadă aflată drept în faţă. Barca prinsese viteză. Se auzea un tunet înăbuşit.

— Nu ne-au spus nimic de o cascadă, zise ea.

— Păi, cred că s-au gândit c-o să ne dăm seama și singure, spuse Țața Ogg, adunându-și lucrurile și pescuindu-l pe Greebo din fundul bărcii, de ceafă. Tare secretoși, piticii ăștia. Slavă Cerului că vrăjitoarele plutesc. Și oricum, știau că avem măturile.

— *Voi două* aveți mături, zise Buna. Dar eu cum să-mi pornesc mătura în barcă, dacă n-am loc s-alerg? Și mai stai locului, că ne răstorni...

— Ia-ți piciorul din drum, Esme...

Barca se clătină violent.

Magrat sări să rezolve situația. Își scoase bagheta, tocmai când creasta unui val intra în barcă.

— N-aveți grijă, zise, o să folosim bagheta. Cred că acum știu cum se face...

— Nu! strigară ca una Buna Batevreme și Țața Ogg.

Cu un zgomot mare și umed, barca își schimbă forma. Își schimbă și culoarea. Acum era de un portocaliu strălucitor.

— Dovleci! țipă Țața Ogg, în vreme ce se răsturna încetișor în apă. Iar dovleci, fir-ar să fie!

Lilith se sprijini de spătarul jilțului. Gheața de pe malurile râului nu fusese chiar ca o oglindă, dar văzuse destul.

Așa deci. O prăjină spălăcită cu minte de fetiță, care mai curând avea ea nevoie de o ursitoare, nici vorbă să fie în stare să facă ea trebușoara asta, și un soi de spălătoreasă bătrână care se-mbată și cântă. Și o baghetă pe care neroada aia de fată nu știe s-o folosească.

Era enervant. Mai rău, era jignitor. Desiderata și doamna Gogol ar fi putut să găsească pe cineva mai de Doamne-ajută. Un inamic puternic îți dădea prestigiu.

Sigur, mai era și *ea*. După atâția ani...

Sigur. Cu asta era de acord. Fiindcă trebuiau să fie trei. Trei era un număr esențial în povești. Trei dorințe, trei fii de împărat, trei iezi, trei încercări... trei vrăjitoare. Fecioara, mama și... cealaltă. Și asta era una dintre cele mai vechi povești din lume.

Buna Batevreme nu înțelesese poveștile niciodată. Și nici nu-nțelesese cât de *reale* sunt reflecțiile. Dac-ar fi făcut-o, probabil că ar fi stăpânit întreaga lume până acum.

— Tot timpul te uiți în oglinzi! zise o voce răzgâiată. Nu pot să sufăr când te uiți tot timpul în oglinzi!

Ducele era tolănit pe-o canapea, tot numai mătase neagră și picioare zvelte. În mod normal, Lilith n-ar fi permis nimănui să intre

în cuibul ei de oglinzi, dar, cu numele cel puțin, castelul îi aparținea lui. Și în plus, era mult prea prost și înfumurat ca să priceapă ceva. Avusese ea grijă. Cel puțin, așa crezuse. În ultima vreme, parcă înțelegea cam multe...

— Nu-nțeleg de ce trebuie să faci asta, se smiorcăi el. Credeam că vrăjile se fac doar arătând cu degetul și gata, bum.

Lilith își puse pălăria și și-o aranjă în oglindă.

— Așa e mai sigur, răspunse ea. E mai controlat. Când folosești magia oglinzilor, nu trebuie să te bazezi pe nimeni în afară de tine însăți. De-asta n-a cucerit nimeni lumea prin magie... deocamdată. Fiindcă încearcă să ia putere din... alte părți. Și asta costă întotdeauna. Dar cu oglinzile nu ești îndatorat nimănui, decât sufletului tău.

Își coborî voaleta pălăriei. Când părăsea siguranța oferită de oglinzi, prefera să-și ascundă privirea.

— Urăsc oglinzile, mormăi Ducele.

— Le urăști fiindcă-ți spun adevărul, băiete.

— E o magie crudă, atunci.

Lilith aranjă vălul să-i vină mai bine.

— O, da. Cu oglinzile, toată puterea e a ta. N-are de unde altundeva să vină, zise ea.

— Femeia aia din mlaștină și-o ia din mlaștină, spuse Ducele.

— Ha! Și în mlaștină o să și ajungă, într-o bună zi. Nu înțelege nimic din ce face.

— Și tu înțelegi?

Lilith simți împunsătura mândriei. Uite la el, îi poartă pică! Chiar că făcuse treabă bună cu el.

— Înțeleg cum lucrează poveștile, zise ea. De mai mult n-am nevoie.

— Dar nu mi-ai adus fata, spuse Ducele. Și mi-ai promis-o. Și pe urmă totul o să fie în regulă și-o să pot dormi într-un pat adevărat și n-o să mai am nevoie de magie de-asta reflectorizantă...

Dar și o treabă bună putea să-ntreacă măsura.

— Nu mai vrei magie? zise Lilith dulce. Vrei să mă opresc? E cel mai ușor lucru din lume. Te-am luat din șanț. Vrei să te trimit la loc?

Fața lui încremeni într-o mască a terorii.

— Nu asta am vrut să spun! Voiam doar... știi, pe urmă totul o să fie real. Doar un sărut, așa ai spus. Nu văd de ce e așa greu de aranjat.

— Sărutul potrivit la timpul potrivit, zise Lilith. Trebuie să fie la timpul potrivit, altfel nu merge.

Zâmbi. El tremura, în parte de dorință, mai mult de teamă, și întru

câtva din motive ereditare.

— Nu-ți face griji, zise ea. Nu se poate să *nu* iasă.

— Și vrăjitoarele astea pe care mi le-ai arătat?

— Ele sunt doar... o parte a poveștii. Nu-ți face griji. Povestea o să le absoarbă. Și pe fată o s-o capeți datorită poveștii. Nu-i așa c-o să te bucuri? Și acum... nu mergem? N-ai chestii de guvernat?

Ducele pricepu aluzia din glas. Era un ordin. Se ridică, își oferi brațul și coborâră împreună în sala de audiențe a palatului.

Lilith era mândră de Duce. Sigur, mai era problema aceea stânjenitoare a lui, noaptea, fiindcă în timpul somnului îi slăbea câmpul morfogenetic, dar deocamdată nu conta prea tare. Și mai era problema cu oglinzile, care-l arătau așa cum era în realitate, dar asta se rezolva ușor interzicând toate oglinzile în afară de ale ei. Și mai erau ochii lui. Cu ochii n-avea ce să mai facă. Nici o vrajă nu putea să schimbe ochii cuiva. Cea mai bună idee care-i venise fusese să-i pună ochelari fumurii.

Și totuși, era un triumf. Și era atât de recunoscător. Doar îl ajutase enorm.

Făcuse om din el, în primul rând.

Puțin mai jos de cascadă, care era a doua de pe Disc ca înălțime și fusese descoperită în Anul Crabului Învârtit de către renumitul explorator Guy de Yoyo[17], Buna Batevreme ședea dinaintea unui mic foc de tabără cu un prosop pe umeri, scoțând aburi.

— Putea să iasă mult mai rău, recunoaște, zise Țața Ogg. Cel puțin te țineam și pe tine, și mătura. Și Magrat o avea pe a ei. Altfel admiram toate cascada din interior.

— Ce bine! Jumătatea plină, zise Buna, cu ochii sclipindu-i malefic.

— O aventură, dacă stai să te gândești, spuse Țața, rânjind încurajator. Într-o zi o să ne-amintim de toate astea și-o să râdem.

— Ce bine, zise Buna.

Țața își tamponă zgârieturile de pe braț. Greebo, cu instinctul de supraviețuire al pisicilor, se cățărase pe stăpână-sa ca pe un copac, până-n vârful capului, și de-acolo sărise pe mal. Acum dormea făcut colac lângă foc, visând vise pisicești.

O umbră trecu pe deasupra lor. Era Magrat, care scotocise malurile după bagaje.

— Cred c-am găsit aproape tot, zise ea, aterizând. Uite mătura Bunei. Și... sigur... bagheta. Zâmbi chinuit, dar temerar. Tot ieșeau tărtăcuțe la suprafață. Așa am găsit-o.

— Ce noroc, auzi, zise Țața Ogg încurajator. Ai auzit, Esme? Cel puțin, n-o să răbdăm de foame.

— Și-am găsit și coșul cu pâinea piticească, spuse Magrat, deși cred că s-a stricat de la apă.

— Aș, n-are nimic, crede-mă pe cuvânt, mai spuse Țața Ogg. N-ai ce strica la pâinea piticească. Păi, stăm bine, zise Țața Ogg, instalându-se confortabil. Un picnic în toată regula. Și-avem și un foculeț bun... și un loc adăpostit și... Sunt sigură că sunt o grămadă de oameni sărmani prin Howondaland sau țări de-astea, care-ar da orice să fie-n locul nostru...

— Dacă nu încetezi cu veselia asta, Gytha Ogg, să vezi ce scatoalcă peste cap o să-ți lipesc, zise Buna Batevreme.

— Ești sigură că nu te ia cu frig? zise Țața Ogg.

— Mă usuc, zise Buna Batevreme, mai întâi pe dinăuntru.

— Uitați ce, îmi pare rău, spuse Magrat. Mi-am cerut deja scuze.

Deși nu știa de ce ar trebui să-și ceară scuze, se gândi ea. Barca nu fusese ideea ei. Cascada n-o pusese ea acolo. Nici măcar nu se vedea ce-i în față, din poziția ei de vâslaș. Transformase ea barca în dovleac, dar fără intenție. Putea să i se întâmple oricui.

— Și-am reușit să salvez și caietele Desideratei, spuse.

— Mare noroc pe noi, zise Țața Ogg. Acum știm unde ne-am rătăcit.

Se uită în jur. Răzbătuseră dincolo de partea cea mai abruptă a munților, dar tot mai erau înconjurate de piscuri și de pășuni alpine încununate de zăpezi veșnice. Din depărtări venea clinchet de tălăngi de capre.

Magrat despături o hartă. Hârtia era umedă, mototolită și cerneala se cam întinsese. Arătă prudentă spre o porțiune mânjită.

— Cred că suntem aici, zise.

— Parol, spuse Țața Ogg, care înțelegea principiile cartografiei și mai prost decât Buna. Fantastic cum încăpem toate pe bucățica aia de hârtie!

— Cred că deocamdată ar fi o idee bună dac-am urma cursul râului, zise Magrat. Fără să intrăm în el în nici un fel, adăugă ea, repede.

— Presupun că n-ai găsit și geanta mea, nu? spuse Buna Batevreme. Aveam lucrurile personale în ea.

— Probabil că s-a dus ca toporul la fund, zise Țața Ogg.

Buna Batevreme se ridică în picioare ca un general care tocmai a aflat că armata lui a ieșit pe locul doi.

— Haideți, zise. Să vedem ce urmează.

Urma o pădure, întunecată și neiertător de coniferă. Vrăjitoarele zburară în tăcere pe deasupra. Ici, colo se zărea câte o colibă izolată, pe jumătate ascunsă printre copaci. Câte-o stâncă se ițea din întunericul forestier, învăluită în cețuri chiar și ziua-n amiaza mare. O dată sau de doua ori trecură pe lângă câte-un castel, dacă-l puteai numi așa; nu părea construit, ci mai curând emanat din peisaj.

Era genul de peisaj asociat cu un anumit tip de povești, cu lupi și usturoi și femei îngrozite. Povești întunecate și-nsetate, povești despre aripi bătând în lumina lunii...

— Der flabberghast, mormăi Țața.

— Ce-ai spus? întrebă Magrat.

— Așa se zice pe străinește la liliac.

— Mie mereu mi-au plăcut liliecii, zise Magrat. În general.

Vrăjitoarele se treziră zburând înghesuite una-n alta, într-un acord tacit.

— Mi se face foame, zise Buna Batevreme. Și să n-aud de dovleac.

— Mai e pâinea piticească, spuse Țața.

— Pâinea aia e de-a pururi, zise Buna. Eu aș vrea ceva gătit anul *ăsta,* dacă nu-i cu supărare.

Mai trecură de-un castel, ce ocupa întreg vârful unei stânci.

— Ar fi bine dac-am găsi un orășel drăguț sau așa ceva, zise Magrat.

— Da' va trebui să ne mulțumim cu ăsta, spuse Buna.

Se uitară în jos. Nu prea arăta a oraș; mai mult a adunare de case, îngrămădite împreună la adăpost de copaci. Era la fel de trist ca o vatră pustie, dar umbrele munților se lungeau deja deasupra pădurii și peisajul avea ceva care făcea să-ți treacă cheful de zboruri nocturne.

— Nu prea se văd oameni, zise Buna.

— Poate pe-aici e obiceiul să se culce devreme, spuse Țața Ogg.

— Dar de-abia a apus soarele, zise Magrat. Ce ziceți, să încercăm la castel?

Se uitară toate la castel.

— Nu-u-u, zise Buna, tărăgănat, vorbind în numele tuturor. Să nu ne dam aere.

Așa încât aterizară în ceea ce era probabil piața centrală a satului. Undeva pe după case se auzi lătrând un câine. Un oblon se trânti cu zgomot.

— Prietenoși nevoie mare, zise Buna. Merse până în fața unei case

mai mari cu o firmă deasupra uşii, atât de plină de jeg, încât nu se mai vedeau literele. Izbi cu pumnul în uşă de câteva ori. Deschideţi! spuse ea.

— Nu, nu, nu se zice aşa! spuse Magrat. Îşi făcu loc până lângă uşă, bătu discret şi zise: Scuzaţi-mă! Călători de bona fide!

— Cum ai zis? întrebă Ţaţa.

— Asta trebuie să spui, răspunse Magrat. Orice hangiu e obligat să deschidă dacă-i vin călători de bona fide, şi să-i adăpostească.

— Serios? zise Ţaţa, interesată. Asta-i bine de ştiut.

Uşa rămase închisă.

— Lasă-mă şi pe mine, spuse Ţaţa. Ştiu ceva străineză.

Bubui în uşă.

— Deschide-vous, gunga din, presto, repejor, zise.

Buna Batevreme ascultă cu atenţie.

— Aşa se vorbeşte pe străineşte?

— Nepotu-miu Shane e marinar, zise Ţaţa Ogg. Rămâi cu gura căscată, ce vorbe învaţă pe unde umblă.

— Nu m-aş mira, spuse Buna. Da' sper că lui îi merge mai bine ca ţie.

Buna bătu din nou. Şi de data asta uşa se deschise, cu încetinitorul. Un chip palid se îţi dinăuntru.

— Scuzaţi-mă... începu Magrat.

Buna împinse uşa de perete. Posesorul chipului se sprijinea de partea cealaltă; i se auzeau cizmele râcâind podeaua în vreme ce era împins îndărăt.

— Fie binecuvântată această casă, zise Buna, în treacăt.

Pentru o vrăjitoare, era modul ideal de a deschide conversaţia. Făcea oamenii să ia aminte la ce *alte* lucruri s-ar fi putut întâmpla cu casa în speţă şi le aducea aminte de diverse plăcinte proaspete, de pâine caldă sau de boccele de haine nu prea vechi de care poate că uitaseră momentan.

Părea că unul dintre acele alte lucruri se întâmplase deja în casa de faţă.

Cu indulgenţă, putea fi numită han. Era cel mai mohorât loc pe care-l văzuseră vreodată cele trei vrăjitoare. Dar gemea de lume. Vreo douăzeci şi ceva de oameni palizi şi obosiţi le priveau solemni de pe nişte bănci înşirate de-a lungul pereţilor.

Ţaţa Ogg adulmecă aerul.

— Măiculiţă, zise. Ce duhoare de usturoi!

Şi, într-adevăr, usturoiul atârna ciorchini de toate grinzile.

— Cât ar fi de mult, usturoiul nu strică, părerea mea. Mie o să-mi placă pe-aici.

Făcu semn cu capul insului speriat de la bar.

— Bonjur, musiu garson! Trois beri la mine, păr favor silvu ple.

— Ce-i aia păr favor? Ce-are a face păru'? se răsti Buna.

— Așa se zice „te rog" pe străinește, spuse Țața.

— Ba nu cred, zise Buna. Eu cred că le inventezi din mers.

Hangiul, care din principiu considera că dac-ai intrat pe ușă vrei ceva de băut, turnă trei beri.

— Ai văzut? spuse Țața, triumfătoare.

— Mie nu-mi place cum se holbează toți la noi, zise Magrat, în vreme ce Țața sporovăia cu bietul om într-un fel de esperanto numai al ei.

— Omul ăla de colo *rânjește* la mine.

Buna Batevreme se așeză pe bancă, încercând să nu aducă în contact cu lemnul decât minimum posibil din corpul ei, ca nu cumva străinătatea să fie molipsitoare.

— Gata, zise Țața, venind cu o tavă, am rezolvat. L-am ocărât pân-a priceput.

— Arată oribil, spuse Buna.

— Cârnați cu usturoi și pâine cu usturoi, zise Țața. Mâncarea mea preferată!

— Trebuia să iei și niște legume proaspete, spuse Magrat, dieteticiana.

— Am luat. Niște usturoi, zise Țața, tăind o felie generoasă de cârnat duhnitor. Și sunt sigură c-am văzut niște ceapă murată prin borcanele alea de pe rafturi.

— Da? Păi atunci o s-avem nevoie de cel puțin două camere la noapte, zise Buna cu severitate.

— Trei, sări degrabă Magrat.

Aruncă pe furiș încă o privire prin încăpere. Oamenii, tăcuți, le priveau insistent, cu o expresie care putea fi descrisă ca o tristețe plină de speranță. Sigur, oricine petrecea mai mult timp în compania Bunei Batevreme și a Țației Ogg se obișnuia cu privirile holbate; vrăjitoarele erau genul de persoane care umplu tot spațiul disponibil. Și probabil că pe-aici nu se prea vedeau străini, poate din cauza pădurilor, cine știe. Și-apoi spectacolul oferit de Țața Ogg mâncând cu entuziasm cârnați depășea în materie de divertisment până și faimosul ei număr cu ceapa murată.

Dar orișicât... prea se uitau fix.

Afară, adânc în pădure, se auzi urletul unui lup.

Sătenii de față se înfiorară la unison, ca și cum s-ar fi antrenat pentru asta. Hangiul le mormăi ceva. Oamenii se ridicară, fără chef, și se îndreptară către ușă, încercând să nu se răzlețească. O femeie bătrână puse mâna pe umărul lui Magrat pentru o clipă, scutură din cap cu tristețe, oftă, apoi ieși. Dar Magrat era obișnuită și cu asta. Multora le părea rău pentru ea atunci când o vedeau cu Buna.

Într-un târziu hangiul veni la ele cu o torță aprinsă și le făcu semn să-l urmeze.

— Cum l-ai făcut să priceapă că vrem camere? întrebă Magrat.

— I-am spus: „Hei domnu', țimer șnel number trei tude suit", zise Țața Ogg.

Buna Batevreme încercă și ea, pe șoptite, apoi dădu din cap.

— E umblat, Shane al tău, se vede treaba, comentă ea.

— Cică pricep toți, imediat, zise Țața Ogg.

De fapt hangiul n-avea decât două camere, la care se-ajungea pe niște scări întortocheate care scârțâiau. Magrat căpătă una numai pentru ea. Hangiul părea că-i ține partea în privința asta. Era foarte îndatoritor.

Dar ei nu-i plăcea cum îi baricadaseră fereastra. Magrat prefera să doarmă cu fereastra deschisă. Așa, cu obloanele trase, era prea cald și întuneric.

„Până la urmă, își zise ea, *eu* sunt ursitoarea. Celelalte doar mă însoțesc."

Încercă zadarnic să se uite în oglinjoara crăpată de pe perete, apoi se culcă și începu s-asculte ce spuneau celelalte, din camera despărțită de a ei de un perete subțire ca foaia de hârtie.

— La ce întorci oglinda la perete, Esme?

— Că nu-mi place cum se uită la mine.

— Păi nu se uită dacă nu te uiți tu, Esme.

Liniște, apoi:

— Ăă, și chestia asta rotundă ce-i?

— Păi, cred că-i un fel de pernă, Esme.

— Ha! Asta s-o creadă ei! Și nici pături ca lumea n-au. Cum spui că-i zice ăsteia?

— Chilotă, cred, Esme.

— La *noi* îi zicea pufoaică. Pfui!

Urmă un răgaz. Apoi:

— Te-ai spălat pe dinte?

O nouă pauză. Pe urmă:

— Oo, da' ce picioare reci ai, Esme!

— Ba deloc. Sunt calde-calde.

Din nou liniște. Apoi:

— Cizme! Ai cizme! Ai intrat cu cizmele în pat!

— Doar n-oi sta desculță, Gytha Ogg!

— Și cu hainele! Nici nu te-ai dezbrăcat!

— Prin cele străinătăți trebuie să fii atentă. Nici nu gândești ce poate să mișune pe-aici.

Magrat se cuibări sub – cum îi zicea? – chilotă – și se-ntoarse pe partea cealaltă. Buna Batevreme părea să aibă nevoie cam de vreo oră de somn pe noapte, în vreme ce Țața Ogg ar fi fost în stare sa sforăie și cocoțată pe-un gard.

— Gytha? *Gytha!* GYTHA!

— Meee?

— Ești trează?

— Acu' da...

— Am auzit niște zgomote!

— ... mda, și eu...

Magrat ațipi o vreme.

— Gytha! GYTHA!

— Se mai e?

— E cineva la geam, sunt sigură!

— ... nu la vârsta noastră... culcă-te, te rog...

În cameră era din ce în ce mai cald și înăbușitor. Magrat coborî din pat, trase zăvoarele de la obloane și le dădu de perete.

Se auzi un icnet, apoi o bufnitură îndepărtată când ceva se izbi de pământ.

Lumina lunii inundă camera. Asta păru să-i facă bine lui Magrat, care se culcă la loc.

Nu trecură decât câteva clipe și iar o treziră vocile de-alături.

— Gytha Ogg, ce *faci* acolo?

— Iau o gustare.

— Nu poți să dormi?

— Mi-a cam fugit somnul, Esme, zise Țața Ogg. N-am idee de ce.

— Ia stai, mănânci cârnați cu usturoi! În patul meu!

— Ce faci? E-al meu! Dă-mi-l înapoi...

Magrat auzi bocănit de cizme în puterea nopții și zgomotul unor obloane trântite de perete în camera de-alături.

Apoi un fel de oftat stins, ca o părere, și încă o bufnitură.

— Credeam că-ţi *place* usturoiul, Esme, zise Ţaţa Ogg, cu reproş în glas.

— Cârnatul e bun la locul potrivit, şi locul acela nu-i în pat. Şi să nu te-aud. Şi dă-te mai încolo. Ai luat toată chilota.

După o vreme, tăcerea de mătase a nopţii fu spartă de sforăitul grav şi răsunător al Bunei. În curând i se alătură şi pufăitul bine-crescut al Ţaţei, care dormise însoţită de mult mai multe ori ca Buna şi-şi dezvoltase o orchestră nazală mai acceptabilă. Cu sforăitul Bunei puteai tăia buşteni.

Magrat îşi îndesă perna aceea rotundă şi tare peste urechi şi se ascunse sub aşternuturi.

Undeva pe pământul îngheţat, un liliac foarte mare se străduia să-şi ia zborul din nou. Deja fusese năucit de două ori, o dată de un oblon deschis cu forţă şi o dată de un cârnat balistic şi plin cu usturoi, şi nu se simţea bine deloc. „O dată dacă mai am ghinion, se gândea el, mă întorc la castel. Plus că mai e puţin şi-apar zorile."

Ochii îi sclipiră roşii când privi în sus la fereastra deschisă a lui Magrat. Îşi făcu vânt...

O gheară îl ţintui la pământ.

Liliacul întoarse capul.

Greebo nu avusese o seară prea bună. Căutase pisici de parte femeiască prin tot satul, şi nimic. Dăduse târcoale grămezilor de gunoi, şi degeaba. Pe-aici oamenii nu aruncau resturile. Le mâncau.

Dăduse o tură prin pădure şi găsise nişte lupi şi stătuse pe coadă rânjind la ei până se ruşinaseră şi plecaseră de-acolo.

Da, o noapte foarte plicticoasă. Până acum.

Liliacul se foi sub gheara lui. În creierul mititel de felină al lui Greebo se formă impresia că încearcă să-şi schimbe forma, şi n-avea el de gând să-nghită aşa ceva de la un şoarece cu aripi.

Mai ales acum, când avea cu ce să se joace.

Genua era un oraş ca-n poveşti. Oamenii zâmbeau şi erau voioşi toată ziulica. Mai ales dacă voiau să mai trăiască *altă* ziulică.

Avea Lilith grijă de asta. Sigur, şi înainte fuseseră oamenii fericiţi, în vremea dinainte să-l înlocuiască ea pe Baron cu Ducele, dar era un fel de fericire dezordonată, la-ntâmplare, şi de-aceea îi fusese ei aşa uşor să preia controlul.

Fiindcă ăla nu era mod de viaţă, fără o regulă.

Într-o zi oamenii or să-i mulţumească.

Sigur, întotdeauna se găsesc și câțiva nemulțumiți. Unii oameni nu știu să se poarte. Îți dai toată osteneala pentru ei, le conduci orașul cum se cuvine, faci tot ce trebuie ca să aibă ei niște vieți productive și fericite în fiecare oră din zi, și pe urmă, fără nici un motiv, îți poartă dușmănie.

Sala de audiențe era înțesată cu gărzi. Și erau și spectatori. Teoretic, conducătorul dădea o audiență, dar lui Lilith îi plăcea să vadă oamenii că iau aminte. Un strop de exemplu era mult mai eficient decât o căldare de pedepse.

Nu prea era criminalitate în Genua, zilele astea. Mă rog, nu lucruri care ar fi fost considerate criminalitate prin alte părți. Lucruri ca furturile erau ușor de rezolvat și nu necesitau prea multă bătaie de cap. În opinia lui Lilith, crimele împotriva necesității narative erau mult mai grave. Pur și simplu oamenii n-aveau idee cum ar trebui să se poarte.

Lilith reflecta Viața ca-ntr-o oglindă, și tăia toate bucățile de Viață care nu-ncăpeau...

Ducele stătea tolănit molatic, cu un picior atârnând peste brațul tronului. Nu se-mpăca deloc cu scaunele.

— Și ăsta ce-a făcut? întrebă el, căscând.

Măcar la căscat gura se pricepea.

Un bătrânel micuț și speriat tremura între două gărzi.

Întotdeauna se găsesc oameni dispuși să fie gărzi, chiar și în Genua. Plus că ți se dă o uniformă făloasă, cu pantaloni albaștri, jachetă roșie și un chipiu înalt și negru, cu cocardă.

— Dar... dar nu știu *să* fluier, chițăi bietul om. Nu... Nu știam că e obligatoriu...

— Dar ești meșter de jucării, zise Ducele. Meșterii de jucării cântă și fluieră cât e ziua de lungă.

Aruncă o privire la Lilith, care încuviință.

— N-nu știu nici un... c-cântec, zise meșterul de jucării. N-nu ne-au învățat. Doar jucării. A-am fost dat la u-ucenăcie la jucării. Șapte ani am l-lucrat, ucenic și meșter...

— Scrie aici, zise Ducele, prefăcându-se cu talent că știe să citească rechizitoriul, că nici măcar nu le spui copiilor povești.

— Nu mi-a spus nimeni nimic despre... p-povești, zise meșterul de jucării. Știți, eu doar fac jucării. Jucării. Altceva nu știu. Jucării. Ju-jucării frumoase. Sunt un biet m-meșter de jucării.

— Nu poți fi cu adevărat meșter de jucării dacă nu le spui povești copiilor, zise Lilith, aplecându-se spre el.

Meșterul ridică privirea către fața ascunsă sub văl.

— Dar nu știu nici una, spuse el.

— Nu știi *nici una?*

— Po-pot să le povestesc cum se fac jucăriile, scânci bătrânelul.

Lilith se lăsă pe spate în jilț. Era imposibil să-i citești expresia feței, prin vălul des.

— Cred c-ar fi o idee bună dacă Gărzile Poporului te-ar lua și te-ar duce undeva unde cu siguranță ai să-nveți să cânți. Și poate, după o vreme, chiar să fluieri. Nu ți-ar plăcea?

Închisorile bătrânului Baron fuseseră oribile. Lilith pusese să fie revopsite și remobilate. Cu o mulțime de oglinzi.

La sfârșitul audienței, o persoană din asistență ieși în liniște din castel, strecurându-se pe la bucătării. Gărzile de la poartă nu încercară s-o oprească. În viețile lor mărunte, ea era o persoană foarte importantă.

— Bună ziua, doamnă Pleasant.

Ea se opri, scotoci în coș și scoase două copane fripte pe care le dădu gărzilor.

— Am făcut un sos nou, cu alune, zise ea. V-aș ruga să-mi spuneți cum vi se pare, băieți.

Oamenii luară mâncarea recunoscători. Toți se bucurau s-o întâlnească pe doamna Pleasant. Știa să facă așa niște lucruri din pui, că biata orătanie aproape că se bucura că fusese ucisă.

— Și-acum plec să târguiesc niște mirodenii, zise.

Gărzile o urmăriră cum mergea, ca o săgeată grasă și hotărâtă, direct spre piață, care se găsea exact pe malul râului. Apoi mâncară copanele de pui.

Doamna Pleasant își făcu de lucru printre tarabe; și avu mare grijă să-și facă de lucru. Și în Genua erau peste tot oameni care umblau cu vorba. *Mai ales* în Genua. Ea era bucătăreasă, deci robotea. Și avea grijă să nu slăbească și, din fericire, era veselă de la natură. Se grijea să aibă mereu brațele pline de făină și, dacă avea impresia că se uită cineva bănuitor la ea, zicea „Văleu!“ sau ceva de genul ăsta. Până acum se pare că-i mersese.

Căuta o tarabă anume. Și iat-o. Sus, pe acoperișul unei gherete înțesate cu cuști cu găini, lișițe, cocostârci și alte păsări, era un cocoș negru. Vrăjitoarea voodoo sosise la lucru.

Chiar în clipa în care-l observă, cocoșul întoarse capul, fixând-o.

Puțin retras față de restul tarabelor se afla un mic cort, la fel cu

multe alte corturi din târg. În faţa lui clocotea un ceaun pe o sobiţă cu mangal. Alături erau castroane, un polonic şi, lângă ele, o farfurie cu monede. Erau ceva bani acolo; oamenii plăteau pentru bucatele doamnei Gogol cât socoteau ei că fac, şi farfuria mai că dădea pe dinafară.

Zeama vâscoasă din ceaun era de un maro insipid. Doamna Pleasant îşi puse o porţie într-un castron, apoi aşteptă. Doamna Gogol avea talentele ei.

După o vreme, se auzi o voce din cort:

— Ce mai e nou, doamnă Pleasant?

— L-a închis pe meşterul de jucării, zise doamna Pleasant, fără să se-ntoarcă. Şi ieri, pe moş Devereaux hangiul, fiindcă nu-i gras şi n-are faţa roşie. E al patrulea pe luna asta.

— Poftim înăuntru, doamnă Pleasant.

În cort era cald şi întuneric. În mijloc se găsea un alt ceaun, pe o altă sobiţă. Doamna Gogol stătea aplecată peste el, amestecând. Îi făcu semn bucătăresei către o pereche de foaie.

— Întreţeşte matale focul niţel, să vedem ce-i de văzut, zise ea.

Doamna Pleasant se conformă. În ceea ce o privea, ea nu folosea altă magie decât cea necesară la legatul maionezei şi la crescutul pâinii, dar îi respecta pe cei care aveau curajul. Şi mai ales pe cei ca doamna Gogol.

Mangalul se încinse până se făcu alb. Zeama groasă din ceaun începu să clocotească. Doamna Gogol miji ochii, privind în aburul care se ridica.

— Ce faci, doamnă Gogol? întrebă bucătăreasa, îngrijorată.

— Încerc să văd ce se va-ntâmpla, zise vrăjitoarea voodoo.

Vocea i se schimbă, devenind geamătul chinuit al celui muncit de harul clarviziunii.

Doamna Pleasant trase cu ochiul la fiertura bolborosind.

— O să fie crevete la cină? zise ea plină de bunăvoinţă.

— Vezi bama aia? spuse doamna Gogol. Vezi cum tot ies la suprafaţă bucăţile alea de crab, în colţul ăla?

— Niciodată nu te-ai zgârcit la crabi dumneata, zise doamna Pleasant.

— Vezi ce groase sunt băşicile alea de lângă foaia de dafin? Vezi cum se învârte toată fiertura în jurul cepei roşii?

— Văd! Văd! zise doamna Pleasant.

— Dar ştii ce-nseamnă?

— Înseamnă c-o să fie *delicioasă!*

— Da, și asta, zise doamna Gogol, amabilă. Dar mai înseamnă și că sosesc niște musafiri.

— Fantastic! Câți?

Doamna Gogol cufundă o lingură în fiertură și gustă.

— Trei, zise. Se linse pe buze gânditoare. Femei.

Cufundă din nou lingura.

— Gustă și matale, zise. Au și o pisică. Se simte după salsifi. Își linse buzele din nou. Un motan gri. Chior de-un ochi. Își exploră o carie cu limba. Ăla... drept.

Doamnei Pleasant îi căzu falca.

— O să te găsească mai întâi pe dumneata, zise doamna Gogol. Să le-aduci la mine.

Doamna Pleasant se uită întâi la zâmbetul întunecat al doamnei Gogol, apoi la fiertura din ceaun.

— Vin atâta cale doar pentru mâncarea dumitale? întrebă ea.

— De ce nu, zise doamna Gogol, așezându-se comod. Ai mai fost s-o vezi pe fata din casa albă?

Doamna Pleasant încuviință.

— Duduia Cenușa, zise ea. Da, mă duc și eu când pot. Când sunt plecate Surorile la palat. Tare-i e frică de ele, doamnă Gogol.

Se uită din nou la ceaun, apoi din nou la vrăjitoare.

— Chiar poți să vezi...?

— Nu te țin de la marinat? zise doamna Gogol.

— Mda. Ba da.

Doamna Pleasant bătu în retragere, dar cu regret. Apoi se opri. Odată oprită, doamna Pleasant nu mai putea fi urnită din loc decât atunci când îi convenea dumneaei.

— Lilith aia zice că e-n stare să vadă lumea întreagă în oglinzi, spuse ea, cam cu arțag.

Doamna Gogol scutură din cap.

— În oglinzi nu te poți găsi decât tot pe tine, zise ea. Dar într-un gumbo de calitate găsești *totul*.

Doamna Pleasant încuviință. Ăsta era lucru arhicunoscut. NU se putea contesta nicicum.

După ce plecă bucătăreasa, doamna Gogol dădu din cap cu tristețe. O vrăjitoare voodoo trebuia să recurgă la tot felul de stratageme ca să pară informată, dar îi era cam rușine că înșelase o femeie cinstită, făcând-o să creadă că putea vedea viitorul în niște gumbo. Tot ce-ți revela o oală cu gumbo de-a doamnei Gogol era că în viitor o să fie o masă pe cinste.

Pe vrăjitoare le văzuse într-un castron de jambalaya făcut de dimineață.

Magrat stătea cu bagheta sub pernă și pendula domol între somn și trezie.

În mod cert ea era persoana potrivită să aibă bagheta. Aici nu-ncăpea nici o îndoială. Câteodată chiar – și-abia dacă îndrăznea să-și îngăduie așa un gând, acum că se găsea sub același acoperiș cu Buna Batevreme – se cam îndoia de seriozitatea celorlalte în ceea ce privește vrăjitoria. Parcă nu-și dădeau destul interesul.

Uite, cu medicina, de exemplu. Magrat știa sigur că se pricepe mult mai bine ca ele. Moștenise mai multe catastife groase pe tema asta de la Goodie Whemper, predecesoarea ei în căsuță, și mai făcuse și ea niște însemnări timide. Putea să povestească lucruri așa de fascinante despre întrebuințările florilor de mușcatul-dracului de lumea o rupea la fugă, de mare zor ce-aveau să spună și altora, desigur. Știa să distileze fracționat, să dublu distileze și să facă diverse lucruri pentru care trebuia să stai de veghe toată noaptea să vezi ce culoare are flacăra de sub retortă. Își dădea osteneala.

Dar Țața nu făcea decât să pună o cataplasmă caldă pe orice-l durea pe om și să prescrie un pahar mare din băutura favorită a bolnavului, în ideea că dacă tot e omul bolnav măcar să se simtă și el bine. (Magrat le interzicea pacienților ei alcoolul, din cauza efectelor lui asupra ficatului; dacă oamenii nu știau ce le face alcoolul la ficat, le explica ea, pe larg.)

Iar Buna... ea doar le dădea oamenilor câte-o sticlă cu apă colorată și le spunea că se simt mult mai bine.

Și lucrul cel mai enervant era că de obicei așa se și-ntâmpla.

Unde mai era magia când făceai așa ceva?

Cu o baghetă, însă, altfel puteau sta lucrurile. Cu o baghetă puteai într-adevăr să ajuți oamenii. Magia exista ca să facă viața mai bună. În budoarul palpitând și roz al inimioarei ei, Magrat era sigură de asta.

Își înmuie din nou făptura în apa somnului și ațipi.

Și visă ceva ciudat. Nu povesti nimănui după aceea, că de, nu se făcea. Nu lucruri de-astea.

Dar i se păruse că se ridicase noaptea din pat, trezită de liniște, și voise să ia aer. Și trecând pe lângă oglindă, văzuse mișcare.

Nu era chipul ei acolo. Aducea mult cu Buna Batevreme. Îi zâmbise – un zâmbet mult mai cald și mai prietenesc decât căpătase vreodată de la Buna, socoti Magrat – apoi dispăruse, și suprafața argintie-

lăptoasă se închisese în urma ei.

Se grăbise să se culce la loc și se trezise apoi în sunetul unei fanfare de alămuri în plin avânt. Se auzeau chiote și râsete.

Magrat se îmbrăcă repede, ieși pe coridor și ciocăni la ușa celorlalte vrăjitoare. Nici un răspuns. Apăsă pe clanță.

După ce încercă ușa de câteva ori, se auzi o bufnitură – căzuse scaunul îndesat sub clanță, ca o piedică în calea tâlharilor, a siluitorilor și a altor invadatori nocturni.

Cizmele Bunei Batevreme ieșeau de sub plapumă la unul din capetele patului. Picioarele goale ale Țaței, care se tot răsucea în somn, se găseau alături. Sforăieli discrete făceau să zăngăne cana din ligheanul de spălat; acum nu mai erau urletele din fundul sinusurilor ale celui care doarme pe fugă, ci huruitul măsurat al celui ce socotește s-o țină așa toată noaptea.

Magrat ciocăni în talpa cizmei Bunei.

— Hei, sculați-vă! Se-ntâmplă ceva ciudat.

Trezirea Bunei Batevreme era ceva ce merita văzut, dar puțini văzuseră.

Mai toți, când ne trezim, trecem rapid și panicat printr-o scurtă verificare preconștientă: cine sunt, unde sunt, cine-i ăsta/asta, Sfinte Doamne, de ce-am un chipiu de polițist în brațe, *ce-am făcut noaptea trecută?*

Și asta fiindcă oamenii sunt roși de îndoială. Ea e motorul care-i împinge în viață. Ea e banda de gumă din avionul de jucărie al sufletului lor, și ei își petrec viața răsucind-o până se-nnoadă. În zori e cel mai rău – e momentul acela de groază ca nu cumva Eu să se fi pierdut în noapte și altceva să se fi instalat în loc. Așa ceva nu i se-ntâmpla niciodată Bunei. Ea trecea direct de la somn buștean la putere maximă din toți cei șase cilindri. Niciodată n-avea nevoie să se regăsească, fiindcă știa exact cine-i cea care caută.

Adulmecă.

— Arde ceva, zise.

— Da, au făcut un foc, spuse Magrat.

Buna adulmecă din nou.

— Prăjesc *usturoi?* întrebă ea.

— Da, n-am idee de ce. Au dat jos și toate obloanele de la ferestre și le ard în piața publică și joacă-n jurul focului.

Buna Batevreme îi dădu Țaței Ogg un cot zdravăn în coaste.

— Scoal' de-acolo.

— Șstpl?

— N-am închis ochii toată noaptea, zise Buna cu reproș, de cât a sforăit dumneaei.

Țața Ogg ridică plapuma cu băgare de seamă.

— E mult prea dis-de-dimineață ca să fie dis-de-dimineață, zise ea.

— Hai încoa', zise Buna. Avem nevoie de talentul tău la limbi străine.

Hangiul flutură din brațe, alergând în cerc. Apoi arătă la castelul ce se ițea din pădure, deasupra orașului. Apoi își supse energic încheietura mâinii. Apoi căzu pe spate. Apoi se uită la Țața Ogg, să vadă dac-a înțeles, în vreme ce în spatele lui rugul de obloane și usturoi și țăruși de lemn ardea vesel.

— Nu, spuse Țața după o vreme. Tot non capisco, musiu.

Omul se ridică și-și scutură praful de pe nădragii de piele.

— Cred că vrea să spună c-a murit cineva, spuse Magrat. Cineva de la castel.

— În cazul ăsta poate că n-ar trebui să se bucure chiar așa, zise Buna, severă.

În lumina noii zile satul părea într-adevăr mult mai vesel. Toată lumea saluta din cap vrăjitoarele, zâmbind.

— O fi fost proprietarul caselor, de-aia se bucură, zise Țața Ogg. O fi fost unul de-ăia de sug sângele poporului, cred că asta voia să zică.

— Aha. Asta tre' să fie. Buna își frecă mâinile și se uită aprobator la masa încărcată, instalată afară, la soare. Oricum, mâncarea pare mult mai bună. Dă-ncoa' pâinea, Magrat.

— Uite cum ne zâmbesc toți și ne fac semne, zise Magrat. Și uite ce de mâncare!

— Asta-i normal, spuse Buna, cu gura plină. Am stat doar o noapte și deja oamenii au înțeles că poartă *noroc* să te porți frumos cu vrăjitoarele. Acum ajută-mă să deschid borcanul ăsta de miere.

Sub masă, Greebo stătea și se lingea, râgâind ocazional.

Vampirii s-au ridicat întotdeauna din morți, din mormânt și din coșciug, dar din pisică n-au reușit niciodată.

Dragă Jason și voi toți dela Nr 21, Nr 34, Nr 15, Nr 87 și Nr 61, da nu dela Nr 18 până nu dă napoi castronu ăla de lamprumutat, poa' să zică ea ce vrea.

Iacătăne aici, pânacum afost hai, să nauz de dovleci, da nui nimic. Vam desenat undeam stat azinoapte, șiam pus un X pe camera noastră unde e. Vremea...

— Ce tot faci acolo, Gytha? Ne ții din drum.

Țața Ogg ridică ochii, cu fruntea încreţită toată de efort creator.

— Voiam să-i scriu ceva lui Jason al meu. Ca să nu-şi facă griji, ştii. Aşa că i-am desenat oraşu' ăsta pe-un carton şi Musiu dumnealui o să i-l dea cuiva care merge către casa noastră. Mai ştii, poate-ajunge.

...e Bună.

Țața Ogg îşi supse creionul. Ca de-atâtea ori în istoria universului, cineva pentru care comunicarea curgea uşor ca un vis se trezea golit de inspiraţie atunci când trebuia să scrie trei rânduri pe-un carton.

Păi cam astai deocamdată, ve mai scriu cur curând.
MAMA. PS. Motanu arata cam reu, cred căi e dor de Casă.

— Vii odată, Gytha? Magrat îmi porneşte mătura.

PPS. Buna ve trimite salutări.

Țața Ogg se îndreptă de spate, plină de mulţumirea lucrului bine făcut.[18]

Magrat ajunse în capătul celălalt al pieţei şi se opri să se odihnească.

Se adunase o mulţime întreagă ca să vadă femeia cu picioare. Erau foarte politicoşi. Pe undeva, aşa era mai rău.

— Nu-şi ia zborul decât dacă alergi foarte repede, explică ea, dându-şi seama instantaneu cât de prosteşte sună, mai ales dacă asculţi în altă limbă. Cred că se cheamă pornire la-mpins.

Trase aer în piept, se încruntă concentrată şi o rupse la fugă din nou.

De data asta mătura porni. Se smuci în mâna ei. Paiele foşniră. Reuşi s-o treacă la ralanti înainte să se trezească târâtă pe jos. Era ea cum era, dar mătura Bunei Batevreme – foarte de modă veche, construită pe vremea când măturile erau făcute să dureze, nu să le mănânce cariile după zece ani –, după ce te opinteai s-o porneşti, odată pornită, dusă era.

Magrat se gândise odată să-i explice Bunei Batevreme simbolismul măturilor de vrăjitoare, şi-apoi se răzgândise. Ar fi ieşit un tam-tam mai rău decât când cu semnificaţia stâlpului de armindeni.

A durat ceva pân-au plecat. Sătenii insistau să le tot dea câte ceva de mâncare. Țața Ogg ţinu un discurs pe care nu-l înţelese nimeni, dar care fu primit cu ovaţii. Greebo, sughiţând din când în când, se

prelinse la locul său obișnuit între paiele măturii Țaței.

Cum se ridicau ele deasupra pădurii, începu să se-nalțe fum din castel. Apoi se iviră flăcări.

— Uite-acolo niște oameni, dansează, spuse Magrat.

— Treabă primejdioasă, să-nchiriezi locuințe, zise Buna Batevreme. O fi fost delăsător cu zugrăvitu' și reparatu' acoperișurilor, mă gândesc. Oamenii se-nfurie. Proprietaru' meu n-a mișcat un deget în casa aia de când șed eu acolo, adăugă ea. Mai mare rușinea, să tratezi așa o femeie bătrână.

— Credeam că e a ta casa, spuse Magrat, în vreme ce măturile zburau pe deasupra pădurii.

— Nu-i a ei, doar că n-a plătit chirie de șaizeci de ani, zise Țața Ogg.

— Și ce, e vina mea? spuse Buna Batevreme. Nu-i vina *mea*. Sunt de acord să plătesc. Zâmbi, calm, cu multă siguranță de sine. Doar trebuie să *ceară*, adăugă ea.

Iată Lumea Disc, văzută de sus, cu norii răsucindu-se în lungi spirale.

Trei puncte ieșiră din stratul de nori.

— Acum înțeleg de ce nu călătorește lumea mai mult. E plicticos. Pădure și iar pădure, ceasuri în șir.

— Da, dar zburând ajungi repede, Buno.

— Și de câtă vreme zburăm, în definitiv?

— Zece minute mai mult decât îți zisei ultima dată, Esme.

— Vezi? *Plicticos*.

— Mie nu-mi place statul pe bețe. Ar trebui niște mături speciale pentru distanțe lungi, nu? Una mare, pe care să te poți întinde și s-ațipești puțin.

Se gândiră cu toatele.

— Și să poți să iei și masa, adăugă Țața. O masă adevărată, adică. Cu sos. Nu doar sendvișuri și de-astea.

O tentativă experimentală de bucătărie aeriană, cu o lămpiță mică pe ulei, trebuise abandonată în grabă atunci când amenințase să dea foc măturii Țaței Ogg.

— Presupun că dacă ai o mătură foarte mare, se poate, zise Magrat. Una cam cât un copac. Atunci una dintre noi ar putea conduce, și alta ar găti.

— Așa ceva nu se poate, spuse Țața Ogg. Fiindcă piticii ți-ar cere o avere pe o mătură așa mare.

— Da, dar atunci ai putea, zise Magrat, încălzindu-se pe respectiva temă, să iei oameni pe mătură și să-i pui să plătească pentru călătorie. Trebuie să fie destui care s-au săturat să tot fie atacați de bandiți pe drum și... și de răul de mare și chestii de-astea.

— Ce părere ai, Esme? spuse Țața Ogg. Eu conduc și Magrat gătește.

— Și *eu* ce fac, atunci? zise Buna Batevreme, suspicioasă.

— Păi... ăăă... ar trebui să fie cineva care să, ăă, primească oamenii pe mătură și să le servească mâncarea, spuse Magrat. Și să le spună ce să facă dacă nu mai funcționează magia, de exemplu.

— Dacă nu mai funcționează magia, toată lumea cade și moare, obiectă Buna.

— Da, dar cineva trebuie să le spună cum, zise Țața Ogg, făcându-i cu ochiul lui Magrat. N-o să știe singuri, că n-au experiență cu zborul. Și am putea să ne numim...

Făcu o pauză. Ca întotdeauna pe Lumea Disc, care se afla chiar pe muchia irealului, mici fragmente de realitate se furișau ori de câte ori mintea cuiva era acordată corespunzător. Așa se întâmplă și acum.

— ... Trei Vrăjitoare Aeriene, spuse ea. Ce ziceți?

— *Mături* Aeriene, spuse Magrat. Sau Pan... aer...

— Ce-are asta a face cu religia? strâmbă din nas Buna. Țața Ogg se uită, șireată, de la Buna la Magrat.

— Sau poate Vir... începu ea.

O pală de vânt lovi măturile și le răsuci în sus. Câteva clipe panicate trecură până când vrăjitoarele le aduseră din nou pe drumul bun.

— Numai aiureli, bombăni Buna.

— Ei, ne-a mai trecut vremea, zise Țața Ogg.

Buna se uită posacă la verdeața de sub ele.

— N-ai să vezi că face lumea așa ceva, zise ea. Numai aiureli.

Dragă Jason șifamelie,
Verso pe partea cialaltă găsești un desen cu undea murit un rege și lau îngropat, nu știu dece. E întrun sat undeam stat azinoapte. Am mâncat ceva cam ațos și cesăvezi, erau melci, și destul de buni Esme a mâncat trei porți înainte să afle și apoi sa certat cu bucătaru și Magrat isa făcut rău dela idee șia avut dia reie toată noaptea. Mă gândesc la voi și vă iubesc MAMA. PS Privățile de aici sunt DEZGUSTETORE, oamenii le construiesc ÎNEUNTRU, nici vorbă de HIGEINĂ.

Mai trecură niște zile.

Într-un han mic și liniștit dintr-o țărișoară și mai mică, Buna

Batevreme ședea și privea mâncarea cu-adâncă suspiciune. Proprietarul i se uita peste umăr cu expresia panicată a celui care știe dinainte că n-o să iasă câștigător din afacerea asta.

— Bucate simple, de casă, zise Buna. Asta-i tot ce cer. Mă știți cum sunt. Nu-s pretențioasă. Nimeni n-o să vă spună că-s pretențioasă. Nu vreau decât niște hrană simplă. Nu tot felul de chestii grase și ciudate. E gravă situația când te plângi de gângănii în salată și când colo alea erau ce-ai comandat.

Țața Ogg își îndesă șervetul pe sub guler și tăcu.

— Uite, și hanul de-aseară, zise Buna. Ai crede că n-are ce să iasă prost cu sendvișurile, nu? Adică... sendvișuri? Cea mai simplă mâncare ce există pe lume. Până și străinii ar trebui să fie-n stare să le nimerească, nu? Ha!

— Nu le zicea sendvișuri, Buno, spuse Magrat, cu ochii pe tigaia hangiului. Le zicea... cred că le zicea morgazbord.

— Erau bune, spuse Țața Ogg. Mie-mi plac heringii murați.

— Da' cred că ne credeau proaste, să nu observăm că nu le-au pus felia de sus! zise Buna, triumfătoare. Le-am zis eu vreo două! Altă dată n-o să mai încerce ei să-nșele oamenii, lipsindu-i de-o felie de pâine care-i a lor de drept!

— Cred c-o să se teamă, zise Magrat, întunecată.

— Și nu-s de acord cu numele astea ciudate de le dau la mâncăruri, să nu știe oamenii ce mănâncă, zise Buna, hotărâtă să demaște toate lipsurile bucătăriei internaționale. Mie-mi plac numele clare, să știi ce mănânci, ca... ăăă... Balon cu Scârț, sau... sau...

— Pătălică, zise Țața absentă.

Era foarte concentrată la clătitele hangiului.

— Păi da. Mâncare cinstită. Păi, uite, de pildă ce-am mâncat la prânz. Nu zic că n-a fost bun, zise Buna binevoitoare. Cam străin, dar bun. Da'-i zicea Cu-ise de grenui, și cine știe ce-nseamnă asta?

— Picioare de broască, traduse Țața, fără să se gândească.

Tăcerea se umplu odată cu plămânii Bunei Batevreme, care trase aer brusc în piept, și o nuanță verzuie începu să se-ntindă pe fața lui Magrat. Mintea Țaței Ogg începu acum să funcționeze mult mai repede decât în ultima vreme.

— Adică nu picioare *adevărate* de broască, zise ea grabnic. Adică așa cum avem și noi Broasca-n Baltă, care de fapt sunt cârnați și aluat de turnățele. E doar un nume mai hazos.

— Mie nu mi se pare prea amuzant, spuse Buna. Se întoarse să se-ncrunte la clătite. Cel puțin la clătite n-au cum să se-ncurce, zise.

Cum le spune pe-aici?

— Crăpi suzetă, cred, zise Ţaţa.

Buna se abţinu de la comentarii. Dar privi cu sumbră satisfacţie, în vreme ce hangiul termină cu prezentarea platoului şi-i zâmbi plin de speranţă.

— Aha, şi-acum or vrea să le mâncăm, zise ea. Le dă foc şi mai mult nimic, şi-acu' vrea să le mâncăm!

Cercetări etnografice ar fi reuşit poate, după ani, să urmărească traseul vrăjitoarelor de-a latul continentului. Poate, după o vreme, în bucătării liniştite şi drapate cu ceapă din cătunele adormite dintre dealuri, puteai găsi bucătari care ***să nu*** tresară şi *să nu* se-ascundă după uşă când le intra un străin în bucătărie.

Dragă Jason,
E mai cald peaici, Magrat zice că fincă nendepărtăm de Miez şi, ciudat, banii sunt diferiţi. Trebuie să schimbi banii pe alţi bani de altă formă care nus deloc bani cumsecade, zic eu. Deobicei o lăsăm pe Esme să facă asta, îi dau o rată de schimb foarte bună, nuţi vine să crezi, Magrat zice co să scrie o carte, Călătorie Cu Un Dolar Pă Zi, şi e acelaş dolar de fiecare dată. Esme începe să se poarte ca streinii, ieri şia scos şalu, încun pic şio să danseze pe mese. Aveţi aci o poză cu un pod celebru sau cam aşa ceva. Vă iubesc, MAMA.

Soarele bătea pe strada pietruită şi în special în curticica hanului.

— Şi când te gândeşti, zise Magrat, că acasă e toamnă.

— Garkon? Mucho vino avec zei, graţii as.

Hangiul, care nu-nţelegea boabă şi era un om blând care nicidecum nu merita să fie făcut garkon, îi zâmbi Ţaţei. Ar fi zâmbit oricui demonstra aşa o rezistenţă nelimitată la băutură.

— Nu-s de acord să pună măsuţele astea pe stradă, totuşi, zise Buna Batevreme, dar fără prea mare severitate.

Era cald şi bine afară. Nu se putea spune că nu-i plăcea toamna, era un anotimp pe care-l aştepta cu bucurie, dar la vârsta ei îi plăcea şi mai tare dacă venea la sute de mile depărtare, în absenţa ei.

Sub masă, Greebo dormea cu labele-n sus. Din când în când tresărea luptându-se cu lupii din vis.

— Scrie în notiţele Desideratei, zise Magrat, întorcând cu grijă paginile ţepene, că la sfârşitul verii au pe-aici o ceremonie tradiţională la care lasă o mulţime de tauri s-alerge pe străzi.

— Asta chiar c-ar merita văzut, spuse Buna Batevreme. De ce fac asta?

— Ca să poată flăcăii să-și arate curajul alergându-i, zise Magrat. Le smulg cocardele, se pare.

Un șir întreg de expresii trecură pe fața zbârcită a Țaței Ogg, ca norii deasupra unui peisaj vulcanic.

— Cam ciudată chestie, zise ea. Da' de ce fac asta?

— Nu explică prea clar, spuse Magrat. Mai întoarse o pagină. Buzele i se mișcară în vreme ce citea. Ce-i aia „cojones"?

Ridicară toate din umeri.

— Auzi, ia-o mai ușor cu băutura aia, zise Buna, cînd chelnerul puse altă sticlă în fața Țaței. Eu n-am încredere într-o băutură care-i verde.

— Nu-i cine știe ce tare, zise Țața. Scrie pe etichetă că-i din plante. Nu poți să faci băutură ca lumea numai din plante. Ia și tu un strop.

Buna mirosi sticla.

— Miroase-a anason, spuse ea.

— Scrie Abxinte pe sticlă, zise Țața.

— A, ăsta-i doar alt nume pentru pelin, spuse Magrat, care se pricepea la plante. În cartea mea despre buruieni scrie că-i bun pentru dureri de pântece și previne indigestia.

— Ai văzut, zise Țața. Plante. Asta-i doctorie curată. Turnă câte-o porție generoasă și celorlalte. Încearcă și tu, Magrat. O să-ți dezvolte plămânii.

Buna Batevreme își descheie pe furiș cizmele. Se gândea de asemenea dacă să-și scoată sau nu maioul. Probabil n-avea nevoie de toate trei.

— Ar trebui să mergem, zise ea.

— Of, mi s-a urât cu măturile, spuse Țața. După două ore pe băț înțepenesc la diri-ier. Se uită la celelalte, așteptând întrebarea. Așa se zice pe străinește la posterior, adăugă. Știați că prin unele părți „țâp" înseamnă „arunc" și „țap" înseamnă „pahar"? Nostime lucruri, cuvintele.

— Să mori de râs, zise Buna.

— Râul e larg pe-aici, spuse Magrat. Sunt bărci mari. N-am fost niciodată pe-o barcă așa cum trebuie. Adică, știți? Una care să nu se scufunde prea ușor?

— Măturile sunt mai vrăjitorești, zise Buna, dar fără prea multă convingere.

N-avea ea vocabularul anatomic internațional al Țaței, dar părți din ea ale căror nume nici nu recunoștea că le cunoaște începuseră să protesteze.

— Am văzut și eu bărcile-alea, spuse Țața. Arătau ca niște plute imense cu case pe ele. Nici nu ți s-ar părea că ești pe-o barcă, Esme. Hei, ce face ăsta?

Hangiul ieșise grăbit și băga înăuntru măsuțele alea drăguțe. Îi făcu Țației semn din cap, vorbindu-i cu oarecare insistență.

— Cred că vrea să intrăm înăuntru, zise Magrat.

— Mie-mi place aci afară, spuse Buna. ÎMI PLACE ACI AFARĂ, MULȚUMESC, repetă ea.

Soluția Bunei Batevreme pentru limbile străine era să repete totul, răcnit și tărăgănat.

— Io-te, ia nu ne lua tu masa! se răsti Țața, dându-i omului peste mâini.

Hangiul le vorbi cu pasiune, arătând în susul străzii.

Buna și Magrat se uitară întrebător la Țața Ogg, care ridică din umeri.

— N-am priceput o iotă, recunoscu ea.

— STĂM UNDE SUNTEM, MULȚUMESC, zise Buna.

Hangiul o privi în ochi. Apoi se lăsă păgubaș, ridică mâinile exasperat și intră în han.

— Își închipuie că pot să te tragă pe sfoară când te văd femeie, zise Magrat.

Își înăbuși discret un râgâit și se-ntinse din nou după sticla verde. Se simțea deja mult mai bine la stomac.

— Foarte adevărat. Și știi ceva? zise Țața Ogg. Aseară m-am baricadat în cameră și nici măcar n-a *încercat* cineva să intre.

— Gytha Ogg, câteodată chiar... Buna se opri, căci zărise ceva peste umărul Țației. Vin niște *vaci* buluc pe stradă, zise ea.

Țața își întoarse scaunul, să vadă.

— Tre' să fie chestia aia cu taurii de care zicea Magrat, spuse ea. Merită văzut.

Magrat ridică privirea. Pe toată lungimea străzii se iteau capete la fiecare fereastră de la etaj. O mare înghesuială de copite și coarne și trupuri aburinde se apropia în viteză.

— Uite cum *râd* ăia de noi, zise ea, pe un ton acuzator.

Sub masă, Greebo se trezi și se-ntoarse. Își deschise ochiul cel bun, fixă taurii din ce în ce mai apropiați și se ridică. Situația părea promițătoare.

— Râd? zise Buna.

Se uită în sus. Oamenii de la etaj păreau într-adevăr că se distrează bine.

Ochii i se îngustară.

— O să ne purtăm ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat, declară ea.

— Dar sunt niște tauri zdraveni, spuse Magrat, timorată.

— N-au *nimic* de-a face cu *noi*, zise Buna. Nu-i treaba *noastră* dacă niște străini se-agită pentru niște prostii. Dă-ncoa', vinul de plante.

Pe cât putea Lagro te Kabona, hangiul, să-și amintească, lucrurile s-au întâmplat cam așa, în ziua aceea:

Era ziua Chestiei cu Taurii. Și nebunele alea stăteau în mijlocul drumului, bând absint de parc-ar fi fost apă! A-ncercat el să le-aducă înăuntru, dar bătrâna, cea slăbănoagă, a țipat la el. Așa că le-a lăsat în plata Domnului, dar a lăsat ușa deschisă – oamenii pricepeau repede când vedeau taurii năvălind pe stradă cu flăcăii satului după ei. Cel care reușea să smulgă cocarda roșie dintre coarnele celui mai mare taur obținea locul de onoare la sărbătoarea din acea seară și, în plus – Lagro zâmbi amintirilor plăcute de acum patruzeci de ani –, o anume apropiere neoficială, dar foarte plăcută, de tinerele dudui ale orașului pentru multă vreme după aceea...

Și nebunele alea nu se mișcau din loc.

Taurul din frunte a fost cam derutat de treaba asta. În mod normal, ar fi scos niște răgete și-ar fi scormonit pământul cu copita până-ncepea prada s-alerge mai interesant; mintea nu i se putea adapta la oameni care nu-i dau atenție, dar nu asta era problema lui cea mai gravă. Problema majoră erau cei douăzeci de tauri care veneau în urma lui.

Și nici măcar asta n-a mai fost atât de grav când baba aceea îngrozitoare, cea în negru de sus până jos, s-a ridicat, i-a mormăit ceva și l-a trăsnit direct între coarne. Pe urmă aia mică și bondoacă, cu stomacul de rezistența și capacitatea unui rezervor galvanizat, a căzut pe spate de râs, cu scaun cu tot, iar cea tânără – adică, mai tânără decât celelalte – a-nceput să ușuie taurii ca pe rațe.

Și-apoi strada s-a umplut de tauri furioși și confuzi și de flăcăi îngroziți care urlau. Una e s-alergi niște tauri speriați și cu totul altceva să te trezești deodată că vor ei s-alerge înapoi.

Hangiul, aflat în siguranță la fereastra camerei sale, le-auzea pe femeile alea groaznice strigând una la alta. Aia grasă tot râdea și scotea un fel de strigăt de luptă – „ÎncearcăVorbaCălărețuluiEsme!" – și pe urmă aia mai tânără, care-și făcea loc printre animale ca și cum moartea prin împungere nu se putea întâmpla decât altora, a găsit taurul fruntaș și i-a luat cocarda, cu același aer grijuliu cu care o alta

ar fi scos un spin din lăbuța unei pisici. A luat-o și-o ținea de parcă nu știa ce era sau ce trebuia să facă cu ea...

Liniștea subită îi afectă până și pe tauri. Creierașele lor injectate cu sânge simțiră că era ceva în neregulă. Le era rușine.

Din fericire, femeile cele îngrozitoare plecară cu un vapor în după-amiaza aceea, după ce una dintre ele-și salvă motanul care încolțise un biet taur derutat de cinci sute de kilograme și încerca să-l arunce în sus și să se joace cu el.

În seara aceea, Lagro te Kabona se purtă foarte, foarte frumos cu bătrâna lui mamă.

Și în anul următor satul organiză o expoziție floral, și nimeni nu mai pomeni vreodată de Chestia cu Taurii.

Cel puțin, nu de față cu bărbații.

Zbaturile imense plescăiau prin râul ca o supă groasă, cafenie. Forța motrice o alcătuiau câteva duzini de troli, sub o copertină, mergând osteniți de-a lungul unei imense curele de transmisie. Prin copacii de pe maluri, în zare, cântau păsări. Parfumul de hibiscus plutea deasupra apei, acoperind aproape, dar din nefericire nu de tot, mirosul râului.

— Ei, zise Țața Ogg, așa mai merge.

Se lungi pe șezlong și se-ntoarse să se uite la Buna Batevreme, care se-ncrunta fioros de efortul cititului.

Buzele Țației se lățiră într-un rânjet malefic.

— Știi cum îi zice râului ăstuia? spuse ea.

— Nu.

— Îi zice Râul Vieux.

— Da?

— Știi ce-nseamnă asta?

— Nu.

— Râul Bătrân, la masculin, spuse Țața.

— Da?

— Cuvintele au sex prin străinătate, zise Țața, trăgând nădejde.

Buna nu se clinti.

— Nu m-ar mira câtuși de puțin, mârâi ea.

Țața se dezumflă.

— Ăsta-i unul din caietele Desideratei, nu?

— Da, zise Buna.

Își linse elegant degetul și dădu pagina.

— Unde-i Magrat?

— S-a dus să se-ntindă în cabină, zise Buna, fără să ridice ochii.

— I-e rău de la stomac?

— De la cap, de data asta. Acum taci, Gytha. Vreau să citesc.

— Despre ce e? zise Țața binedispusă.

Buna Batevreme suspină și-și băgă degetul în caiet, să țină locul.

— Orașul ăsta unde mergem, spuse ea. Genua. Zice Desiderata că-i decadent.

Țața zâmbea în continuare.

— Da? spuse ea. Și asta-i bine, nu? N-am mai fost niciodată într-un oraș.

Buna Batevreme chibzui. Se gândise și ea la asta. Nu era deloc sigură ce-nseamnă „decadent". Respinsese ideea că însemna „cu zece dinți", așa cum, de pildă, Țața Ogg putea fi descrisă ca unidentă. Indiferent ce-nsemna, Desiderata găsise necesar să consemneze în scris. Buna Batevreme n-avea în general încredere în cărți ca mijloc de informare, dar de data asta n-avea încotro.

Avea o vagă impresie că „decadent" era cineva care nu trăgea draperiile toată ziua.

— Mai zice și că-i un oraș al artelor, al spiritului și al culturii, spuse Buna.

— Păi, atunci o să ne simțim bine acolo, zise Țața, cu multă siguranță.

— Foarte cunoscut pentru frumusețea femeilor sale, zice aici.

— O să ne integrăm perfect în peisaj.

Buna întoarse binișor pagina. Desiderata se ocupase de tot felul de lucruri din toate colțurile Lumii Disc. Pe de altă parte, nu scrisese pentru alții, ci doar pentru ea însăși, așa că notițele ei erau cam criptice, un fel de aide-memoire-uri și nu relatări coerente.

Buna citi:

Acum L. conduce orașu ca adeverata forță din spatele tronuluiu, iar Baronu S. sezice căi ucis înnecat în râu. Era un om reu da nu așa reu ca L, cred, fiindcă ea zice că vrea se facă un Regat Magic, un Loc Fericet și Pașnec, și când cineva face asta apar Spioni pestetot și Nimeni nu cuteză să sempotrivescă că cine cuteză să ridice glasu împotriva Reului făcut în numele Fericerii și Pacei? Tote Strezile sunt curate și Toporele ascuțite. Dar E. e însiguranță deocamdată. L. are planurii cu ea. Și Dna G carea fost *amuru* Baronului sescunde în mlaștină și luptă cu magia mlaștini, da nu tepoți lupta cu magia oglinzi carei Reflecție.

Ursitoarele erau câte două, Buna știa bine. Deci asta însemna Desiderata și... și L... dar cine era femeia aia din mlaștină?

— Gytha? zise Buna.
— Spce? spuse Țața, care ațipise.
— Zice Desiderata că-i acolo o femeie care-i armura cuiva.
— Probabil e-o metraforă, zise Țața Ogg.
— A, se-ntunecă Buna, una d-alea.

Dar nimene nu poate opri Mardi Gras. Dacă se poate face ceva trebuie făcutu de Samedi Nuit Morte, ultima nopte a carnivalului, noptea dintre Viii și Morți, când magiea curge pe strezi. Dacă L. e volnerubilă e atunci, fincă nu suportă carnivalu...

Buna își trase pălăria pe ochi ca să se ferească de soare.

— Zice-aci că fac un carnaval mare în fiecare an, zise ea. Îi zice Mardi Gras.

— Asta-nseamnă Prânzul Gras, zise Țața Ogg, lingvist internațional. Garkon! Etcetra gros Mint Tulip avec petit bol de alune, păr favor!

Buna Batevreme puse caietul jos.

N-ar fi recunoscut în fața nimănui, și mai ales nu în fața altei vrăjitoare, dar pe măsură ce se-apropia de Genua devenea din ce în ce mai nesigură.

Ea o aștepta la Genua. După toți anii ăștia! Holbându-se la ea din oglindă! Zâmbind!

Soarele bătea nemilos. Încercă să-l înfrunte. Dar mai devreme sau mai târziu va trebui să cedeze. Va trebui să mai scoată un maiou.

Țața Ogg șezu pe scaun și dădu în cărți pentru tot tribul ei ceva vreme, apoi căscă. Ea era genul de vrăjitoare căreia îi plăcea să aibă oameni și animație în jur. Țața Ogg se plictisea. Era o barcă mare, aducea mai mult a han plutitor, iar ea avea certitudinea că puteai să te și distrezi pe-aici.

Își lăsă traista pe șezlong și plecă să vadă pe unde.

Trolii mărșăluiau înainte.

***

Soarele era roșu, mare și jos când se trezi Buna Batevreme. Aruncă o privire vinovată în jur, pe sub pălărie, să vadă dac-o observase cineva dormind. Dormitul în cursul zilei era ceva ce făceau babele, iar Buna Batevreme era babă doar atunci când îi convenea.

Singurul spectator era Greebo, care ședea covrig pe scaunul Țației. Avea ochiul bun ațintit asupra ei, dar acela nu era așa înspăimântător ca fixitatea lăptoasă a celui orb.

— Chibzuiam și eu strategia, mormăi ea, să fie sigură.

Închise caietul și-o porni apăsat spre cabina lor. Nu era prea mare. Unele cabine păreau imense, dar după vinul de plante și toate celelalte Buna nu se simțise în stare să-și folosească Influența ca să capete una dintr-alea.

Magrat și Țața Ogg stăteau pe un pat, într-o tăcere sumbră.

— Mi-e cam foame, zise Buna. Miroase-a tocană pe coridor, ce-ar fi să mergem să vedem cum e? Ce ziceți?

Celelalte două nu-și luau ochii de la podea.

— Avem dovleci câți vrei, zise Magrat. Și pâine piticească.

— Pâine piticească câtă vrei, zise Țața, din reflex.

Ridică ochii, chipul ei exprimând o adâncă rușine.

— Ăăă, Esme... ăăă... știi, banii...

— Banii pe care ți i-am dat toate ție să-i ții în izmene, pentru siguranță? zise Buna.

Ceva din felul în care se contura conversația îi sugera primele pietricele care cad, la începutul unei alunecări masive de teren.

— De banii ăia vorbesc... ăăă...

— Banii din punga mare de piele, pe care urma să-i cheltuim cu multă economie? zise Buna.

— Să vezi... banii...

— Aha, banii ăia, zise Buna.

— ... nu-i mai am... spuse Țața.

— *Ți i-au furat?*

— I-a *jucat!* zise Magrat, cu oroare satisfăcută în glas. Cu *bărbați!*

— N-am pariat la noroc! se răsti Țața. Eu nu pariez la noroc! Nu se pricepeau să joace! Am câștigat de nu știu câte ori!

— Dar ai *pierdut* banii, zise Buna.

Țața lăsă din nou ochii în jos și mormăi ceva.

— Ce? spuse Buna.

— Am zis c-am câștigat aproape tot, zise Țața. Și m-am gândit, ia stai, am putea face niște bani ca să, știți, să avem de cheltuială la oraș, și întotdeauna am jucat foarte bine Bagă-l-la-apă-pe-Dom'Ceapă...

— Așa că te-ai hotărât să ridici miza, spuse Buna.

— Cum ai știut?

— Am avut o presimțire, zise Buna, cu lehamite. Și deodată ceilalți au început să aibă noroc, așa-i?

— A fost straniu, zise Țața.

— Hmm.

— Păi, n-a fost *joc de noroc*, zise Țața. Eu nu așa vedeam lucrurile. Când am început să joc, nu se pricepeau deloc. Nu joci la noroc dacă

joci împotriva cuiva care nu se pricepe. E la mintea cocoşului.

— Erau aproape paisprezece dolari în punga aia, zise Magrat. Plus banii străini.

— Hmm.

Buna Batevreme se aşează pe pat şi bătu darabana în rama de lemn. Avea o privire cam absentă. Cuvântul „cartofor" nu ajunsese până prin părţile lor, unde oamenii erau sinceri şi prietenoşi şi, în eventualitatea că dădeau peste un trişor profesionist, erau înclinaţi să-i bată mâna-n cuie de masă fără să ţină supărare sau să-l întrebe cum se cheamă meseria lui. Dar firea omenească era aceeaşi pretutindeni.

— Nu eşti supărată, nu-i aşa, Esme? întrebă Ţaţa, neliniştită.

— Hmm.

— Îmi fac eu rost de altă mătură imediat ce ajungem acasă.

— Hmm... ce?

— După ce-a pierdut toţi banii, şi-a jucat mătura! zise Magrat, triumfătoare.

— Mai avem vreun ban? întrebă Buna.

Scotocirea tuturor buzunarelor şi izmenelor scoase la iveală patruzeci şi şapte de bănuţi.

— Bun, zise Buna. Îi adună pe toţi. Ar trebui să fie suficient. Pentru început, oricum. Unde-s bărbaţii ăia?

— Ce vrei să faci? întrebă Magrat.

— Mă duc să joc cărţi, răspunse Buna.

— Nu poţi să faci asta! zise Magrat, care recunoscuse sclipirea din ochii Bunei. Vrei să foloseşti magia ca să câştigi! N-ai voie să foloseşti magie! Nu ca să influenţezi legile probabilităţii! E un lucru *rău!*

Vasul era practic un oraş plutitor, şi în noaptea aceea caldă mai nimeni nu voia să stea înăuntru. Puntea largă era presărată cu grupuri de troli, oameni şi pitici, lenevind printre baloturi. Buna îşi făcu drum printre ei, îndreptându-se spre sala barului, care se-ntindea aproape pe toată lungimea vasului. Dinăuntru se-auzeau oameni chefuind.

Corăbiile erau mijlocul de transport cel mai sigur şi mai rapid de-a lungul a sute de mile. Aici găseai, cum zicea Buna, oameni de orice teapă, şi vasele care mergeau la vale erau întotdeauna pline cu un anume gen de oportunişti când se-apropia vremea carnavalului Prânzul Gras.

Intră în bar. Cine-ar fi privit-o ar fi zis că trece printr-o uşă magică. Buna Batevreme, în drumul ei până acolo, păşise hotărât, cum păşea ea de obicei. Dar de cum trecu pragul, deveni deodată o babă

încovoiată, șchiopătând cu greutate, o privelişte în stare să-nmoaie până și cea mai împietrită inimă.

Se apropie de tejghea, apoi se opri. În spatele tejghelei se găsea cea mai mare oglindă pe care-o văzuse vreodată. Buna se uită fix la ea, dar părea inofensivă. Asta e, trebuia să rişte.

Se mai cocoșă nițel și se adresă barmanului.

— Scuze moi, jen om, începu ea.[19]

Barmanul îi aruncă o privire plictisită și continuă să șteargă pahare.

— Cu ce te pot ajuta, mamaie? zise el.

Nu se văzu decât o minusculă clipire în expresia de senectute imbecilă a Bunei.

— O... înțelegi ce spun? zise ea.

— Vin călători de peste tot, pe râu, spuse barmanul.

— Păi, mă întrebam dacă ai fi așa de bun să-mi împrumuți un pachet, așa cred că se zice, de cărți, scânci Buna.

— Ce vrei să joci, nouăzeci-și-unu[20]? zise barmanul.

O sclipire rece flutură iar în ochii Bunei și ea zise:

— Nu. Doar pasiențe. Aș vrea să-ncerc, poate-mi iese.

Omul băgă mâna sub tejghea și-i azvârli un pachet de cărți soioase.

Buna îi mulțumi îndelung și se-mpletici până la o măsuță dintr-un colț întunecat, unde înșiră niște cărți la-ntâmplare pe blatul plin de pete și se holbă la ele.

După doar câteva minute, o mână blândă i se lăsă pe umăr. Ea ridică ochii și văzu un chip deschis și prietenos căruia i-ai fi împrumutat bani cu toată încrederea. Un dinte de aur sclipi atunci când omul i se adresă.

— Scuză-mă, măicuță, zise el, dar prietenii mei și cu mine – arătă spre alte fețe ospitaliere de la o masă învecinată – ne-am simți mult mai împăcați dac-ai veni la masa noastră. E periculos pentru o femeie să stea singură.

Buna Batevreme îi zâmbi blând și-apoi flutură o mână înspre cărți.

— Nu pot deloc să țin minte dacă alea cu unu sunt mai valoroase decât alea cu poze sau invers, zise ea. Bine că țin minte cum mă cheamă!

Râseră cu toții. Buna șchiopătă spre masa cealaltă. Se așeză pe locul liber, și-acum avea oglinda direct în spate.

Zâmbi ca pentru sine și se-aplecă spre masă, nerăbdătoare.

— Ia spuneți, zise ea, cum se joacă jocul ăsta?

Toate vrăjitoarele sunt foarte conștiente de povești. Le *simt*, așa

cum înotătorul dintr-o baltă mică simte un păstrăv venit pe neașteptate.

Dacă știi cum merg poveștile, bătălia e ca și câștigată.

De exemplu, când o persoană evident naivă se-așază la masă cu trei trișori profesioniști și spune „cum se joacă jocul ăsta?“, cineva urmează să fie lăsat fără cămașă.

Magrat și Țața Ogg ședeau una lângă alta pe patul îngust. Țața îl scărpina absentă pe Greebo pe burtă, iar el torcea.

— O să intre într-un bucluc teribil dacă folosește magia ca să câștige, zise Magrat. Și știi că nu suportă să piardă, adăugă ea.

Buna Batevreme nu știa să piardă. Din punctul ei de vedere, numai alții pierdeau.

— E de la iegou, zise Țața Ogg. Toți avem câte unul de-ăsta. Un iegou. Al ei e mare rău. Dar, sigur, nu poți fi vrăjitoare dacă n-ai iegou mare.

— *Sigur* o să folosească magia, spuse Magrat.

— Forțezi mâna Destinului dacă folosești magia la jocuri de noroc, zise Țața. Să trișezi merge. E aproape *corect*. Adică, să trișeze poate oricine. Dar dacă folosești magia... atunci provoci Destinul.

— Nu. Nu Destinul, spuse Magrat, sumbru.

Țața Ogg se cutremură.

— Vino, zise Magrat. Nu putem s-o lăsăm să facă așa ceva.

— E de la iegou, spuse Țața Ogg slab. Îngrozitor lucru, un iegou mare.

— Am, zise Buna, trei poze de-alea mici cu regi sau așa ceva și trei cărți de-alea amuzante număru' unu.

Cei trei zâmbiră larg și-și făcură cu ochiul.

— Asta-i Triplă Ceapă! zise cel care-o adusese pe Buna la masă și căruia i se zicea Domnu' Frank.

— Și asta-i bine, nu? spuse Buna.

— Înseamnă că din nou câștigi, dragă doamnă!

Împinse o grămăjoară de bănuți înspre ea.

— Vai, zise Buna. Înseamnă că am... cât e... aproape cinci dolari, nu?

— Nu înțeleg, spuse Domnu' Frank. Trebuie să fie norocul începătorului, altfel nu se poate!

— O s-ajungem în sapă de lemn dac-o ții tot așa! zise unul dintre ceilalți.

— O să ia și cămășile de pe noi! spuse al treilea. Haha.

— Cred c-ar trebui să ne dăm bătuți, zise Domnu' Frank. Haha.

— Haha.

— Haha.

— Oo, dar vreau să mai joc, zise Buna, rânjind timid. Abia am început să învăț.

— Bine, dar măcar dă-ne o șansă să mai câștigăm ceva înapoi, haha, zise Domnu' Frank. Haha.

— Haha.

— Haha.

— Haha. Ce zici de juma' de dolar potul? Haha?

— Oo, cred c-o să vrea să joace pe-un dolar, o doamnă curajoasă ca ea, zise al treilea.

— Haha!

Buna se uită la grămăjoara ei de bănuți. O clipă, păru nehotărâtă, apoi, văzură ei, își dădu seama: cât putea pierde, cu norocul pe care-l avea?

— Da! zise ea. Un dolar potul! Roși. Ce *palpitant*, nu?

— Daa, zise Domnu' Frank.

Trase cărțile spre el.

Se auzi un zgomot înfiorător. Toți trei jucătorii se-ntoarseră către bar, unde o cascadă de cioburi de oglindă se prăvălea spre podea.

— Ce s-a-ntâmplat?

Buna îi zâmbi dulce și senil. Ea nu se-ntorsese.

— Cred că i-a scăpat paharul din mână când îl ștergea și-a spart oglinda, zise ea. Sper că nu trebuie s-o plătească din simbrie, bietul băiat.

Bărbații schimbară priviri între ei.

— Haideți, zise Buna, dolarul meu e gata.

Domnu' Frank se uită cu oarecare neliniște la rama devastată. Apoi ridică din umeri.

Mișcarea deplasă ceva pe undeva. Se auzi un pocnet înăbușit, ca o cursă de șoareci administrând ultima binecuvântare. Domnu' Frank se albi la față și se apucă strâns de mânecă. Un mic aparat metalic, numai arcuri și sârmă îndoită, căzu de-acolo. Avea încurcat înăuntru un as de cupă mototolit.

— Hopa, zise Buna.

Magrat se uită pe fereastră în bar.

— Acu' ce face? șuieră Țața Ogg.

— Iar rânjește, zise Magrat.

Țața Ogg clătină din cap.

— Iegou, spuse ea.

Buna Batevreme avea o metodă de joc care pretutindeni în multivers aducea jucătorii profesioniști la furie incoerentă.

Își ținea cărțile strânse în pumn, la o palmă de față, nelăsând să iasă deasupra decât o minusculă margine. Le privea ostil pe sub sprâncene, ca și cum le sugera să nu îndrăznească s-o supere. Și nu părea a-și lua ochii de la ele decât ca să supravegheze jocul.

Și se gândea mult prea mult. Și nu risca nimic, niciodată.

După douăzeci și cinci de minute pierduse un dolar și Domnu' Frank începuse să asude. Buna îi atrăsese deja atenția de trei ori, amabilă, că din greșeală dăduse cartea de la fundul pachetului și ceruse alt pachet „fiindcă, uite, ăsta are semne pe dos, vezi?".

Ochii ei erau de vină, neîndoielnic. De două ori el se aruncase când avea o Ceapă foarte bună de trei cărți și când colo baba n-avea decât un nenorocit de dublu Covrig. Și pe urmă, a treia oară, crezând că îi ghicise jocul, plătise și mersese cu o chintă onorabilă direct în gheara unei Cepe de cinci cărți pe care cotoroanța probabil c-o construia cu răbdare de cine știe când. Și pe urmă – i se albiră încheieturile pe urmă baba aia groaznică, groaznică, zice: „Am câștigat? Cu cărțile astea? Ia te uită, ce noroc am!"

Și pe urmă ea începuse să fredoneze când se uita la cărți. În mod normal, ei s-ar fi bucurat de așa purtare. Cei care-și ciocăne dinții, ridică din sprâncene, se trag de urechi – pentru cineva care știe să-i citească, era ca și cum ar fi avut deja banii la ciorap sub saltea. Dar vrăjitoarea bătrână era transparentă ca o bucată de cărbune. Și fredonatul era... insistent. Te trezeai că încerci să urmărești melodia. Îți făcea dinții să vibreze. Și nici una, nici două o vedeai că pune jos o amărâtă de Chintă Frântă vizavi de și mai amărâta ta de Ceapă de două cărți și zice: „Ce, tot eu?"

Domnu' Frank încerca disperat să-și amintească să joace cărți fără aparatul din mânecă, o oglindă bine plasată și-un pachet însemnat. Și sub tirul unui fredonat ca o unghie pe tablă.

Și nici măcar nu știa să joace ca lumea, jivina bătrână. După o oră, ea câștigase patru dolari și când o auzi zicând „Ce fată norocoasă sunt!", Domnu' Frank își mușcă limba până dădu sângele.

Și pe urmă îi pică o Mare Ceapă, de la sine. N-aveai cum să bați o Mare Ceapă. Era ceva ce ți se-ntâmpla o dată sau de două ori în viață.

Și ea se aruncase! Javra bătrână se aruncase! Lăsase un nenorocit de dolar pe masă și se aruncase!

Magrat se îți din nou pe geam.

— Ce se-ntâmplă? zise Țața.

— Arată toți foarte furioși.

Țața își scoase pălăria și-și extrase pipa. O aprinse și aruncă chibritul peste bord.

— Aha. Probabil fredonează, ține minte ce-ți zic. Fredonează foarte enervant, Esme a noastră. Țața părea satisfăcută. A-nceput să se scobească-n ureche?

— Nu cred.

— Nimeni nu se scobește-n ureche ca Esme.

Se scobea în ureche!

O făcea foarte elegant, și baba țicnită probabil că nici nu-și dădea seama că se scobește. Una, două își băga degetul mic în ureche și-ncepea să-l învârtă. Făcea un zgomot ca un mic tac de biliard atunci când îl dai cu cretă.

Era un gest compulsiv, asta era. Toți clacau până la urmă...

Iar se aruncase! Și lui îi luase cinci nenorocite de minute să construiască o nenorocită de Dublă Ceapă!

— Mi-aduc aminte, zise Țața Ogg, când a venit la noi la petrecere când s-a-ncoronat Regele Verence și-am jucat Aleargă Vecinu' Pe Scări cu copiii, pe firfirici. L-a acuzat pe mezinul lui Jason c-a trișat și-a stat îmbufnată o săptămână.

— Dar trișase?

— Presupun, răspunse Țața, mândră. Problema cu Esme e că nu știe să piardă. Nu prea are exercițiu.

— Lua-Mi-aș-Singut-Beregata zice că sunt situații în care trebuie să pierzi ca să câștigi, spuse Magrat.

— Cam țicnită chestie, zise Țața. Ăsta-i budism Yen, nu?

— Nu. Ăia sunt cei care zic că trebuie să ai foarte mulți bani ca să câștigi, zise Magrat.[21] În Calea Scorpionului, soluția ca să învingi e să pierzi toate luptele afară de ultima. Folosești forța adversarului împotriva lui.

— Cum, îl pui să se lovească singur sau ce? zise Țața. Cam aiurea.

Magrat se-ncruntă.

— Și ce știi tu? spuse ea, răstită, cum nu-i era felul.

— Ce?

— Păi, m-am săturat! zise Magrat. Cel puțin eu fac un efort sanvăț! Nu mă mulțumesc să tiranisesc oamenii și să mă port scârbos tot timpul!

Țața își scoase pipa din gură.

— Eu nu mă port scârbos, zise ea, blând.

— Nu de tine vorbeam!

— Păi, Esme așa a fost întotdeauna, prost dispusă, zise Țața. E starea ei naturală.

— Și mai niciodată nu face vrăji. La ce bun să fii vrăjitoare dacă nu faci vrăji? De ce nu folosește magia ca să ajute oamenii?

Țața o privi prin fumul de pipă.

— Pen'că știe cât de bine i-ar ieși, presupun, zise. Oricum, eu o cunosc de mult. Cunosc toată familia. Toți Batevremii sunt buni la magie, chiar și bărbații. Au talentul în geană, ca un fel de blestem. În fine... ea crede că nu poți ajuta oamenii cu magie. Nu așa cum *trebuie*. *Și*-i adevărat, să știi.

— Atunci la ce...?

Țața împunse c-un chibrit în pipă.

— Parcă mi-aduc aminte cum a venit și te-a ajutat când ai avut cazurile alea de ciumă în sat, zise ea. A muncit zi și noapte, pe câte știu. Nu-mi aduc aminte să fi refuzat vreodată să trateze pe cineva bolnav, chiar dacă erau, știi, cam zemuinzi. Și când trolul ăla bătrân care trăiește sub Muntele Crăpat a venit să ceară ajutor pentru că îi era rău lu' nevastă-sa și lumea l-a luat cu pietre, mi-aduc aminte că Esme s-a dus cu el și-a moșit copilul. Ha... și când moș Hopkins Găinaru a dat c-o piatră în Esme, *dup*ă o vreme, toate hambarele i-au fost dărâmate în mod misterios peste noapte. Ea zice că nu poți ajuta oamenii cu magie, dar îi poți ajuta cu oase. Punând osul la treabă, voia să zică.

— Nu vreau să spun că nu e o persoană bună, în fond... începu Magrat.

— Ha! *Eu* da, spuse. Ar trebui să faci cale lungă ca să găsești pe cineva în fond mai a dracului ca Esme, zise Țața Ogg, și asta o spun *eu*. Ea știe exact cum e. Soarta ei e să fie bună și nu-i convine deloc.

Țața își scutură pipa de balustradă și se-ntoarse din nou spre bar.

— Ce trebuie să-nțelegi tu despre Esme, fato, zise ea, e că n-are numai iegou mare, are și psicolologie. Tare mă bucur că eu n-am.

Buna câștigase doisprezece dolari. Orice altă mișcare încetase în

jurul lor. Puteai auzi plescăitul îndepărtat al zbaturilor și strigătele supraveghetorului de troli.

Buna mai câștigă cinci dolari cu o Ceapă de trei cărți.

— Ce vrei să zici cu psicolologia? spuse Magrat. Te-ai apucat de citit?

Țața o ignoră.

— Ce trebuie urmărit acum, zise ea, e când începe să țâțâie în surdină. Asta vine după scobitul în ureche. În gen'ral înseamnă că pune ceva la cale.

***

Domnu' Frank începu să bată darabana pe masă, își dădu seama îngrozit de ce face și cumpără trei cărți ca să-și acopere dezorientarea. Proasta bătrână nu păru să remarce nimic.

El se holbă la cărțile din mână.

Riscă doi dolari și mai cumpără o carte.

Se holbă din nou.

Ce șanse erau, se gândi el, să-ți vină o Mare Ceapă de două ori într-o singură zi?

Important era să nu intre în panică.

— Cred, se auzi spunând, că pot să mai risc doi dolari. Privi scurt către tovarășii săi. Ei se aruncară ascultători, unul după altul.

— Păi, știu și eu, zise Buna, adresându-se din câte se părea cărților ei. Se scobi din nou în ureche. Țț, țț, țț. Cum se zice când, știi, vrei să mai pui niște bani jos?

— Se zice ca plusezi, spuse Domnu' Frank, cu încheieturile albindu-i-se.

— O să plasez, atunci. Cinci dolari, cred.

Genunchii lui Domnu' Frank se îndesară laolaltă.

— Cinci ai tăi plus încă zece, scrâșni el.

— Și eu la fel, zise Buna.

— Pot să mai cer încă douăzeci.

— Eu... Buna se uită în jos, descumpănită dintr-odată. Eu... am o mătură.

Un mic semnal de alarmă răsună undeva în fundul minții lui Domnu' Frank, dar deja el galopa întins spre victorie.

— Bun așa!

Își întinse cărțile pe masă.

Mulțimea suspină.

Domnu' Frank începu să tragă potul spre el.

Mâna Bunei i se strânse pe încheietură.

— Eu nu *mi-am* arătat cărțile încă, zise ea, înțepată.

— Nu-i nevoie, se răsti Domnu' Frank. N-ai cum să baţi mâna asta, cucoană.

— Ba pot dac-o Bag la apă, zise Buna. De-aia-i zice Bagă-l-la-apă-pe-Dom'-Ceapă, nu?

Omul ezită.

— Dar... dar... nu poți face asta decât cu nouă cărți la culoare, bolborosi el, privind în străfundurile ochilor ei.

Buna se lăsă pe spate.

— Știi, zise ea calm, *mi se părea* mie că am o mulțime dintr-astea negre și ascuțite. Asta-i bine, nu?

Își întinse cărțile. Publicul scoase un fel de sughiț colectiv, la unison.

Domnu' Frank se uită disperat împrejur.

— Oo, frumoasă mână, doamnă, spuse un domn în vârstă.

Se auziră aplauze politicoase dinspre mulțime. Mulțimea cea mare și incomodă.

— Ăăă... da, zise Domnu' Frank. Da. Frumoasă demonstrație. Înveți repede dumneata, nu-i așa.

— Mai repede ca tine. Îmi datorezi cincizeci și cinci de dolari și-o mătură, zise Buna.

Magrat și Țața Ogg o așteptau la ușă când ieși.

— Uite-ți mătura, se răsti ea. Și sper că v-ați strâns lucrurile, că plecăm.

— De ce? întrebă Magrat.

— Fiindcă de cum se liniștesc lucrurile ăia o să vină după noi.

Se grăbiră amândouă după ea, către cabina cea înghesuită.

— N-ai folosit magia? întrebă Magrat.

— Nu.

— Și nici n-ai trișat? întrebă Țața Ogg.

— Nu. Doar mintologie, zise Buna.

— Unde-ai învățat să joci așa? insistă Țața.

Buna se opri. Celelalte se loviră de ea.

— V-aduceți aminte iarna trecută, când Baba Ducetea era cam pe ducă și-am stat cu ea nopțile timp de aproape o lună?

— Da?

— Dacă stai și joci Popa-Ceapă noapte de noapte cu cineva care are dezlipire de retină la al treilea ochi, înveți repede cum se joacă, zise

Buna.

Dragă Jason şi voi toţi,
Prin străinătăţi sunt mirosuri de tot felu, am început să me pricep. Esme se răstește latoţi, cred că crede că sunt străini ca săi facăn Ciudă, niciodată nu sa distrat aşa bine. Da cred căi bine căi Scutură cineva că merită, la prânz neam oprit şiam mâncat Biftec Tartar şiau fost FOARTE obraznici cu mine fincă voiam să fie bine pătruns. Cele bune, MAMA

Luna era mai aproape aici.

Orbita lunii Lumii Disc însemna că astrul se găsea foarte sus atunci când trecea peste Vârfu Berbecelui. Aici, mai aproape de Margine, părea mai mare. Şi mai portocalie.

— Ca un dovleac, zise Ţaţa Ogg.

— Credeam că ne-am înţeles să nu mai pomenim de dovleci, spuse Magrat.

— Păi, n-am mâncat de seară, zise Ţaţa Ogg.

Şi mai era ceva. Vrăjitoarele nu erau obişnuite cu nopţi calde decât în miezul verii. Nu părea corect, să plutești în pace pe sub o lună mare şi portocalie, pe deasupra frunzişului întunecat care bâzâia şi fremăta şi zumzăia de insecte.

— Cred că suntem destul de departe de râu acum, zise Magrat. N-am putea să aterizăm, Buno? N-avea cum să ne urmărească nimeni!

Buna Batevreme se uită în jos. Râul pe-aici se-mpleticea în imense meandre sclipitoare şi mergea douăzeci de mile ca să-nainteze cinci. Pământul dintre apele şerpuitoare era un mozaic de dealuri şi păduri. O strălucire îndepărtată ar fi putut fi chiar Genua.

— Să stai pe-o măturăă toată noaptea chiar că-ţi dă dureri la itinerant, zise Ţaţa.

— Of, *bine*.

— Uite-un oraş acolo, zise Magrat. Şi-un castel.

— O, nu încă unul...

— E un castel drăguţ, zise Magrat. N-am putea să tragem acolo? M-am săturat de hanuri.

Buna privi în jos. Vedea foarte bine pe-ntuneric.

— Tu eşti sigură că ăla-i castel? spuse ea.

— Se văd turnuri şi tot ce trebuie, zise Magrat. Sigur că-i castel.

— Hmm. Eu mai văd şi altceva decât turnuri, spuse Buna. Cred c-ar trebui s-aruncăm o privire pe-aici, Gytha.

Nu se-auzea niciodată vreun zgomot în castelul adormit, decât la

sfârșitul verii când cădeau murele de pe rugi și plesneau moale pe podea. Și câteodată păsărelele-ncercau să-și facă mici cuiburi în desișurile de spini care umpleau acum sala tronului până-n tavan, dar n-ajungeau prea departe înainte de a adormi și ele. În afară de asta, ai fi avut nevoie de urechi foarte bune ca s-auzi cum cresc mlădițele și se deschid mugurii.

Așa era de zece ani. Nici un sunet în...

— Deschideți, măi!

— Călători bună fidea cată casă!

... nici un sunet...

— Hei, Magrat, fă-mi un vânt să urc. Bun. Acum...

Se auzi clinchet de sticlă spartă.

— Le-ai spart geamul!

... nici un sunet în...

— O să trebuiască să spui că-l plătești, să știi.

Poarta castelului se deschise încet. Țața Ogg se îți de după ea și privi la celelalte vrăjitoare, în vreme ce-și scotea ciulini și spini din păr.

— Arată dezgustător înăuntru, zise ea. Sunt oameni dormind peste tot cu pânze de păianjeni pe ei. Ai avut dreptate, Esme. Pe-aici e ceva cu magie.

Vrăjitoarele își croiră drum prin jungla castelului. Praful și frunzele acopereau covoarele. Smochini tineri lansaseră un asalt curajos asupra curții interioare. Lianele atârnau de toți pereții.

Buna Batevreme ridică un soldat adormit în picioare. Din hainele acestuia ieși un nor de praf.

— Trezește-te, comandă ea.

— Fzhtft, zise soldatul, și se turti la loc.

— E la fel peste tot, spuse Magrat, luptându-se să treacă printr-un desiș de ferigă care creștea dinspre bucătărie. Bucătarii sforăie toți și-n crătiți e numai mucegai! Până și șoarecii sunt adormiți în cămară!

— Hmm, zise Buna. O să fie și-o roată de tors prin povestea asta, să vedeți dacă nu.

— O trebușoară de-a lui Aliss cea Neagră? spuse Țața Ogg.

— Așa pare, zise Buna. Apoi adăugă, încet: Sau cineva ca ea.

— Asta, da, vrăjitoare care știa să folosească poveștile, zise Țața. Putea să fie și-n trei deodată.

Până și Magrat știa de Aliss cea Neagră. Se zicea că fusese cea mai bună vrăjitoare a tuturor timpurilor – nu *rea*, nu tocmai, dar atât de puternică, încât nu era mare diferență. Când era vorba s-adormi

castele pe o sută de ani sau să faci prințesele să toarcă Avur din paie{22}, nimeni n-o întrecea pe Aliss cea Neagră.

— Am văzut-o odată, zise Țața, în vreme ce urcau scara principală a castelului, care arăta ca o cascadă de Iții Moșului. Deliria Skibbly a bătrână m-a dus la ea odată, când eram mică. Sigur, pe-atunci devenise deja cam... excentrică. Căsuțe de turtă dulce și tot tacâmul.

Vorbea cu tristețe, ca despre-o rudă în vârstă care-ncepe să-și poarte desuurile peste haine.

— Asta a fost înainte s-o-nchidă copiii ăia doi în propriul ei cuptor? zise Magrat, descurcându-și mâneca dintr-un măceș.

— Da. Tristă treabă. Adică, nici măcar nu *mânca* pe nimeni, spuse Țața. Mă rog. Nu des. Adică, se-auzeau vorbe, dar...

— Asta se-ntâmplă, zise Buna. Te lași prinsă-n povești și te zăpăcești. Nu mai știi ce-i cu adevărat real și ce nu. Și până la urmă tenving. Îți iau mințile. De-aia nu-mi plac mie poveștile. Nu-s reale. Nu-mi plac lucrurile care nu-s reale. Buna împinse o ușă. Aha! Un iatac, spuse ea acru. Poate chiar un alcov, mai știi.

— Da' repede mai cresc astea! zise Magrat.

— Din cauza vrăjii de timp, spuse Buna. Aha! Aici e. Știam eu c-o să fie cineva pe-aici.

Pe pat se găsea o siluetă acoperită de tufe de trandafiri.

— Și uite și roata de tors, zise Țața, arătând cu degetul o formă abia ghicită sub un desiș de iederă.

— N-o atinge! spuse Buna.

— N-ai grijă, o iau de pedală și-o arunc pe geam.

— Cum de știi toate astea? întrebă Magrat.

— E-o legendă rurală, de-aia, zise Țața. S-a întâmplat de multe ori.

Buna Batevreme și Magrat se uitau la silueta adormită a unei fete ca de treisprezece ani, aproape argintie sub stratul de praf și de polen.

— Ce drăguță el suspină Magrat cea cu inimă generoasă.

Din spatele lor se auzi trosnetul roții de tors pe pavajul îndepărtat, și-apoi apăru Țața, ștergându-se pe mâini.

— Am văzut situația asta de vreo zece ori, zise ea.

— Ba nici vorbă, zise Buna.

— O dată, cel puțin, zise Țața, imperturbabilă. Și-am *auzit* de-așa ceva de zeci de ori. Eu și toată lumea. Legendă rurală, cum ziceam. Toată lumea a auzit că s-a-ntâmplat în satul vecinului prietenului vărului lor...

— Asta fiindcă se-ntâmplă, spuse Buna.

Buna apucă fata de încheietura mâinii.

— Doarme fiindcă probabil... zise Țața.

Buna se întoarse.

— Știu, știu. Știu tot, bine? Știu la fel de bine ca tine. Crezi ca nu știu? Se aplecă peste mâna inertă. Aici e mâna ursitoarei, precis, adăugă ea, ca pentru sine. Totul trebuie să fie *spectaculos.* Mereu trebuie să se bage, mereu să controleze ea totul! Ha! S-a intoxicat careva? Adoarme-i pe toți pe-o sută de ani! Alege calea *ușoară.* Tot dezastrul ăsta pentru o înțepătură. De parc-ar fi fost sfârșitul lumii.

Se opri. Țața Ogg era în spatele ei. N-avea cum să-i fi văzut expresia.

— Gytha?

— Da, Esme? zise Țața Ogg inocentă.

— Te *simt* cum rânjești. Păstrează-ți psicolologia de două parale pentru cine-o vrea-o.

Buna închise ochii și murmură ceva.

— Să folosesc bagheta? întrebă Magrat, șovăitoare.

— Să nu-ndrăznești, zise Buna, și continuă să murmure.

Țața dădu din cap aprobator.

— Parcă s-a mai îmbujorat, spuse ea.

Câteva minute mai târziu, fata deschise ochii și-o privi mahmură pe Buna Batevreme.

— Hopa sus, zise Buna, cu o voce suspect de voioasă, că pierzi deceniul!

Fata încercă să focalizeze pe Țața, apoi pe Magrat, și-apoi se întoarse la Buna Batevreme.

— Tu? zise ea.

Buna ridică din sprâncene și se uită la celelalte două.

— Eu?

— Tu... tot aici ești?

— Tot aici? zise Buna. N-am mai fost aici în viața mea, domnișoară.

— Dar... Fata părea dezorientată. Și speriată, băgă Magrat de seamă.

— Și eu mă simt la fel dimineața, drăguță, zise Țața Ogg, luând cealaltă mână a fetei și bătând-o ușurel. Nu-mi revin până nu beau o ceașcă de ceai. O să se trezească și ceilalți dintr-o clipă într-alta, cred. Bine, o să le ia ceva să scoată șobolanii din ceainice... Esme?

Buna încremenise cu ochii la o formă prăfuită de pe perete.

— Băgăcioasă... șopti ea.

— Ce-i, Esme?

Buna Batevreme traversă camera și șterse praful de pe o oglindă mare și foarte împodobită.

— Ha! zise, și se răsuci în loc. O să plecăm acum, adăugă ea.

— Dar credeam că o să ne odihnim puțin. Adică, e aproape dimineață, spuse Magrat.

— N-are rost să stăm mai mult decât e cazul, zise Buna, ieșind din încăpere.

— Dar nici n-am... începu Magrat.

Aruncă o privire oglinzii. Era mare, ovală, într-o ramă aurită. Părea perfect normală. Nu-i stătea în fire Bunei Batevreme să se sperie de propria imagine.

— Iar e-n toane rele, zise Țața Ogg. Haide. N-are rost să mai stăm. Țața mângâie prințesa zăpăcită pe cap. Sal'tare, duduie. Vreo două săptămâni de treabă cu mătura și toporul și-o să fie castelul ca nou.

— Părea c-o recunoaște pe Buna, zise Magrat, ținându-se după silueta țeapănă și grăbită a Bunei Batevreme în jos pe scări.

— Păi, știm că asta nu se poate, nu? zise Țața. Esme n-a mai fost pe-aici în viața ei.

— Dar tot nu văd de ce trebuie să fugim așa, insistă Magrat. Presupun că oamenii or să fie tare recunoscători c-am rupt vraja și așa mai departe.

Restul locuitorilor începuseră să se trezească. Vrăjitoarele se grăbeau acum pe lângă străjeri holbându-se uluiți la pânzele de păianjen de pe ei și la tufișurile care creșteau peste tot. Pe când traversau curtea împădurită, un bătrân într-o robă prăfuită se-mpletici dintr-un coridor și se sprijini de perete, încercând să se orienteze. Apoi văzu silueta accelerândă a Bunei.

— Tu? strigă el. Străjeri!

Țața Ogg nu șovăi. O înhăță pe Magrat de cot și-o rupse la fugă, ajungând-o pe Buna Batevreme în poarta castelului. Un străjer care se descurca mai bine cu trezitul decât colegii se clătină spre ele și-ncercă să le bareze drumul cu lancea, dar Buna îl împinse și-l răsuci binișor pe loc.

Apoi erau afară, alergând spre măturile care le-așteptau sprijinite de un copac. Buna o înhăță pe a ei din fugă, și, de data asta, porni aproape de la prima încercare.

O săgeată șuieră pe lângă pălăria ei și se-nfipse într-o creangă.

— Asta-i recunoștință? zise Magrat, pe când măturile se ridicau deasupra copacilor.

— O mulțime de oameni sunt morocănoși dimineața când se

trezesc, spuse Țața.

— Toți păreau că te cunosc, Buno, zise Magrat.

Mătura Bunei se smuci în vânt.

— Nu mă cunosc! țipă ea. Nu m-au văzut în viața lor, bine?

Zburară o vreme într-o tăcere încordată.

Apoi Magrat, care în opinia Țaței Ogg avea talentul celui inocent de a călca pe teren periculos, zise:

— Mă întreb dac-am făcut ce trebuie. Sunt sigură că asta era treaba lui Făt-Frumos.

— Ha! zise Buna, care zbura mai în față. Și la ce bun asta? Dacă-și croiește drum prin câțiva metri de spini, asta înseamnă c-o să fie soț bun, da? Asta-i gândirea de ursitoare? Să te bagi și să impui finaluri fericite oamenilor fie că le vor, fie că nu?

— Și ce-au, mă rog, finalurile fericite? spuse Magrat, cu înflăcărare.

— Uite ce, finalurile fericite sunt în regulă dacă ele *se-ntâmplă* să fie fericite, zise Buna, încruntându-se la cer. Dar nu poți să le-aranjezi tu pentru alții. Păi, singurul mod în care poți să asiguri o căsnicie fericită ar fi să le tai capetele imediat ce zic da, nu-i așa? Nu poți să faci fericire...

Buna Batevreme privi lung la orașul din depărtare.

— Tot ce poți, zise ea, e sa faci un final.

Luară micul dejun într-un luminiș. Se servi dovleac copt. Pâinea piticească fu scoasă la inspecție. Dar pâinea piticească era miraculoasă. Nimeni nu răbda de foame atunci când avea pâine piticească pe care s-o evite. Nu trebuia decât să te uiți la ea o clipă, și imediat îți veneau în minte zeci de lucruri pe care preferai să le mănânci. Ghetele, de exemplu. Munții. Oaie crudă. Propriul picior.

Pe urmă încercară să doarmă. Adică Țața Ogg și Magrat încercară, dar nu putură decât să stea și s-o asculte pe Buna Batevreme cum bombăne în surdină. Niciodată n-o văzuseră așa supărată.

Pe urmă, Țața sugeră să meargă pe jos o vreme. Era o zi frumoasă, zicea ea. Era o pădure interesantă, spunea, cu o mulțime de plante noi care meritau atenție. O să se simtă toate mai bine după o plimbare prin soare, zicea. O să se mai relaxeze.

Și era, într-adevăr, o pădure frumoasă. După vreo jumătate de oră până și Buna Batevreme se arătă gata să admită că în unele privințe codrul ăsta nu era complet străin și de mâna a doua. Magrat se mai îndepărta de potecă din când în când, culegând flori. Țața chiar cântă câteva strofe din *Bastonul Vrăjitorului Are O Bilă în Vârf* cu doar

câteva proteste, de formă, din partea celorlalte.

Dar ceva tot nu era cum trebuie. Și Țața Ogg și Magrat simțeau că se lăsase ceva între ele și Buna Batevreme, un soi de zid mental, ceva important lăsat nespus și ascuns cu intenție. Vrăjitoarele în general nu prea țin secrete una de alta, fie și numai pentru că sunt toate așa de băgăcioase, că n-au nici o șansă să nu se afle. Era îngrijorător.

Și-apoi dădură un colț pe lângă un grup de stejari înalți și se întâlniră cu fetița cu pelerină roșie.

Țopăia prin mijlocul cărării, cântând un cântec mai simplu și mult mai curat ca oricare din repertoriul Țaței Ogg. Nu văzu vrăjitoarele decât atunci când era să dea peste ele. Se opri, zâmbind nevinovată.

— Bună ziua, babelor, zise ea.

— Hm-hm, zise Magrat.

Buna Batevreme se aplecă spre fetiță.

— Ce faci tu singurică prin pădure, domnișorică?

— Duc coșul acesta cu bunătăți la bunica, zise fetița.

Buna se îndreptă de spate, cu o privire absentă.

— Esme, zise Țața Ogg, agitată.

— Știu. Știu, spuse Buna.

Magrat se aplecă și ea și-și schimonosi fața în grimasa idioată folosită de obicei de adulții care tare-ar dori să se înțeleagă bine cu copiii, dar n-au nici o șansă să reușească vreodată.

— Ăă. Spune-mi, domnișoară... ți-a atras mama atenția să te păzești de lupii cei răi care ar putea să se afle prin preajmă?

— Sigur.

— Și bunicuța ta... zise Țața Ogg. Presupun că e bolnavă la pat, da?

— De-asta-i duc coșul ăsta cu... începu fata.

— Eram sigură.

— O cunoști pe bunicuța? întrebă copilul.

— Da-aa, zise Buna Batevreme. Într-un fel.

— S-a întâmplat la Skund când eram eu mică, spuse Țața Ogg, încet. Nici n-au mai găsit-o pe bu...

— Și unde-i casa bunicuței tale, copilă? zise Buna Batevreme tare, dându-i un cot zdravăn în coaste Țaței.

Fetița arătă spre o potecă laterală.

— Nu ești vrăjitoarea cea rea, nu? întrebă ea.

Țața Ogg se înecă.

— Eu? Nu. Noi suntem... suntem... începu Buna.

— Zâne, zise Magrat.

Bunei Batevreme îi căzu falca. Așa ceva nu i-ar fi venit în minte

niciodată.

— Că mama mi-a spus și despre vrăjitoare, zise fetița. O privi suspicioasă pe Magrat. Ce fel de zâne?

— Ăă. Zâne ale florilor? zise Magrat. Uite, am o baghetă...

— Care?

— Ce?

— Care flori?

— Ăă, zise Magrat. Păi. Eu sunt... Zâna Lalea și ea e... – evită să se uite direct la Buna – Zâna... Margaretă... și ea e...

— Zâna Arici, spuse Țața Ogg.

Această adăugire la panteonul supranatural fu primită cu rezerve.

— Nu poți să fii Zâna Arici, zise copilul, după ce se gândi bine. Ariciul nu e floare.

— Și de unde știi?

— Că are țepi.

— Așa are și măceșul. *Și* ciulinii.

— A.

— Și am o baghetă, zise Magrat.

Abia acum îndrăzni să tragă o privire la Zâna Margaretă.

— Ar trebui să mergem, spuse Buna Batevreme. Tu stai aici cu Zâna Lalea, cred că era, și noi o să mergem să vedem dacă bunicuța ta e bine. Bine?

— Sunt sigură că nu e o baghetă adevărată, zise fetița, nedându-i atenție Bunei și întorcându-se spre Magrat cu instinctul fără greș al copilului de a găsi veriga cea mai slabă. Pariez că nu poate transforma ceva în altceva.

— Păi... începu Magrat.

— *Pariez*, zise fetița, pariez că nu poți să transformi buturuga de colo într-un... într-un... într-un dovleac. *Haha,* pariez pe orice că nu poți! Pariez pe un trilion de dolari că nu poți să transformi ciotul în dovleac.

— Văd că voi două o să vă-nțelegeți grozav, spuse Zâna Arici. Noi nu lipsim mult.

Două mături treceau razant pe deasupra potecii din pădure.

— Ar putea să fie doar o coincidență, zise Țața Ogg.

— Ba nu-i, spuse Buna. Copila avea și pelerină roșie!

— Și eu am avut o pelerină roșie la cincisprezece ani, zise Țața.

— Da, dar bunicuța ta locuia alături. N-aveai de ce să te temi de lupi când te duceai la ea, spuse Buna.

— Doar de moș Sumpkins chiriașul.

— Da, dar asta-i coincidență.

Un fir de fum albăstriu se ridica dintre copaci în fața lor. De undeva de-aproape se auzi zgomotul unui copac doborât.

— Tăietori de lemne! zise Țața. Dacă sunt tăietori de lemne prin preajmă, e-n regulă. Unul din ei vine și...

— Asta-i doar ce li se spune copiilor, zise Buna, în vreme ce-i dădeau zor înainte. Și oricum, bunicuței nu-i mai ajută la nimic, nu? E gata mâncată!

— N-am putut niciodată să sufăr povestea asta, spuse Țața. Nimănui nu-i pasă ce se-ntâmplă cu bietele femei bătrâne, fără apărare.

Poteca dispăru brusc la marginea unui luminiș. Între granițele copacilor se adăpostea o grădină de zarzavat în care câteva tulpini amărâte se luptau pentru ce brumă de lumină ajungea până la ele. În mijlocul grădinii era ceva ce trebuie să fi fost o căsuță cu acoperiș de paie, fiindcă nimeni n-ar fi clădit o căpiță așa scâlciată.

Vrăjitoarele săriră de pe mături, lăsându-le să se oprească singure în tufișuri, și bubuiră în ușa căsuței.

— S-ar putea să fie prea târziu, spuse Țața. Lupul poate că...

După o vreme se-auzi cum vine cineva târșâindu-și papucii pe podea și ușa se deschise de-un deget. Un ochi suspicios se zărea din întunericul dinăuntru.

— Da? zise o voce mică și tremurătoare de undeva de sub ochi.

— Tu ești bunicuța? întrebă imperios Buna.

— Voi sunteți perceptorii, dragă?

— Nu, doamnă, noi suntem...

— ... zâne, zise Zâna Arici repede.

— Nu deschid la oameni de nu-i cunosc, dragă, zise vocea, apoi deveni ușor enervată. Mai ales la ăia de niciodată nu spală vasele nici dacă le las un castronel de lapte aproape proaspăt afară.

— Am vrea să stăm de vorbă nițel, zise Zâna Margaretă.

— Da? Ai o legitimație, dragă?

— *Știu* c-am ajuns la bunicuța care trebuie, zise Zâna Arici. Se vede asemănarea. Are urechi mari.

— Ba nu *ea* are urechi mari, se răsti Zâna Margaretă. Lupul o să fie ăla cu urechi mari. Ăsta-i tot spilul. Tu nu ești niciodată atentă?

Bunicuța le urmărea cu interes. După ce o viață întreagă crezuse în ele, acum vedea zâne pentru prima dată și era o experiență unică. Buna Batevreme îi văzu expresia uluită.

— Ia-o așa, madam, zise ea cu un ton despotic de rezonabil, ai prefera să fii mâncată de vie de un lup?

— Nu cred, dragă, nu, spuse bunicuța cea ascunsă.

— Noi suntem alternativa, zise Buna.

— Văleu! Ești sigură?

— Pe cuvântul nostru de zâne, zise Zâna Arici.

— Păi. Sigur? Bine. Puteți să intrați. Dar fără șiretlicuri. Și să spălați vasele. N-aveți o oală cu aur la voi, nu?

— Ăia-s pricolicii, nu?

— Nu, ăia stau în fântâni. Cred că se referă la spiriduși.

— Fii serioasă. Ăia-s pe sub poduri.

— Ba ăia-s trolii. Toată lumea știe că ăia-s trolii.

— În orice caz, nu noi.

— A, zise bunicuța. Ce să mă mai mir...

Magrat își dorea să se priceapă la copii și-și făcea griji că de fapt nu se pricepe. Nu prea-i plăceau, și se-ngrijora și de asta. Țața Ogg părea să se-nțeleagă perfect cu ei dându-le alternativ și la-ntâmplare fie dulciuri, fie urecheli, iar Buna Batevreme îi ignora de obicei, și asta părea să funcționeze la fel de bine. Dar lui Magrat îi *păsa* de ei. Nu părea corect.

— Pariez un milion de trilioane de catralioane de dolari că nu poți să transformi tufișul *ăla* într-un dovleac, zicea copila.

— Dar, uite, toate celelalte s-au transformat în dovleci, îi arătă Magrat.

— Odată și-odată tot n-o să mai meargă, zise fetița calmă.

Magrat se uită neajutorată la baghetă. Încercase toate cele – pusul dorinței, subvocalizare, ba chiar, când credea că n-o văd și n-o aud celelalte, să dea cu ea de lucruri și să țipe: „Orice în afară de dovleci!“

— De fapt nu știi cum se face, nu? afirmă copila.

— Ia spune, zise Magrat, parcă ziceai că mama ta știe de lupul cel rău din pădure.

— Da.

— *Și totuși* te-a trimis singură cu coșul cu bunătăți la bunicuța?

— Da. De ce?

— Nu, nimic. Doar mă gândeam. Și-mi datorezi un milion de trilioane de catralioane de enșpelioane de dolari.

Există un fel de masonerie a bunicuțelor, și nici măcar nu ești obligat să stai într-un picior și să depui jurăminte ca să te primească.

Odată intrată în căsuță, și cu ceainicul pe foc, Țața Ogg se simțea ca acasă. Greebo se întinse în fața unui foculeț amărât și adormi în vreme ce vrăjitoarele încercau să se explice.

— Nu văd cum ar putea un lup să intre aici, dragă, zise bunicuța blândă. Adică, sunt *lupi.* Habar n-au să deschidă uși.

Buna Batevreme dădu nițel la o parte o zdreanță de perdea și se-ncrunta la luminișul de afară.

— Știm, zise ea.

Țața Ogg făcu semn din cap spre patul îngust dintr-un alcov aflat lângă cămin.

— Aici dormi de obicei? întrebă ea.

— Doar când mă simt rău, dragă. Altfel dorm în pod.

— În locul tău m-aș duce atunci acolo la culcare. Și ia și motanul meu cu tine, să nu ne stea în drum.

— Acum e partea când faceți curat și spălați rufele în schimbul unei farfurioare de lapte? zise bunicuța, plină de speranță.

— S-ar putea. Nu se știe niciodată.

— Ciudat, dragă. Mă așteptam să fiți mai micuțe...

— Ieșim mult la aer, zise Țața. Acum du-te-n pod.

Rămaseră amândouă. Buna Batevreme se uită împrejur prin încăperea ca o peșteră. Trestiile de pe podea mai aveau un pas până să fie compost. Pânzele de păianjen de pe tavan erau îmbibate cu funingine.

Nu puteai curăța locul decât cu o lopată sau, preferabil, cu un chibrit.

— Ciudat, totuși, zise Țața Ogg, după ce bătrâna urcase scările șubrede. E mai tânără ca mine. Dar, sigur, eu fac sport.

— N-ai făcut sport în viața ta, spuse Buna Batevreme, supraveghind tufișurile. Niciodată n-ai făcut decât ce ți-a plăcut ție.

— Păi tocmai despre asta vorbesc, zise Țața, veselă. Uite ce, Esme, eu tot cred că nu-i decât...

— Ba nu! *Simt* povestea. Cineva a pus poveștile în practică pe-aici, știu sigur.

— Și știi și cine. Nu, Esme? zise Țața șireată.

O văzu pe Buna uitându-se sălbatic pe pereții plini de jeg.

— Eu zic că-i prea săracă să-și permită o oglindă, spuse Țața. Nu-s oarbă, Esme. Și știu că ursitoarele și oglinzile apar împreună. Așa că spune-mi, ce se-ntâmplă?

— Nu-ți spun. Nu vreau să mă fac de râs dacă nu-i adevărat. N-am de gând să... vine ceva încoace!

Țața Ogg își lipi nasul de geamul murdar.

— Nu văd nimic.

— S-au mișcat tufișurile. Treci în pat!

— Eu? Credeam că tu te bagi în pat!

— Nu-mi închipui de ce-ai crezut așa ceva.

— Nu. De fapt, nici eu, zise Țața descurajată. Luă de pe stâlpul patului o bonetă pleoștită, și-o puse și se strecură sub pătura din petice. Hei, salteaua asta e umplută cu paie!

— N-o să trebuiască să stai acolo mult.

— Înțeapă! Și cred că sunt *gângănii* în ea!

Ceva se lovi de zidul casei. Vrăjitoarele tăcură.

Se auzi ceva amușinând pe sub ușa din dos.

— Știi, șopti Țața în vreme ce așteptau, cămara e un dezastru. N-are lemne. Aproape nici mâncare. Și e acolo un urcior cu lapte care aproape că merge singur...

Buna se furișă repede până la cămin, apoi se-ntoarse la postul ei de lângă ușa din față.

După o clipă se auzi zgâriind la clanță, ca și cum era apăsată de cineva nefamiliarizat cu ușile sau cu degetele.

Ușa se deschise încet, scârțâind.

Un miros puternic de mosc și blană udă umplu camera.

Pași șovăitori se-mpleticiră pe podea spre silueta ghemuită sub pătură.

Țața ridică borul bonetei jerpelite destul cât sa vadă.

— Sal'tare, zise. Și-apoi: Aoleu, nu credeam că ai dinți *așa* de mari...

Buna Batevreme închise ușa și înaintă rapid. Lupul se răsuci pe loc, cu o labă ridicată în apărare.

— Nooaaauu!

Buna ezită o clipă, apoi îl lovi zdravăn în cap cu o tigaie de fontă.

Lupul se prăbuși.

Țața Ogg își zvârli picioarele afară din pat.

— Când s-a întâmplat la Skund ziceau oamenii că-i un vârcolac sau așa ceva, și m-am gândit, nu se poate, vârcolacii nu se poartă așa, zise ea. N-aș fi crezut să fie un lup *adevărat*. M-a speriat zdravăn.

— Lupii adevărați nu umblă pe labele de dindărăt și nu deschid uși, zise Buna Batevreme. Hai, ajută-mă să-l duc afară.

— Mi-am adus aminte de tinerețe, când am văzut chestia aia mare, păroasă și băloasă venind, zise Țața, apucând jivina leșinată de-o labă. L-ai văzut vreodată pe moș Sumpkins?

Părea, într-adevăr, un lup normal, doar că era tare slab. I se zăreau bine coastele pe sub blana încâlcită. Buna scoase o găleată de apă tulbure din puțul de lângă privată și i-o turnă în cap.

Apoi se așeză pe-o buturugă și-l studie cu atenție. Câteva păsări se auzeau cântând prin copaci.

— A vorbit, spuse ea. A încercat să zică „nu".

— M-am mirat și eu de asta, spuse Țața. Dar mi-am zis că mi-am imaginat eu doar.

— N-are rost să-ți mai imaginezi, spuse Buna. Situația e destul de rea și-așa.

Lupul gemu. Buna îi înmână tigaia Țaței Ogg.

După o vreme, zise:

— Cred c-o să arunc o privire în mintea lui.

Țața scutură din cap.

— Eu n-aș face asta dac-aș fi în locul tău.

— Da' eu sunt în locul meu, și vreau să știu. Tu fă bine și ține-te cu tigaia.

Țața ridică din umeri.

Buna se concentră.

E foarte greu de citit o minte omenească. Majoritatea oamenilor se gândesc la atât de multe lucruri în fiecare clipă, încât e aproape imposibil să izolezi un singur fir din toată încâlceala.

Mințile animalelor sunt altfel. Mult mai aerisite. Mințile carnivorelor sunt cel mai ușor de citit, în special înainte de mese. Nu există culori în lumea mentală, dar, dac-ar exista, mintea unui carnivor flămând ar fi fierbinte și purpurie și ascuțită ca o săgeată. Și mințile erbivorelor sunt simple – arcuri argintii răsucite, gata de fugă.

Dar asta nu era nicidecum o minte normală. Erau două minți.

Buna mai simțea din când în când mințile vânătorilor prin pădure, pe când ședea liniștită serile și-și lăsa mintea să se plimbe. Rareori erau cam ca asta, sau ca o vagă umbră a acestei minți. Doar rareori, când vânătorul era pe cale să ucidă, firele împrăștiate la-ntâmplare ale gândurilor se uneau. Dar aici era altfel. Era invers – erau încercări șchioape și schiloade de gândire cojindu-se de pe vârful luciu de săgeată al năzuinței prădătoare. Era o minte de prădător încercând să *gândească.*

Normal că-nnebunise.

Deschise ochii.

Țața Ogg stătea cu tigaia deasupra capului. Brațul îi tremura.
— Ei, zise ea, cine-i acolo?
— Mi-ar prinde bine niște apă, spuse Buna.
Prudența naturală ieși la iveală din vârtejul gândurilor ei.
— Dar nu din fântâna aia, rogu-te.

Țața se mai relaxă. Când o vrăjitoare începea să umble prin alte minți, nu puteai niciodată să știi cine se-ntorcea înapoi. Dar Buna Batevreme era cea mai bună. Magrat o fi-ncercând ea să se găsească pe sine, dar Buna nici măcar nu înțelegea ideea de căutare. Dacă nu găsea ea drumul înapoi spre propriul cap, însemna că nu există cale.

— Mai e laptele ăla din căsuță, se oferi Țața.

— Ce culoare ziceai că are?

— Păi... alburiu, încă.

— Bine.

După ce se-ntoarse Țața Ogg cu spatele, Buna își permise să se cutremure ușurel.

Se uită la lup, întrebându-se ce putea face pentru el. Un lup normal n-ar intra într-o casă, chiar dac-ar putea deschide ușa. Lupii nu se-apropiau deloc de oameni, decât dacă erau foarte mulți și era la sfârșitul unei ierni foarte grele. Și atunci nu fiindcă erau mari și răi, ci fiindcă erau lupi.

Dar lupul acesta încerca să fie om.

Probabil că nu exista tratament.

— Uite laptele, zise Țața Ogg.

Buna întinse mâna și-l luă fără să se uite.

— Cineva a făcut lupul ăsta să-și închipuie că e om, spuse ea. L-a făcut să creadă că e om și pe urmă a uitat de el. S-a întâmplat cum câțiva ani.

— De unde știi?

— Am... amintirile lui, zise Buna.

„Și instinctele lui“, gândi ea.

Știa că va trece ceva timp până când n-o să-și mai dorească să urmărească sănii prin zăpadă.

— Aha.

— E blocat între specii. În mintea lui.

— Putem să-l ajutăm? întrebă Țața.

Buna scutură din cap.

— A durat prea mult. Acum e obișnuință. Și e aproape mort de foame. Nu poate să meargă nici într-o parte, nici în cealaltă. Nu mai știe să se poarte ca un lup și nu e-n stare să fie om. Și nu mai poate continua așa.

Se întoarse cu fața spre Țața pentru prima dată de când ieșise din lup. Țața se trase un pas îndărăt.

— Nu-ți poți închipui cum e, zise Buna. Să rătăcești ani de zile.

Incapabil să te porţi ca om, dar neputând nici să fii lup. Nu-ţi închipui cum e.

— Ba cred că da, zise Ţaţa. După faţa ta. Cred că da. Cine ar face aşa ceva unui animal?

— Am eu o bănuială.

Se uitară în jur.

Magrat se apropia, cu fetiţa. Unul dintre tăietorii de lemne mergea pe lângă ele.

— Ha, zise Buna. Sigur. Bineînţeles. Mereu trebuie să fie – scuipă cuvintele – un *sfârşit fericit*.

O labă încercă s-o apuce de gleznă.

Buna Batevreme privi în jos, în ochii lupului.

— Rooghh, mârâi el. Svâârhit? Aaguumm?

Ea îngenunche şi luă laba în mână.

— Da? zise ea.

— Dhaaa!

Buna se ridică din nou, plină de autoritate, şi făcu semn nou-sosiţilor.

— Domnu' Tăietor de Lemne? zise ea. O trebuşoară pentru dumneata...

Tăietorul de lemne n-avea să priceapă niciodată de ce lupul îşi pusese singur capul pe buştean.

Sau de ce bătrâna, aia în care mânia clocotea ca arpacaşul în ciorbă, insistase mai târziu să îngroape lupul şi nu să-l jupoaie şi să-l azvârle pe sub tufe. Ţinea musai la asta.

Şi-aşa se terminase cu lupul cel mare şi rău.

Trecuse o oră. O mulţime de tăietori de lemne se adunaseră la căsuţă, unde se părea că se petrec lucruri interesante. Tăiatul lemnelor nu oferă de obicei prea multă distracţie.

Magrat spăla pe jos cu ajutorul magic al unei găleţi de apă cu săpun şi-al unei perii de paie. Chiar şi Ţaţa Ogg, al cărei modest interes pentru importantul rol de gospodină se stinsese complet din clipa în care fiica ei mai mare crescuse suficient cât să ţină o cârpă-n mână, curăţa pereţii. Bunicuţa, care nu era complet la curent cu evenimentele, se ţinea agitată după ele cu o farfurioară cu lapte. Păianjeni care moşteniseră tavanul de generaţii erau evacuaţi blând, dar ferm, afară pe uşă.

Şi Buna Batevreme se plimba prin luminiş cu tăietorul-şef, un tânăr

numai mușchi, care evident considera că îi șade mult mai bine cu brățări de piele țintată decât era, de fapt, cazul.

— A fost prin zonă de ani de zile, știi? zise el. Se tot furișa pe la marginea satelor și-așa mai departe.

— Și n-ați încercat niciodată să vorbiți cu el? întrebă Buna.

— Să vorbim? Era *lup*, bine? Nu se vorbește cu *lupii.* Animalele nu vorbesc.

— Hmm. Așa deci. Și bătrâna? Văd că sunteți mulți tăietori de lemne pe aici. Vi s-a întâmplat, știi tu, să treceți s-o vedeți?

— Hă? Nici vorbă!

— De ce?

Tăietorul-șef se aplecă spre ea, conspirativ.

— Păi, se spuse că e vrăjitoare, știi?

— Serios? spuse Buna. Și tu de unde știi?

— Păi, are toate semnele, nu?

— Care semne?

Tăietorul de lemne fu cuprins de o ușoară stinghereală.

— Păi... e... trăiește singură-n pădure, nu?

— Da...?

— Și... și... are nasul coroiat și bombăne tot timpul singură...

— Da...?

— Și n-are dinți, bine?

— Văleu! zise Buna. E clar de ce nu vreți s-aveți de-a face cu ea, nu?

— Da! spuse tăietorul-șef, ușurat.

— Te pomenești că te transformă în cine știe ce, nu?

Buna își îndesă un deget în ureche și-l răsuci gânditoare.

— Păi, vrăjitoarele pot.

— Sigur că pot. Sigur că pot, zise Buna. Mă bucur că sunt flăcăi voinici ca voi pe aici. Țț, ţţ. Hmm. Pot să mă uit la toporul tău, tinere?

El îi dădu toporul. Buna se-ndoi teatral de șale atunci când îl luă. Pe lamă se mai vedea sângele lupului.

— Vai de mine, ce mare e, zise ea. Și te descurci bine cu el, presupun.

— Am câștigat centura de argint doi ani la rând la Jocurile Pădurii, zise tăietorul mândru.

— Doi ani la rând? Doi ani la rând? Văleu! Asta e o chestie. E doar o chestie *tare.* Și eu abia pot să-l ridic!

Buna luă toporul într-o mână și-l răsuci stângace. Tăietorul sări înapoi în vreme ce lama îi vâjâi prin față și se-ngropă de-un

centimetru într-un copac.

— Îmi pare rău, zise Buna Batevreme. Ce babă proastă sunt! Deloc nu mă pricep la lucruri tehnice!

El rânji la ea și încercă să scoată toporul.

Se prăbuși în genunchi, alb ca varul dintr-odată.

Buna se aplecă până-i ajunse lângă ureche.

— Ai fi putut să ai grijă de bătrână, zise ea încet. Ai fi putut să vorbești cu lupul. Dar n-ai făcut-o, așa-i?

El încercă să vorbească, dar fălcile lui păreau că nu vor să se despartă.

— Văd că-ți pare foarte rău, zise ea. Văd că-ți înțelegi greșelile. Sunt sigură că abia aștepți să pui mâna să-i repari căsuța și să-i aranjezi grădina, și să ai grijă să aibă lapte proaspăt în fiecare zi și lemne destule, nu? De fapt, nu m-ar mira să fii așa generos, încât să-i faci o căsuță *nouă*, cu fântână ca lumea și tot ce trebuie. Undeva pe lângă sat, ca să nu trebuiască să fie singură, da? Știi, câteodată pot vedea viitorul și *știu exact* că asta o să se-ntâmple, *nu?*

Omului îi curgea sudoarea pe față. Acum parcă nici plămânii nu-i mai funcționau.

— Și știu c-o să te ții de cuvânt, și mă bucur așa tare, că o să am grijă să fii foarte norocos, zise Buna, cu vocea la fel de egală și plăcută. Știu că e o slujbă periculoasă. Oamenii pot să se rănească. Mai cad copaci pe ei sau le sare deodată lama toporului și le crapă capul.

Tăietorul se cutremură, pe când Buna vorbi mai departe:

— Așa că o să fac un mic descântec ca să nu ți se întâmple ție nimica din toate astea. Fiindcă sunt așa de recunoscătoare. Fiindcă o s-o ajuți pe bătrână. Bine? Dă din cap.

Omul reuși să-și miște capul olecuță. Buna Batevreme zâmbi.

— Bravo! zise ea, ridicându-se și scuturându-și niște țărână de pe rochie. Vezi ce frumoasă poate să fie viața, dacă ne ajutăm unii pe alții?

Vrăjitoarele plecară pe la prânz. Deja grădina bătrânei era plină de oameni și răsuna de zgomotul ciocanelor și al fierăstraielor. Veștile ca Buna Batevreme se răspândesc repede. Trei tăietori de lemne săpau grădina, încă doi se băteau care să curețe coșul și patru oameni abia se mai vedeau dintr-un puț nou care se săpa într-o viteză impresionantă.

Bunicuța cea bătrână, care era genul de persoană care se ține de-o idee până când alta o evacuează cu forța, începea să ducă lipsă de farfurioare în care să pună laptele.

Vrăjitoarele profitară de agitație pentru a pleca neobservate.

— Uite, zise Magrat, cum mergeau ele pe potecă, asta demonstrează ce dornici sunt oamenii să dea o mână de ajutor, odată ce le-a dat cineva exemplu. Nu-i nevoie să tiranisești oamenii tot timpul, să știi.

Țața Ogg îi aruncă o privire Bunei.

— Te-am văzut cum vorbeai cu tăietorul ăla de lemne, zise ea. Despre ce discutați?

— Rumeguș, spuse Buna.

— A, da?

— Unul dintre tăietorii de lemne mi-a spus, zise Magrat, că s-au întâmplat tot felul de ciudățenii prin pădure. Animale care se purtau ca oamenii, zicea el. Cică era o familie de urși care locuia prin preajmă.

— Asta nu-i ciudat, o familie de urși care stau împreună, zise Țața. Sunt animale foarte sociabile.

— Într-o căsuță?

— *Asta-i* neobișnuit.

— Despre asta vorbesc, zise Magrat.

— Nu prea ți-ar veni să te duci să împrumuți niște zahăr, spuse Țața. Presupun că vecinii au avut ceva de zis?

— Da, spuse Magrat. Au zis „groh".

— De ce să zică „groh"?

— Păi altceva nu puteau să zică. Erau niște porci.

— Așa am avut și noi niște vecini când stăteam la... începu Țața.

— Vreau să zic, chiar *porci*. Știi? Cu patru picioare? Codiță răsucită? Ce a fost șunca înainte să fie șuncă? Porci.

— Nu văd cine-ar lăsa niște porci să stea într-o casă, zise Buna.

— Păi nu i-a lăsat nimeni. Au construit-o singuri. Erau trei. Trei purcelușii.

— Și ce s-a întâmplat cu ei? zise Țața.

— I-a mâncat lupul. Erau singurele animale destul de proaste ca să le poată el prinde, pe cât se pare. Nu s-a mai găsit nimic din ei, decât esența spirituală.

— Ce păcat.

— Bine, tăietorul de lemne mi-a spus și că n-au fost în stare să facă o casă prea solidă.

— Păi la ce te-așteptai, cu copițelele alea, zise Țața.

— Spunea că acoperișul e plin de găuri și-i plouă direct în pat.

Vrăjitoarele merseră o vreme în tăcere.

— Mi-aduc aminte c-am auzit odată, zise Țața, furișând câte-o privire la Buna Batevreme, despre o vrăjitoare care a trăit foarte demult pe-o insulă și transforma naufragiații în porci.

— Ce lucru groaznic, spuse Magrat, la comandă.

— Presupun că are legătură cu ce fire *ai*, pe dinăuntru, zise Țața. Adică, uite la Greebo al meu.

Greebo, culcușit pe umerii ei ca o blană puturoasă, toarse.

— E aproape om.

— Multe prostii mai spui, Gytha, zise Buna Batevreme.

— Asta fiindcă oamenii nu-mi spun ce se-ntâmplă cu adevărat, zise Țața Ogg, sumbru.

— Ți-am spus că nu-s sigură, zise Buna.

— Te-ai uitat în mintea lupului.

— Da, așa-i.

— Păi atunci?

Buna oftă.

— Cineva a fost pe-aici înainte. În trecere. Cineva care cunoaște puterea poveștilor și le folosește. Și poveștile... au rămas pe-aici. Așa fac, atunci când le hrănești...

— De ce-ar face cineva una ca asta? zise Țața.

— *Exercițiu,* spuse Buna.

— Exercițiu? Da' de ce? zise Magrat.

— Presupun c-o să aflăm cât de curând, spuse Buna, criptică.

— Ar trebui să-mi spui ce crezi, zise Magrat. Eu sunt ursitoarea oficială pe-aici, dacă vrei să știi. Ar trebui să mi se spună tot. Ești obligată să-mi spui.

Țața Ogg simți cum o ia cu răcori. Ăsta era un soi de peisaj emoțional cu care, ca Ogg-șef, era foarte familiarizată. Genul ăsta de remarcă într-un moment ca ăsta era ca alunecarea zăpezii de pe ramurile de sus ale unui copac înalt din munți în vremea dezghețului. Era un capăt al unui proces care, fără îndoială, avea să se termine cu o duzină de sate rase de pe fața pământului. Ramuri întregi ale familiei Ogg nu mai vorbeau cu alte ramuri Ogg din cauza unui „Foarte mulțumesc" rostit pe tonul nepotrivit în locul nepotrivit, iar acum era mult mai rău.

— Ei, zise ea grăbit, ce-ar fi să...

— Nu sunt obligată să-ți explic nimic, spuse Buna Batevreme.

— Dar ar trebui să fim cele *trei* vrăjitoare, zise Magrat. Dacă ne putem numi vrăjitoare, adăugă ea.

— Ce vrei să spui cu asta, rogu-te? zise Buna Batevreme.

„Rogu-te?“ gândi Țața. Cineva încheiase o propoziție cu „rogu-te“? Asta-i ca atunci când cineva lovește pe altcineva cu o mănușă și-apoi o aruncă pe jos. Când închei o propoziție cu „rogu-te?“ nu mai e cale de întoarcere. Dar ea încercă, oricum.

— Ce ziceți de niște...

Magrat îi dădu 'nainte, cu acel curaj disperat al cuiva care dansează la lumina podurilor incendiate din urma lui.

— Păi, zise ea, *eu* cred...

— Da? spuse Buna.

— *Eu* cred, încercă din nou Magrat, că singura *magie* pe care o facem e doar... în fine, mintologie. Nu ce se cheamă vrăji. Doar să te uiți urât la oameni și să-i tragi pe sfoară. Să te folosești de credulitatea lor. Eu nu la asta mă așteptam când m-am făcut vrăjitoare...

— Și cine-a spus, zise Buna Batevreme, încet și apăsat, că acum ești vrăjitoare?

— Parol, ce s-a întețit vântul, nu credeți că... zise Țața Ogg.

— Ce-ai spus? zise Magrat.

Țața Ogg își puse mâna peste ochi. Să ceri cuiva să repete o frază pe care nu numai că o auziseși perfect, dar te mai și enervase teribil era pe undeva pe la nivelul Defcon II în lexiconul ciondănelii.

— Cred c-am vorbit destul de clar, zise Buna. Mă mir că n-ai înțeles. *Mie* mi s-a părut clar.

— Bate cam tare, nu vi se pare...?

— Păi, cred că pot și eu să fiu suficient de încrezută și morocănoasă și egoistă ca să fiu vrăjitoare, zise Magrat. Asta-i tot ce se cere, nu?

— Egoistă? *Eu?*

— Îți place să aibă oamenii nevoie de ajutor, fiindcă atunci sunt slabi, și când îi ajuți te simți *puternică!* De ce te ferești de nițică magie?

— Fiindcă nu poți niciodată să rămâi la nițică, fată proastă!

Magrat făcu un pas înapoi, roșie la față. Băgă mâna în traistă și scoase o carte subțirică pe care-o flutură ca pe o armă.

— Oi fi eu proastă, gâfâi ea, dar cel puțin încerc să învăț! Știi la ce pot folosi unii magia? Nu doar ca să păcălească și să tiranisească! Sunt oameni în cartea asta care pot să... pot să meargă pe cărbuni încinși și să-și bage mâinile în foc fără să se ardă!

— Trucuri ieftine! zise Buna.

— Ba chiar pot!

— Imposibil. Nimeni nu poate!

— Asta arată că pot controla lucrurile! Magia înseamnă mai mult decât să știi chestii și să manipulezi oamenii!

— Da? Înseamnă să-ți pui dorințe pe-o stea și pulbere de zâne, da? *Să faci* oamenii fericiți?

— Trebuie s-ajungi și la asta! Altfel, la ce bun, ce rost au *toate?* Și oricum... când m-am dus acasă la Desiderata căutai bagheta, nu-i așa?

— Fiindcă nu voiam să cadă în mâini nepotrivite!

— Adică oricare mâini afară de ale tale, presupun!

ÎșI aruncau fulgere din priviri.

— N-ai nici un strop de romantism în suflet? zise Magrat, cu durere.

— Nu, spuse Buna. N-am. Și stelelor nu le pasă ce vrei tu, și magia nu face lucrurile mai bune, și nimeni nu rămâne nears când își bagă mâinile-n foc. Dacă vrei să iasă o vrăjitoare din tine, Magrat Usturoi, trebuie să-nveți trei lucruri: ce-i real, ce nu-i real, și care-i diferența...

— Și să iei neapărat numele și adresa flăcăului, zise Țața Ogg. Mie mi-a folosit întotdeauna. Glumeam și eu, spuse, atunci când celelalte se întoarseră la ea, încruntate.

Vântul se întețea, aici la marginea pădurii. Bucățele de frunze și iarbă vâjâiau prin aer.

— Mergem în direcția bună, oricum, zise Țața isterică, încercând orice ca să le abată atenția. Uite. Scrie „Genua“ pe indicatorul ăla.

Într-adevăr. Era o scândură veche și mâncată de viermi, înfiptă într-un par aflat chiar la marginea pădurii. Capătul fusese tăiat așa fel ca să semene cu un deget întins.

— Și ce drum neted, flecări Țața înainte.

Cearta se mai potolise, din simplul motiv că taberele nu-și mai vorbeau. Nu era doar o încetare a comunicării verbale – asta ar fi fost o simplă absență a vorbirii. Aici era ceva care trecea direct prin asta și ieșea pe partea cealaltă, în sferele oribile și ranchiunoase ale Nevorbirii cu Dușmanul.

— Cărămizi galbene, zise Țața. Cine-a mai auzit să faci un drum din cărămizi galbene?

Magrat și Buna Batevreme stăteau și se uitau în direcții opuse cu brațele încrucișate la piept.

— E mai vesel, presupun, zise Țața.

La orizont, Genua sclipea într-o mare de verdeață. Mai încoace, drumul cobora într-o vale largă presărată cu sătucuri. Un râu șerpuia printre ele în călătoria lui spre oraș.

Vântul le flutura fustele.

— Nu putem zbura pe vremea asta, zise Țața, încercând bărbătește să întrețină plăpânda flacără a conversației cât pentru trei. Așa că mergem pe jos, da? adăugă ea, fiindcă și sufletele inocente precum cel al Țației mai au câte-o scânteie de ranchiună. Și să cântăm pe drum, ce ziceți?

— Nu-i treaba mea să mă bag în ce vor alții să facă, spuse Buna. Nu mă privește. Dar presupun că *unele* persoane cu baghete și idei mărețe o sa aibă ceva de spus.

— Hm! zise Magrat.

Porniră pe drumul de cărămizi galbene spre orașul din zare, în șir indian, cu Țața Ogg în mijloc ca un fel de zonă tampon ambulantă.

— Ce le-ar trebui unora, vorbi Magrat lumii în general, e o inimă mai largă.

— Ce le-ar trebui unora, vorbi Buna Batevreme cerului furtunos, e mult mai mult creier.

Apoi își înhăță pălăria să nu i-o ia vântul.

„Ce mi-ar trebui *mie*, gândi Țața Ogg cu fervoare, e ceva de băut".

Trei minute mai târziu îi căzu o căsuță în cap.

Deja la vremea aceea vrăjitoarele se găseau la distanță una de alta. Buna Batevreme mergea hotărâtă în față, Magrat, îmbufnată, în spate, iar Țața Ogg la mijloc.

După cum povestea ea mai târziu, nici măcar nu cântase. Doar că până atunci puteai vedea o vrăjitoare micuță și îndesată pe drum, iar în clipa următoare, doar o căsuță de lemn, cam turtită.

Buna Batevreme se-ntoarse pe călcâi și se trezi uitându-se la o ușa nevopsită și mâncata de cari. Magrat aproape că intră cu capul în ușa din dos, din același lemn cenușiu.

Nu se auzea nimic, decât trosnetul lemnelor.

— Gytha? zise Buna.

— Țață? zise Magrat.

Deschiseră fiecare ușa respectivă.

Căsuța avea un plan foarte simplu, cu două camere la parter, separate printr-un coridor din față până-n spate. În mijlocul coridorului, înconjurată de scânduri fărâmate și împilate de termite, sub pălăria ei ascuțită, care i se înfundase până la bărbie, era Țața Ogg. Greebo nu se vedea nicăieri.

— Ce s'ț'plat? zise ea. Ce s'ț'plat?

— Ți-a căzut o casă-n cap, spuse Magrat.

— A. Una d-alea, zise Țața, neclar.

Buna o luă de umeri.

— Gytha? Câte degete îți arăt? spuse ea, agitată.

— Ce d'ște? E-ntuneric.

Magrat și Buna apucară zdravăn de borul pălăriei Țaței și i-o deșurubară cu greu de pe cap. Țața clipi la ele.

— Armătură de salcie, zise ea, în vreme ce pălăria își relua trosnind forma, ca o umbrelă reîncarnată. Țața se cam clătina. Poa' să oprească și-o lovitură de ciocan, o pălărie cu armătură de salcie. Ar' nervuri, vedeți. Dăstribuie forța. O să-i scriu domnului Vernissage.

Magrat, uluită, se uita prin căsuță.

— Pur și simplu a căzut din cer! zise ea.

— O fi fost vreo tornadă mare sau ceva, spuse Țața. A luat-o pe sus, știți, și când s-a oprit vântul a căzut. Se-ntâmplă lucruri ciudate când e vânt mare. Mai țineți minte furtuna aia de anul trecut? Una dintre găini mi-a ouat același ou de patru ori.

— Aiurează, zise Magrat.

— Ba deloc, așa vorbesc eu, spuse Țața.

Buna Batevreme se uită în una dintre camere.

— Credeți că găsim ceva mâncare sau băutură pe-aici? zise ea.

— Cred că m-aș putea forța să-nghit niște rachiu, spuse Țața repede.

Magrat se uită în sus pe scări.

— Alo, strigă ea, cu vocea sugrumată a celui care dorește să fie auzit, dar fără să fie atât de prost crescut încât să ridice vocea. E cineva aici?

Țața, pe de altă parte, se uită sub scări. Greebo se făcuse tot un ghem de blană într-un colț. Îl înhăță de ceafă și-l scoase de acolo, mângâindu-l cam zăpăcită. În ciuda capodoperei de pălărie a domnului Vernissage, în ciuda podelei cam putrede și în ciuda chiar a legendarelor cranii indestructibile ale neamului Ogg, Țața se simțea categoric cam pe lângă evenimente și pradă unui ușor hiat cu dor de casă în dispoziția ei de obicei optimistă. Acasă la ea oamenii nu-ți dădeau cu case-n cap.

— Știi, Greebo, zise ea, nu cred că mai suntem în Lancre.

— Am găsit niște gem, spuse Buna Batevreme, din bucătărie.

Nu-ți trebuia mult ca s-o înveselești pe Țața Ogg.

— Perfect, strigă ea. O să meargă de minune cu pâinea piticească.

Magrat intră în cameră.

— Nu cred c-ar trebui să luăm proviziile oamenilor, zise ea. Adică, asta trebuie să fie casa cuiva.

— A. A vorbit cineva, Gytha? spuse Buna Batevreme înțepată.

Țața își dădu ochii peste cap.

— Spuneam doar, Țață, zise Magrat, că asta nu-i proprietatea noastră.

— Zice că nu-s lucrurile noastre, Esme, spuse Țața.

— Spune cui vrea s-audă, Gytha, că e ca și cum ai recupera lucruri dintr-un naufragiu, zise Buna.

— Zice că ce-am găsit al meu să fie, Magrat, spuse Țața.

Ceva trecu prin dreptul ferestrei. Magrat se duse să se uite prin geamul murdar.

— Ciudat. Dansează niște pitici în jurul casei, zise ea.

— Serios? spuse Țața, deschizând un dulap.

Buna se-mbățoșă.

— Cân... adică, întreab-o dacă și cântă, zise ea.

— Cântă, Magrat?

— Parc-aud ceva, zise Magrat. Un fel de dingdong, dingdong.

— Da, ăsta-i cântec piticesc, spuse Țața. Numai ei sunt în stare s-o țină toată ziua cu hai-ho.

— Par foarte fericiți, zise Magrat, incertă.

— O fi fost căsuța lor și se bucură c-au găsit-o.

Se-auzi bubuind în ușa din dos. Magrat deschise. O ceată de pitici rușinați și îmbrăcați în culori strălucitoare făcură degrabă un pas înapoi, după care ridicară ochii la ea.

— Ăă, zise cel care părea șeful, ăă... a murit vrăjitoarea bătrână?

— Care din ele? spuse Magrat.

Piticul se uită la ea cu gura căscată. Apoi se-ntoarse și se sfătui pe șoptite cu colegii. Apoi se-ntoarse la loc.

— Câte aveți?

— Două, la alegere, zise Magrat. Nu era în toane prea bune și nu se simțea dispusă să ajute conversația mai mult decât era strict necesar. O tresărire de răutate pe care nu și-o cunoștea o făcu să adauge: Pe gratis.

— Aha. Piticul chibzui situația. Păi, pe care vrăjitoare a căzut casa?

— Țața? Nu, nu e moartă. Doar puțin năucă. Dar mulțumesc de întrebare, oricum, zise Magrat. Foarte drăguț din partea ta.

Asta păru să nedumerească piticii. Se adunară grămadă. Se auzeau dezbateri *sotto voce*.

Apoi piticul-șef se întoarse din nou spre Magrat. Își scoase coiful și-l roti în mâini, neliniștit.

— Ăă, zise el, ne dai cizmele ei?

— Ce?

— Cizmele, zise piticul, roșind. Ni le dai, te rog?

— La ce-ți trebuie cizmele ei?

Piticul o privi. Apoi se-ntoarse și se-ngrămădi din nou cu ceilalți. Apoi reveni la Magrat.

— Știi, avem... sentimentul ăsta... c-ar trebui să-i luăm cizmele, spuse el.

Râmase acolo, clipind.

— Păi, mă duc să-ntreb, zise Magrat. Dar nu cred c-o să vrea.

Când dădu să-nchidă ușa, piticul începu din nou să-și învârtă coiful.

— *Sunt* rubinii, nu? spuse el.

— Păi, sunt roșii, zise Magrat. Roșu e bine?

— Musai să fie roșii.

Ceilalți pitici încuviințară.

— Dacă nu-s roșii nu merge.

Magrat îl privi fără să-nțeleagă și-apoi închise ușa.

— Țață, zise ea, măsurat, când ajunse în bucătărie, sunt niște pitici afară care vor cizmele tale.

Țața ridică ochii. Găsise niște pâine uscată într-un dulap și mesteca plină de sârg. E uluitor ce lucruri sunt dispuși oamenii să mănânce dacă alternativa e pâine piticească.

— Păi și la ce le trebuie? zise Țața.

— N-au spus. Au zis doar că au senzația că au nevoie de cizmele tale.

— Mi se pare foarte suspectă chestia, spuse Buna.

— Moș Wistley Tremurici de pe la Izvorul Racului avea ce-avea cu cizmele, zise Țața, lăsând jos cuțitul. Mai ales de-alea negre cu năsturei. Le colecționa. Dacă te vedea pe stradă cu o pereche nouă îl lua cu leșin.

— Nu cred că piticii sunt așa *sofisticați*, spuse Buna.

— Poate vor să bea din ele, zise Țața.

— Cum adică, să bea din ele? întrebă Magrat.

— Aa, păi, așa se face prin străinătate, zise Țața. Se bea vin cu spumă din cizme de damă.

Se uitară tustreile la cizmele Țaței.

Nici măcar Țața nu izbutea să-și închipuie ce-ar putea dori cineva să bea din ele sau ce s-ar întâmpla cu respectivul după.

— Parol. Asta-i mai rafinat și decât moș Wistley Tremurici, zise Țața, gânditoare.

— Păreau un picuț cam mirați și ei, spuse Magrat.

— Pai normal. Nu se-ntâmplă prea des să capete cineva sentimentul că trebuie să meargă să-i ia unei vrăjitoare cumsecade cizmele. Asta pare să fie tot vreo poveste. Cred, zise Buna Batevreme, că ar trebui să mergem să vorbim cu piticii ăștia.

Păși hotărâtă pe coridor și deschise ușa.

— Da? se răsti ea.

Piticii dădură înapoi la vederea ei. Se auziră din nou șoapte și înghionteli și comentarii înăbușite de genul: „Ba *tu*“ și „Eu am întrebat data *trecută*”. Până la urmă un pitic fu împins înainte. E posibil să fi fost chiar primul pitic. Cu piticii e greu să-ți dai seama.

— Ăă, zise el. Ăăă. Cizmele?

— Pen' *ce?* zise Buna.

Piticul se scărpină în cap.

— Dracu' să mă ia dacă știu, zise el. Și noi ne întrebam, de fapt. Tocmai ieșeam din schimb de la mina de cărbune acu' o juma' de ceas, și-am văzut căsuța căzând pe... pe vrăjitoare, și... știi...

— Ați *știut* că trebuie să veniți fuga să-i furați cizmele? spuse Buna.

Fața piticului se lăți într-un rânjet de ușurare.

— Exact! zise el. Și să cântăm dingdong. Doar că ar fi trebuit să fie strivită. Fără supărare, adăuga el repede.

— E ranforsarea de salcie, zise o voce din spatele Bunei. Face cât greutatea ei în Avur.

Buna se holbă la ei o vreme, apoi zâmbi.

— Ia poftiți înăuntru, băieți, zise ea. Am niște întrebări pentru voi.

Piticii părură foarte nehotărâți.

— Ăă, zise purtătorul de cuvânt.

— Vă e frică să intrați în casa unde-s vrăjitoare? întrebă Buna Batevreme.

Piticul dădu din cap și roși. Magrat și Țața Ogg schimbară priviri prin spatele Bunei. Ceva nu era-n regulă. Piticii din munți nici vorbă să se teamă de vrăjitoare. Problema era să-i oprești să-ți intre în casă prin podea.

— Ați plecat din munți cam de multișor, mă gândesc, zise Buna.

— E un filon de cărbune foarte promițător pe-aici, mormăi purtătorul de cuvânt, răsucind coiful în mâini.

— Atunci cred că de mult n-ați mai avut parte de pâine piticească de calitate, zise Buna.

Ochii piticului se umeziră.

— Făcută din cel mai bun nisip, măcinat cu piatră, cum o făcea

mama jucând-o în picioare, continuă Buna.

Dinspre pitici se ridică un fel de suspin colectiv.

— Nu se găsește aici, zise piticul vorbitor, cu ochii în pământ. Din cauza apei sau așa ceva. Se face fărâme după nici doi, trei ani.

— Pun *făină* în ea, zise unul mai din spate, acru.

— Ba și mai rău. Brutarul din Genua pune fructe uscate, spuse alt pitic.

— Ei bine, zise Buna, frecându-și mâinile, s-ar putea să vă pot ajuta. E posibil să am niște pâine piticească pentru voi.

— Neee. Nu pâine piticească adevărată, spuse piticul mohorât. Pâinea ca lumea trebuie să fie scăpată-n râu și uscată dup-aia, și turtită și să șadă lumea pe ea și s-o scoți zilnic să te uiți la ea și s-o pui la loc. N-ai de unde să găsești așa ceva pe-aici.

— Ba cred că azi, zise Buna Batevreme, e ziua voastră norocoasă.

— Să vă spun drept, zise Țața Ogg, cred că pe una a făcut pipi motanul.

Piticul ridică privirea, cu ochii strălucitori.

— Ei drăcie!

Dragă Jason și ceilalți,

Ce aventură, sentâmplă tot felu de lucruri, lupi vorbitori și fete adormiten castele, o să am ce povesti când vin acasă. Și să naud de case căzătoare, apropo, trimiteți pe careva la domnu Vernissage de la Curmătura cu complumente dela Doamna Ogg că ce pălării bune face, poate să scrie „Aprobat de Țața Ogg" pe ele că oprește 100% toate căsuțele cunoscute, știi că dacă scri la oameni că ce marfă bună fac îți mai dau și gratis, te pomenești cămi dă o pălărie nouă, așa că vezi să nu uiți.

Lilith ieși din camera ei de oglinzi. O trenă de imagini șterse de-ale sale o urmăreau, pălind.

Vrăjitoarele ar trebui să se facă plăcintă când cade o casă pe ele. Așa știa Lilith. Să fie complet strivite și numai cizmele să le rămână afară.

Câteodată o apuca disperarea. Oamenii pur și simplu nu erau în stare să-și joace rolul ca lumea.

Se întreba dacă o exista cumva *opusul* ursitoarei. Majoritatea lucrurilor aveau antiteze, la urma urmei. Și în cazul acesta, n-ar fi putut fi vorba despre o ursitoare *rea*, fiindcă asta ar fi doar o ursitoare bună privită din alt punct de vedere.

Antiteza ar fi cineva care ar fi un fel de distrugător de povești și, credea Lilith, cea mai malefică ființă din lume.

Ei, dar aici, în Genua, exista o poveste care nu putea fi oprită de

nimeni. Asta avea forță. Încearcă să o oprești și te va absorbi, te va integra în intrigă. Lilith n-avea nevoie să intervină. Povestea va lucra în locul ei. Și avea mângâierea că nu poate pierde. În fond, ea era cea bună.

Păși agale de-a lungul crenelurilor și coborî apoi în camera ei, unde o așteptau cele două surori. N-aveau probleme cu așteptatul. Puteau să stea ore întregi fără să clipească.

Ducele refuza până și să intre în camera în care erau ele.

Întoarseră capul spre ea când intră.

Voci nu le dăduse. N-aveau nevoie. Era suficient să fie frumoase și să poată fi făcute să înțeleagă.

— Acum trebuie să mergeți acasă, le spuse ea. Și încă ceva foarte important. Ascultați-mă. Mâine o să vină niște persoane s-o vadă pe Ella. Trebuie să le lăsați, ați înțeles?

Ele îi urmăreau buzele. Urmăreau tot ce mișca.

— Avem nevoie de ele pentru poveste. N-o să meargă bine dacă nu încearcă s-o oprească. Și pe urmă... poate o să vă dau voci. V-ar plăcea, nu?

Ele se uitară una la alta, apoi la ea. Și apoi la cușca din colțul camerei.

Lilith zâmbi, băgă mâna în cușcă și scoase doi șoareci albi.

— Vrăjitoarea mai tânără ar putea fi chiar genul vostru, zise ea. O să văd ce pot face cu ea. Și acum... gura mare...

Măturile pluteau pe cerul după-amiezii.

De data asta, vrăjitoarele nu se certau.

Piticii le aduseseră aminte de acasă. Oricui i-ar fi crescut inima să-i vadă cum se așezaseră să se uite cu dor la pâinea piticească, mâncând-o din ochi, ceea ce era cel mai bun mod de a o mânca. Orice i-ar fi mânat pe ei să caute cizme rubinii, se părea că sub influența telurică a pâinii se risipise. Vorba Bunei, trebuia să cauți mult și bine până să găsești ceva mai real ca pâinea piticească.

Apoi Buna îl luase deoparte pe piticul-șef să stea de vorbă cu el.

Nu le spusese și celorlalte ce aflase, iar ele n-aveau curaj să-ntrebe. Acum zbura puțin înaintea lor.

Din când în când bombănea ceva cam ca „Ursitoare!“ sau „Exercițiu!“

Dar până și Magrat, care n-avea experiență, putea *simți* Genua la orizont, așa cum simte barometrul presiunea atmosferică. În Genua, poveștile prindeau viață. În Genua, cineva se-apucase să pună visele în

practică.

Vă amintiți cum sunt unele vise...?

Genua stătea cuibărită în delta Râului Vieux, care era sursa bogăției ei. Și era bogată. Genua controlase odinioară gurile râului și impozitase transporturile într-un mod care nu putea fi numit piraterie fiindcă era comandat de guvernul orașului, așa că era strategie macroeconomică și ceva perfect legal. Iar mlaștinile și lacurile deltei furnizau ingredientele târâtoare, zburătoare și înotătoare ale unei bucătării care ar fi fost faimoasă în toată lumea dacă, după cum s-a spus deja, oamenii ar fi călătorit mai mult.

Genua era bogată, leneșă și neamenințată, și pe vremuri își ocupa timpul cu acel gen de politici civice care se dezvoltă de la sine în orașele-stat. De exemplu, a fost o vreme când își permitea să aibă cea mai mare filială a Breslei Asasinilor din afara orașului Ankh-Morpork, și membrii ei erau atât de ocupați, încât uneori trebuia s-aștepți cu lunile până să-ți vină rândul.{23}

Dar Asasinii plecaseră cu toții de ani de zile. Unele lucruri îi îngrețoșează până și pe șacali.

Orașul te surprindea. De la distanță, părea un fel de cristal alb și complicat crescând din tonurile verzi și maronii ale mlaștinii.

Mai de-aproape distingeai mai întâi un cerc de clădiri micuțe, apoi un inel interior de case mari, făloase și albe, și-n final, chiar în mijloc, un palat. Era genul drăgălaș, înalt și cu turnulețe, ca un castel de jucărie sau ceva proiectat de un cofetar extravagant. Fiecare turlă suplă părea gândită anume pentru o prințesă prizonieră.

Magrat se cutremură. Apoi însă își aminti de baghetă. O ursitoare are responsabilități.

— Mi-aduce aminte de altă poveste cu Aliss cea Neagră, zise Buna Batevreme. Mi-aduc aminte când a închis-o pe fata aia cu cozi lungi într-un turn exact ca astea. Una Rupeșnițel sau așa ceva.

— Dar a scăpat, spuse Magrat.

— Da, e bine să-ți mai lași părul liber, zise Țața.

— Hă. Legende rurale, spuse Buna.

Se apropiau de zidurile orașului. Magrat zise:

— Sunt gărzi la poartă. Vreți să zburăm pe deasupra?

Buna se uită cu ochii mijiți la tumul cel mai înalt.

— Nu, spuse ea. O să aterizăm și intrăm pe jos. Să nu se-ngrijoreze lumea.

— E niște teren neted după copacii ăia, zise Magrat.

Buna făcu doi, trei pași, de probă. Cizmele îi scârțâiau și plescăiau apos și acuzator.

— Uitați, am spus că-mi pare rău, zise Magrat. Părea așa neted!

— Așa-i apa în gen'ral, spuse Țața, șezând pe-o buturugă și storcându-și rochia.

— Dar nici tu nu ți-ai dat seama că e apă, zise Magrat. Arăta așa... așa *ierboasă,* cu atâtea buruieni și lucruri la suprafață.

— Mie-mi pare că pe-aici apa și pământul nu se pot hotărî care cine e, zise Țața.

Se uită în jur la peisajul miasmatic.

Copaci răsăreau din mlaștină. Arătau străini și zdrențuiți și păreau că putrezesc în vreme ce cresc. Acolo unde apa se vedea, era neagră precum cerneala. Din când în când câteva bule eructau spre suprafață ca stafiile fasolei în ziua de baie. Și undeva în depărtare era râul, dacă puteai avea respectiva certitudine în ținutul acesta de apă vâscoasă și pământ mișcător sub tălpi.

Clipi.

— Asta-i ciudat, zise ea.

— Ce? spuse Buna.

— Mi s-a părut că văd... ceva fugind... zise Țața. Acolo. Între copaci.

— O rață, probabil, în zona asta.

— Era mai mare ca o rață, zise Țața. Dar știi ce-i ciudat, arăta ca o căsuță.

— Sigur că da, fugea pe-aici cu fum ieșindu-i pe coș, pufni Buna, disprețuitor.

Țața se lumină.

— Ai văzut-o și tu?

Buna își dădu ochii peste cap.

— Haideți, zise ea. Să ieșim la drum.

— Ăă, spuse Magrat, cum?

Se uitară la așa-zisul pământ dintre refugiul lor aproximativ uscat și drum. Avea un aspect cam gălbui. Erau acolo și ramuri plutitoare și tufe de iarbă suspect de verde. Țața rupse o ramură din copacul prăbușit pe care ședea și-o aruncă la câțiva metri în față. Căzu cu un plescăit și se scufundă cu un zgomot asemănător cu acela scos de cineva care ca un pai ce încearcă să sugă ultima picătură de milkshake.

— O să zburăm pân-acolo, evident, zise Țața.

— Voi două puteți, spuse Buna. Eu n-am loc s-alerg și să-mi

pornesc mătura.

Până la urmă Magrat o luă și pe ea pe mătură, iar Țața încheia plutonul, cu mătura Bunei la remorcă.

— Tot ce pot să sper e că nu ne-a văzut nimeni, zise Buna, odată ajunse la relativa siguranță a drumului.

Alte drumuri se alăturau potecii dinspre mlaștină pe măsură ce se apropiau de oraș. Erau aglomerate, iar la poartă se făcuse ditamai coada.

De la nivelul solului, orașul părea și mai impresionant. Pe fondul aburind al mlaștinii, strălucea ca o piatră șlefuită. Pe ziduri fluturau steaguri colorate.

— Arată foarte vesel, zise Țața.

— Foarte *curat,* spuse Magrat.

— Așa pare de-afară, zise Buna, care mai văzuse orașe la viața ei. Înăuntru o să fie plin de cerșetori și zgomot și șanțuri cu mizerie, o să vedeți.

— Întorc din drum o groază de lume, spuse Țața.

— Ziceau pe vapor că vine multă lume încoace pentru Prânzul Gras, spuse Buna. Probabil vin și mulți de soi rău.

Șase gărzi le priveau cum se apropie.

— Foarte frumos echipați, zise Buna. Așa-mi place să văd. Nu ca acasă.

În tot regatul Lancre erau doar șase rânduri de zale, făcute pe principiul măsurii-unice-care-nu-i-pe-măsura-nimănui. Era nevoie să le ajustezi cu sforicele și cu sârmulițe unde erau prea largi, fiindcă în Lancre rolul de gardă la castel era îndeplinit de obicei de orice cetățean care n-avea altă treabă momentan.

Dar aceste gărzi aveau doi metri fiecare și, până și Buna recunoștea asta, arătau impresionant în uniformele lor vesele, roșii cu albastru. Ea nu mai văzuse alte gărzi de oraș decât în Ankh-Morpork. La vederea gărzilor din Ankh-Morpork, oamenii înțelepți se întrebau ce atacatori ar putea fi mai cumpliți. Lucruri la care să te uiți cu drag în orice caz nu erau.

Spre uluirea ei, două lănci îi barară calea atunci când dădu să treacă pe sub bolta porții.

— Știți, noi nu vă atacam, zise Buna.

Un caporal o salută.

— Nu, doamnă, spuse el. Dar avem ordin să oprim cazurile limită.

— Cazuri limită? zise Țața. Ce-avem noi de-i limită?

Caporalul înghiți în sec. Nu era ușor să înfrunți privirea Bunei

Batevreme.

— Păi, zise el, sunteți cam... jegoase.

Se lăsă o liniște asurzitoare. Buna trase aer în piept.

— Am avut un mic accident în mlaștină, zise Magrat repede.

— Sunt sigur că e în regulă, spuse caporalul dezolat. Vine căpitanul într-o clipă. Dar, știți, avem probleme dacă dăm drumul cui nu trebuie. N-aveți idee ce ipochimeni vin pe-aici.

— Cum să dați drumul cui nu trebuie, zise Țața Ogg. Nici noi nu vrem să dați drumul cui nu trebuie. N-am vrea să stăm într-un oraș plin cu cine nu trebuie, nu, Esme?

Magrat îi dădu un picior peste gleznă.

— Bine că noi suntem cine trebuie, zise Țața.

— Ce se-ntâmplă aici, caporal?

Căpitanul gărzii ieși tacticos pe o ușă de sub bolta porții și se-ndreptă către vrăjitoare.

— Aceste... doamne vor să intre, domnule, zise caporalul.

— Și?

— Păi, sunt cam... știți, nu sută la sută curate, zise caporalul, gârbovindu-se sub privirea Bunei. Și una dintre ele are părul încurcat...

— Ei na! se răsti Magrat.

— ... și una pare genul care folosește cuvinte urâte.

— Ce? zise Țața, pierindu-i zâmbetul. Îți tăbăcesc spinarea, năpârstocule!

— Dar, caporale, duc mături, spuse căpitanul. Le-ar fi foarte greu, ca personal de curățenie, să fie tot timpul îngrijite.

— Personal de curățenie? zise Buna.

— Sunt sigur că abia așteaptă să se aranjeze, spuse căpitanul.

— Scuzați-mă, zise Buna, înzestrând cuvintele cu acele armonici purtate de obicei de cuvinte ca „Atacă!“ sau „Ucide!“ Scuzați-mă, dar vă spune ceva pălăria asta ascuțită de pe capul meu?

Soldații se uitară politicoși la ea.

— Nu-mi dați un indiciu? întrebă căpitanul, în cele din urmă.

— Înseamnă...

— Noi intrăm și ne vedem de treabă, dacă nu vă deranjează, zise Țața. Avem multă curățenie de făcut. Agită mătura. Haideți, doamnelor.

Ea și Magrat o înhățară ferm pe Buna de coate și-o propulsară dincolo de poartă înainte să explodeze. Buna Batevreme spunea mereu că e bine să numeri până la zece înainte să-ți ieși din pepeni.

Nimeni nu știa de ce, pentru că asta nu reușea decât să-i crească presiunea internă și să facă explozia de la final mult mai rea.

Vrăjitoarele nu se opriră decât atunci când poarta nu se mai vedea.

— Hai, Esme, zise Țața Ogg cu blândețe, n-o lua și tu așa. Și trebuie să recunoști că suntem cam tăvălite. Nu-și făceau decât datoria, să știi. Hai, ce zici?

— Ne-au tratat de parc-am fi fost *oameni obișnuiți*, spuse Buna pe un ton șocat.

— Aici e străinătate, Buno, zise Magrat. Și oricum, ai spus că nici oamenii de pe vapor n-au recunoscut pălăria.

— Da, dar atunci nu voiam s-o recunoască, zise Buna. E altceva.

— E doar un... un incident, Buno, spuse Magrat. Erau doar niște proști de soldați. Nici nu știau ce-i aia coafură freestyle.

Țața se uită în jur. Mulțimea roia pe lângă ele, aproape în tăcere.

— Și trebuie să recunoști că e un oraș foarte curat, zise ea.

Tustrele examinară împrejurimile.

Era în mod cert cea mai curată stradă pe care o văzuseră în viața lor. Până și pavajul părea lustruit.

— Poți să-ți mănânci gustarea de pe jos, zise Țața, pe când își urmau drumul.

— Mda, dar tu ai mânca de pe jos în orice situație, spuse Buna.

— N-aș mânca tot. Până și rigolele sunt spălate. Uite, nu-i nici un Ronald[24].

— Gytha!

— Păi, *tu* ziceai că în Ankh-Morpork...

— Aici e altundeva!

— E așa imaculat, zise Magrat. Te face chiar să-ți pară rău ca nu ți-ai curățat sandalele.

— Mda. Țața Ogg privi de-a lungul străzii. Te face să-ți dorești să fi fost o persoană mai bună.

— De ce vorbiți în șoaptă? zise Buna.

Se uită să vadă la ce privesc celelalte. La colțul străzii stătea un membru al gărzii. Când le văzu că se uită la el, își duse mâna la coif și le aruncă un zâmbet fugar.

— Până și jandarmii sunt bine-crescuți, zise Magrat.

— Și sunt așa mulți, spuse Buna.

— Te și miri de ce-i nevoie de atâtea gărzi într-un oraș unde oamenii sunt așa curați și liniștiți, zise Magrat.

— Poate e așa multă bunătate pe aici, că-i nevoie de mulți oameni ca s-o împartă la toată lumea, spuse Țața Ogg.

Vrăjitoarele colindau pe străzile aglomerate.

— Frumoase case, totuși, zise Magrat. Foarte decorative și de epocă.

Buna Batevreme, a cărei căsuță era așa de epocă încât aproape o confundai cu o bucată de rocă metamorfică, se abținu de la comentarii.

Pe Țața Ogg începură s-o doară picioarele.

— Ar trebui să căutăm un loc să-nnoptăm, zise ea. Pe fată putem s-o căutăm mâine. Ne-ar prinde bine un somn zdravăn.

— Și o baie, spuse Magrat. Cu plante relaxante.

— Buna idee. Și eu vreau o baie, zise Țața.

— Măi-măi, ce repede a trecut toamna, spuse Buna, acră.

— Da? Da' *tu* când ai făcut baie ultima dată, Esme?

— Cum adică, *ultima* dată?

— Păi vezi? Așa că nu mai zice tu nimic de abluțiunile mele.

— Baia-i neigienică, declară Buna. Știi că nu-s de acord cu baia. Să șezi așa în propria mizerie...!

— Și ce faci, atunci? zise Magrat.

— Mă spăl pur și simplu, spuse Buna. Pe bucăți. Știi tu. Fiecare parte de cum devine disponibilă.

Cât de disponibile erau nu se știe, căci Buna nu mai divulgă și alte informații, dar în orice caz erau mai disponibile decât cazarea în Genua în perioada Prânzului Gras.

Toate hanurile și tavernele erau arhipline. Încet-încet, presiunea mulțimii le împinse dincolo de zona centrală, într-unul dintre cartierele mai puțin elegante, dar tot nu era loc pentru ele.

Buna Batevreme se săturase.

— Următorul loc pe care-l vedem, zise ea strângând din dinți, acolo intrăm. Cum îi zice hanului de colo?

Țața Ogg scrută firma.

— Hotel... No... Va... cancy, silabisi ea, apoi se lumină. Hotel Nova Cancy, repetă. Asta înseamnă Noul, ăă, Canci, în străineză, adăugă ea, zeloasă.

— Merge, zise Buna.

Împinse în ușă. Un individ gras și roșu la față ridică privirea de la birou. Era nou angajat și foarte speriat: predecesorul lui dispăruse fiindcă nu era destul de gras și de roșu la față.

Buna intră direct în subiect.

— Vezi pălăria asta? se răsti ea. Vezi mătura?

Omul se uită de la ea la mătură și înapoi.

— Da? zise el. Ce înseamnă?

— Înseamnă că vrem trei camere pentru la noapte, spuse Buna, uitându-se la celelalte cu multă mulțumire de sine.

— Și cârnați, zise Țața.

— Și un meniu vegetarian, zise Magrat.

Omul se uită la cele trei. Apoi se duse la ușă.

— Vedeți ușa asta? Vedeți afișul ăsta? zise el.

— Nu ne interesează pe noi afișele, spuse Buna.

— Bine, atunci, zise omul. Mă dau bătut. Ce-nseamnă de fapt o pălărie țuguiată și-o mătură?

— Înseamnă că sunt o vrăjitoare, spuse Buna.

Omul lăsă capul într-o parte.

— Mda? zise el. Ăsta-i cumva sinonim pentru babă țicnită?

Dragă Jason și voi ceilați, scrise Țața Ogg.

Auziți, nu seștie de vrăjitoare peaci, tare înapoiați mai sunt aci în streinătate. Un om afost Obraznic cu Esme și șiar fi ieșit din pepeni așa că eu și Magrat am luato pe sus șiam scoso afară că dacă faci pe cineva să creadă ca fost transformat în altceva iese năcaz, ți minte ultima dată că a trebuit să sapi o baltă pentru Dl Wilkins să șadă în ea...

Reușiseră să găsească o masă într-o tavernă. Localul era plin cu popor de toate speciile. Nu te mai auzeai decât prin strigăte și fumul se învălătucea în aer.

— Vrei să încetezi cu scârțâitul pe hârtie, Gytha Ogg? Mă calci pe nervi, se răsti Buna.

— *Trebuie* să aibă vrăjitoare și pe-aici, zise Magrat. Toate locurile au vrăjitoare. Trebuie să fie și prin străinătăți. Găsești vrăjitoare peste tot.

— Ca libărcile, spuse Țața Ogg, veselă.

— Trebuia să mă lași să-l fac să se creadă broască, bombăni Buna.

— Nu se poate, Esme. Nu poți să tot faci oamenii să se *creadă* alte alea doar fiindcă-s obraznici și nu știu cine ești tu, zise Gytha. Altfel n-o să te poți mișca pe-aici de oameni țopăitori.

Deși amenințase adeseori, Buna Batevreme nu transformase pe nimeni în broască. În opinia ei, exista o cale teoretic mai puțin crudă, dar mai ieftină și mult mai răzbunătoare. Puteai să-i lași oameni și să-i faci să creadă că sunt broaște, ceea ce mai și furniza distracție nevinovată și de primă calitate pentru cei din jur.

— Mereu mi-a părut rău pentru domnul Wilkins, zise Magrat,

privind nehotărâtă la fața de masă. Era așa trist să-l vezi încercând să prindă muște cu limba.

— Nu trebuia să spună ce-a spus, zise Buna.

— Ce, că ești o babă băgăcioasă și tiranică? spuse Țața, nevinovată.

— Nu mă supăr de critici, zise Buna. Mă cunoști doar. Niciodată n-am luat criticile în nume de rău. Nimeni nu poate spune că mă supăr de critici...

— Nu de două ori, oricum, spuse Țața. Nu fără să orăcăie.

— Doar că nu suport nedreptatea, continuă Buna. Și încetează cu rânjitul! Și oricum, nu văd de ce te agiți atât. I-a trecut în două zile.

— Doamna Wilkins spune că tot se mai duce să înoate cât e ziua de lungă, zise Magrat. A căpătat altă perspectivă asupra vieții, așa zice ea. Poate că au alt fel de vrăjitoare la oraș, mai spuse Magrat, abătută. Poate poartă altfel de haine.

— Nu-i decât un singur fel de vrăjitoare, zise Buna. Așa ca noi.

Se uită în jur. „Bineînțeles, gândea ea, dacă cineva nu lasă vrăjitoarele să intre acolo, oamenii *n-au cum* să știe de ele. Cineva care nu vrea să i se amestece nimeni în afaceri. Dar pe noi ne-a lăsat...“

— Ei, în fine, măcar am găsit un loc uscat, zise Țața.

Un bețiv din mulțime, îndărătul ei, râse dându-și capul pe spate și vărsă bere pe spinarea Țației.

Ea bombăni ceva în surdină.

Magrat îl văzu pe om cum coboară privirea să mai bea o gură și apoi face ochii mari și se holbează în halbă. Apoi o scăpă pe jos și se luptă să iasă afară, cu mâna încleștată pe gât.

— Ce i-ai făcut la băutură? întrebă Magrat.

— Ești prea tânără ca să-ți spun, răspunse Țața.

Acasă, dacă o vrăjitoare voia o masă doar pentru ea... venea de la sine. Oamenii vedeau pălăria ascuțită și era suficient. Rămâneau la o distanță politicoasă, trimițându-i câteodată și câte-o băutură. Până și Magrat avea parte de respect, nu fiindcă ar fi impresionat ea pe cineva, ci pentru că a insulta o vrăjitoare însemna a insulta întreaga tagmă și nimeni nu voia să vină Buna Batevreme să-i explice acest lucru. Aici aveau parte de *înghionteală,* ca și cum ar fi fost oameni *obișnuiți.* Doar mâna milostivă a Țației Ogg pe brațul Bunei stătea între o duzină de bețivi joviali și amfibianismul împotriva naturii, și până și calmul de obicei foarte elastic al Țației începuse să se fisureze. Ea se mândrise totdeauna că e banală ca noroiul, dar există soiuri diferite de banal. Era ca în povestea aia cu Prințul Zi-i-Pe-Nume, ăla de umbla prin împărăție îmbrăcat în țăran; avusese ea dintotdeauna o

suspiciune că spurcatul ăla mic avea grijă să știe oamenii cine e, ca să nu cumva să-ncerce vreunul să-l trateze ca pe un țăran oarecare. Era ca și cu umblatul prin noroi. Dacă te murdăreai știind că acasă te așteaptă o baie fierbinte era distractiv. Dacă știai că n-ai altă perspectivă decât și mai mult noroi, nu mai avea nici un haz. Ajunse la o concluzie.

— Hei, ce ziceți de ceva de băut? zise Țața Ogg. O să ne simțim mai bine după.

— Ba deloc, sări Buna. M-ai tras pe sfoară data trecută cu vinul de plante. Sunt sigură că avea alcool. M-am simțit cam amețită după al șaselea pahar. Eu nu mai beau nici un fel de zemuri străine.

— Ceva trebuie să bei, zise Magrat cu blândețe. Mie mi-e sete, oricum. Se uita cam pierdută spre barul aglomerat. Poate au vreun suc de fructe sau așa ceva.

— Precis, spuse Țața Ogg. Se ridică, aruncă o privire spre bar și-și scoase discret un ac din pălărie. Acuși mă-ntorc.

Cele două rămaseră cu durerea lor. Buna ședea și privea fix înainte.

— N-ar trebui s-o iei chiar așa în tragic doar fiindcă nu te respectă oamenii, îi turnă Magrat ulei alinător peste focul din suflet. Pe mine nu prea m-a respectat nimeni până acum. Nu-i cine știe ce.

— Dacă nu obții respect, n-ai obținut nimic, zise Buna, absentă.

— Ei, nu chiar. Eu m-am descurcat întotdeauna, spuse Magrat.

— Fiindcă tu ești o curcă plouată, Magrat Usturoi, zise Buna.

Se lasă o liniște scurtă și fierbinte, în care rezonau cuvintele care n-ar fi trebuit să scape și câteva icnete de surpriză dureroasă din direcția barului.

„Am știut dintotdeauna că asta crede, își spunea Magrat în mintea ei închisă între zidurile încinse ale rușinii. Doar că n-am crezut c-o s-o spună vreodată. Și acum nici n-o să spună că-i pare rău, fiindcă ea nu procedează așa. Ea pur și simplu pretinde ca oamenii să uite dacă se mai întâmplă și lucruri de-astea. Și eu doar încercam să fim din nou prietene. Dacă ea o fi avut vreodată prieteni."

— Am rezolvat, zise Țața, ieșind din îmbulzeală cu o tavă în mână. Băuturi de fructe.

Se așeză și le privi pe rând pe amândouă.

— Făcute din banane, continuă ea, în speranța de a stârni vreo scânteie de interes. Mi-aduc aminte când a adus odată Shane o banană acasă. Vai, ce-am mai râs. L-am întrebat pe hangiu: „Ce băuturi de fructe aveți pe-aici?" și mi-a dat asta. Făcut din banane. Zeamă de banane. O să vă placă. Asta beau toți pe-aici. Are banane

înăuntru.

— Are un gust foarte puternic, în orice caz, zise Magrat, gustând cu prudență. Are și zahăr?

— Probabil, spuse Țața.

Se uită la încruntătura absentă a Bunei pentru o clipă, apoi își scoase creionul și-i linse vârful cu dibăcie.

Orcum cei bun aci e că băutura e f ieftină e una îi zice dacri de Bananana carei Rom cu o bananana[25] în el. Îl simt cămi face bine. Aici e f umed. Sper să găsim unde să stăm lanoapte cred că da fincă Esme mereu caden picioare sau pe piciorul cuiva în orce caz. Țiam desenat un dacri de bananana se vede căi gol până la fund. Vă iubesc
MAMA XXXX.

Până la urmă găsiră un grajd. Era, după cum comenta veselă Țața Ogg, neîndoios mai cald și mult mai igienic decât toate hanurile alea pline de străini și erau milioane de oameni de prin ținuturi năpăstuite care și-ar fi dat mâna dreaptă ca să aibă așa un loc uscat și confortabil de dormit.

Asta avu cam tot atâta efect ca o sabie de ceară.

Nu-i nevoie de motive serioase ca să se certe vrăjitoarele. Magrat stătea trează, cu sacul ei de haine sub cap, și asculta ploaia caldă căzând pe acoperiș.

„Nici n-am început bine misiunea și totul merge prost, gândi ea. Nu știu de ce le-am lăsat să vină cu mine. De data asta sunt perfect capabilă să duc o treabă la bun sfârșit, dar ele mă tratează mereu ca pe-o... curcă plouată. Nu văd de ce aș fi obligată s-o suport cum se răstește la mine și-mi întoarce spatele tot timpul. De ce mă rog se crede așa grozavă? Mai niciodată nu face *vrăji* adevărate, poate să zică Țața ce vrea. De fapt nu face *decât* să țipe mereu și să tiranisească lumea. Și cât o privește pe Țața, ea are intenții bune dar n-are simțul responsabilității, era să mor *de* rușine când a-nceput să cânte Cântecul Ariciului la bar, tot ce pot să sper e că n-au înțeles oamenii cuvintele.

Ursitoarea sunt *eu*. Aici nu suntem acasă. Altfel trebuie făcute lucrurile, aici prin străinătăți.”

Se trezi odată cu zorile. Celelalte două dormeau, deși „somn” e un termen mult prea moderat pentru sunetele pe care le scotea Buna Batevreme.

Magrat se îmbrăcă în rochia ei cea bună, de mătase verde, care din

nefericire era șifonată îngrozitor. Scoase cu grijă un pacheţel învelit în foiță și-și despachetă bijuteriile oculte; deseori își cumpăra bijuterii oculte, ca să mai uite că e Magrat. Avea acasă trei cutii mari pline, dar era exact aceeași persoană ca înainte.

Își scoase paiele din păr pe cât de bine putu. Apoi își despachetă bagheta magică.

Păcat că n-avea o oglindă să se vadă.

— Am bagheta, rosti ea încet. Nu văd de ce aș avea nevoie de ajutor. Așa a *zis* Desiderata, să le spun să nu mă ajute.

Se gândi că de fapt Desiderata procedase cam la nimereală. Dacă puteai fi sigur de ceva, era că dacă le spui Bunei Batevreme și Ţaţei Ogg să nu te ajute, se vor repezi cu tot dinadinsul să te-ajute doar ca să-ți facă în ciudă. Tare se mira Magrat cum de putuse cineva cu inteligența Desideratei să facă așa o gafă. Că și ea o fi avut psicolologie – ce-o mai fi și *aia*.

Cu grijă, să nu le trezească pe celelalte, deschise ușa și ieși afară, în umezeala zorilor. Ținea bagheta în mână, gata să-i dea lumii ce-i dorește inima.

Bine ar fi ca lumea să dorească dovleci.

Țața Ogg deschise un ochi exact când ușa se închidea în urma ei.

Se ridică în capul oaselor, căscă, se scărpină. Scotoci în pălărie până-și găsi pipa. Îi dădu Bunei Batevreme un cot în coaste.

— Nu dorm, zise Buna.

— Magrat a plecat de una singură.

— Ha!

— Și eu plec să găsesc ceva de mâncare, bombăni Ţaţa.

N-avea rost să încerci să vorbești cu Buna când era cu fața la cearșaf.

Cum ieșea pe ușă, Greebo își dădu drumul ușurel de pe-o grindă și îi aterizâ direct pe umăr.

Ţaţa Ogg, care se înscria în categoria marilor optimiști ai lumii, păși în stradă pentru a primi orice i-o rezerva viitorul.

Preferabil ceva cu rom și banane.

Casa nu se dovedi greu de găsit. Desiderata fusese foarte precisă în însemnările ei.

Privirea lui Magrat se plimbă peste zidurile înalte și albe și balcoanele dantelate, de metal. Încercă să-și mai netezească rochia necălcată, își mai scoase niște paie recalcitrante din păr și-apoi călcă apăsat pe alee până la ușă și ciocăni.

Ciocănelul i se rupse în mână.

Uitându-se disperată în jur să nu fi observat cineva acest act de vandalism, Magrat încercă să-l îndese la loc. Dar acesta căzu și ciobi o bucată din treptele de marmură.

Până la urmă bătu în ușă cu degetul. De pe ușă se ridică un norișor de praf de vopsea și pluti lin spre pământ. Alt efect nu se vedea.

Magrat se gândi ce să facă. Îi era clar că nu se prea cădea ca o ursitoare să strecoare un bilețel sub ușă, ceva de genul: „Am venit azi, dar nu erai acasă, contactează agenția pentru o nouă programare". Oricum, ăsta nu era genul de casă care să rămână vreodată pustie; probabil că mișunau zeci de servitori pe-aici.

O luă pe aleea de pietriș și privi pe după laterala casei. Poate ușa din dos... Vrăjitoarele în general preferau ușile din dos...

***

Țața Ogg le prefera cu siguranță. Se îndrepta direct spre ușa din dos a palatului. De intrat era ușor: castelul de-aici nu era precum acela de acasă, care avea idei foarte clare despre înăuntru și afară și era construit special ca să mențină cele două noțiuni separate. Ăsta era, mă rog, un castel de poveste, cu creneluri de frișcă și turnulețe dantelate. Și oricum, nimeni nu băga în seamă o băbuță. Băbuțele erau inofensive prin definiție, deși într-un șir întreg de sate de-a curmezișul a mii de mile de continent definiția tocmai fusese revizuită.

Un castel, în opinia Țaței Ogg, era ca o lebădă. Arată de parcă plutește maiestuos pe apele Timpului, dar dacă te uiți pe dedesubt dai de multă agitație. Sigur e un labirint întreg de cămări și bucătării și spălătorii și grajduri și crame – plăcută idee, cramele –, și oamenii niciodată nu observau o băbuță în plus ce se-nvârtea prin preajmă, mâncând o bucățică, două din ce aveau ei pe-acolo.

Pe lângă asta, mai auzeai și bârfe. Țaței Ogg îi plăceau și bârfele.

Buna Batevreme se plimba abătută pe străzile curate. Nu le căuta pe celelalte două. Era absolut sigură de asta. Bineînțeles, se putea nimeri să dea peste ele, din întâmplare, cum ar veni, și să le-arunce o privire cu înțeles. Dar, categoric, nu le căuta.

La capătul străzii era aglomerație. Gândindu-se că poate Țața Ogg o fi în mijlocul mulțimii, o presupunere rezonabilă, Buna Batevreme se apropie.

Țața nu era acolo. Dar era o platformă de lemn. Și un omuleț în lanțuri. Și niște gărzi în uniforme strălucitoare. Unul din ei avea un

topor.

Nu aveai nevoie să fii explorator cu experiență ca să înțelegi că scopul adunării nu era acela de a-i da omulețului o felicitare semnată de toți cei prezenți și rezultatul colectei.

Buna înghionti un privitor.

— Ce se-ntâmplă?

Omul o privi chiorâș.

— L-a prins garda furând, zise el.

— Aha. Pai, cam are mutră de vinovat, spuse Buna.

Oamenii în lanțuri au tendința să adopte mutre vinovate.

— Și ce-o să-i facă?

— O să-l învețe minte.

— Păi și cum fac asta?

— Vezi toporul?

Ochii Bunei nu se dezlipiseră o clipă de pe el. Dar acum își lăsă atenția să hoinărească prin mulțime și să capteze frânturi de gânduri.

Furnicile au minți ușor de citit. Un singur șuvoi de gânduri mari și simple: Cară, Cară, Mușcă, Intră în Sendviș, Cară, Mănâncă. Un câine, de exemplu, e mai complicat – e în stare să aibă mai multe gânduri în același timp. Însă mințile omenești sunt niște nori de gânduri, grei și întunecați și plini de fulgere, care se înghesuie toate într-un timp finit de procesare. Să găsești lucrul la care își *închipuie* proprietarul că se gândește în ceața de amintiri, prejudecăți, griji, temeri și speranțe e aproape imposibil.

Dar dacă multă lume gândește cam același lucru în același timp îi poți auzi, și Buna Batevreme le simțea teama.

— Se pare c-o să fie o lecție greu de uitat, murmură ea.

— Eu cred c-o s-o uite foarte repede, zise privitorul, și se fofilă departe de ea, la fel cum se îndepărtează oamenii de paratrăsnete atunci când începe furtuna.

Și în clipa aceea Buna găsi nota discordantă din orchestra de gânduri. În mijlocul ei erau două minți neomenești.

Forma lor era simplă, clară și hotărâtă ca o lamă de cuțit. Mai simțise ea și înainte minți din astea și nu fusese o experiență plăcută.

Căută prin mulțime și găsi proprietarii minților. Se uitau fără să clipească la cei de pe platformă.

Erau femei, sau cel puțin aveau momentan această formă; mai înalte decât Buna, slabe ca bețele, și purtau pălării cu boruri largi și văluri care le acopereau fețele. Rochiile lor făceau ape în soare – păreau ba verzi, ba galbene, ba albastre. Ba imprimate. Nu-ți puteai da

seama. Culorile se schimbau la cea mai mică mișcare.

Nu le putea distinge fețele.

Erau vrăjitoare în Genua, clar. Sau cel puțin o vrăjitoare.

Un zgomot venit de pe platformă o făcu să se întoarcă.

Acum știa de ce erau oamenii politicoși și liniștiți în Genua.

Buna auzise că prin unele țări străine se pedepseau hoții prin tăierea mâinilor ca să nu poată fura din nou. Și niciodată nu-i plăcuse ideea.

În Genua nu făceau așa. Aici le tăiau capetele, ca să nu le mai vină *ideea* de a fura.

Buna știa acum exact unde erau vrăjitoarele în Genua.

La conducere.

Magrat ajunse la ușa din dos. Era întredeschisă.

Își adună curajul și bătu la ușă, timid și politicos.

— Ăă... zise ea.

Conținutul unui lighean plin cu apă murdară o izbi în plină față. Prin vuietul marin al unei perechi de urechi pline cu spumă, auzi o voce spunând:

— Vai de mine, îmi pare rău. Nu știam că e cineva acolo.

Magrat își șterse apa din ochi și încercă să focalizeze pe silueta neclară din fața ei. În minte i se formă un fel de certitudine narativă.

— Te cheamă cumva Ella? întrebă ea.

— Exact. Da' tu cine ești?

Magrat își privi proaspăt găsita fină din cap până-n picioare. Era fata cea mai atrăgătoare pe care-o văzuse vreodată – pielea oacheșă ca nucile, părul atât de blond, încât era aproape alb, o combinație nu chiar nemaiauzită într-un oraș așa de relaxat cum fusese Genua odinioară.

Ce se cuvenea să spui într-un moment ca ăsta?

Își culese o coajă de cartof de pe nas.

— Sunt ursitoarea ta, zise ea. Ce ciudat sună acum, când spun asta cuiva...

Ella o privi scrutător.

— *Tu?*

— Ăă. Da. Am și baghetă. Flutură bagheta în fața fetei, în ideea că poate ajută. Nu fu de ajutor.

Ella o privi chiorâș.

— Credeam că voi astea apăreți într-o ploaie de luminițe tremurătoare și sunet de clopoței, spuse ea suspicioasă.

— Uite ce e, nu ți se dă decât bagheta, zise Magrat disperată. Nu ți se dă și un milion de instrucțiuni.

Ella o mai privi o dată cu de-amănuntul, apoi spuse:

— Păi atunci intră, ce să zic. Ai venit la țanc. Tocmai făceam niște ceai.

Femeile iridescente urcară într-o trăsură deschisă. Erau ele frumoase, dar mergeau cu greutate, observă Buna.

Păi, normal. Nu erau obișnuite să aibă picioare.

Mai observă și cum nu se uita lumea la trăsură. Nu că n-o vedeau. Pur și simplu nu-și lăsau privirea să poposească asupra ei, ca și cum simpla ei recunoaștere ar putea să le aducă necazuri.

Și mai observă și caii de la trăsură. Ei aveau simțuri mai fine decât oamenii. Știau ce-i în spatele lor și nu le plăcea deloc.

Se ținu după ele. Caii mergeau la trap, cu urechile date pe spate și ochii ieșiți din orbite. Până la urmă, intrară pe poarta unei case mari și dărăpănate de lângă palat.

Buna se piti după un zid și studie detaliile. Tencuiala se desprindea de pe pereți și până și ciocănelul căzuse de pe ușă.

Buna Batevreme nu credea în atmosferă. Nu credea nici în aure psihice. A fi vrăjitoare, considera ea, însemna în primul rând lucruri în care *nu* crezi. Dar era convinsă ca în casa aceea exista ceva neplăcut. Nu *malefic*. Cele doua nu-chiar-femei nu erau malefice, așa cum nici un pumnal sau o stâncă abruptă nu sunt. Ca să fii rău trebuie să poți face alegerea. Dar mâna care strânge pumnalul sau împinge pe cineva de pe stâncă poate fi rea, și cam așa ceva se vedea și aici.

Chiar își dorea să nu știe despre cine era vorba.

Persoanele ca Țața Ogg apar pretutindeni. E ca și cum ar exista un fel de generator morfic special care produce babe joviale cărora le mai place câte-o halbă, mai ales una care conține băuturi ce se vând în mod normal în pahare foarte mici. Le găsești peste tot, de regulă două câte două.[26]

Și se atrag una pe alta. Probabil emit semnale infrasonore care anunță că iată, aici se află cineva care poate fi convins să se extazieze la vederea pozelor cu nepoții altora.

Țața își găsise o prietenă. O chema Doamna Pleasant, era bucătăreasă și era prima persoană cu pielea neagră cu care vorbise Țața vreodată[27]. Era de fapt o bucătăreasă din acea categorie sofisticată care tronează toată ziua pe un scaun în centrul bucătăriei și

aparent nu acordă nici o atenție activității din jurul ei.

Din timp în timp mai dădea câte-un ordin. Și nu era nevoie de asta prea des, fiindcă în decursul anilor avusese ea grijă ca oamenii să facă toate cele cum voia ea sau deloc. Rareori, se mai ridica de pe scaun, gusta ceva cu multă ceremonie și eventual mai punea un pic de sare.

Asemenea persoane sunt întotdeauna dornice să sporovăiască nițel cu diverși vânzători sau spițeri ambulanți care trec pe-acolo, sau băbuțe cu pisici pe umăr. Greebo ședea pe umărul Țaței de parcă tocmai mâncase papagalul.

— Ați venitără pentru Prânzul Gras, bănui? zise doamna Pleasant.

— Am venit s-ajut o prietenă cu o treabă, spuse Țața. Vai, da' ce buni sunt biscuiții ăștia.

— Vreau să zic, văz după ochiul matale, spuse doamna Pleasant, împingând platoul cu biscuiți mai aproape de Țața, că ții de Breasla Magiei.

— Atunci vezi mult mai bine decât mulți de pe-aici, zise Țața. Știi, ce-ar face biscuiții ăștia și mai buni ar fi ceva în care să-i înmoi.

— Ce zici matale de ceva cu banane?

— Banane, exact asta le trebuie, zise Țața veselă.

Doamna Pleasant făcu semn, poruncitoare, unei ucenice, care se puse pe treabă.

Țața ședea pe scaun, legănându-și picioarele scurte și privind în jur cu interes. Treizeci de bucătari lucrau cu îndârjirea unui pluton de artilerie trăgând foc de baraj. Torturi imense erau în construcție. În șeminee, vite întregi se frigeau la proțap, în frigări învârtite de câini care galopau în cuștile lor rotitoare. Un uriaș de om cu chelie și cu o cicatrice de-a curmezișul feței înfigea cu răbdare scobitori în cârnăciori.

Țața nu luase micul dejun. Greebo mâncase el ceva, dar nu conta. Amândoi sufereau un fel de rafinată tortură culinară.

Se-ntoarseră amândoi, ca hipnotizați, să privească două servitoare clătinându-se sub povara unei tăvi imense cu tartine.

— Văz că ești o persoană foarte ageră, doamnă Ogg, zise doamna Pleasant.

— Doar o felie, zise Țața, automat.

— Mai văz, zise doamna Pleasant, după o vreme, că ai un cotoi tare neobișnuit acolo pe umăr.

— Aici ai dreptate.

— Știu că am.

Un pahar plin ochi cu o spumă galbenă ateriză în fața Țaței. Se uită

la el gânditoare și încercă să se-ntoarcă la subiect.

— Deci, spuse ea, unde-ar trebui să mă duc, zici mata, ca să aflu cum se face magie în...

— Nu dorești ceva de mâncare? zise doamna Pleasant.

— Ce? Parol!

Doamna Pleasant își dădu ochii peste cap.

— Nu de-astea. Eu n-aș mânca așa ceva, zise ea, înciudată.

Țaței îi căzu fața.

— Dar matale le gătești, observă ea.

— Fiindcă așa-i *porunca.* Baronul ăl bătrân știa ce-i aia mâncare bună. Asta? Nu-i decât porc și vită și oaie și gunoi pentru ăi de nu știu ce-i bun. Singurul animal cu patru picioare care merită mâncat e aligatorul. Mâncare *adevărată,* vreau să zic. Doamna Pleasant se uită în jurul ei prin bucătărie. Sara! zbieră ea.

Una dintre bucătăresele subordonate se întoarse.

— Da, coniță?

— Eu și doamna asta ieșim nițel. Ai grijă de toate, da?

— Da, coniță.

Doamna Pleasant se ridică și dădu din cap conspirativ la Țața Ogg.

— Pereții au urechi, zise ea.

— I-auzi! Chiar au?

— Ieșim nițel la o plimbare.

Existau, după cât i se părea Țaței Ogg, două orașe în Genua. Era cel alb, numai case noi și palate cu acoperișuri albastre, iar în jurul lui și chiar dedesubt era cel vechi. Poate că orașului nou nu-i plăcea cine știe ce prezența celui vechi, dar nu prea se putea lipsi de el. Trebuie să se ocupe cineva și de gătit.

Țaței Ogg îi plăcea să gătească, dar cu condiția să aibă cine să-i taie legumele, să spele vasele la sfârșit și alte lucruri de-astea. Mereu se mândrise că e în stare să facă dintr-o bucată de vită niște lucruri la care boul nici nu visase. Dar acum își dădea seama că nu era bucătărie ce făcea ea. Nu în comparație cu bucătăria din Genua. Era doar supraviețuire agreabilă. Gătitul oriunde în lume, în afară de Genua, însemna doar să încălzești bucăți de animale, păsări, pești și legume până se fac maro.

Dar lucrul ciudat era că în Genua bucătarii n-aveau de fapt nimic comestibil de pus în oală; cel puțin, nu lucruri pe care Țața Ogg să le considere comestibile. Pentru ea, hrana trebuia să umble pe patru picioare, sau, după caz, pe o pereche de picioare și una de aripi. Sau

măcar să aibă înotătoare. Ideea alimentelor cu mai mult de patru picioare era însă o cu totul altă mâncare de peș... de vietăți acvatice diverse.

Mare lucru n-aveau să gătească în Genua. Așa încât găteau tot ce *mișca*. Țața nu mai auzise de creveți sau raci sau homari; ei i se părea că localnicii draghează râul și fierb tot ce iese de-acolo.

Ideea era ca un bucătar bun din Genua putea să ia cam ce se nimerește să-ți rămână atunci când treci niște nămol prin sită, niște frunze veștede și ceva condimente necunoscute și să pregătească o masă în stare să facă un fin cunoscător să izbucnească în lacrimi de recunoștință și să jure să fie o persoană mai bună pentru tot restul vieții, numai să mai capete o porție.

Țața Ogg se plimba agale prin piață în urma doamnei Pleasant. Se mai uita la o cușcă cu șerpi și la rafturi cu misterioase ierburi agățătoare; împungea cu degetul scoicile de pe tăvi; se mai oprea la o tacla cu alte băbuțe cu siluete ca a ei, care vindeau supe ciudate și chifle umplute cu midii pentru câțiva bănuți. Gusta din toate cele și se distra de minune. Genua, orașul bucătarilor, își găsise un apetit pe măsură.

Termină o porție de pește și schimbă un zâmbet și-un salut din cap cu bătrâna care ținea taraba cu mâncare.

— Ei, toate astea-s... începu ea, întorcându-se spre doamna Pleasant.

Care dispăruse.

Alții s-ar fi pornit s-o caute prin mulțime, dar Țața Ogg stătu locului, pe gânduri.

„Am întrebat-o despre magie, se gândi ea, și m-a adus și m-a lăsat aici. Din cauza pereților ălora cu urechi în ei, presupun. Așa că poate restul drumului trebuie să-l fac singură."

Se uită în jur. Chiar lângă râu, puțin retras față de tarabe, era un cort jerpelit. Afară nu se vedea nici o firmă, dar era un foc cu un ceaun fremătând încetișor deasupra. Alături se găsea un teanc de străchini grosolane. Din când în când din mulțime ieșea câte un om, se servea din ceaun și-apoi arunca o mână de mărunțiș într-o farfurie, în fața cortului.

Țața Ogg se apropie și se uită-n ceaun. Diverse lucruri se ridicau la suprafață și-apoi se scufundau la loc. Culoarea de ansamblu era maronie. Înăuntru se formau bășici, creșteau și apoi se spărgeau cleios, cu un plescăit organic. În ceaunul acela se putea întâmpla orice. Poate apăreau noi forme de viață, prin generație spontanee.

Țața Ogg ar fi încercat orice măcar o dată. Unele lucruri le-ar fi încercat de mii de ori.

Luă polonicul din cui și-și puse o strachină.

După o clipă, ridică perdeaua de la ușa cortului și privi în întunericul dinăuntru.

O siluetă stătea turcește în umbră și fuma o pipă.

— E voie să intru? întrebă Țața.

Silueta încuviință.

Țața se așeză alături. După un interval politicos își scoase și ea pipa.

— Doamna Pleasant e prietenă cu matale, mă gândesc.

— Ne cunoaștem.

— Aha.

De afară se-auzea câte-un clinchet atunci când se servea vreun client.

Pipa Țației Ogg scotea fum albăstrui.

— Nu cred, zise ea, că pleacă mulți fără să plătească.

— Nu.

După încă o pauză, Țața Ogg zise:

— Unii încearcă să plătească cu aur și giuvaieruri și miresme rare, presupun?

— Nu.

— Uluitor.

Țața Ogg mai stătu o vreme în tăcere, ascultând zgomotele îndepărtate ale pieței și adunându-și puterile.

— Cum se cheamă?

— Gumbo.

— E bun.

— Știu.

— Cred că o persoană care poate să gătească așa poate să facă orice – Țața se concentră – doamnă... Gogol.

Așteptă un răspuns.

— Cam așa ceva, doamnă Ogg.

Cele două femei își fixau una alteia silueta încețoșată, ca doi complotiști care-și dăduseră parola și răspunsul și așteptau să vadă ce urmează.

— De unde vin eu, îi zicem vrăjitorie, spuse Țața Ogg în șoaptă.

— De unde vin eu, îi zicem voodoo, spuse doamna Gogol.

Fruntea ridată a Țației Ogg se încreți și mai tare.

— Asta nu-i când umbli cu păpuși și morți și alte de-astea? zise ea.

— Și vrăjitoria nu-i când umbli noaptea-n pielea goală și înțepi oamenii cu ace? i-o întoarse doamna Gogol, fermă.

— Aha, zise Țața. Acu' văd ce vrei să spui.

Se foi pe scaun. Țața era o femeie cinstită și nu-i cădea bine când avea ceva pe suflet.

— Trebuie să recunosc, totuși... – adăugă ea – câteodată... hai să zicem, cel mult un ac...

Doamna Gogol dădu din cap cu gravitate.

— Bine. Câteodată... hai să zicem, cel mult un zombie, spuse ea.

— Dar numai când nu există altă soluție.

— Sigur. Daca n-ai încotro.

— Când... știi tu... când te tratează oamenii fără respect.

— Când trebuie zugrăvită casa.

Țața zâmbi, arătându-și dintele. Doamna Gogol zâmbi și ea, depășind-o de treizeci de ori în materie de dinți.

— Numele meu întreg e Gytha Ogg, zise ea. Lumea îmi spune Țața.

— Numele meu întreg e Erzulie Gogol, zise doamna Gogol. Lumea îmi spune doamna Gogol.

— Cum văd eu lucrurile, zise Țața, aici e străinătățile, așa că poate pe-aici e *altfel* de magie. E logic. Copacii e diferiți, oamenii, băuturile-s altfel și au banane în ele, magia trebuie și ea să fie altfel. Și pe urmă m-am gândit... Gytha, fata mea, niciodată nu-i prea târziu ca să-nveți.

— Categoric.

— Ceva nu e-n regulă cu orașul ăsta. Am simțit de cum am pus piciorul aici.

Doamna Gogol încuviință.

O vreme nu se mai auzi nimic în afara pufăitului ocazional al unei pipe.

Apoi de-afară veni un clinchet, urmat de o pauză de gândire.

O voce spuse:

— Gytha Ogg? Știu că ești acolo.

Silueta doamnei Gogol își scoase pipa din gură.

— Bine ghicit, zise ea. Are papile sensibile.

Perdeaua de la ușă fu dată la o parte.

— Bună, Esme, spuse Țața Ogg.

— Binecuvântat fie acest... cort, zise Buna Batevreme, scrutând întunericul.

— Dânsa-i doamna Gogol, spuse Țața. E, cum s-ar zice, meșteră voodoo. Așa-s vrăjitoarele de pe-aici.

— Dar nu sunt singurele vrăjitoare de *pe-aici*, zise Buna.

— Doamna Gogol a fost foarte plăcut surprinsă de cum m-ai detectat pe mine-n cortul ăsta, spuse Țața.

— N-a fost greu, zise Buna. După ce l-am văzut pe Greebo afară cum stătea și se spăla, restul e deducție.

În umbra deasă a cortului Țața își făcuse o imagine mentală despre doamna Gogol și-o credea bătrână. Nu se așteptase ca femeia-voodoo care se ridică și ieși din cort să fie bine făcută, de vârstă mijlocie și mai înaltă decât Buna. Doamna Gogol avea cercei grei de aur, o cămașă albă și o fustă largă, roșie, cu volane. Țața simțea radiind dezaprobarea Bunei Batevreme. Ce se spunea despre femeile cu fuste roșii era și mai rău decât ce se spunea despre cele cu ghete roșii, indiferent ce-o fi fost *asta*.

Doamna Gogol se opri și ridică brațul. Ceva zburătăci spre ea.

Greebo, care se tot freca lingușitor de piciorul Țaței, privi în sus și scuipă. Cel mai mare și mai negru cocoș pe care-l văzuse vreodată Țața se așezase pe umărul doamnei Gogol. Întoarse spre Țața o privire mult prea inteligentă pentru o pasăre.

— Parol, zise ea șocată. Ăsta-i cel mai mare cocoșel pe care l-am văzut în viața mea, și-au fost destui.

Doamna Gogol ridică o sprânceană dezaprobatoare.

— Proastă creștere, ce vrei, zise Buna.

— Că locuiam lângă o fermă de păsări, *asta voiam să spun*, zise Țața.

— Acesta-i Legba, un spirit întunecat și răzbunător, spuse doamna Gogol. Se aplecă spre ele și șopti printre dinți: Între noi fie vorba, e doar un cocoș mare și negru. Dar știți cum e.

— Trebuie să-ți faci reclamă, aprobă Țața. El e Greebo. Între noi fie vorba, e un diavol împielițat.

— Păi, e motan, zise doamna Gogol, generoasă. E în firea lucrurilor.

Dragă Jason și voi toți,
Fantastic ce lucruri sentâmplă când nici nu teaștepți, de egzemplu neam întâlnit cu dna Gogol care ziua-i bucătăresă da e vrăjitoare Voodoo, să nu crezi toate prostile despre magie neagră șașa mai departe că nui adevărat, e ezact ca noi doar că altfel. Cu zombii e adevărat totuși da nui ce crede lumea...

Genua era un oraș tare ciudat, decise Țața. Nici nu plecai bine din centru, o luai pe o uliță, ieșeai pe-o poartă mai dosnică și deodată

copaci pretutindeni, cu mușchi și lâne de-alea atârnând prin ei, și pământul începea să se miște sub picior și să se transforme în mlaștină. De o parte și de alta a potecii erau bălți negre în care, ici și acolo, printre nuferi, zăceau un gen de bușteni pe care vrăjitoarele nu-l mai văzuseră niciodată.

— Da' mari broaște mai aveți, zise ea.

— Sunt aligatori.

— Pe toți zeii. Cred că mănâncă bine.

— Și încă cum!

Casa doamnei Gogol părea o construcție simplă din lemn adus de ape, cu acoperiș de mușchi, și era clădită direct deasupra mlaștinii, pe patru piloni zdraveni. Se găsea atât de aproape de oraș, încât Țața auzea strigătele vânzătorilor și zăngănitul potcoavelor pe caldarâm, dar coliba, în bucățica ei de mlaștină, era învăluită în liniște.

— Nu te deranjează oamenii tot timpul, aici?

— Nu cei pe care nu vreau să-i primesc.

Frunzele de nufăr se mișcară. O undă în V porni de-a latul bălții.

— Te descurci singură, aprobă Buna. Asta-i foarte important.

Țața fixă reptilele cu o privire calculată. Animalele încercară să-i răspundă cu aceeași monedă, dar se lăsară păgubașe când începură să le lăcrimeze ochii.

— Mi-ar prinde bine vreo doi de-ăștia acasă, spuse ea, îngândurată, în vreme ce animalele lunecau în continuare. N-ar fi o problemă să mai sape Jason un iaz. Ce ziceai că mănâncă?

— Tot ce vor.

— Știu un banc cu aligatori, zise Buna, pe un ton de parc-ar fi anunțat un adevăr măreț și solemn.

— Nu se poate! zise Țața Ogg. Nu te-am auzit spunând un banc niciodată în viața ta!

— Asta nu-nseamnă că nu *știu*, doar că nu le *spun*, zise Buna, înțepată. E cu un om...

— Ce om? întrebă Țața.

— *Un om* care-a intrat într-un han. Da. Era un han. Și a văzut o pancartă. Scria: „Servim orice fel de sendviș". Așa că a zis: „Vreau un sendviș cu aligator... și repede!"

Se uitară amândouă la ea.

Țața Ogg se întoarse spre doamna Gogol.

— Și deci... locuiești singură aici? zise ea cu vioiciune. Nu mai stă nici un suflet viu cu tine?

— Depinde cum privești lucrurile, spuse doamna Gogol.

— Vedeți, ideea e că aligatorii sunt... începu Buna, apoi se opri.

Ușa colibei se deschisese.

Bucătăria asta era și ea mare.[28] Pe vremuri le dăduse de lucru la vreo șase bucătari. Acum era ca o peșteră, cu colțurile îndepărtate cufundate în beznă și luciul cratițelor atârnate de grinzi șters sub stratul gros de praf. Mesele mari fuseseră împinse la o parte, și pe ele se îngrămădea vesela veche până aproape de tavan; mașinile gigantice de gătit, care păreau în stare să înghită vite întregi și să hrănească un regiment, stăteau reci.

În mijlocul paraginii cenușii cineva așezase o măsuță lângă focul din cămin. Era pusă pe o bucățică de covor colorat. Într-un borcan de gem stăteau niște flori care fuseseră aranjate prin acea metodă care consta în înșfăcarea unui pumn de tije și îndesarea lor în apă. Efectul general era o mică pată de culoare cam sentimentală într-o mare dezolare.

Ella foi niște lucrușoare de colo-colo ca să-și ascundă stânjeneala și apoi rămase uitându-se la Magrat cu un zâmbet timid și defensiv.

— M-am cam pierdut, scuze. Presupun că ești obișnuită cu lucrurile astea, zise ea.

— Ăă. Da. O, da. De fiecare dată, spuse Magrat.

— Doar că mă așteptam să fii mai... bătrână? Se pare c-ai fost acolo la botezul meu?

— A. Da? zise Magrat. Păi, știi, de fapt...

— Dar oricum, presupun că poți arăta cum vrei, nu-i așa, zise Ella, dându-i o mână de ajutor.

— A. Da. Ăă.

Ella păru ușor perplexă pentru o clipă, ca și cum ar fi încercat să înțeleagă de ce – dacă Magrat putea arăta cum voia – alesese să arate ca Magrat.

— Ei, păi, zise ea, acum ce facem?

— Ai spus ceva de ceai, zise Magrat, ca să tragă de timp.

— Sigur.

Ella se întoarse spre cămin, unde un ceainic înnegrit atârna deasupra a ceea ce Buna Batevreme obișnuia să numească un foc optimist.[29]

— Cum te cheamă? zise ea, peste umăr.

— Magrat, spuse Magrat, așezându-se la masă.

— Ce nume... drăguț, zise Ella, politicoasă. Pe-al meu îl știi, sigur. De fapt, fiindcă stau toată ziua lângă focul ăsta nenorocit ca să gătesc,

doamna Pleasant a început să mă strige Cenușa sau Cenușella. Caraghios, nu?

„Cenușella, gândi Magrat. Sunt ursitoarea unei fete cu un nume ca o boală a cerealelor."

— Ar merge schimbat, admise ea.

— N-am inima să protestez, ea crede că-i drăgălaș, zise Ella. Mie-mi aduce aminte de bolile cerealelor.

— O, n-aș spune chiar așa, zise Magrat. Ăă. Cine-i doamna Pleasant?

— Bucătăreasa de la palat. Mai vine să-mi ridice moralul când sunt ele plecate...

Ella se răsuci pe loc, ridicând ceaunul afumat ca pe-o armă.

— *Nu* mă duc la balul acela! se răsti ea. Și *nu* mă mărit cu prințul! Ai priceput?

Cuvintele aveau duritatea unui lingou de oțel.

— Bine! Bine! zise Magrat, uluită de forța izbucnirii.

— E slinos. Îmi dă fiori de dezgust, spuse Cenușa, întunecată. Cică are ochi ciudați. Și toată lumea știe ce face noaptea!

„Toată lumea mai puțin una, gândi Magrat. Mie nimeni nu-mi spune nimic."

Cu voce tare zise însă:

— Păi, asta nu-i greu. Adică, de obicei, greutatea e să-l faci pe prinț *să te ia* de soție.

— Nu și pentru mine, spuse Cenușa. Totul *este* aranjat. Cealaltă ursitoare zice că e musai să mă mărit. Cică ăsta-i destinul meu.

— Cealaltă ursitoare? întrebă Magrat.

— Toată lumea are două, zise Ella. Una bună și una rea. Știi tu. Tu care ești?

Mintea lui Magrat se puse în mișcare.

— O, cea bună, zise ea. Categoric.

— Ciudat, spuse Ella. La fel a zis și cealaltă.

Buna Batevreme ședea în poziția ei specială, cu genunchii strânși și coatele lipite de trup, care o punea cât mai puțin în contact cu lumea înconjurătoare.

— P'onoarea mea, e tare bun, zise Țața Ogg, ștergându-și farfuria cu ceea ce Buna spera să fie pâine. Ar trebui să-ncerci și tu un strop, Esme.

— Încă o porție, doamnă Ogg? spuse doamna Gogol.

— Dacă nu vă e cu supărare, doamnă Gogol. Țața o înghionti pe

Buna între coaste. E chiar bun, Esme. Parcă-i tocană.

Doamna Gogol o privi pe Buna cu de-amănuntul.

— Cred că nu mâncarea o neliniștește pe Doamna Batevreme. Cred că servirea îi displace.

O umbră se așternu peste Țața Ogg. O mână cenușie îi luă farfuria.

Buna Batevreme tuși discret.

— N-am nimic *împotriva* morților. Am prieteni buni care-s morți. Doar că nu pare corect, să umble morții pe picioare.

Țața Ogg se uită la silueta înaltă care tocmai îi mai punea o porție de lichid misterios în farfurie.

— *Dumneata* ce părere ai despre asta, domnu' Zombie?

— E o viață pe cinste, doamnă Ogg, zise mortul.

— Ei, ai văzut, Esme? Lui îi convine. E mai bine decât să stai închis toată ziua într-un sicriu, sunt convinsă.

Buna ridică ochii către zombie. Era – sau, mai corect, *fusese* – un bărbat înalt și frumos. Și încă mai era, doar că luase un aspect de parcă se plimbase printr-o cameră plină de pânze de păianjen.

— Cum te cheamă, mortule? întrebă ea.

— Mă numesc Sâmbătă.

— Robul Sâmbătă, hai? zise Țața Ogg.

— Doar Sâmbătă, doamnă Ogg. Doar Sâmbătă.

Buna Batevreme se uită în ochii lui. Erau mai inteligenți decât mulți ochi pe care-i văzuse ea la oameni care erau, teoretic, vii.

Auzise ea că sunt anume lucruri pe care trebuie să le faci morților ca să-i faci zombie, deși era o branșă a magiei pe care nu-și dorise niciodată s-o cerceteze. Dar era nevoie de mai mult decât de niște mărunțaie de pești ciudați și rădăcini străinești ca să-ți iasă – persoana trebuia să *dorească* să se întoarcă. Să aibă vreun vis, sau dor, sau țel copleșitor care să-i dea puterea să învingă însuși mormântul...

Ochii lui Sâmbătă *ardeau*.

Buna luă o hotărâre. Întinse mâna.

— Mă bucur să te cunosc, domnule Sâmbătă, spuse ea. Și sunt sigură că o să-mi placă tocana dumitale.

— Îi zice gumbo, spuse Țața. Are degetu' doamnei înăuntru.

— Știu foarte bine că degetu' doamnei e ceva ca o plantă, mulțumesc frumos, zise Buna. Nu sunt complet ignorantă.

— Bine, dar ai grijă să-ți dea o porție și cu cap de șarpe, spuse Țața Ogg. E partea cea mai bună.

— Ce fel de plantă e cap-de-șarpe?

— Mai bine las-o baltă și mănâncă, zise Țața.

Ședeau pe veranda strâmbă de lemn din spatele colibei doamnei Gogol, cu vedere la mlaștină. De fiecare creangă atârnau bărbi lungi de licheni. Ființe nevăzute bâzâiau prin tufe. Și, pretutindeni, unde în V tăiau pe nesimțite suprafața apei.

— Trebuie să fie tare bine aici când e soare, zise Țața.

Sâmbătă intră greoi în colibă și se întoarse cu o undiță improvizată, îi puse momeală și-o aruncă în apă de lângă balustradă. Apoi înțepeni pe loc, ca scos din priză; nimeni nu are așa răbdare ca un zombie.

Doamna Gogol se lăsă pe spate în balansoar și-și aprinse pipa.

— Ăsta a fost un oraș formidabil, pe vremuri, zise ea.

— Și ce s-a întâmplat? întrebă Țața.

Greebo avea mari probleme cu Legba cocoșul.

În primul rând, zburătoarea refuza să se lase terorizată. Greebo era în stare să terorizeze cam tot ce mișca pe fața Lumii Disc, chiar și jivine teoretic mult mai mari și mai fioroase decât el. Dar, nu se știe de ce, nici una dintre tacticile lui verificate – căscatul, privirea fixă și mai ales rânjetul progresiv – nu funcționa. Legba doar se uita superior la el și se prefăcea că scurmă după viermi într-un mod care-i punea pintenii de-o palmă și mai mult în evidență.

Nu mai rămânea decât atacul din salt. Asta funcționa la aproape orice creatură. Foarte puține animale rămâneau calme la apropierea unui ghem turbat de gheare rotitoare. Numai că în cazul acestei păsări Greebo avea o suspiciune că s-ar putea să ajungă el un fel de kebab cu blană, dacă încerca.

Dar situația trebuia rezolvată. Altfel ar fi ajuns de râsul a generații întregi de pisici.

Motan și cocoș își dădeau ocol prin mlaștină, fiecare părând că nu-i acordă celuilalt nici o atenție.

Diverse vietăți cârâiau prin copaci. Păsările sidefii săgetau prin aer. Greebo se uită urât după ele. O să le-arate el mai încolo.

Și cocoșul dispăruse.

Urechile lui Greebo se lipiră de cap.

Încă se mai auzea ciripit de păsări și bâzâit de insecte, dar de la distanță. Aici era liniște – o liniște fierbinte, întunecată și apăsătoare – și copaci care parcă erau mai apropiați decât își aducea el aminte.

Greebo se uită în jur.

Era într-un luminiș. Pe marginile lui, de ramurile copacilor și prin tufișuri, atârnau lucruri. Bucățele de panglică. Oscioare albe. Oale de

tinichea. Lucruri obișnuite, oriunde altundeva.

Și în centrul luminișului, ceva ca o sperietoare. Un par vertical cu un braț de-a curmezișul, pe care cineva pusese o haină veche și neagră. Deasupra hainei, pe vârful parului, era un joben. Și sus pe joben, privindu-l gânditor, era Legba.

O pală de vânt urni aerul înăbușitor, legănând pulpanele hainei.

Greebo își aminti de o zi când fugărise un șobolan până în moara satului și își dăduse brusc seama că, de unde i se păruse că e într-o simplă cameră cu mobilă ciudată, de fapt era într-o uriașă mașinărie în stare să-l facă fărâmițe dacă punea o labă unde nu trebuia.

Aerul sfârâia încetișor. Simțea blana cum i se zburlește toată.

Greebo se întoarse și plecă dispreţuitor, până socoti că nu-l mai vede cocoșul, moment în care o rupse la fugă așa repede că-i derapară labele.

Apoi se duse să rânjească la niște aligatori, dar fără tragere de inimă.

În luminiș, haina se mai mișcă o dată, puțintel, apoi se liniști. Dar parcă așa era mai rău.

Legba privea. Aerul deveni greu, ca înaintea furtunii.

— Era un oraș grozav. Un oraș fericit. Nu *încerca* nimeni să-l facă fericit. Se întâmpla de la sine, zise doamna Gogol. Așa era când trăia Baronul ăl bătrân. Dar l-au omorât.

— Cine l-a omorât? întrebă Țața Ogg.

— Toată lumea știe că Ducele, pui de... spuse doamna Gogol.

Vrăjitoarele se uitară una la alta. Intrigile regale se vede că erau altfel, prin străinătate.

— Ucis prin ciugulire? întrebă Țața.

— I-a sfâșiat ficații? întrebă Buna.

— L-a ucis Ducele, nu un pui, zise doamna Gogol cu răbdare. L-a otrăvit. Groaznică noapte. Și, când s-a luminat de ziuă, Ducele era deja la palat. Pe urmă a fost povestea cu testamentul.

— Lasă-mă să ghicesc, zise Buna. Pun rămășag că lăsase tot prin testament Ducelui. Pariez că încă mai era cerneala proaspătă pe hârtie.

— De unde știi? întrebă doamna Gogol.

— E evident, zise Buna, cam de sus.

— Baronul avea o fetiță, spuse doamna Gogol.

— Care trăiește, nu-i așa? zise Buna.

— Știi o mulțime de lucruri, doamnă, spuse doamna Gogol. De

asta cum ți-ai dat seama?

— Păi... zise Buna.

Voia să spună: „fiindcă știu cum lucrează poveștile". Dar Țața Ogg o întrerupse.

— Dacă Baronul ăsta era așa grozav, probabil avea o mulțime de prieteni în oraș, nu? întrebă ea.

— Așa e. Oamenii îl iubeau.

— Păi, dacă eu aș fi un Duce a cărui singură justificare la moștenire e un testament ud și-o călimară destupată, aș folosi orice prilej ca să fac lucrurile mai oficiale, zise Țața. Și cel mai bun plan ar fi să iau adevărata moștenitoare de nevastă. Atunci le-aș da cu tifla tuturor. Pariez că ea nu știe a cui fiică e, așa-i?

— Așa e, zise doamna Gogol. Și Ducele are prieteni. Sau mai bine zis paznici. Și-s oameni cărora nu e bine să li te pui împotrivă. Ei au crescut-o, și nu prea-i dau voie să iasă din casă.

Vrăjitoarele șezură o vreme în tăcere.

Buna se gândea: „Nu. Nu ne-a spus tot. Așa ar apărea povestea într-o carte de istorie, dar nu aici e clenciul".

Apoi Buna zise:

— Iertare, doamnă Gogol, dar dumneata ce amestec ai aici? Fără supărare, dar aici în mlaștină nu prea te interesează pe dumneata cine conduce orașul, nu?

Pentru prima oară de când o întâlniseră, doamna Gogol păru încurcată.

— Baronul mi-era... prieten, zise ea.

— Aha, spuse Buna, înțelegătoare.

— Nu era de acord cu zombii, totuși. Spunea că morții trebuie lăsați să se odihnească. Dar nu insista niciodată. În vreme ce ăsta nou...

— Nu-i plac Artele Interesante? zise Țața.

— O, ba cred că da, spuse Buna. N-are încotro. Poate nu magia *dumitale*, dar sigur are multă magie în jurul lui.

— De ce zici asta, doamnă? spuse doamna Gogol.

— Păi, zise Țața, cred că dumneata, femeie hotărâtă cum ești, n-ai răbda lucrurile astea decât dacă n-ai avea încotro. Sunt multe căi prin care se poate lămuri situația, presupun. Mă gândesc că dacă dumitale nu-ți place de cineva, s-ar putea să-i cadă picioarele pe neașteptate, sau să găsească șerpi misterioși prin cizme, sau...

— Aligători sub pat, sugeră Buna.

— Da. E ocrotit, zise doamna Gogol.

— Aha.

— Magie puternică.

— Mai puternică decât a dumitale? spuse Buna.

Urmă o pauză lungă și grea.

— Da.

— Aha.

— Deocamdată, adăugă doamna Gogol.

Mai urmă o pauză. Nici unei vrăjitoare nu-i place să recunoască faptul că nu are chiar puteri absolute, și nici măcar s-o audă pe alta recunoscând așa ceva.

— Aștepți momentul potrivit, probabil, zise Buna cu blândețe.

— Îți aduni puterile, spuse Țața.

— Are protecție puternică, zise doamna Gogol.

Buna se lăsă pe spate în scaun. Când vorbi din nou, o făcu pe tonul cuiva care cam are o idee despre lucruri și vrea să afle ce știe celălalt.

— De ce fel? zise ea. Mai exact?

Doamna Gogol scotoci pe sub pernele din balansoar și scoase o pungă de piele și o pipă. Aprinse pipa și suflă un nor de fum albăstrui spre cerul dimineții.

— Te-ai mai uitat în oglindă în ultima vreme, Doamnă Batevreme? zise ea.

Scaunul Bunei se răsturnă pe spate, mai-mai s-o arunce de pe verandă în apa neagră a bălții. Pălăria îi zbură printre frunzele de nufăr.

Abia avu timp s-o vadă aterizând lin pe apă. Pluti acolo un moment și apoi...

... fu mâncată. Un aligator uriaș își închise fălcile înghițind-o cu un clămpănit și-o privi pe Buna, făcându-i în sâc.

Era o mare ușurare să aibă un motiv să țipe.

— Pălăria mea! Mi-a *mâncat* pălăria! Un aligător de-al tău mi-a *mâncat pălăria!* Era *pălăria* mea! Să mi-o dea înapoi!

Smulse o bucată de liană din cel mai apropiat copac și plesni cu ea în baltă.

Țața Ogg se dădu îndărăt.

— Nu face asta, Esme! Nu face asta! se agită ea.

Aligatorul încercă să înoate înapoi.

— Pot să pocnesc o șopârlă obraznică dacă vreau!

— Da, poți, poți, zise Țața împăciuitoare, dar nu cu un... șarpe...

Buna ridică liana la inspecție. Un Koit-cu-trei-dungi de mărime mijlocie o privi înspăimântat, se gândi pentru o clipă s-o muște de

nas, se răzgândi prudent și-apoi își închise gura foarte strâns în speranța că ea o să priceapă ideea. Ea îi dădu drumul. Șarpele căzu pe scânduri și-o luă la sănătoasa.

Doamna Gogol nu se mișcase în scaunul ei. Acum se întoarse către Sâmbătă, care tot își mai păzea răbdător undița.

— Sâmbătă, du-te și adu pălăria doamnei, zise ea.

— Da, doamnă.

Până și Buna ezită, când auzi asta.

— Nu-l poți trimite acolo! zise ea.

— Dar e mort, spuse doamna Gogol.

— Da, dar e destul de rău să fii mort și fără să fii făcut bucățele, zise Buna. Nu te duce acolo, domnu' Sâmbătă!

— Dar era *pălăria* dumitale, doamnă, spuse doamna Gogol.

— Da, dar... – zise Buna – era... doar o pălărie. N-aș trimite pe nimeni în burta aligatorului pentru o amărâtă de pălărie.

Țața Ogg era scandalizată.

Nimeni nu știa mai bine ca Buna Batevreme cât de importante erau pălăriile. Nu reprezentau doar îmbrăcăminte. Pălăria definește capul. Ea arată cine *ești*. Nimeni nu auzise de vreun vrăjitor fără pălărie țuguiată – în orice caz, nu de vreun vrăjitor competent. Și, categoric, nici unei vrăjitoare nu-i lipsea pălăria. Până și Magrat avea una, deși nu prea o purta, cum era ea curcă plouată. Asta nu conta; nu conta așa mult dacă o purtai, dar conta să ai o pălărie pe care s-o poți purta. Fiecare breaslă, fiecare meserie avea pălăria ei. De aceea aveau regii coroane. Ia-i unui rege coroana și tot ce rămâne e un individ fără bărbie care știe să facă cu mâna. Pălăriile au putere. Pălăriile sunt importante. Dar și oamenii.

Doamna Gogol mai trase un fum din pipă.

— Sâmbătă, du-te și adu pălăria mea cea bună, de sărbătoare, zise ea.

— Da, doamnă Gogol.

Sâmbătă dispăru pentru o clipă în colibă și se întoarse cu o cutie mare și jerpelită, legată bine cu sfoară.

— Nu pot s-o iau, zise Buna. Nu pot să-ți iau pălăria cea bună.

— Ba da, poți, spuse doamna Gogol. Mai am una. Oho, și încă cum.

Buna puse cutia jos cu multă grijă.

— Mi se pare, doamnă Gogol, zise ea, că nu ești ceea ce pari.

— Ba da, sunt, Doamnă Batevreme. N-am fost niciodată altceva, ca și dumneata.

— Dumneata ne-ai adus aici?

— Nu. V-ați adus singure. Din proprie voință. Ca să ajutați pe cineva, nu-i așa? Ați luat hotărârea s-o faceți, nu? Nimeni nu v-a obligat, nu? Decât voi însevă.

— Aici are dreptate, zise Țața. Dacă folosea magia, am fi simțit.

— Așa e, spuse Buna. Nimeni nu ne-a obligat, decât noi însene. Ce interes ai dumneata în treaba asta, doamnă Gogol?

— Alt interes n-am, Doamnă Batevreme, decât că vreau înapoi ce-i al meu. Vreau dreptate. Și vreau s-o opresc pe *ea*.

— Care ea? întrebă Țața Ogg.

Chipul Bunei deveni o mască încremenită.

— Aia care trage sforile, zise doamna Gogol. Ducele n-are minte nici cât o langustă, doamnă Ogg. Eu de *ea* vorbesc. Aia cu magia oglinzilor. Aia de-i place să controleze ea totul. Aia care conduce. Aia care se joacă cu destinul. Aia pe care-o cunoaște Doamna Batevreme prea bine.

Țața Ogg nu mai înțelegea nimic.

— Despre ce vorbește dumneaei, Esme? întrebă ea.

Buna bombăni ceva.

— Ce? N-am auzit, zise Țața.

Buna Batevreme ridică privirea, cu fața roșie de mânie.

— Vorbește de *sora mea*, Gytha! Bine? Ai auzit? Ai priceput? Am vorbit destul de tare? Sora mea! Vrei să mai spun o dată? Ai înțeles despre cine e vorba? Să-ți dau în scris? Sora mea! Asta e! *Sor-mea!*

— Sunt surori? întrebă Magrat.

Ceaiul i se răcise.

— Nu știu, zise Ella. Arată... la fel. De obicei se țin deoparte. Dar le simt cum stau cu ochii pe mine. Sunt bune supraveghetoare.

— Și te obligă să faci tu *toată* treaba? spuse Magrat.

— Ei, nu gătesc decât pentru mine și servitorii angajați cu ziua, zise Ella. Și nu mă deranjează să spăl și să fac curat.

— Și ele? Își gătesc singure?

— Nu cred. Umblă prin casă noaptea, după ce mă culc. Nașa Lilith spune că trebuie să-mi fie milă de ele și să mă port frumos fiindcă nu pot să vorbească, și să am grijă să fie mereu cașcaval în cămară.

— Se hrănesc cu cașcaval? întrebă Magrat.

— Nici asta nu cred, zise Ella.

— Păi atunci probabil că-l atacă șoarecii, într-o casă veche ca asta.

— Știi, e tare ciudat, zise Ella, dar n-am văzut niciodată vreun

șoarece în casa asta.

Magrat se înfioră. Se simțea *privită.*

— Și de ce nu pleci, pur și simplu? Eu așa aș face.

— Unde să mă duc? Și oricum, mă găsesc întotdeauna. Sau trimit vizitiul și valeții după mine să mă aducă.

— Asta-i groaznic!

— Probabil își închipuie că mai devreme sau mai târziu o să mă mărit numai ca să scap de spălat rufe, zise Ella. Că rufele Prințului probabil că nici nu le spală, adăugă ea cu amărăciune. Probabil le ard după ce le-a îmbrăcat.

— Ce-ți trebuie ție e o carieră, spuse Magrat încurajator, ca s-o mai înveselească. Ca să fii independentă. Să te emancipezi.

— Nu cred că mi-ar plăcea, zise Ella, cu prudență, gândindu-se că probabil e păcat să contrazici o ursitoare.

— O, ba da, spuse Magrat.

— Mi-ar plăcea?

— Da.

— Ah.

— Nu ești obligată să te măriți cu nimeni dacă nu vrei.

Ella se lăsă pe spătarul scaunului.

— Cât de puternică ești? întrebă ea.

— Ăă... Păi... cred că...

— Au livrat ieri rochia, zise Ella. E sus, în salonul mare, pe un manechin, ca să nu se șifoneze. Să fie *perfectă.* Și-au lustruit și caleașca. Au mai și angajat valeți noi.

— Da, dar poate că...

— Cred c-o să fiu obligată să mă mărit cu cineva pe care nu-l vreau, zise Ella.

Buna Batevreme mărșăluia în sus și-n jos pe balconul șubred de lemn. Întreaga colibă se cutremura de pasul ei. Pe apă se întindeau unde cu fiecare vibrație.

— Normal că n-o ții minte! răcni ea. Mama a dat-o afară din casă când avea treisprezece ani! Eram amândouă copile! Dar *eu* mi-aduc aminte certurile! Le-auzeam din pat! Era *destrăbălată!*

— Așa ziceai și de mine, când eram tânără, spuse Țața.

Buna ezită, descumpănită pentru o clipă. Apoi dădu din mână arțăgoasă.

— Așa și erai, zise ea, peste umăr. Dar n-ai folosit niciodată magia pentru asta, nu?

— N-aveam nevoie, spuse Țața, veselă. O rochie cu umerii căzuți era suficientă de obicei.

— Ce umeri, că la tine una-două cădea toată rochia, zise Buna. Nu, *ea* folosea magia. Și nu de-aia obișnuită. O, ce *încăpățânată* era!

Țaței Ogg îi stătea pe limbă să spună: „Cum? Adică nu împăciuitoare și amabilă ca tine, Esme?“, dar se opri la timp. Nu era bine să jonglezi cu chibriturile într-o fabrică de artificii.

— Veneau tații flăcăilor la noi să se plângă, zise Buna întunecată.

— De *mine* nu s-au plâns niciodată, spuse Țața veselă.

— Și mereu cu ochii-n oglindă, zise Buna. Vanitoasă ca o pisică, așa era. Mai bine se uita în oglindă decât afară pe fereastră.

— Cum o cheamă?

— Lili.

— Frumos nume, zise Țața.

— Acum își spune altfel, zise doamna Gogol.

— Sunt convinsă!

— Și e la cârma orașului, cum s-ar spune? zise Țața.

— Și ce *tiranică* era!

— Dar la ce-i trebuie să conducă un oraș? întrebă Țața.

— Are planurile ei, zise doamna Gogol.

— Și înfumurată? Dar ce *înfumurată!* spuse Buna, adresându-se lumii în general.

— Știai că e aici? întrebă Țața.

— Aveam eu un presentiment! Oglinzi!

— Dar magia oglinzii nu-i rea, protestă Țața. Eu am făcut tot felul de lucruri cu oglinzile. Te poți distra de minune cu o oglindă.

— Nu folosește o singură oglindă, zise doamna Gogol.

— Oh.

— Folosește două.

— Oh. Asta-i altceva.

Buna privea fix suprafața bălții. Propriul chip îi întorcea privirea din apa întunecată.

Cel puțin, ea spera să fie propriul chip.

— Am simțit-o cum ne urmărește, tot drumul până aici, zise ea. Acolo se simte ea cel mai bine, în oglinzi. Înăuntrul oglinzii, transformând oamenii în povești. Buna împunse cu bățul imaginea din apă. M-a și privit în ochi, în casa Desideratei, chiar înainte să vină Magrat. Nu-i plăcut, să te uiți în oglindă și să vezi pe altcineva... Se opri. Dar de fapt, unde-i Magrat?

— Face pe ursitoarea, cred, zise Țața. A spus că n-are nevoie de

ajutor.

Magrat era nervoasă. Era și speriată, ceea ce o făcea și mai nervoasă. Totul devenea dificil pentru cei din jur când era Magrat nervoasă. Te simțeai ca și cum te-ar fi atacat un șervețel ud.

— Ai cuvântul meu în privința asta, zise ea. Nu ești obligată să te duci la bal dacă nu vrei.

— N-o să le poți opri, spuse Ella pesimistă. Știu cum stau lucrurile în orașul ăsta.

— Uite ce, ți-am spus că nu ești obligată să te duci! zise Magrat. Apoi căzu pe gânduri. Există altcineva cu care ai prefera să te măriți? întrebă ea.

— Nu. Nu cunosc multă lume. Nu prea am ocazia.

— Bun, zise Magrat. E mai ușor așa. Propun să te scoatem de aici și... și să te ducem altundeva.

— N-am unde să merg. Ți-am spus doar. În jur e doar mlaștină. Am încercat de vreo două ori, și-au trimis valeții după mine. S-au purtat frumos cu mine. Adică, valeții, vreau să spun. Și lor le e frică. Tuturor le e. Cred că și Surorilor le e frică.

Magrat se uită la umbrele din jur.

— De ce? întrebă ea.

— Se spune că dispar oameni. Dacă-l supără pe Duce. Ceva li se întâmplă. Toți sunt foarte politicoși în Genua, zise Ella acru. Și nimeni nu fură și nimeni nu ridică vocea și toți stau acasă noaptea, nu ies decât de Marțea Grasă. Fata oftă. *Asta* chiar că mi-aș dori să fac. Să merg la carnaval. Însă niciodată nu mă lasă să ies și eu. Dar aud alaiul cum trece prin oraș și mă gândesc: așa ar trebui să fie Genua. Nu o mână de oameni dansând prin palate, ci tot orașul dansând în stradă.

Magrat se scutură. Se simțea tare departe de casă.

— Cred că am nevoie de puțin ajutor la treaba asta, zise ea.

— Ai bagheta, spuse Ella.

— Cred că sunt momente când ai nevoie de mai mult decât o baghetă, zise Magrat, ridicându-se de pe scaun. Dar una știu, continuă ea. Nu-mi place casa asta. Nu-mi place orașul. Cenușella?

— Da?

— *N-ai* să te duci la bal. O să am eu grijă...

Se întoarse pe loc.

— Ți-am spus, zise Ella, plecând ochii. Nici nu le-auzi.

Una dintre surori era în capul scărilor ce duceau în bucătărie. Privirea ei era fixată pe Magrat.

Se spune că fiecare om are însușirile unui anumit animal. Magrat probabil că avea vreo conexiune mentală directă cu ceva mic și chițăitor. Simți teroarea oricărui rozător în fața morții implacabile. Întreţesute în amenințarea privirii erau tot felul de mesaje: inutilitatea fugii, stupizenia împotrivirii, inevitabilitatea neantului.

Știa că n-avea nici o ieșire. Picioarele n-o mai ascultau. Era ca și cum privirea aceea îi trimitea porunci direct în măduva spinării. Senzația de neajutorare era aproape liniștitoare...

— Binecuvântată fie această casă.

Sora se răsuci pe călcâie mult mai rapid decât ar avea vreun om dreptul să se miște.

Buna Batevreme dădu ușa de perete.

— Vai, măiculiță, tună ea, și văleu!

— Da, zise Țața Ogg, îmbulzindu-se pe ușă în urma ei. Dublu văleu!

— Suntem niște biete babe cerșetoare, spuse Buna, înaintând semeață în cameră.

— Cerșim din casă-n casă, zise Țața Ogg. Nu venim direct aici, nici vorbă.

O apucară fiecare pe Magrat de câte-un cot și-o luară pe sus.

Buna întoarse capul.

— Și dumneata, domnișoară?

Ella scutură din cap, cu ochii în pământ.

— Nu, zise ea, nu am voie să vin.

Ochii Bunei se îngustară.

— O fi, spuse ea. Fiecare trebuie să mergem pe drumul care ne e scris, sau cel puțin așa se zice, dar nu de către mine. Vino, Gytha.

— Acu' plecăm, zise Țața Ogg, veselă.

Se întoarseră.

Cealaltă soră apăru în prag.

— Zei mari, zise Țața Ogg. Ce viteză!

— Tocmai plecam, spuse Buna Batevreme tare. Dacă nu te deranjează, doamnă?

O privi în ochi.

Aerul scăpără.

Apoi Buna Batevreme zise, printre dinți:

— Când spun fugi, Gytha...

— Am priceput, spuse Țața.

Buna pipăi în spatele ei și găsi ceainicul folosit de Magrat. Îl cântări în mâini, cu mișcări lente și blânde.

— Gata, Gytha?

— Când vrei, Esme.

— Fugi!

Buna azvârli ceainicul cât putu de sus. Capetele ambelor surori se întoarseră să-l urmărească.

Țața Ogg mai mult o târî pe Magrat, care se-mpleticea, afară pe ușă. Buna ieși și trânti ușa exact când sora mai apropiată se repezea la ea, prea târziu, cu gura deschisă.

— Am lăsat fata acolo! strigă Țața, în vreme ce fugeau spre poartă.

— Sunt puse s-o păzească, zise Buna. N-o să-i facă rău!

— N-am mai văzut așa dinți la nimeni! zise Țața.

— Fiindcă nu-s nimeni! Sunt șerpi!

Ajunseră în siguranța relativă a străzii și se rezemară de zid.

— Șerpi? gâfâi Țața.

Magrat deschise ochii.

— E mâna lui Lili, zise Buna. Mi-aduc aminte că se pricepea bine la treburi de-astea.

— *Chiar* șerpi?

— Da, zise Buna, întunecată. Știa să-și facă prieteni foarte ușor.

— Măiculiță! *Eu* n-aș putea.

— Nici ea nu putea la început, decât pentru câteva clipe. Uite ce pot să-ți dea oglinzile.

— Eu... ăă... se bâlbâi Magrat.

— N-ai nimic, zise Țața. Se uită la Buna Batevreme. N-ar trebui să lăsăm fata aici, orice-ai spune tu. Într-o casă cu șerpi care umblă-n picioare crezându-se oameni, zise ea.

— Mai rău. Umblă-n picioare crezându-se șerpi, zise Buna.

— Oricum, nu contează. *Tu* nu faci așa ceva. Altceva mai rău n-ai făcut decât să lași pe careva cam nesigur în privința speciei.

— Asta fiindcă eu sunt cea bună, spuse Buna, amar.

Magrat se cutremură.

— Deci, o scoatem sau nu? întrebă Țața.

— Încă nu. O să vină momentul potrivit, zise Buna. Mă auzi, Magrat Usturoi?

— Da, Buno, spuse Magrat.

— Trebuie să mergem undeva să vorbim, zise Buna. Despre povești.

— Ce-i cu poveștile? întrebă Magrat.

— Lili le mânuiește, zise Buna. Nu simțiți? Se simte în toată țara. Poveștile se adună aici fiindcă aici își găsesc dezlegarea. Ea le

hrănește. Uitați ce e, nu doar pentru politică sau cum i-o zice vrea ea s-o mărite pe Ella cu ducele ăla al ei. Asta-i doar... explicația. Nu-i *motivul.* Vrea să se mărite fata cu prințul fiindcă așa cere povestea.

— Și ea cu ce se alege din asta? întrebă Țața.

— Ea e în mijlocul jocului, ursitoarea cea bună sau vrăjitoarea cea rea... ți-aduci aminte? Acolo vrea Lili să fie, ca o... ca... Se opri, încercând să găsească un cuvânt potrivit. Ții minte anul trecut, când a venit circul ăla în Lancre?

— Țin minte, zise Țața. Cu fetele alea în izmene cu sclipici și ipochimenii care-și turnau var în nădragi. Dar n-am văzut nici un elefant. Așa au zis, c-o să arate elefanți, dar nu era nici unul. Erau doar pe afiș. Am dat doi bănuți buni pe bilet și n-a fost nici un ele...

— Da, dar ce vreau să *spun*, zise Buna, în vreme ce zoreau de-a lungul străzii, e că era omul ăla în mijlocul arenei, ții minte? Cu mustață și cu pălărie înaltă?

— El? Dar nu făcea mare lucru, spuse Țața. Doar stătea în mijloc și mai pocnea din bici, și toate giumbușlucurile se-ntâmplau în jurul lui.

— De-aia și era el cel mai important om de-acolo, zise Buna. Toate lucrurile care se-nvârteau în jurul lui, asta-l făcea important.

— Cu ce hrănește Lili poveștile? întrebă Magrat.

— Cu oameni, zise Buna încruntându-se.

— Povești! pufni ea. Las' că vedem noi...

Un amurg verde se lăsa peste Genua. Din mlaștină se ridicau aburi.

Străzile erau luminate de torțe. Prin curți umbrite se mișcau figuri neclare, pregătind carele alegorice. Întunericul era străbătut de sclipirea paietelor și de clinchet de clopoței.

Tot anul cetățenii orașului erau liniștiți și bine-crescuți. Dar întotdeauna istoria le rezervă celor oropsiți o noapte pe undeva prin orice calendar ca sa restabilească temporar echilibrul lumii. Se poate numi Sărbătoarea Nebunilor sau Regele Fasolei; sau chiar Samedi Nuit Mort, când până și cei cu slujbele cele mai încărcate de responsabilități se pot relaxa și distra.

Majoritatea, cel puțin...

Vizitiii și valeții ședeau în ghereta lor de lângă grajduri, mâncându-și cina și plângându-se de faptul că trebuie să lucreze de Noaptea Moartă. De asemenea, îndeplineau și străvechile ritualuri ale acestei ocazii, care constau în a vedea ce le pregătiseră nevestele de mâncare și în a-i invidia pe ceilalți, ale căror neveste se vedea că-s mai grijulii.

Vizitiul-șef ridică prudent o felie de pâine de pe sendviș.

— Eu am gât de găină și murături, zise el. Are cineva brânză?

Al doilea vizitiu își inspectă traista.

— Iar șuncă fiartă! se plânse el. Mereu îmi dă șuncă fiartă. Știe că nu-mi place. Și nici măcar nu-i scoate grăsimea.

— E grăsime de-aia albă și groasă? întrebă primul vizitiu.

— Mda. Oribil. Așa ceva-mi dă azi, de sărbătoare?

— Dă-mi-o mie, și-ți dau în schimb salată și roșie.

— Bine. *Ție* ce ți-a dat, Jimmy?

Ajutorul de valet își deschise timid pachețelul dichisit. Avea patru sendvișuri, cu pâinea curățată de coajă. Aveau și câte-o frunză de pătrunjel. Era până și un șervețel.

— Somon afumat și cremă de brânză, zise el.

— Și-o bucățică de tort de nuntă, spuse primul vizitiu. Încă nu l-ați terminat?

— Am servit câte-o porție în fiecare seară, zise ajutorul de valet.

Ghereta se zgudui de râsete. Este un dat universal faptul că orice comentariu nevinovat din partea oricărui proaspăt însurățel din cadrul oricărei echipe de lucru declanșează instantaneu hăhăit grosolan din partea colegilor lui mai bătrâni sau mai cinici. Asta se-ntâmplă chiar dacă toți cei în cauză au nouă picioare și locuiesc pe fundul unui ocean de amoniac de pe o gigantică planetă înghețată. Tot aia e.

— Bucură-te cât poți, zise al doilea vizitiu, sumbru, după ce se potoliră. La început așa e, pupici și prăjituri și sendvișuri fără coajă, și una, două te trezești că ai parte de răbdări prăjite, măturoi și făcăleț.

— Cum văd eu lucrurile, începu primul vizitiu, totul e să...

Cineva bătu la ușă.

Ajutorul de valet, ca fiind cel mai mic în rang, se ridică și deschise.

— E o babă, zise el. Ce poftești, babo?

— Vrei o dușcă? spuse Țața Ogg.

Ridică un urcior deasupra căruia stăruia o ceață de vapori de alcool și suflă într-o trompetă de hârtie.

— Ce? zise valetul.

— Mare păcat de voi că lucrați. E sărbătoare! Iuhuu!

— Ce se-ntâmplă aici? începu vizitiul-șef, chiar înainte să intre în norul de alcool. Pe toți zeii! Ce-i *chestia* asta?

— Miroase a rom, domnule Travis.

Valetul-șef ezită. De afară veneau muzică și râsete de la primul alai, care se punea în mișcare. Pe cer scânteiau artificii. Nu era o noapte în care să nu pui picătură pe limbă.

— Ce bătrână cumsecade, zise el.

Țața Ogg mai flutură o dată urciorul.

— Hai noroace! zise ea. Puricii să te îmbrace!

Ceea ce s-ar putea numi vrăjitoarea *clasică* recunoaște două variante de bază, cea complicată și cea simplă, sau, altfel spus, cele care au o cameră plină cu accesorii și cele care n-au. Preferințele lui Magrat înclinau către prima categorie. De exemplu, să luăm cuțitele magice. Avea o colecție completă de cuțite magice, fiecare cu mânerul de culoarea potrivită și rune complicate peste tot.

Îi trebuiseră mulți ani sub îndrumarea Bunei Batevreme ca să învețe că un cuțit obișnuit de bucătărie era mai bun decât cele mai împodobite cuțite magice. Puteai face cu el tot ce făceai și cu cuțitul magic, și în plus puteai să tai și pâine.

Fiecare bucătărie serioasă are un cuțit străvechi, cu mânerul tocit, cu lama curbată ca o banană și atât de inexplicabil de ascuțit, încât căutatul noaptea-n sertar e cam la fel cu bălăceala în acvariul cu piranha.

Magrat îl avea pe-al ei la cingătoare. Se afla în prezent la zece metri în aer, ținându-se cu o mână de mătură și cu cealaltă de-un burlan și cu picioarele bălăbănindu-se în gol. Ar trebui să fie ușor să intri prin efracție când ai o mătură. Dar se părea că nu.

Până la urmă își înfășură picioarele pe burlan și se agăță bine de-un gargui bine plasat. Își strecură cuțitul între cele două jumătăți ale ferestrei și deschise zăvorul. După ceva icnete și opinteli, era înăuntru și gâfâia rezemată de zid. Prin fața ochilor îi dansau luminițe albastre, în ton cu artificiile de pe cerul nopții.

Buna o tot întrebase dacă era sigură că vrea să facă ea asta. Și, spre uimirea ei, descoperise că *era* sigură. Chiar dacă femeile-șerpi începuseră deja să rătăcească prin casă. Să fii vrăjitoare însemna să te duci în locuri unde nu-ți dorești să fii.

Deschise ochii.

Rochia era acolo, în mijlocul camerei, pe un manechin de croitorie.

O rachetă klatchiană erupse deasupra orașului. Stele roșii și albastre explodară în întunericul catifelat, făcând cristalele și mătăsurile rochiei să scânteieze în fața lui Magrat.

Era cel mai frumos lucru pe care-l văzuse vreodată.

Se furișă înainte, cu gura uscată de emoție.

Prin mlaștină pluteau cețuri calde.

Doamna Gogol amesteca în ceaun.

— Ce fac? întrebă Sâmbătă.

— Opresc povestea, zise ea. Sau... poate că nu... Doamna Gogol se ridică. Oricum ar fi, acum e momentul nostru. Hai în luminiș. Se uită în ochii lui Sâmbătă. Ți-e frică?

— Știu... ce-o să se întâmple după, zise mortul. Chiar dacă învingem.

— Știm amândoi. Dar am avut doisprezece ani.

— Da. Am avut doisprezece ani.

— Și Ella o să conducă orașul.

— Da.

În ghereta de lângă grajd, Țața Ogg și vizitiii se înțelegeau, după expresia ei, ca o *maison en flambe*.{30}

Ajutorul de valet zâmbi vag peretelui și se prăbuși în nas.

— Tinerii'șt di'z'ua d'azz, zise vizitiul-șef, încercând să-și pescuiască peruca din pahar. Nu țin la betu... băută... vin...

— Cui pe cui se scoate, domnu' Travis? spuse Țața, umplându-i la loc paharul. Sau aligator pe aligator sau cum ziceți voi pe-aici.

— P'o'bil, spuse valetul-șef, că-i v'emea să scotem cal'șaca, se zișeți?

— Probabil că mai aveți timp pentru un rând, zise Țața Ogg.

— For' jeneros, spuse vizitiul. For' jeneros din partea m'tale. În să'ta'ea du'tale, dodomă Gogo...

Magrat mai visase așa rochii. În străfundul sufletului ei, în orele mici ale nopții, dansase cu prinți. Nu prinți ca Verence cel timid și muncitor de-acasă, prinți adevărați, cu ochii de cristal azuriu și dinți strălucitori. Și *purtase* rochii ca asta. Și-i veniseră *bine*.

Privi cu dor mânecile gofrate, corsajul brodat, dantela ca o spumă albă. Era o diferență de la cer la pământ față de... mă rog... Țața Ogg le zicea „Magrații" ei, dar erau pantaloni, și foarte practici.

De parcă avea vreo importanță să fii practic.

Rămase multă vreme privind.

Apoi, cu lacrimi șiroindu-i pe față și schimbându-și culoarea în lumina artificiilor, luă cuțitul și începu să taie rochia bucăți-bucățele.

Capul vizitiului-șef ricoșă moale pe pachetul cu sendvișuri.

Țața Ogg se ridică, clătinându-se niței pe picioare. Îi puse ajutorului de valet peruca sub cap, fiindcă era o femeie miloasă, în fond. Apoi ieși în noapte.

O siluetă se mișcă pe lângă perete.

— Magrat? șuieră Țața.

— Țață?

— Ai rezolvat cu rochia?

— Ai rezolvat cu valeții?

— Bine, atunci, zise Buna Batevreme, ieșind din umbra. Mai rămâne caleașca.

Păși teatral în vârful picioarelor până la șopronul caleștii și deschise ușa, care se târî zgomotos pe pavaj.

— Șșt! zise Țața.

Pe o poliță erau un capăt de lumânare și niște chibrituri. Magrat orbecăi și aprinse lumina.

Caleașca se umplu de scânteieri ca un glob de oglinzi.

Era peste măsură de împodobită, ca și cum cineva luase o trăsură obișnuită și apoi își făcuse de cap cu traforajul și foiță de aur prin toate colțișoarele.

Buna Batevreme îi dădu ocol.

— Cam fandosită, zise ea.

— Mare păcat că trebuie s-o facem praf, spuse Țața cu tristețe. Își suflecă mânecile și apoi, pentru siguranță, își îndesă poalele în izmene. Trebuie să fie un ciocan pe-aici pe undeva, zise ea, uitându-se la băncile de pe lângă pereți.

— Nu! Ar face prea mult zgomot! șuieră Magrat. Stați o clipă...

Își scoase detestata baghetă de la brâu, o strânse bine în palmă și-o flutură spre caleașcă.

Aerul pocni scurt.

— Fir-aș să fiu, zise Țața Ogg. Nu m-aș fi gândit la așa ceva.

Pe podea zăcea un dovleac mare și portocaliu.

— N-a fost mare lucru, zise Magrat, riscând nițică mândrie.

— Ha! Nu mai vede nimeni caleașca asta pe roți, spuse Țața.

— Ia stai... poți să faci la fel și cu caii? zise Buna.

Magrat scutură din cap.

— Ăă, cred că ar fi prea crud.

— Ai dreptate. Ai dreptate, zise Buna. Nu se poate să te porți crud cu necuvântătoarele.

Cei doi armăsari o priviră cu o curiozitate cabalină cum le deschidea boxele.

— Hai, plecați, zise ea. Sunt pășuni verzi pe-acolo pe-afară. Aruncă o privire spre Magrat. Ați fost eman-cal-pați.

Nu părea să funcționeze.

Buna slobozi un oftat. Se cocoţă pe despărţitura de lemn dintre boxe, înhăţă fiecare cal de câte-o ureche şi le trase cu blândeţe capetele spre al ei.

Le şopti ceva.

Armăsarii se-ntoarseră şi se uitară unul la altul.

Apoi la Buna.

Ea le zâmbi larg şi dădu din cap.

Apoi...

E imposibil ca un cal să treacă instantaneu de la repaus la galop, dar ei aproape că reuşiră.

— Ce le-ai spus de-au fugit aşa? întrebă Magrat.

— Cuvântul mistic al Călăreţului, zise Buna. Dezvăluit lui Jason al Gythei, care mi l-a spus mie. Funcţionează de fiecare dată.

— El ţi l-a spus? întrebă Ţaţa.

— Da.

— Cum, tot?

— Da, zise Buna, mândră.

Magrat îşi îndesă bagheta la loc la cingătoare. De acolo îi scăpă un pătrăţel de stofă albă şi căzu pe podea.

Cristalele albe şi mătasea licăriră doar pentru o clipă în lumina lumânării până când ea reuşi să le culeagă de pe jos, dar nu multe lucruri îi scăpau Bunei Batevreme.

Oftă.

— Magrat Usturoi... începu ea.

— Da, zise Magrat, supusă. Da, ştiu. Sunt o curcă plouată.

Ţaţa o bătu prietenește pe umăr.

— Nu-i nimic, zise ea. Am făcut treabă bună aici. Ella aia are cam tot atâtea şanse să fie trimisă diseară la bal câte am eu să... să fiu regină.

— Fără rochie, fără valeţi, fără cai, fără caleaşcă, spuse Buna. Tare-aş vrea să văd cum se mai descurcă Lili acum. Poveşti? Ha!

— Şi acum ce facem? întrebă Magrat, pe când se strecurau afară din curte.

— E Marţea Grasă! zise Ţaţa. Să ne facem de cap!

Greebo apăru din întuneric şi se frecă de picioarele ei.

— Parcă ştiam că Lili încerca s-o suprime, spuse Magrat.

— Ce să suprimi aşa ceva, mai repede suprimi o inundaţie, zise Ţaţa. Să ne dăm în bărci!

— Eu nu-s de acord cu dansatul pe străzi, spuse Buna. Cât rom ai băut?

— Ei, *haide,* Esme, zise Țața. E o vorbă, cică dacă nici în Genua nu ești în stare să te distrezi probabil că ești mort. Își aduse aminte de Sâmbătă. Și probabil că *și* mort mai poți avea parte de ceva amuzament, în Genua.

— N-ar fi mai bine să rămânem aici, totuși? zise Magrat. Pentru siguranță?

Buna Batevreme ezită.

— Ce zici, Esme? spuse Țața Ogg. Ce, crezi c-o s-o trimită la bal într-un *dovleac?* Și-o să pună niște șoareci să-l tragă, sau ce? Hehehe!

Prin fața ochilor minții Bunei trecu o imagine a femeilor-șarpe, și ea ezită din nou. Dar, în fine, avusese o zi grea. Și era ridicol, dacă stăteai să te gândești...

— Bine, atunci, zise ea. Dar nu mă urc în nici o barcă, să fie clar.

— Se dansează, sunt tot felul de chestii, spuse Țața.

— Și băuturi cu banane, presupun, zise Magrat.

— E o șansă de un milion la unu, spuse Țața Ogg, încântată.

Lilith de Tempscire își zâmbi din oglinda dublă.

— Vai, sărmana de mine, zise ea. Fără caleașcă, fără rochie, fără cai. Ce să se facă o biată ursitoare? Sărmana de mine. Și probabil văleu.

Deschise o cutie îngustă de piele, precum aceea în care-și ține un muzician cel mai bun flaut.

Înăuntru era o baghetă, perechea celei purtate de Magrat. O luă și-o răsuci în mâini, mutându-i inelele de aur și argint în alte poziții.

Clinchetul ei suna ca un cocoș de armă de calibru mare.

— Și nu mi-a mai rămas decât un biet dovleac, zise Lilith.

Și, desigur, diferența dintre lucrurile inteligente și cele fără minte era că, în vreme ce să schimbi forma primelor era greu, nu se dovedea totuși imposibil. Trebuia doar să le schimbi programarea mentală. Pe când un lucru fără creier ca un dovleac, și cu greu ți-ai putea imagina ceva mai fără creier decât dovleacul, nu putea fi transformat prin nici un fel de vrajă, decât poate de un magician dintre cei vechi.

Decât dacă moleculele lui își aminteau de o vreme când nu era dovleac...

Râse, și un milion de Lilith reflectate râseră cu ea, de-a lungul întregii curburi a universului oglinzii.

Prânzul Gras nu se mai sărbătorea în centrul orașului. Dar în ghetourile din jurul cartierelor albe încă își mai desfășura ispitele luminate de torțe. Erau artificii și dansatori, și înghițitori de flăcări, și

pene, și paiete. Vrăjitoarele, care altceva mai spectaculos ca jocul călușarilor nu văzuseră, căscau gura de pe trotuar la alaiurile care treceau.

— Io-te, schelete care țopăie! zise Țața, când trecură învârtindu-se prin fața lor două duzini de siluete osoase.

— Ba nu-s, spuse Magrat. Sunt oameni în colanți negri cu oase desenate pe ei.

Cineva o înghionti pe Buna Batevreme. Se întoarse și se pomeni uitându-se în ochii surâzători ai unui negru gras. Omul îi dădu un urcior.

— Servește-te, dragă.

Buna îl luă, ezită o clipă, apoi trase o dușcă. Îi dădu un cot lui Magrat și-i pasă sticla.

— Frgtht! Ghiziir! zise ea.

— Ce? strigă Magrat, ca să acopere zgomotul fanfarei.

— Omul zicea că să dăm mai departe, spuse Buna.

Magrat se uită la gâtul sticlei. Încercă să-l șteargă pe furiș cu rochia, deși era evident că orice microb s-ar fi aventurat pe sticla aia ar fi fost ars într-o clipă. Riscă o sorbitură prudentă și-apoi îi dădu un cot Țaței Ogg.

— Kwizat hugner! zise ea, ștergându-se la ochi.

Țața duse sticla la gură. După o vreme, Magrat o înghionti din nou.

— Omul zicea s-o dăm mai departe? spuse ea timid.

Țața se șterse la gură și trecu la-ntâmplare sticla, acum mult mai ușoară, unei siluete înalte din stânga ei.

— Ia d-acilea, domnu', zise ea.

— MULȚUMESC.

— Frumos costum ai. Ce bine-s pictate oasele.

Țața se întoarse la loc pentru a privi un alai de înghițitori de flăcări. Apoi parcă se legară niște lucruri în subconștientul ei și se-ntoarse din nou ca să se uite mai bine. Străinul plecase.

Ridică din umeri.

— Și-acum ce mai facem? zise ea.

Buna Batevreme se uita fix la niște dansatori de limbo extrem de flexibili. Ceea ce aveau în comun mai toate dansurile paradei era că tindeau să arate explicit lucruri la care chestii de genul stâlpilor de armindeni făceau doar aluzie. Și le mai și presărau cu paiete.

— N-o să te mai simți în siguranță în privată de-acuma, hai? zise Țața Ogg.

La picioarele ei, Greebo ședea foarte solemn și privea niște

dansatoare îmbrăcate numai în pene, încercând să se hotărască ce să facă cu ele.

— Nu. Mă gândeam la altceva. Mă gândeam la... cum merg poveștile. Și acum... cred că vreau ceva de mâncare, zise Buna, cam leșinată. Apoi se îmbățoșă. Și mâncare adevărată, nu ceva adunat de pe fundul bălții. Și nici fandoseli de *cuisine* nu vreau.

— Ție ți-ar trebui mai mult spirit de aventură, Buno, spuse Magrat.

— Aventura, cu măsură, nu-i rea, zise Buna, dar nu la masă.

— Am văzut o tavernă mai în urmă care făcea sendvișuri cu aligator, spuse Țața, depărtându-se de alaiuri. Poți să crezi așa ceva? Aligatori în sendvișuri?

— Asta mi-aduce aminte de un banc, zise Buna Batevreme.

Tot avea impresia c-ar trebui să-și aducă aminte de ceva.

Țața Ogg tuși zorită, dar nu obținu nimic cu asta.

— Un om a intrat într-un han, zise Buna Batevreme, încercând să-și ignore neliniștea care creștea. Și-a văzut o pancartă. Și pe ea scria: „Servim orice fel de sendviș". Și-a spus: „Dă-mi un sendviș cu aligator... și-l vreau imediat!"

— Nu cred că e corect față de aligatori să-i pui în sendviș, zise Magrat, în tăcerea de plumb care se lăsase.

— Mai trebuie să se amuze omul, spuse Țața.

Lilith îi zâmbi Ellei, care stătea abătută între cele două femei-șarpe.

— Și ce zdrențuită e rochia, zise ea. Și ușa camerei încuiată. Țț-țț. Cum s-o fi întâmplat?

Ella nu-și lua ochii de la podea.

Lilith le zâmbi surorilor.

— Ei, zise ea, o să trebuiască să ne descurcăm cum putem. Nu? Aduceți-mi... aduceți doi șoareci și doi șobolani. Știu *că* găsiți întotdeauna. Și dovleacul cel mare.

Râse. Nu era râsetul strident și nebun al zânei rele care *a fost* învinsă, ci râsul agreabil al cuiva care prinsese poanta.

Se uită gânditoare la baghetă.

— Dar mai întâi, zise ea, privind-o pe Ella, care pălise, aduceți-mi-i pe oamenii aceia *nesuferiți* care s-au îmbătat în așa hal. Asta-i lipsă de respect. Și dacă nu obții respect, n-ai obținut nimic.

În bucătărie nu se auzea decât clinchetul baghetei.

Țața Ogg împunse cu degetul paharul înalt din fața ei.

— De ce le-or pune umbreluțe nu știu, zise ea, mâncând cireașa de pe scobitoare. Ca să nu se ude, sau ce?

Rânji la Magrat și la Buna, care se uitau mohorâte la parada de pe străzi.

— Capu' sus, le spuse ea. De când sunt, n-am văzut așa mutre lungi!

— Fii atentă, că bei rom curat, zise Magrat.

— Crezi că nu știu? spuse Țața, mai luând o dușcă. Noroc!

— A fost prea ușor, zise Buna Batevreme.

— A fost ușor fiindcă am pus *noi* mâna, spuse Țața. Suntem bune! Mai arată-mi tu pe altcineva care să fie-n stare să meargă și să rezolve totu' în ultima clipă! Mai ales partea cu caleașca!

— Nu dă bine-n poveste, zise Buna.

— Mai dă-le-ncolo de povești, spuse Țața cu superioritate. Poți oricând să schimbi o poveste.

— Numai în unele locuri, zise Buna. Și oricum, s-ar putea să-i facă rost de altă rochie și caleașcă și toate cele.

— De unde? Când? spuse Țața. E sărbătoare. Și pe urmă, nu mai e *timp.* Acuși începe balul.

Buna Batevreme bătea darabana cu degetele pe muchia mesei.

Țața suspină.

— Ce mai e? întrebă ea.

— Nu așa se-ntâmplă, zise Buna.

— Uite ce e, Esme, singura magie care-ar mai funcționa acum e magia baghetei. Și bagheta e la Magrat. Țața dădu din cap spre Magrat. Nu-i așa, Magrat?

— Ăă, zise Magrat.

— N-ai pierdut-o, nu?

— Nu, dar...

— Ei, vezi!

— Dar... ăă... Ella a spus că are *două* ursitoare...

Palma Bunei Batevreme lovi sălbatic în masă. Paharul Țaței sări în sus și se răsturnă.

— Așa *e!* răcni Buna.

— Era aproape plin. Aproape un pahar întreg, zise Țața, cu reproș.

— Hai!

— Majoritatea paharului întreg de...

— Gytha!

— Am zis eu că nu vin? Spuneam doar...

— *Acum!*

— Pot doar să-i spun omului să mai adu...

— *Gytha!*

Abia ajunseseră la jumătatea străzii când o caleașcă ieși pe poartă și-o porni pe drum.

— Nu se poate! zise Magrat. Am distrus-o!

— Trebuia s-o tăiem bucăți, spuse Țața. Se mănâncă bine dintr-un dov...

— Ne-au făcut-o, zise Buna, oprindu-se.

— Nu poți să intri în mințile cailor? spuse Magrat.

Vrăjitoarele se concentrară.

— Nu-s cai, zise Țața. Parcă-s...

— Șobolani transformați în cai, spuse Buna, care se pricepea să se bage-n mințile altora mai bine decât să li se bage pe sub piele. Sunt ca lupul acela, săracul. Mințile ca un foc de artificii.

Se strâmbă de gustul pe care i-l lăsaseră în propriul cap.

— Pariez, zise Țața gânditoare, în vreme ce caleașca lua colțul din derapaj, pariez că pot să-i fac roțile să sară.

— Nu asta-i soluția, spuse Magrat. Și oricum, e Ella înăuntru!

— Poate mai e o cale, zise Țața. Știu eu pe cineva care le poate face mințile praștie.

— Cine? spuse Magrat.

— Avem măturile, zise Țața. Nu-i o problemă să-i depășim, nu?

Vrăjitoarele aterizară într-o fundătură, în avans cu câteva minute față de caleașcă.

— Nu-s de acord cu așa ceva, zise Buna. Astea-s mișculații de-ale lui Lili. Cum să fac eu așa ceva. Gândește-te la lupul ăla!

Țața îl extrase pe Greebo din cuibul lui dintre paiele măturii.

— Dar Greebo și-așa e aproape om, zise ea.

— Ha!

— Și n-o să țină decât o vreme, chiar dacă ne adunăm puterile toate trei, zise ea. Oricum, abia aștept să văd dacă merge.

— Da, dar nu-i *corect*, spuse Buna.

— Nu și prin părțile astea, se pare, zise Țața.

— În plus, spuse Magrat, virtuoasă, nu poate să fie ceva rău dacă e fapta *noastră*. Noi suntem cele bune.

— Da dom'le, așa-i, zise Buna, uite cum era să uit treaba asta.

Țața făcu un pas înapoi. Greebo, dându-și seama că se așteaptă ceva de la el, ciuli urechile.

— Trebuie să recunoști că n-avem alt plan mai bun, Buno, zise Magrat.

Buna ezită. Dar, dincolo de repulsie, în suflet îi licărea mica flăcăruie trădătoare a fascinației în fața ideii lor. În plus, ea și Greebo se dușmăneau cordial de ani buni. „Aproape om, hai? Ia să vadă dumnealui cum e, și-atunci să vedem dacă-i place...“ Se simți puțin rușinată de așa gând. Dar nu foarte tare.

— Of, *bine*.

Se concentrară.

După cum știa Lili prea bine, să schimbi forma unui obiect e una dintre cele mai grele vrăji din univers. Dar e mai ușor dacă obiectul e viu. În fond, ceva viu știe deja ce formă are. Trebuie doar să-i schimbi opinia.

Greebo căscă și se-ntinse. Spre uimirea lui, se tot întindea.

Prin circuitele creierului lui răbufni un val de credință. Dintr-odată, se credea om. Nu avea doar o *impresie* că ar fi om, ci o credea fără putință de îndoială. Și forța imensă a credinței nestrămutate se răspândea în câmpul său morfic, măturând obiecțiile, rescriind înseși planurile sinelui.

Instrucțiuni noi se învârtejeau în toate direcțiile.

Dacă e om, n-are nevoie de toată blana asta. Și-ar trebui să fie mai mare...

Vrăjitoarele priveau, fascinate.

— N-am crezut *niciodată* c-o s-o facem, zise Buna.

... fără vârfuri la urechi, mustățile-s prea lungi...

... mai e nevoie de niște mușchi, oasele astea n-au forma corectă, picioarele trebuie să fie mai lungi...

Și-apoi a fost gata.

Greebo se desfăcu și se ridică în picioare, cam clătinându-se.

Țața se holbă la el, cu gura căscată.

Apoi privirea îi alunecă în jos.

— Muică, zise ea.

— E cazul, spuse Buna Batevreme, să vizualizăm niște haine pe el în *clipa asta*.

Lucrul era simplu. Când Greebo fu îmbrăcat după dorința ei, Buna dădu din cap aprobator și făcu un pas înapoi.

— Magrat, poți să deschizi ochii, zise ea.

— Da' nu-i aveam închiși.

— Păi, așa ar fi trebuit.

Greebo se întoarse încet, cu un zâmbet leneș pe fața lui brăzdată

de cicatrice. Ca om, avea nasul spart și un petic negru îi acoperea ochiul orb. Dar celălalt ochi scânteia ca păcatele îngerilor, iar zâmbetul lui ducea sfinții la cădere. Sau sfintele, cel puțin.

Poate era vorba despre feromoni, sau despre felul cum îi jucau mușchii sub cămașa neagră de piele. Greebo emitea un fel de sexualitate unsuroasă și diabolică la nivel de megawați. Doar o privire să-i arunci și era ca și cum aripi întunecate s-ar fi pornit să bată în noaptea sângerie.

— Ăă, Greebo, zise Țața.

El deschise gura. Dinții îi sclipiră.

— Vrrooouuul, zise el.

— Mă înțelegi?

— Daaa, Țaţţţă.

Țața se ținu de perete ca să nu cadă din picioare.

Se auzea tropot de copite. Caleașca tocmai apăruse pe strada lor.

— Du-te și oprește caleașca aia!

Greebo rânji din nou și se repezi pe stradă.

Țața își făcu vânt cu pălăria.

— Uau, zise ea. Și când te gândești că-l scărpinam pe burtică... Nu-i de mirare că zbiară pisicile toată noaptea.

— Gytha!

— Păi, și *tu* ești cam roșie la față, Esme.

— Am doar nevoie să-mi trag sufletul, zise Buna.

— Ciudată treabă. Că doar n-ai alergat.

Caleașca venea huruind.

Valeții și vizitiii n-aveau idee ce sunt. Mințile lor oscilau sălbatic. Acum erau bărbați cu o idee fixă despre brânză și șorici uscat. În clipa următoare erau șoareci și se-ntrebau de ce poartă pantaloni.

Iar cât privește caii... caii sunt oricum nițel nebuni, și cu atât mai mult când sunt și șobolani.

Așa că toți erau cam instabili la minte când Greebo ieși din umbră și *rânji* la ei.

Și zise:

— Vrrooouuull.

Caii încercară să se oprească, dar e aproape imposibil atunci când îți vine o caleașcă din urmă. Vizitiii înghețară terorizați.

— Vrrooooouuull?

Caleașca derapă și ajunse de-a latul, se lovi de un zid și valeții fură aruncați jos. Greebo îl ridică pe unul de guler și-l aruncă în sus și-n jos în vreme ce caii, înnebuniți, încercau să iasă din hamuri.

— Fugi, jucărrie blănoassă? sugeră el.

În spatele ochilor panicați, omul și șoarecele se luptau pentru supremație. Dar ar fi putut să nici nu se mai ostenească. Pentru că, orice-ar fi fost, era înfrânt. Conștiența lui, sărind de la o stare la alta, vedea în fața ochilor când un motan fioros, când un bătăuș de doi metri, chior, musculos și rânjind feroce.

Valetul-șoarece leșină. Greebo îl mai plesni de câteva ori, că poate mișcă...

— Hopa sus, șorriceeel...

... apoi se plictisi.

Ușa caleștii se zgâlțâi, se înțepeni, apoi se deschise.

— Ce se-ntâmplă? zise Ella.

— Vrrooouuuull!

Cizma Țaței Ogg îl pocni pe Greebo după ceafă.

— Jos, băiatu'! zise ea.

— Vrreeau, spuse Greebo, îmbufnat.

— Tu vrei întotdeauna, asta-i problema ta, zise Țața, zâmbindu-i Ellei. Hai afară, dragă.

Greebo ridică din umeri și plecă, târând după el valetul leșinat.

— Ce *se-ntâmplă?* se plânse Ella. Oh, Magrat. Tu ai făcut asta?

Magrat își îngădui o clipă de mândrie timidă.

— Ți-am *spus* că nu va trebui să te duci la bal, nu?

Ella se uită la caleașca scoasă din circulație și-apoi din nou la vrăjitoare.

— Nu-s acolo cu tine și femeile-șarpe, nu? zise Buna.

Magrat își strânse bine bagheta în mână.

— Au plecat înainte, spuse Ella. Își aminti de ceva și fața i se înnegură. Lilith a transformat vizitiii cei adevărați în gândaci, șopti ea. Vreau să spun, nu erau oameni așa răi! Dar ea le-a pus pe surori să aducă șoareci și i-a făcut oameni și pe urmă a spus că trebuie să existe un echilibru, și surorile au târât înăuntru vizitiii, și ea i-a transformat în gândaci, și pe urmă... i-a *călcat*...

Se opri, îngrozită.

O rachetă cu artificii explodă pe cer, dar dedesubt, în stradă, stăruia un cerc greu de tăcere.

— Vrăjitoarele nu omoară oameni, zise Magrat.

— Aici e străinătățile, murmură Țața Ogg, ferindu-și privirea.

— Cred, zise Buna Batevreme, că ar trebui să pleci din oraș, domnișoară.

— Au făcut poc...

— Avem măturile, zise Magrat. Am putea să plecăm toate.

— O să trimită ceva după voi, spuse Ella, sumbră. O știu eu. Ceva dintr-o oglindă.

— Atunci o să ne împotrivim, zise Magrat.

— Nu, spuse Buna. Orice se va-ntâmpla, se va-ntâmpla aici. O trimitem pe fată undeva la loc sigur și pe urmă... o să vedem noi.

— Dar dacă plec, *o să știe*, zise Ella. Mă așteaptă la bal chiar acum! Și-o să vină să controleze!

— Asta cam așa e, Esme, spuse Țața Ogg. Dac-o înfrunți, e bine să-ți alegi tu locul. N-aș vrea să vină după noi într-o noapte ca asta. Când vine, vreau s-o văd din timp.

Deasupra lor zburătăci ceva în beznă. O siluetă mică și neagră ateriză lin pe pavaj. Ochii îi luceau, chiar și-n întuneric. Se opri să se uite la vrăjitoare cu o privire mult prea inteligentă pentru o biată pasăre.

— Ăsta-i cocoșul doamnei Gogol, zise Țața, nu-i așa?

— Nu m-aș aventura să spun exact ce e, zise Buna. Tare-aș vrea să știu ce joc face dumneaei.

— Bine sau rău, vrei să spui? zise Magrat.

— Gătește bine, spuse Țața. Nu cred că ar putea cineva să gătească așa ca ea și să fie *rea* la suflet.

— Vorbiți de femeia aia din mlaștină? zise Ella. Am auzit tot felul de lucruri despre ea.

— Prea se grăbește să facă zombie din morți, spuse Buna, și asta nu-i în regulă.

— Ei, și noi abia ce-am transformat un motan într-o persoană... adică, o persoană *umană,* se corectă Țața, mare iubitoare de pisici, și nici asta nu-i chiar în regulă. E probabil destul de departe de regulă.

— Da, dar motivele noastre erau corecte, zise Buna.

— N-ai de unde să știi ce motive are doamna Gogol...

Se auzi un mârâit de pe-o străduță laterală. Țața o porni fuguța într-acolo, și-o auziră răstindu-se.

— Nu! Pune-l jos în clipa asta!

— A' meeeu! Meeu!

Legba se fâțâi țanțoș pe stradă, apoi se întoarse și le fixă din nou.

Buna se scărpină-n bărbie, apoi se îndepărtă câțiva pași și se uită la Magrat și la Ella, măsurându-le din ochi. Apoi se întoarse și se uită în jur.

— Hmm, zise ea. Lili se așteaptă să te vadă acolo, nu?

— Te poate vedea din orice răsfrânge o imagine, spuse Ella,

temătoare.

— Hmm, zise Buna din nou. Își îndesă degetul în ureche și-l răsuci gânditoare. Păi, Magrat, tu ești ursitoarea. Care-i cel mai important lucru pe care-l avem de făcut?

Magrat nu jucase cărți în viața ei.

— S-o ocrotim pe Ella, zise ea repede, uluită că Buna recunoaște, în fine, că ei îi fusese dată bagheta. Acesta-i rolul ursitoarei.

— Da?

Buna Batevreme se încruntă.

— Știi, zise ea, voi două aveți cam aceeași statură...

Expresia de nedumerire a lui Magrat fu rapid înlocuită cu una de groază subită.

Se dădu înapoi.

— Cineva trebuie s-o facă, zise Buna.

— O, nu! Nu! N-o să meargă! O să iasă rău! Nu!

— Magrat Usturoi, zise Buna triumfătoare, *o să mergi* la bal!

Caleașca luă colțul pe două roți. Greebo ședea pe capră, legănându-se și rânjind fioros și plesnind din bici. Asta era mai ceva și decât mingea lui de pluș cu clopoței...

În caleașcă, Magrat stătea înghesuită între cele două vrăjitoare bătrâne, cu capul în mâini.

— Și dacă se rătăcește Ella în mlaștină?

— Imposibil, o conduce cocoșul ăla. Un lucru știu, fata e mai în siguranță în mlaștina doamnei Gogol decât la bal, zise Țața.

— Mulțumesc că mă liniștești!

— Cu plăcere, zise Buna.

— Toată lumea o să vadă că nu sunt ea!

— Ba nu, că ai mască, zise Buna.

— Dar părul meu are altă *culoare!*

— Ți-l vopsesc eu de zici ce-i asta, spuse Țața.

— N-am formele care *trebuie!*

— Putem să... Buna ezită. N-ai putea să, știi tu, să te mai umfli nițel?

— Nu!

— Ai o batistă, Gytha?

— Cred ca pot să rup o bucată din jupon, Esme.

— Au!

— Perfect!

— Și pantofii ăștia de cristal nu se *potrivesc!*

— Mie-mi vin bine, zise Țața. I-am încercat.

— Da, dar eu am picioare mai mici!

— Nu-i problemă, zise Buna. Îți pui două perechi de șosete de-ale mele și-ți vin ca turnați.

Magrat, rămasă fără motive de invocat, ajunsese la disperare.

— Dar nu știu să mă *port* la baluri!

Buna Batevreme trebuia să recunoască: nici ea nu știa. Ridică din sprâncene la Țața.

— Tu mergeai la dans când erai tânără, zise ea.

— Păi, spuse Țața, profesoară de bune maniere, ce tre' să faci e să atingi bărbații cu evantaiul – ai evantai? – și spui lucruri de genul „Vai, domnule!" Și să chicotești, și să fluturi din gene cât poți. Și să faci botic.

— Cum adică *să fac botic?*

Țața Ogg făcu o demonstrație.

— Câh!

— Nu-ți face griji, zise Buna Batevreme. O să fim și noi pe-acolo.

— Și credeți că m-ați liniștit cu asta?

Țața trecu o mână pe la spatele lui Magrat și-o bătu pe Buna pe umăr. Mimă din buze cuvintele: „Nu merge. E făcută praf. N-are *siguranță".*

Buna dădu din cap.

— Poate-ar trebui să mă duc eu, zise Țața, tare. Am experiență cu balurile. Pariez că dacă-mi las părul pe spate și pun masca și pantofii ăia cu sclipici și scurtăm rochia de trei palme n-o să-și dea nimeni seama, ce ziceți?

Magrat fu așa șocată de imaginea morbid de fascinantă pe care i-o trezea propunerea, încât se supuse automat când Buna Batevreme spuse:

— *Uită-te la mine, Magrat Usturoi.*

Caleașca de dovleac coti în viteză pe aleea palatului, împrăștiind cai și pietoni, și frână lângă trepte, împroșcând pietriș.

— Ce mi-a plăcut, zise Greebo.

Apoi își căută altă distracție.

Două slugi se grăbiră să deschidă portiera și fură aproape azvârliți îndărăt de impactul aroganței care emana dinăuntru.

— Mai repede, țăranilor!

Magrat ieși semeață, dând un brânci majordomului. Își adună fustele și urcă în fugă treptele acoperite cu covor roșu. În capul

scărilor, un valet avu lipsa de prevedere de a-i cere biletul.

— *Lacheu* impertinent!

Omul, recunoscând pe loc colosala proastă creștere a celor de neam bun, dădu îndărăt.

Lângă caleașcă, Țața Ogg zise:

— Nu crezi c-ai cam exagerat?

— N-am avut încotro, spuse Buna. Știi cum e.

— Noi cum intrăm? N-avem bilete. Și nici n-avem hainele potrivite.

— Dă jos măturile de pe acoperiș, zise Buna. Ne ducem direct sus.

Aterizară pe crenelurile unui turn care domina curtea palatului. De jos se auzea muzică de curte, iar de dincolo de râu apăreau din când în când artificii.

Buna deschise o ușă care dădea pe acoperiș și coborî o scară în spirală până la etajul de sus.

— Ce covoare fățoase, zise Țața. Da' de ce sunt și pe pereți?

— Alea-s *tapiserii*, spuse Buna.

— Io-te, zise Țața. Cât trăiește omul, mai află câte ceva. Eu, cel puțin.

Buna se opri cu mâna pe clanță.

— Ce vrei să spui cu asta? întrebă ea.

— Păi, până acum n-am știut că ai o soră.

— N-a venit vorba despre ea.

— Mare păcat când se dezbină așa familiile, zise Țața.

— Hm! Păi, n-ai zis *tu* despre sor-ta Beryl că e o ingrată lacomă și n-are conștiință nici cât o scoică?

— Ei, da, dar e sor-mea.

Buna deschise ușa.

— Măi, măi, zise ea.

— Ce-i? Ce-i? Să văd și eu.

Țața se uită pe lângă Buna în cameră.

— Muică, zise ea.

Magrat se opri o clipă în anticamera căptușită cu catifea roșie. Gânduri ciudate îi ricoșau prin cap; nu se mai simțise așa de când cu vinul de plante. Însă, zbătându-se printre ele ca un cartof mic și prozaic într-un buchet de crizanteme psihedelice, exista o voce interioară care zbiera că nu știe să danseze. Decât hora.

Dar n-avea cum să fie greu dacă putea și prostimea...

Micuța Magrat din sufletul ei, care se lupta să rămână pe picioare în fața potopului de siguranță arogantă, se întreba dacă așa se simțea Buna Batevreme *tot timpul*.

Își ridică puțintel rochia și se uită la pantofi.

N-aveau cum să fie din cristal adevărat, altfel ar fi avut deja nevoie de o trusă de prim ajutor. Și nici nu erau transparenți. Piciorul omului e un organ folositor, dar, cu excepția unora cu gusturi foarte aparte, nimeni nu-l găsește prea frumos la înfățișare.

Pantofii erau oglinzi. Reflectau lumina din zeci de fațete.

Două oglinzi pe picioarele ei. Magrat își amintea vag ceva despre... despre vrăjitoarele care nu trebuie să se așeze între două oglinzi, nu? Sau să n-ai încredere într-un om cu sprâncene galbene? Era ceva ce învățase demult, când era o persoană obișnuită. Ceva... cam ca... o vrăjitoare să nu stea niciodată între două oglinzi, fiindcă, fiindcă, fiindcă persoana care pleacă dintre ele s-ar putea să nu mai fie aceeași. Sau așa ceva. Cam ca... ca și cum te-ai împrăștia prin toate imaginile, tot sufletul ți se-ntinde ca untul pe pâine, și de undeva din depărtare o parte întunecată a ta iese și vine să te caute, dacă nu ești atentă. Sau cam așa ceva.

Mătură gândul la o parte. N-avea importanță.

Înaintă până lângă un grup de invitați care așteptau să fie anunțați.

— Lord Henry Blenoree și Lady Blenoree!

Sala de bal nu era o sală, ci o grădină deschisă adierilor nopții. Se cobora pe niște trepte. În celălalt capăt, altă scară, mult mai lată, luminata de torțe pâlpâitoare, ducea în palat. Deasupra porții, la loc vizibil, era un ceas enorm.

— Onorabilul Douglas Nencetat!

Ceasul arăta opt fără un sfert. Magrat parcă-și amintea că-i strigase o babă ceva despre oră, dar... nici asta nu conta...

— Lady Volentia D'Arrangement!

Ajunse în capul scărilor. Majordomul care anunța oaspeții o privi din cap până-n picioare și apoi, cu tonul cuiva care a exersat toată după-amiaza, zbieră:

— Ăă... frumoasă necunoscută misterioasă!

O undă de tăcere se răspândi în grădină ca o pată de vopsea. Cinci sute de capete se întoarseră să se uite la Magrat.

Ieri încă, numai la gândul a cinci sute de oameni uitându-se la ea, Magrat s-ar fi topit ca untul în cuptor. Dar acum îi privi în ochi, zâmbi și-și ridică fruntea cu aroganță.

Își deschise evantaiul cu o pocnitură ca un foc de armă.

Frumoasa necunoscută misterioasă, fiica lui Simplicity Usturoi, nepoata Aramintei Usturoi, cu atâta siguranță fierbându-i în suflet, încât începuse să i se cristalizeze pe personalitate...

... înaintă.

O clipă mai târziu, alt necunoscut trecu pe lângă majordom.

Majordomul ezită. Ceva din înfățișarea oaspetelui îl neliniștea. Nu putea să-l vadă clar. De fapt, nu era deloc sigur că mai era cineva acolo.

Apoi bunul-simț, care fugise să se ascundă pentru o clipă, preluă controlul. În fond, era Samedi Nuit Mort – *normal* că oamenii se deghizau și arătau ciudat. Aveai *voie* să vezi așa persoane.

— Scuzați-mă, ăă, domnule, zise el. Pe cine să anunț?

— AM VENIT INCOGNITO.

Majordomul era convins că nu vorbise nimeni, dar și că auzise cuvintele.

— Ăă... în regulă... bolborosi el. Intrați, atunci... ăă. Apoi se mai relaxă. Frumoasă mască, domnule.

Privi silueta înaltă cum coboară scările, apoi se rezemă de-o coloană.

Ei, cam asta fusese. Scoase o batistă din buzunar, își dădu jos peruca pudrată și se șterse pe frunte. Se simțea de parcă scăpase ca prin urechile acului, și partea cea mai rea era că n-avea idee *de la ce*.

Privi prudent în jur și-apoi se furișă în anticameră și se ascunse după o draperie de pluș, unde putea să fumeze în liniște.

Aproape că-și înghiți țigara când apăru altcineva, urcând fără zgomot scările acoperite cu covor roșu. Era îmbrăcat ca un pirat care tocmai jefuise un vas încărcat cu articole de piele neagră pentru clienți sofisticați. Avea un petic peste un ochi. Celălalt îi sclipea ca un smarald răuvoitor. Și nici un om așa masiv n-ar trebui să fie în stare să se miște fără un sunet.

Majordomul își îndesă chiștocul după ureche.

— Scuzați-mă, milord, zise el, alergând după nou-venit și apucându-l ferm dar respectuos de braț. Trebuie să-mi arătați bi... bibi...

Bărbatul își mută privirea asupra mâinii de pe brațul său. Majordomul se grăbi să-i dea drumul.

— Vrrooouuuul?

— ... biletul...

Necunoscutul deschise gura și șuieră la el.

— Desigur, zise majordomul, dând îndărăt cu viteza eficientă a cuiva care, evident, nu e plătit destul ca să se-mpotrivească unui nebun cu dinți ca pumnalele și îmbrăcat în piele neagră. Presupun că sunteți un prieten de-al Ducelui, nu?

— Vrrooouul.

— Perfect... perfect... dar domnul și-a uitat masca...

— Vrroouuul?

Majordomul arătă disperat spre o masă vârfuită cu măști.

— Ducele a cerut ca toți oaspeții să fie mascați, zise el. Ăă, mă întreb dacă domnul ar putea găsi aici ceva care să-i placă?

„Mereu apar câțiva de-ăștia, se gândi el. Scrie «Mască» pe invitație cu litere de-o șchioapă, și încă de aur, dar mereu sunt câțiva tâmpiți care își închipuie că asta înseamnă că i-a invitat cineva pe care-l cheamă Mască. Ăsta, cel puțin, probabil că jefuia orașe în loc să se ducă la școală, să-nvețe să citească."

Omul unsuros se holba la măști. Cele mai interesante fuseseră deja luate, dar nu părea nemulțumit.

Arătă cu degetul.

— O vrreau pe-asta, zise el.

— Ăă... bună alegere, milord. Permiteți-mi să vă ajut...

— Vrroouuul!

Majordomul se dădu îndărăt, ținându-se de braț.

Omul se uită urât la el, apoi își puse masca și se uită în oglindă.

„Tare ciudat, se gândi majordomul. Adică, nu e genul de mască pentru bărbați. Lor le plac alea cu cranii sau păsări sau tauri și de-astea. Nu *pisici.*"

Și partea cea mai ciudată era că masca asta arăta doar ca o pisicuță roșcată, drăguță, când stătea pe masă. Dar pe individul ăla era... tot un cap de pisică, dar mult mai realist, și pe undeva mai felin și mult mai amenințător decât ar fi trebuit să fie.

— Merrreu am vrrut să fiu rroșcat, zise el.

— Vă stă bine, domnule, gânguri majordomul.

Omul-pisică se fâțâi în fața oglinzii, evident plăcut impresionat de ceea ce vedea.

Greebo mieună în surdină, mulțumit, și se îndreptă spre mulțimea de la bal. Voia ceva de mâncare, ceva cu care să se bată, și-apoi... ei, pe urmă o să vadă el.

Pentru lupi, porci și urși, să se considere oameni e o tragedie. Pentru un motan, e o aventură.

În plus, forma asta nouă era mult mai agreabilă. Nimeni nu

aruncase cu vreo gheată scâlciată în el de peste zece minute.

Cele două vrăjitoare se uitară prin cameră.

— Ciudat, zise Țața Ogg. Nu-i ce te-ai aștepta să fie un dormitor regal.

— Ăsta-i dormitorul regal?

— E o coroană pe ușă.

— Oh.

Buna se uită în jur la decor.

— Ce știi tu despre dormitoare regale? întrebă ea, mai mult ca să nu tacă. N-ai fost niciodată într-un dormitor regal.

— Poate c-am fost, zise Țața.

— Ba n-ai fost!

— Ții minte încoronarea lui Verence al nostru? Când ne-a invitat pe toți la palat? zise Țața. Și m-am dus să... să mă pudrez pe nas și-am văzut ușa deschisă, și-am intrat și-am țopăit nițel pe pat.

— Asta-i trădare. Poți s-ajungi la închisoare pentru așa ceva, spuse Buna, severă, apoi adăugă: Și cum era?

— Foarte confortabil. Magrat nu știe ce pierde. Și mult mai frumos ca aici, să știi, zise Țața.

Culoarea de bază era verde. Pereți verzi, podea verde. Existau un dulap și-o noptieră. Chiar și un covoraș de genul celor care se pun lângă pat, tot verde. Lumina intra printr-o fereastră cu geam de sticlă verzuie.

— Parc-ai fi pe fundul unei bălți, zise Buna. Goni ceva cu mâna. Și-s muște peste tot! Făcu o pauză, chibzuind la ceva, se părea, apoi zise: Hmm...

— Cu apă dulce, spuse Țața.

Erau muște peste tot. Bâzâiau pe lângă fereastră, se țeseau încolo și-ncoace pe sub tavan.

— Apă dulce, repetă Țața, fiindcă oamenii care fac genul acesta de glume nu se lasă deloc, du'ce, de la Duce...

— Am auzit, zise Buna.

Goni un muscoi gras.

— Nu m-aș fi gândit să fie așa multe muște într-un dormitor regal, bombăni Țața.

— Și te-ai fi așteptat să aibă pat, zise Buna.

Dar nu avea. Ceea ce avea, și asta le cam îngrijora pe vrăjitoare, era un capac de lemn, mare și rotund, în podea. Avea cam doi metri și mânere ca să-l ridici ușor.

Îi dădură ocol. De pe el se ridicară muște, bâzâind.

— Mi-aduce aminte de o poveste, zise Buna.

— Și mie, spuse Țața, puțin mai strident decât de obicei. Cu fata aia care s-a măritat cu un bărbat care i-a spus că poate să meargă oriunde prin castel, dar să nu deschidă ușa *aia* și ea a deschis-o și a văzut că el își omorâse toate celelalte...

Dar nu mai continuă.

Buna se uita țintă la capac, scărpinându-se în bărbie.

— Hai s-o luăm așa, zise Țața, încercând să fie rezonabilă, împotriva evidenței. Ce-am putea găsi noi acolo care să fie mai rău decât ce ne închipuim deja?

Apucară fiecare de un mâner.

***

Cinci minute mai târziu, Buna Batevreme și Țața Ogg ieșiră din dormitorul Ducelui. Buna închise ușa cu multă grijă.

Se uitară una la alta.

— Muică, zise Țața, încă palidă.

— Da, spuse Buna. Povești!

— Auzisem eu de... știi tu, ființe ca el, dar n-am crezut niciodată. Puah! Mă-ntreb cum arată.

— Nu poți să-ți dai seama după înfățișare, zise Buna.

— Oricum, asta explică muștele, spuse Țața Ogg. Își duse mâna la gură, îngrozită. Și Magrat a noastră e acolo cu el! mai zise ea. Și știi ce o să se-ntâmple. O să se întâlnească și...

— Da' sunt sute de oameni acolo, spuse Buna. Ar fi de-a dreptul în văzul lumii.

— Da... dar și așa, numai când mă gândesc la el că, mă rog, chiar și s-o *atingă*... Adică, ar fi ca și cum...

— Crezi că Ella poate fi socotită prințesă? întrebă Buna.

— Ce? O. Da. Probabil. Merge, pentru străinătate. De ce?

— Păi atunci e mai mult de-o singură poveste aici. Lili a dat drumul la mai multe deodată, zise Buna. Gândește-te. Nu-i vorba de atins aici. E vorba de *sărutat*.

— Trebuie s-ajungem acolo jos! spuse Țața. Să-l oprim! Adică, mă știi, nu sunt mironosiță, dar... puah...

— Hei, tu! Babo!

Se întoarseră. O femeie bondoacă într-o rochie roșie și-o perucă albă cât toate zilele le privea trufașă din spatele unei măști de vulpe.

— Da? se răsti Buna.

— Da, *doamnă*, zise grasa. Nu știi să te porți? Să mă conduceți la

cabinetul de toaletă imediat! *Și ce-ți închipui că faci acolo?*

Asta către Țața Ogg, care se-nvârtea în jurul ei și se uita cu ochi critic la rochie.

— Porți măsura 50, hai 52? zise Țața.

— Cum? Ce-i *obrăznicia* asta?

Țața Ogg chibzuia, frecându-și bărbia.

— Nu știu, zău, zise ea, rochiile roșii nu mi-au venit bine niciodată. N-ai ceva pe albastru?

Femeia cea bondoacă se întoarse mânioasă s-o lovească pe Țața cu evantaiul, dar o mână slăbănoagă o bătu pe umăr.

Ridică ochii către Buna Batevreme.

În timp ce trecea în lumea viselor auzi o voce, ca de la mare distanță, zicând:

— Ei, eu m-am aranjat. Dar asta nu poartă măsura 50 cum nu-s eu popă. Și dac-aș avea o față ca a ei, nu m-aș îmbrăca în roșu...

Lady Volentia D'Arrangement se relaxa în intimitatea sanctuarului reprezentat de toaleta doamnelor. Își scoase masca și pescui o aluniță falsă care-i căzuse în decolteu. Apoi se-ntinse și se pipăi pe sub fuste ca să-și aranjeze turnura, exercițiu care produce garantat cea mai ridicolă gimnastică feminină din orice lume, în afara acelora unde se inventase burtiera.

În afară de faptul că era un parazit la fel de bine adaptat ca iasca-stejarului, Lady Volentia D'Arrangement era, în linii mari, o persoană căreia n-aveai ce să-i reproșezi. Mergea mereu la spectacolele de caritate mai cu ștaif, se străduia să-și aducă aminte numele de botez ale aproape tuturor servitorilor ei – ale celor mai curați, măcar. Una peste alta, se arăta blândă cu animalele și chiar și cu copiii, dacă erau spălați și nu făceau prea mult zgomot. Pe scurt, nu merita ceea ce urma să pățească, adică soarta pe care Mama Natură o rezerva oricărei femei din această cameră, în această noapte, dacă avea cam aceleași dimensiuni cu Buna Batevreme.

Își dădu seama că apăruse cineva în spatele ei.

— Pardon, coniță.

Era un fel de țărancă mică și scârboasă, cu un zâmbet lingușitor.

— Ce vrei, babo? spuse Lady Volentia.

— Pardon, zise Țața Ogg. Prietena mea de colo ar vrea să vă vorbească.

Lady Volentia se întoarse și privi semeață direct...

... în ochii albaștri și glaciali ai uitării.

— Ce-i chestia asta ca un f... ca un diri-ier suplimentar?

— E o turnură, Esme.

— Îți spun eu ce e, e al naibii de incomod. Tot simt că parcă se ține cineva după mine.

— Oricum, îți stă bine în alb.

— Ba nu. Negrul e singura culoare cuviincioasă pentru o vrăjitoare. Și-i prea cald sub peruca asta. Cui îi trebuie o căpiță de păr în cap?

Buna își puse masca. Era un cap de vultur din pene albe și paiete.

Țața își potrivi nițel diversele accesorii nenumite de sub crinolină și se-ndreptă de spate.

— Fii atentă ce ne-am dichisit! spuse ea. Penele alea din păr chiar îți șed bine.

— N-am fost niciodată o spilcuită, zise Buna Batevreme. Știi asta, Gytha. Nimeni nu poate să spună că-s fudulă de înfățișarea *mea*.

— Nu, Esme, zise Țața Ogg.

Buna se răsuci puțintel, înfoindu-și fustele.

— Ești gata atunci, Doamnă de Ogg? zise ea.

— Da. Să-i dăm drumul, Lady Batevreme.

***

Sala de bal era ticsită. De fiecare coloană atârnau panglici și baloane, în negru și argintiu, culorile sărbătorii de Samedi Nuit Mort. Pe un balcon cânta o orchestră. Perechile se învârteau. Era o gălăgie colosală.

Un chelner cu o tavă cu băuturi se trezi brusc că e un chelner fără tavă. Se uită în jur, apoi în jos, la o vulpiță micuță cu o perucă albă imensă.

— Mișcă și mai adu-ne, zise Țața, amabilă. O vezi, domnia-ta?

— Sunt prea mulți oameni.

— Bine, dar pe Duce îl vezi?

— De unde să știu? Toți sunt mascați!

— Hei, acolo-i mâncare?

Mare parte din nobilimea mai puțin energică sau mai înfometată din Genua era adunată de-a lungul bufetului. Tot ce putură desluși, afară de niște împunsături de la o pereche de coate harnice, era un monolog prietenos la nivelul pieptului, pe ideea generală „faceți loc... aveți grijă... la o parte...“

Țața își croi drum până la masă și mai împinse să-i facă loc și Bunei Batevreme.

— Muică, da' e ceva mâncare, ei? zise ea. Dar tare-s mici puii pe

aici.

Înhăță o farfurie.

— Alea-s prepelițe.

— O să iau trei. Hei, băi Mitică!

Un lacheu se holbă la ea.

— Ai niște murături?

— Mă tem că nu, doamnă.

Țața Ogg privi la masa încărcată cu lebede fripte, un păun fript care probabil nu s-ar fi împăcat cu ideea nici dac-ar fi știut c-o să-i fie înfipte la loc penele din coadă, și mai multe fructe, nuci, homari fierți, prăjituri, creme și torturi decât în visele unui sihastru.

— Bine, ai niște ardei iute?

— Nu doamnă.

— Atunci niște ketchup?

— *Nu,* doamnă.

— Și mai spun că aici e paradisul gurmanzilor, bombăni Țața, în vreme ce orchestra mai ataca o melodie. Dădu un cot siluetei înalte care-și punea o porție de homar. Ce chef, ei?

— FOARTE FRUMOS.

— Bună masca ai.

— MULȚUMESC.

Țața fu răsucită-n loc de mâna Bunei Batevreme care o înhățase de umăr.

— Uite-o pe Magrat!

— Unde? Unde? zise Țața.

— Acolo... șade lângă tufele alea în hârdaie.

— Da, da. Pe reca-mi-ier, spuse Țața. Așa-i zice la sofa pe străinește, să știi, adăugă ea.

— Ce face?

— Zăpăcește bărbații, cred.

— Cum, *Magrat?*

— Da. Îți iese bine treaba asta cu hipnotismul, se pare.

Magrat își flutură evantaiul și ridică ochii spre Contele de Yoyo.

— Vai, domnule, zise ea. Poți să-mi mai aduci o porție de ouă de ciocârlie, dacă *insiști.*

— Într-o clipă, scumpă doamnă!

Bătrânul se zori către bufet.

Magrat își privi imperiul de admiratori, apoi întinse o mâna languroasă spre căpitanul de Vere din Garda Palatului, care luă poziția

de drepți.

— *Dragă* căpitane, zise ea, îți acord plăcerea acestui dans.

— Se poartă ca o depravată, spuse Buna dezaprobator.

Țața îi aruncă o privire ciudată.

— Nu chiar, zise ea. Și oricum, puțină depravare nu strică nimănui. Și măcar nici unul din ăștia nu arată ca Ducele. Ia stai, ce faci acolo?

Asta către un om mărunțel și chel care încerca să instaleze pe furiș un șevalet mic în fața lor.

— Ăă... dacă doamnele ar binevoi să stea pe loc câteva clipe? zise el timid. Pentru gravură?

— Ce gravură? întrebă Buna Batevreme.

— *Știți* dumneavoastră, zise omul, deschizând un briceag micuț. Tuturor le place să se vadă prin afișe după un bal ca acesta. „Doamna Cutare glumind cu Domnul Cutărescu", de exemplu?

Buna Batevreme deschise gura să răspundă, dar Țața Ogg îi puse o mână blândă pe braț. Ea se relaxă puțin și căută ceva mai agreabil de spus.

— Știu o glumă despre sendvișuri cu aligator, începu ea, dând mâna Țaței la o parte. Era un om, și-a intrat într-un han și-a zis: „Vindeți sendvișuri cu aligator?" și omul celălalt a zis că da, și el a zis: „Atunci dă-mi un sendviș cu aligator... și să nu pierzi vremea!"

Îi aruncă o privire triumfătoare.

— Da? zise gravorul, lucrând repede. Și pe urmă ce s-a întâmplat?

Țața Ogg o târî repede pe Buna de-acolo, căutând ceva să-i distragă atenția.

— Unii oameni nici nu știu să recunoască o glumă, zise Buna.

În vreme ce orchestra se lansa în altă melodie, Țața Ogg scotoci într-un buzunar și găsi un carnet de bal a cărui proprietară dormea în pace într-o cameră îndepărtată.

— Acum se cântă... întoarse carnetul pe dos și citi, cu buzele mișcându-i-se a mirare – Sir Roger de Coverley?

— Doamnă?

Buna Batevreme privi în jur. Un ofițer dolofan cu favoriți cât toate zilele tocmai îi făcea o plecăciune. Părea genul care auzise multe glume în viața lui.

— Da?

— Mi-ați promis onoarea acestui dans, milady?

— Ba deloc.

Omul păru încurcat.

— Dar vă asigur, Lady D'Arrangement... e pe carnet... mă numesc colonelul Moutarde...

Buna îi aruncă o privire exprimând adâncă suspiciune, apoi citi carnetul de bal care îi atârna de evantai.

— Oh.

— Știi să dansezi? șuieră Țața.

— Normal.

— Nu te-am *văzut* niciodată dansând, zise Țața.

Buna Batevreme fusese pe punctul de a-l refuza pe colonel cât putea ea de respectuos. Dar acum se îmbățoșă, sfidătoare.

— O vrăjitoare poate face orice-și pune în minte, Gytha Ogg. Vino, domnule colonel.

Țața privi în urma perechii care se pierdea în mulțime.

— Alo, vulpițo, zise o voce în spatele ei.

Se întoarse. Nu era nimeni acolo.

— Aici jos.

Privi în jos.

O siluetă foarte mică, purtând uniforma unui căpitan din garda palatului și o perucă pudrată, îi zâmbea larg.

— Numele meu e Casanunda, zise el. Am reputația de a fi cel mai mare seducător al lumii. Ce părere ai?

Țața Ogg îl privi de sus până jos, sau, mă rog, de jos până mai jos.

— Ești pitic, zise ea.

— Mărimea nu e importantă.

Țața Ogg chibzui la situația ei. O colegă cunoscută pentru firea ei timidă și retrasă se purta în prezent ca regina aia păgână, cum îi zice, aia care-și făcea de cap cu bărbații și se-mbăia în lapte de măgăriță și alte de-astea, iar *cealaltă* făcea lucruri ciudate și dansa cu un *bărbat*, deși nu știa care-i stângul și care-i dreptul. Țața Ogg simțea că i se datorează și ei ceva distracție.

— Știi să dansezi? întrebă ea, capitulând.

— O, da. Pot să te invit la un suc de piersici?

— Dar ce vârstă crezi tu că am? zise Țața.

Casanunda se mai gândi.

— Bine, atunci. Un suc de smochine?

Țața suspină și se aplecă să-l ia de mână.

— Hai să mergem.

Lady Volentia D'Arrangement se clătina sfârșită de-a lungul unui coridor, o ființă slabă și abătută în corset complicat și lenjerie lungă

până la glezne.

Nu-i era deloc clar ce se-ntâmplase. Fusese femeia aia *groaznică*, și pe urmă o senzație de pur *extaz* și pe urmă... ședea pe covor, dezbrăcată de *rochie.* Lady Volentia fusese la destule baluri în viața ei anostă ca să știe că sunt cazuri în care te trezești fără rochie, în camere necunoscute, dar de obicei asta se-ntâmplă mai spre dimineață și ai măcar o vagă idee despre cum ai ajuns acolo...

Înainta prudentă, ținându-se de perete. Cuiva în mod sigur i se va face scandal pentru asta.

De după colț venea cineva, aruncând leneș în sus un copan de curcan cu o mâna și prinzându-l cu cealaltă.

— Dumneata, zise Lady Volentia. Mă întreb dacă ai fi așa bun să... oh...

Se pomeni față în față cu un personaj îmbrăcat în piele, cu un petic pe-un ochi și rânjind ca un corsar.

— Vrrroouul!

— Oh. Ce surpriză!

„Nu-i nici o filosofie dansul ăsta, se gândea Buna Batevreme. E doar învârteală pe muzică."

Prindea bine faptul că putea citi gândurile partenerului. Dansul e instinctiv, odată ce treci de etapa în care te uiți să vezi ce-ți fac picioarele, și vrăjitoarele se pricep să citească instincte rezonante. Se luptaseră la început, când colonelul încercase să conducă, dar renunțase curând, în parte datorită refuzului total al Bunei Batevreme de a accepta compromisuri dar mai ales din pricina cizmelor ei.

Pantofii lui Lady D'Arrangement nu-i veniseră. În plus, Buna ținea la cizmele ei. Aveau fitinguri complicate de oțel și căpute ca un berbec de asalt. În materie de dans, cizmele Bunei se duceau exact unde voiau ele.

Își cârmi partenerul cel neajutorat și cam șchiop către Țața Ogg, care deja măturase un spațiu considerabil în jurul ei. Ceea ce Buna obținuse cu două ocale de sincopare ghintuită, Țața reușea doar cu pieptul.

Era un piept mare și cu experiență și care nu permitea nimănui să-l îngrădească. Când Țața Ogg se lăsa-n jos, el o lua în sus; când se-nvârtea spre dreapta, el nu terminase încă de cotit la stânga. Și în plus, picioarele Țaței se mișcau într-un fel de tarantelă complicată indiferent de ritmul muzicii, așa încât, deși trupul i se deplasa la viteză de vals, picioarele mergeau cam ca la mazurcă. Efectul general

îi obliga partenerul să danseze la vreun metru distanță, iar perechile din vecinătate să se oprească și să privească fascinate, acumularea vibrațiilor armonice riscând s-o propulseze drept în candelabru.

Buna și partenerul ei prizonier făcură o piruetă pe lângă ea.

— Nu te mai da mare, șuieră Buna, și dispăru din nou în mulțime.

— Cine-i prietena ta? întrebă Casanunda.

— E... începu Țața.

Deodată, răsunară trompetele.

— Asta a fost cam fals, zise ea.

— Nu, asta înseamnă că vine Ducele, spuse Casanunda.

Orchestra se opri din cântat. Perechile, ca un singur om, s-entoarseră spre scări.

Două personaje coborau în pas solemn.

„Măi, da' ce fecior frumos, își zise Țața. Ca să vezi. Avea dreptate Esme, nu-ți dai seama după înfățișare."

Și ea...

... „asta-i Lili Batevreme?"

Femeia n-avea mască.

Cu aproximație de un rid, două, era leită Buna.

Dar nu exact...

Țața se trezi întorcându-se să caute masca de vultur alb prin mulțime. Toate capetele se întorseseră către scări, dar privirea unuia parcă era un drug de oțel.

Lili Batevreme era îmbrăcată în alb. Până în clipa aceea nu i-ar fi trecut prin cap Țației că pot exista mai multe feluri de alb. Dar acum știa. Albul rochiei lui Lili părea că radiază; dacă toate luminile din sală s-ar fi stins, i se părea ei, rochia lui Lili ar fi strălucit. Avea clasă. Sclipea, avea mâneci bufante și era tivită cu dantelă.

Și Lili Batevreme arăta – Țața Ogg trebuia să recunoască – mai tânără. Avea aceeași osatură ca a Bunei și tenul fin al neamului Batevreme, dar părea... mai puțin uzată.

„Dacă asta ți se-ntâmplă când ești rea, medită Țața, păcat că nu m-am gândit mai devreme. Prețul păcatului e moartea, dar la fel e și simbria virtuții, și măcar răii lucrează zi scurtă vinerea."

Ochii, totuși, îi aveau la fel. Undeva prin genetica neamului Batevreme era o așchie de safir. Sau poate generații întregi.

Ducele era incredibil de elegant. Dar exista o explicație. Era îmbrăcat în negru. Până și ochii săi purtau negru.

Țața se trezi din visare și se-mpinse prin mulțime până la Buna Batevreme.

— Esme? O prinse pe Buna de braț. Esme?

— Hmm?

Țața simțea mișcarea mulțimii, care se despărțise ca o mare, făcând un culoar între scări și divanul din celălalt capăt al sălii.

Încheieturile Bunei Batevreme erau la fel de albe ca rochia.

— Esme? Ce se-ntâmplă? Ce *faci?* întrebă Țața.

— Încerc... să... opresc... povestea, zise Buna.

— Atunci, ce face *ea?*

— O... lasă... să... se-ntâmple!

Mulțimea se retrase din jurul lor. Nu părea să fie cu intenție. Pur și simplu apărea un fel de coridor printre ei.

Prințul înaintă încet de-a lungul lui. În urma lui Lili, imagini palide atârnau în aer, așa încât părea să fie urmărită de o succesiune de fantome evanescente.

Magrat se ridică.

Țața simțea culorile curcubeului plutind în aer. Și parcă și ceva ciripit de păsărele.

Prințul o luă pe Magrat de mână.

Țața furișă o privire spre Lili Batevreme, care se oprise lângă piciorul scării și zâmbea binevoitoare.

Apoi încercă să focalizeze pe viitor.

Era îngrozitor de ușor.

În mod normal, viitorul se bifurcă neîncetat și nu poți avea decât o vagă idee de ce s-ar putea întâmpla, chiar dacă ai sensibilitatea temporală a unei vrăjitoare. Dar aici, în jurul copacului evenimentelor erau încolăcite povești care-l străbau, dându-i o nouă formă.

Buna Batevreme n-ar fi recunoscut un pattern de inevitabilitate cuantică nici dacă l-ar fi prins furându-i mâncarea. Dacă i-ai fi spus Paradigmă a spațiului-timp, ți-ar fi răspuns: „Ce?“ Dar asta nu înseamnă că era ignorantă. Doar că nu-și bătea capul cu cuvintele, și mai ales cu bălmăjeala. Ea știa doar că există anume lucruri care se întâmplă mereu în istoria omenirii, un fel de clișee tridimensionale. Povești.

— Și-acum suntem și noi prinse în poveste! Și n-o pot opri, zise Buna. Trebuie să existe un loc în care s-o pot opri, și nu-l găsesc!

Orchestra începu din nou, de data asta un vals.

Magrat și Prințul dădură ocol sălii o dată, ochi în ochi. Apoi câteva perechi îndrăzniră să li se alăture. Și apoi, ca și cum întregul bal ar fi fost o mașinărie care tocmai fusese întoarsă cu cheia, podeaua se acoperi de dansatori și zvonul conversațiilor umplu din nou

atmosfera.

— Nu mă prezinți prietenei tale? zise Casanunda, de undeva de lângă cotul Țaței.

Pe lângă ei dansau oameni.

— Trebuie să se-ntâmple totul, spuse Buna, ignorând întreruperea. Până la capăt. Sărutul, ceasul care bate miezul nopții, fuga ei și pierderea pantofului, tot.

— Îi, câh, zise Țața, sprijinindu-se pe capul partenerului ei. Aș prefera să ling o broască râioasă.

— Pare exact genul meu, spuse Casanunda, cam înăbușit. Mereu mi-au plăcut femeile dominatoare.

Vrăjitoarele se uitară la cuplul avântat, cu ochii ațintiți unul asupra celuilalt.

— Pot să le pun piedică, fără probleme, zise Țața.

— Ba nu. Nu e ceva ce să se poată întâmpla.

— Ei, dar Magrat are bun-simț... mai mult sau mai puțin, zise Țața. Poate o să-și dea seama că nu e-n regulă.

— Eu lucrez bine, Gytha Ogg, spuse Buna. N-o să-și dea seama de nimic până nu bate de miezul nopții.

Se întoarseră amândouă să se uite la ceas. Era abia nouă.

— Știi ceva, zise Țața Ogg. Ceasurile nu bat miezul nopții. Eu așa zic, că bat doar douăsprezece. Adică, e doar chestie de zbang.

Se uitară din nou la ceas.

În mlaștină, Legba cocoșul întunecat cântă. Mereu cânta la apusul soarelui.

Țața Ogg mai alergă în sus pe niște scări și apoi se rezemă de perete ca să-și tragă suflarea.

Trebuia să fie pe aici pe undeva.

— Altă dată să te-nveți minte să taci din gură, Gytha Ogg, bombăni ea.

— Presupun că părăsim agitația balului pentru un mic tete-a-tete intim pe undeva? zise Casanunda, plin de speranța, tropăind mărunțel în urma ei.

Țața încercă să-l ignore și o luă la fugă pe un coridor prăfuit. Pe o latură era un balcon care dădea deasupra sălii de bal. Și mai departe...

... o ușă mică de lemn.

O forță, dându-i un cot zdravăn. Înăuntru, mecanisme complicate țăcăneau în ritm cu pașii dansatorilor de la parter ca și cum ceasul i-ar

fi pus în mișcare, ceea ce, metaforic vorbind, era adevărat.

„Ceasornice, se gândi Țața. Dacă știi secretul mecanismelor de ceasornic, știi *totul*.

Tare-aș vrea să știu și eu nenorocitul ăla de secret."

— Foarte intim, zise Casanunda.

Ea se strecură prin deschizătură, direct în lăcașul ceasului. Prin fața nasului i se învârteau roți dințate.

Se holbă la ele o clipă.

„Măiculiță. Toate astea doar ca să faci Timpul bucățele."

— S-ar putea să fie olecuță cam înghesuit, zise Casanunda, de pe lângă subțioara ei. Dar n-avem încotro, doamnă. Mi-aduc aminte, odată în Quirm, era un palanchin și...

„Ia să vedem, se gândi Țața. Bucata asta se leagă de asta, bucata asta se-nvârtește, aia se-nvârtește *și mai repede*, ăsta ascuțit se bălăngăne înainte și-napoi...

Ei, în fine. Ia și sucește ce-ți pică-n mână, cum i-a zis Marele Preot virginei vestale.[31]" Țața Ogg își scuipă în palme, înhăță cea mai mare roată dințată și-o răsuci.

Roata continuă să se învârtă, târând-o pe Țața după ea.

„Măi să fie. Bine, atunci..."

Și Țața făcu ceva ce nu le-ar fi trecut prin cap nici Bunei Batevreme și nici lui Magrat. Dar călătoriile Țației pe mările aventurilor sexuale merseseră mai departe decât până la far și-napoi, așa că nu vedea nimic înjositor în a cere ajutorul unui bărbat.

Flutură din gene la Casanunda.

— Ar fi mult mai confortabil în micul nostru *pie-de-terre* dacă ai putea da nițel mai la o parte rotița asta, zise ea. Sunt convinsă că poți, adăugă.

— O, nici o problemă, doamna mea, zise Casanunda.

Întinse o mână. Piticii au o forță formidabilă pentru înălțimea lor. Roata păru că nici nu-i opune rezistență.

Undeva în mecanism, ceva se-mpotrivi pentru o clipă, apoi făcu *trosc*. Roțile mari se-nvârtiră cu greutate. Rotițele mici scrâșniră în viteză. O piesă mică, dar importantă, zbură din mecanism și ricoșă în capul lui Casanunda.

Și, mult mai rapid decât intenționase vreodată natural, limbile ceasului dădură ocol cadranului.

Un zgomot nou, direct deasupra, o făcu pe Țața Ogg să ridice privirea.

Expresia de mulțumire i se șterse de pe față. Ciocanul care bătea

orele se deplasa încet înapoi. Pe Țața Ogg o izbi faptul că stă exact sub clopot tocmai în timp ce clopotul, la rândul lui, era izbit.

Bong...

— Of, fir-ar!

... bong...

... bong...

... bong...

Prin mlaștină se rostogoleau cețuri. Și cu ele veneau umbre, forme neclare în această noapte când diferența dintre cei vii și cei morți era doar o chestiune de timp.

Doamna Gogol îi simțea printre copaci. Cei rătăcitori. Cei flămânzi. Cei tăcuți. Cei uitați de oameni și de zei. Poporul cețurilor și al noroiului, cei a căror singură tărie e undeva dincolo de slăbiciune, ale căror credințe erau la fel de șubrede și improvizate ca și casele lor. Și oamenii din oraș – nu cei care trăiau în casele mari și albe și mergeau la bal în trăsuri frumoase, ci ceilalți. Ei erau cei despre care nu se spuneau povești. Poveștile nu sunt, de obicei, interesate de porcari care rămân tot porcari sau de cizmari umili și săraci al căror destin e să moară nițel mai săraci și mult mai umili.

Aceștia erau oamenii care țineau în funcție regatul magic, cei care-i gătеau ospețele și-i măturau podelele și-i goleau haznalele și-i alcătuiau chipurile din mulțime, și ale căror dorințe și visuri, deși modeste, nu aveau importanță. Cei *invizibili*.

„Și eu, aici la vedere, se gândi ea. Punând capcane pentru zei."

Sunt multe forme de voodoo în multivers, fiindcă e o religie pe care-o poți improviza din orice ingrediente îți pică-n mână. Și toate încearcă, într-un fel sau altul, să invoce un zeu și să-l coboare în trupul unui om.

Așa ceva era prostesc, credea doamna Gogol. Și periculos.

Ea făcea voodoo să lucreze invers. Ce-i un zeu? Un punct focal pentru credință. Dacă lumea credea, un zeu începea să crească. Tare firav la început, dar dacă învățai un lucru în mlaștină, acela era răbdarea. Ca germen pentru zeu puteai folosi orice. O mână de pene legate cu panglică roșie, o haină și-o pălărie pe două bețe... orice. Fiindcă atunci când oamenii n-au aproape nimic, orice nimic poate fi aproape totul. Și-apoi îl hrăneai, și-l alinai, ca pe-o gâscă pe calea spre pateu, și lăsai puterea să crească foarte încet, și la momentul potrivit deschideai calea... invers. Un om putea să călărească zeul, și nu invers. Mai târziu trebuia să plătească pentru asta, dar până la urmă totul se

plătește. Din experiența doamnei Gogol, toată lumea moare.

Mai luă un gât de rom și-i dădu sticla lui Sâmbătă.

Sâmbătă luă o gură și apoi puse sticla în ceva care ar fi putut fi o mână.

— Să începem, zise doamna Gogol.

Mortul luă trei tobițe mici și începu să bată un ritm ca bătăile inimii.

După o vreme, ceva o bătu pe umăr pe doamna Gogol și-i pasă sticla. Era goală.

Acum putea să-i dea drumul...

— Lady Bon Anna să-mi zâmbească. Domnul Drum Bun să mă ocrotească. Nea Pas Mare să mă călăuzească. Hotaloga Andrews să mă prindă.

Stau între lumină și întuneric, dar nu contează, fiindcă *sunt* la mijloc.

Iată rom pentru tine. Tutun pentru tine. Hrană pentru tine. O casă pentru tine.

Acum ascultă-mă bine...

... bong.

Pentru Magrat, era ca și cum s-ar fi trezit dintr-un vis într-un vis. Visa, alene, că dansa cu cel mai frumos bărbat din sală, și-apoi... dansa cu cel mai frumos bărbat din sală.

Doar că avea două rotocoale de sticlă neagră la ochi.

Deși Magrat era miloasă, o visătoare incorigibilă și, după expresia Bunei Batevreme, o curcă plouată, n-ar fi fost vrăjitoare dacă n-ar fi avut ceva instinct și bunul-simț de a-i da ascultare. Ridică mâna și, înainte ca el s-o poată opri, dădu chestiile alea la o parte.

Magrat mai văzuse ochi ca ăștia, dar niciodată la o ființă care să meargă-n două picioare.

Picioarele ei, care cu o clipă mai înainte alunecau grațios pe marmură, se împleticiră.

— Ăă... începu ea.

Și-și dădea seama că mâinile lui, atât de roz și de îngrijite, totodată erau și reci, și umede.

Magrat se-ntoarse și o luă la fugă, îmbrâncind oamenii în disperarea ei de a se îndepărta. Picioarele i se încurcară în rochie. Pantofii ăia ridicoli alunecară pe podea.

Doi valeți îi blocau drumul în capul scărilor care duceau la ieșire.

Ochii lui Magrat se îngustară. Acum era important să iasă.

— Hai-a!

— Au!

Și-apoi o luă din nou la sănătoasa, alunecând atunci când ajunse sus. Un pantof de cristal se rostogoli pe marmură.

— Cum dracu' să *alerge* cineva cu ăștia? țipă ea la lume în general.

Țopăind disperată într-un picior, își scoase celălalt pantof și-o rupse la fugă în noapte.

Prințul merse încet până la scări și ridică pantoful abandonat.

Îl ținu în mână. Lumina sclipea de pe fețele lui.

Buna Batevreme stătea rezemată de perete, în umbră. Toate poveștile aveau un punct de cotitură, și sigur era undeva pe aproape.

Se pricepea să intre în mințile altora, dar acum trebuia să intre într-a ei. Se concentră. Mai adânc... dincolo de gândurile și de grijile de zi cu zi, mai *repede, mai repede*... prin straturi de cugetare adâncă... mai jos... dincolo de lucrurile pecetluite și vindecate, vechi vini și regrete fosilizate, dar nu era timp pentru ele acum... mai jos... și acolo... firul de argint al poveștii. Ea fusese parte din poveste, făcea parte din ea, deci și povestea trebuia să facă parte din sufletul ei.

Povestea curgea mai departe. Întinse mâna.

Ura tot ce predestina oamenii, tot ce-i înșela, tot ce-i făcea mai puțin oameni.

Povestea se zbătea ca un cablu de oțel. O înșfăcă.

Deschise ochii, șocată. Apoi înaintă.

— Iertare, Înălțimea Ta.

Înhăță pantoful din mâinile Ducelui și-l ridică deasupra capului.

Expresia ei de mulțumire malefică era îngrozitoare la vedere.

Apoi lăsă pantoful să cadă.

Și el se sfărâmă de trepte.

O mie de cioburi sclipitoare se-mprăștiară pe podeaua de marmură.

Înfășurată cum era pe bucata de spațiu-timp în formă de țestoasă cunoscută ca Lumea Disc, povestea se cutremura. Un capăt sfâșiat se desprinse și flutură prin noapte, încercând să găsească o secvență din care să se hrănească...

În luminiș, copacii se mișcau. Și umbrele. Umbrele n-ar trebui să se poată mișca decât dacă se mișcă lumina. Dar acestea puteau.

Tobele tăcură.

În liniștea nopții nu se auzea decât câte-un sfârâit, când scăpăra

puterea pe haina atârnată.

Sâmbătă înaintă. Din mâinile lui zburară scântei verzi atunci când luă haina și și-o puse.

Trupul i se smuci.

Erzulie Gogol răsuflă adânc.

— Ești aici, zise ea. Ești tot tu însuți. Ești exact tu.

Sâmbătă ridică brațele, cu pumnii strânși. Din când în când îi zvâcnea câte-un braț sau câte-un picior sub zbaterile puterii care se lupta să scape din el, dar vedea ea bine că el reușea s-o stăpânească.

— O să-ți fie mai ușor pe urmă, zise ea, cu blândețe.

Sâmbătă încuviință.

Cu puterea aceea în el avea, i se părea ei, același foc în privire ca pe vremea când era viu. Nu fusese un om prea bun, știa ea bine. Și Genua nu fusese un model de virtute civică. Dar cel puțin el nu le spunea oamenilor că ei voiau să fie oprimați și că tot ce făcea el era spre binele lor.

De jur împrejur, poporul Noii Genua – *vechea* Nouă Genua – îngenunchea sau se înclina.

Nu fusese un cârmuitor blând. Dar li se potrivise. Și când fusese arogant sau arbitrar sau pur și simplu n-avusese dreptate, nu-i trecuse prin minte să pretindă că are altă justificare decât faptul că e mai mare și mai puternic și, din când în când, mai rău decât toți ceilalți. Nu insinuase niciodată că ar fi *mai bun* decât alții. Și nu spusese niciodată poporului că trebuie să fie fericit, și nu le impusese oamenilor fericirea. Oamenii cei invizibili știau că fericirea nu este starea naturală a omenirii și că nu poți ajunge la ea din afară spre înăuntru.

Sâmbătă dădu din nou din cap, cu satisfacție de data asta. Când deschise gura îi zburară scântei dintre dinți. Și când o porni prin apa mlaștinii, aligatorii se luptară să-i fugă mai repede din drum.

***

Acum era liniște în bucătăria palatului. Tăvile uriașe cu fripturi, capetele de porc cu mere în gură, torturile multistratificate fuseseră de mult duse la bufet. De la chiuvetele imense din fundul camerei, unde se apucaseră niște slujnice să spele din vase, se-auzea troncănind.

Doamna Pleasant, bucătăreasa, își făcuse o porție de roșioară cu sos de raci. Nu era ea cea mai bună bucătăreasă din Genua – nimeni nu putea face un gumbo ca al doamnei Gogol, oamenii ar fi fost în stare să se scoale din morți pentru un strop de gumbo de-al ei –, dar

era o diferență între ele cam ca, să zicem, între diamant și safir. Își dăduse toată osteneala să pregătească un banchet bun, fiindcă avea și ea mândria ei profesională, însă ea socotea că mare lucru n-avea cum să facă din niște hălci de carne.

Bucătăria din Genua, la fel ca și cele mai bune bucătării din multivers, fusese creată de oameni obligați să mănânce, de nevoie, tot ce aruncau stăpânii lor. Nimeni n-ar încerca să mănânce cuib de rândunică decât dacă n-ar avea încotro. Doar foamea ar putea împinge un om să guste din primul lui aligator. Nimeni n-ar mânca aripioare de rechin dacă ar avea voie să mănânce rechinul.

Își turnă un pahar de rom și tocmai ridica lingura când se simți privită.

Un bărbat solid într-o jachetă de piele neagră se holba la ea din ușă, legănând o mască de pisică roșcată cu o mână.

Era o privire foarte directă. Doamna Pleasant se trezi gândindu-se că nu își aranjase părul și că și-ar fi dorit să-și fi luat rochia cea bună.

— Da? zise ea. Ce dorești?

— Mââncarre, doamnă Pleeassant, spuse Greebo.

Ea îl privi de sus până jos. Erau oameni cam ciudați prin Genua, zilele astea. Ăsta de-aici trebuia să fi venit de la bal, dar îi părea foarte... *cunoscut*.

Greebo era un motan nefericit. Oamenii făcuseră tărăboi doar fiindcă dăduse un curcan fript jos de pe masă. Pe urmă femela aia slabă cu dinți mari se tot fandosise la el și-i tot spusese că să se-ntâlnească mai târziu în grădina de trandafiri, ceea ce nu era după tipicul pisicesc, și asta-l încurcase, fiindcă trupul lui nu era cel potrivit, și nici al ei. Și erau prea mulți masculi prin preajmă.

Și pe urmă adulmecase bucătăria. Pisicile gravitează spre bucătării așa cum pietrele gravitează spre gravitație.

— Te-am mai văzut pe undeva? zise doamna Pleasant.

Greebo tăcu. Se lăsase condus de nas până la un castron de pe una din mese.

— Vrrreaaau, insistă el.

— Capete de pește? întrebă doamna Pleasant.

Teoretic, erau gunoi, deși ce-avea ea în minte să facă din ele, cu niște orez brun și sosuri speciale, le-ar fi transformat în genul de ospăț pentru care se luptă regii.

— Vrrreaaau, repetă Greebo.

Doamna Pleasant ridică din umeri.

— Dacă vrei capete de pește crud, omule, poți să le iei, zise ea.

Greebo ridică nesigur castronul. Nu prea le avea cu degetele. Apoi se uită conspirativ în jur și se ascunse sub masă.

Se auziră zgomote de ingestie avidă și de castron împins de colo-colo pe podea.

Greebo ieși la lumină.

— Laaapte? sugeră el.

Fascinată, doamna Pleasant luă carafa de lapte și o cană...

— Faarrfurrie, zise Greebo.

... și o farfurie.

Greebo luă farfuria, o privi îndelung, cu de-amănuntul, și-apoi o puse pe jos.

Doamna Pleasant se holbă la el.

Greebo termină laptele și-și linse ultimele picături din barbă. Se simțea mult mai bine acum. Și uite-acolo e și-un foc. Se duse leneș până la cămin, se așeză pe jos, își scuipă pe labă și încercă să se spele pe urechi, ceea ce nu funcționa deloc pentru că, în mod inexplicabil, nici laba și nici urechile n-aveau forma potrivită, și-apoi se încovrigă pe cât putu mai bine. Adică nu grozav, fiindcă se părea că nici șira spinării n-o avea cum trebuie.

După o vreme doamna Pleasant auzi un hârâit grav și astmatic.

Greebo încerca să toarcă.

Dar avea laringele greșit.

Dintr-o clipă într-alta avea să se trezească furios și cu chef de bătaie.

Doamna Pleasant își continuă cina. Deși un haidamac de om tocmai mâncase un castron cu capete de pește și linsese o farfurie de lapte în fața ei, și-acum stătea încovrigat lângă foc, își dădea seama că nu-i era frică deloc. De fapt, se abținea cu greu să-l scarpine pe burtică.

Magrat își smulse celălalt pantof în vreme ce fugea pe covorul roșu, spre poarta palatului și spre libertate. Doar să scape, asta conta. *De unde* era mai important decât *încotro*.

Și-apoi două siluete alunecară din umbră și se opriră în fața ei. Ea ridică, neajutorată, pantoful în timp ce ele se apropiau fără nici un zgomot, dar chiar și în întuneric le simțea privirea.

Mulțimea se despărți. Lili Batevreme pluti printre ei, în foșnetul mătăsii.

O privi pe Buna din cap până-n picioare, fără să pară deloc

surprinsă.

— Și toată în alb, pe câte văd, zise ea, rece. Vai-vai, ce *drăguță* ești.

— Dar te-am oprit, spuse Buna, încă gâfâind de efort. L-am *spart*.

Lili Batevreme privi peste umărul ei. Surorile-șerpi coborau scările, susținând-o pe Magrat între ele.

— Ferească-ne Sfântul de oamenii cu gândire literală, zise Lili. Se livrează câte doi, să știi. Merse până la Magrat și-i smulse al doilea pantof din mână. A fost interesantă treaba cu ceasul, spuse ea, întorcându-se din nou spre Buna. Chiar m-a impresionat. Dar nu ajută, să știi. Așa ceva nu se poate opri. Are inerția inevitabilului. Nu poți să strici o poveste bună. Crede-mă pe cuvânt. Îi dădu pantoful Prințului, fără să-și ia ochii de la Buna. O să-i vina bine, zise ea.

Doi curteni țineau piciorul lui Magrat în vreme ce Prințul îi îndesa pantoful în picior, în ciuda împotrivirii.

— Gata, zise Lili, tot fără să se uite. Și încetează să mai încerci hipnotismul ăsta de doua parale pe mine, Esme.

— Se potrivește, spuse Prințul, dar cu îndoială în glas.

— Păi da, orice s-ar potrivi, zise o voce veselă din spatele mulțimii, dac-ai avea voie să pui două perechi de șosete groase mai întâi.

Lili coborî privirea. Apoi se uită la masca lui Magrat. Întinse mâna și i-o smulse.

— Au!

— Am greșit fata, zise Lili. Dar tot nu contează, Esme, fiindcă *este* pantoful care trebuie. Așa că tot ce mai avem nevoie să facem e să găsim fata căreia i se potrivește...

În spate se făcuse gălăgie. Curtenii se dădură la o parte, lăsând-o să treacă pe Țața Ogg, mânjită cu ulei și drapată cu pânze de păianjen.

— Dacă e măsura 37, calapod îngust, al meu îi, zise ea. Stați nițel să-mi scot cizmele...

— Nu mă referem la tine, babo, zise Lili, rece.

— O, ba da, spuse Țața. Că știu eu cum vine asta. Prințul colindă orașul din casă-n casă cu pantoful, căutând o fată căreia să-i vină bine. Asta aveai în plan. Așa că pot să vă scutesc de alergătură, ce ziceți?

În expresia lui Lili se strecură o pâlpâire de nesiguranță.

— O *fată,* zise ea, la vârsta *măritișului.*

— Aici mă încadrez, spuse Țața, veselă.

Piticul Casanunda înghionti, cu mândrie, un curtean în genunchi.

— Doamna e o bună prietenă personală de-a mea, zise el mândru.

Lili își privi sora.

— *Tu* ai făcut asta. Să nu crezi că nu știu, zise ea.

— Ba nu fac nimic, spuse Buna: Asta-i viața reală și se întâmplă de la sine.

Țața înșfăcă pantoful de la Prinț și, înainte s-o poată opri cineva, și-l puse în picior.

Apoi flutură piciorul în aer.

Îi venea perfect.

— Uite! zise ea. Vedeți? N-avea rost să pierdeți o zi întreagă.

— Mai ales că trebuie să fie sute care poartă mărimea 37...

— ... calapod îngust...

— ... calapod îngust într-un oraș de mărimea ăstuia, continuă Buna. Doar dacă, bineînțeles, ți se-ntâmplă să te duci direct la casa care trebuie, chiar de la început. Dacă ai noroc și ghicești, să zicem?

— Dar atunci *trișezi*, zise Țața. Îi dădu un cot Prințului. Vreau doar să adaug, mai spuse ea, că n-am nimic împotrivă să fac cu mâna și să inaugurez chestii și alte treburi de-astea regești, dar să nu vă închipuiți c-o să dorm în același pat cu fâțosu' ăsta.

— Fiindcă nu doarme-n pat, zise Buna.

— Nu, doarme într-o baltă, spuse Țața. Ne-am uitat. O baltă mare, de interior.

— Fiindcă e broască, zise Buna.

— Și are muște peste tot în cameră, în caz că se trezește noaptea și vrea o gustare, spuse Țața.

— Știam eu! zise Magrat, smulgându-se din mâinile gărzilor. Avea mâini lipicioase!

— Mulți bărbați au mâini lipicioase, spuse Țața. Dar ăsta le are lipicioase fiindcă-i broască.

— Sunt prinț de sânge regesc! zise Prințul.

— Și broască, spuse Buna.

— Nu mă deranjează, zise Casanunda, de undeva de la un nivel inferior. Îmi plac relațiile deschise. Dacă vrei să ieși cu un broscoi, eu nu mă supăr...

Lili se uită în jur la mulțime. Apoi pocni din degete.

Pe Buna Batevreme o izbi tăcerea așternută dintr-odată.

Țața Ogg privi oamenii de lângă ea. Flutură din mână prin fața unei gărzi.

— Măi să fie! zise ea.

— Nu poți s-o ții mult așa, spuse Buna. Nu poți opri o mie de oameni pentru multă vreme.

Lili ridică din umeri.

— Ei nu contează. Cine-o să mai știe cine a fost la bal? O să-și

amintească doar fuga și pantoful și sfârșitul fericit.

— Ți-am spus. Nu poți să începi din nou. Și el e broască. Nici măcar tu nu poți să-l menții om toată ziua. Noaptea se întoarce la forma lui dintâi. Are un dormitor cu o *baltă* în el. E broască, zise Buna, fermă.

— Dar numai pe dinăuntru, spuse Lili.

— Înăuntru e ceea ce contează, zise Buna.

— Dar și ce-i afară e important, orișicât, spuse Țața.

— Mulți oameni sunt animale înăuntru. Multe animale sunt oameni înăuntru, zise Lili. Cu ce strică?

— E broască.

— Mai ales noaptea, zise Țața.

Tocmai se gândise că un soț care ar fi bărbat toată noaptea și broască toată *ziua* ar fi aproape acceptabil; nu-ți aduce salariul acasă, dar nici nu-ți uzează mobila. Și nu-și putea scoate din minte niște speculații nemărturisite despre cât de lungă ar avea limba.

— Și tu l-ai ucis pe Baron, zise Magrat.

— Crezi că era așa un om bun? spuse Lili. Și în plus, nu-mi arăta nici un fel de respect. Dacă nu obții respect, n-ai obținut nimic.

Țața și Magrat se treziră că se uită la Buna.

— E broască.

— L-am găsit în mlaștină, zise Lili. Se vedea că-i deștept. Aveam nevoie de cineva... maleabil, să poată fi condus. De ce să n-aibă și broaștele o șansă? N-o să fie un soț mai rău decât alții. Un singur sărut de la o prințesă pecetluiește vraja.

— O mulțime de bărbați sunt animale, zise Magrat, care auzise asta de pe undeva.

— Da. Dar el e broască, spuse Buna.

— S-o luăm și așa, zise Lili. Ai văzut cum e țara asta? Numai mlaștini și cețuri. N-are *direcție*. Dar eu pot să fac un oraș grozav aici. Nu imens ca Ankh-Morpork, dar funcțional.

— Fata nu vrea să se mărite cu o broască.

— N-o să mai conteze peste o sută de ani.

— Contează acum.

Lili ridică brațele a disperare.

— Și-atunci ce vrei? Hai, alege. Sunt eu... sau femeia aia din mlaștină. Lumină sau întuneric. Ceață sau soare. Haos întunecat sau sfârșituri fericite.

— El e broască, iar tu l-ai ucis pe bătrânul Baron, zise Buna.

— Și tu ai fi făcut la fel, spuse Lili.

— Nu, zise Buna. M-aș fi *gândit* la asta, dar n-aș fi făcut-o.

— Și care-i diferența, în fond?

— Adică nu *știi?* zise Țața Ogg.

Lili izbucni în râs.

— Frumoasă priveliște, voi trei, zise ea. Dați pe dinafară de bune intenții ineficiente. Fecioara, mama și baba.

— Pe cine faci tu fecioară? zise Țața Ogg.

— Pe cine faci tu mamă? zise Magrat.

Buna Batevreme se încruntă deodată, ca omul care tocmai și-a dat seama că a mai rămas un singur pai și toți ceilalți au tras câte unul lung.

— Ei, dar ce să fac cu voi? zise Lili. Chiar nu sunt de acord cu uciderea oamenilor decât dacă-i necesar, însă nu pot să vă las să vă-nvârtiți pe-aici și să faceți prostii... Își inspectă unghiile. Deci cred că o să vă închid undeva până când se termină totul. Și-apoi... ghiciți ce-o să fac? O să mă aștept să evadați. Fiindcă, în definitiv, eu sunt cea bună.

***

Ella mergea prudentă în lumina lunii prin mlaștină, în urma lui Legba cel țanțoș. Se vedea ceva mișcare prin apă, dar nimic nu ieșea la suprafață – veștile rele ca Legba se răspândesc repede, chiar și printre aligatori.

O lumină portocalie se ivi în depărtare. Se dovedi a fi coliba doamnei Gogol, sau barca, sau ce-o fi fost. În mlaștină, diferența dintre pământ și apă era practic o problemă de abordare.

— Alo? E cineva acolo?

— Vino înăuntru, copilă. Ia loc. Odihnește-te.

Ella păși cam cu frică pe veranda mișcătoare. Doamna Gogol ședea în jilțul ei, cu o păpușă din zdrențe albe în poală.

— Magrat a spus...

— Știu tot. Vino la Erzulie.

— Cine ești?

— Sunt... prietena ta, fetițo.

Ella mergea ca și cum ar fi fost pe punctul de a o lua la fugă.

— Nu ești zână sau ursitoare sau așa ceva, nu?

— Nu. Fără zei. Doar o prietenă. Te-a urmărit cineva?

— Eu... nu cred.

— Nici n-ar avea importanță, fata mea. Nu contează. Dar poate că totuși ar fi mai bine să ieșim pe râu pentru o vreme. Cu apă de jur împrejur o să fim mai în siguranță.

Coliba se clătină.

— Mai bine stai jos. Se cam leagănă pe picioare până ajungem la apă adâncă.

Ella riscă totuși o privire.

Coliba doamnei Gogol mergea pe patru labe mari de rață, care tocmai se ridicau din mlaștină. Plescăiră pe lângă mal și apoi, lin, vâsliră spre mijlocul râului.

***

Greebo se trezi și se-ntinse.

Și-avea brațele și picioarele greșite!

Doamna Pleasant, care șezuse să-l privească, puse paharul deoparte.

— Și-acum ce dorești, domnu' motan? zise ea.

Greebo lipăi până la ușa care dădea spre restul lumii și zgrepțănă la ea.

— Vrreaaau *afaarră*, dooaamnă Pleesuunt, zise el.

— Păi, n-ai decât să apeși pe clanță, spuse ea.

Greebo se holbă la clanță ca unul care încearcă să înțeleagă o tehnologie foarte complicată, apoi o privi rugător.

Ea îi deschise ușa, se dădu în lături în timp ce el se furișa afară, o încuie în urma lui și se rezemă de partea cealaltă.

— Cenușa o să fie în siguranță la doamna Gogol, categoric, zise Magrat.

— Ha! spuse Buna.

— Mie mi-a plăcut de ea, zise Țața Ogg.

— N-am încredere în nimeni care fumează pipă și bea rom, spuse Buna.

— Dar Țața Ogg fumează pipă și bea *orice*, obiectă Magrat.

— Da, dar asta fiindcă-i o babă dezgustătoare, zise Buna, fără să ridice ochii.

Țața Ogg își scoase pipa din gură.

— Așa-i, zise ea, prietenoasă. Dacă nu-ți menții imaginea, nu faci două parale.

Buna ridică ochii de la încuietoare.

— Nu pot s-o urnesc, zise ea. Și-i de octiron. Nu pot nici s-o vrăjesc să se deschidă.

— Ce prostie, să ne închidă aici, spuse Țața. Eu aș fi pus să ne omoare.

— Asta fiindcă tu ești, în fond, bună, zise Magrat. Cei buni sunt nevinovați și creează dreptate. Cei răi sunt vinovați, și de-aia inventează îndurarea.

— Nu. Știu eu de ce-a făcut așa, spuse Buna, întunecată. Ca să știm că am pierdut.

— Dar a zis că o să evadăm, spuse Magrat. Nu înțeleg. Trebuie să știe că până la urmă cei buni învinge!

— Numai în povești, zise Buna, scrutând balamalele. Și ea crede că ea conduce poveștile. Le înfășoară în jurul ei. Ea se crede cea bună.

— Acum, să știți, spuse Magrat, eu nu suport mlaștinile. Dacă n-ar fi fost broasca și celelalte, aș fi fost de acord cu Lili...

— Atunci nu ești decât o proastă de ursitoare, se răsti Buna, care tot se mai chinuia cu încuietoarea. Nu se poate să faci tu o lume mai bună pentru oameni. Numai oamenii pot să facă o lume mai bună. Altfel e doar un fel de cușcă. Plus că nu așa se face o lume mai bună, tăind capete și dând fete cuminți de neveste broaștelor.

— Dar progresul... începu Magrat.

— Ia să n-aud de progres! Progresul înseamnă doar că se-ntâmplă necazurile mai repede. Mai are cineva un ac de pălărie? Ăsta nu-i bun de nimic.

Țața, care avea talentul lui Greebo de a se simți oriunde ca acasă, se așează în colțul celulei.

— Am auzit odată o poveste, zise ea, în care un tip a fost închis ani și ani de zile și a-nvățat niște chestii uluitoare despre univers și toate cele de la alt pușcăriaș care era teribil de deștept, și pe urmă a evadat și s-a răzbunat.

— Și ce chestii uluitoare știi *tu* despre univers, Gytha Ogg? întrebă Buna.

— Rahat în ploaie, zise Țața, veselă.

— Atunci mai bine evadăm naibii chiar acuma.

Țața scotoci prin pălărie, scoase o bucățică de carton, mai găsi și un capăt de creion, îi linse vârful și se gândi nițel. Apoi scrise:

Dragă Jason unt zo viter (cum se zice prin străinătăți),

Alta acu, Mama ta iar en închisoare, sunt betrână așa că sămi trimeți un cozonac cu o pilă în el și eu osă pun niște săgeți spre închisoarea mea glumesc. Aici e un Desen cu închisoarea. Am pus un X unde suntem, adică îneuntru. Magrat am desenato cu o rochie ielegantă, se poartă ca o Crochetă. Idem Esme sa enervat că nu pote deschide ușa dar crez co să fie bine fincă cei buni mereu înving adică NOI. Și toate fincă o fată nu vrea săse mărite cu un Prinț care Duce care e de fapt Broasca și o înțeleg, fincă nu vrei urmași care au Jenetica și vor sa stea în borcane și țopăe și poți săi calci...

Fu întreruptă de sunetul unei mandoline mânuite cu talent, chiar de partea cealaltă a zidului, și o voce mică dar hotărâtă se lansă într-un cântec.

— ... Și c*onsuenti d'amoure, ve*nt*re dimo tondreturo-ooo...*

— Cum flămânzesc, iubirea mea, după sufrageria caldei tale fermentații, zise Țața, fără să ridice ochii.

— *... della della t'ozentro, audri t'dren vontarieeeee...*

— Prăvălia, prăvălia, am o bomboană, cerul e roz, zise Țața.

Buna și Magrat se uitară una la alta.

— *... guarunto del tari, bell a pore di larientos...*

— Bucură-te, lumânărare, ai o mare...

— Ba nu cred, spuse Buna. Le zici la întâmplare.

— Traduc cuvânt cu cuvânt, zise Țața. Vorbesc străinește ca o localnică, doar știi.

— Doamnă Ogg? Tu ești, dragostea mea?

Se uitară toate spre fereastra zăbrelită. Se vedea o fețișoară care privea înăuntru.

— Casanunda? zise Țața.

— Eu sunt, doamnă Ogg.

— Dragostea mea, bombăni Buna.

— Cum ai ajuns la fereastră? întrebă Țața, nedându-i atenție Bunei.

— Pot să fac rost de-o scară în orice moment, doamnă Ogg.

— Dar n-ai putea să faci rost și de o cheie?

— N-ar ajuta la nimic. Sunt prea multe gărzi la ușă, doamnă Ogg. Chiar și pentru un spadasin faimos ca mine. Milady a dat ordine foarte severe. Nimeni n-are voie să vă asculte sau măcar să se uite la voi.

— Cum ai ajuns tu în garda palatului, Casanunda?

— Un aventurier acceptă orice slujbă, doamnă Ogg, zise Casanunda, serios.

— Dar toți ceilalți au doi metri înălțime, iar tu ești... modelul mai

scund.

— Am minţit la rubrica înălţime, doamnă Ogg. Sunt un mincinos de talie mondială.

— Adevărat?

— Nu.

— Dar când ai spus că eşti cel mai mare seducător din lume?

Urmă un scurt moment de tăcere.

— Ei, poate că sunt pe locul doi, admise Casanunda. Dar mă străduiesc mai mult.

— N-ai putea să te duci şi să ne aduci o pilă sau aşa ceva, domnule Casanunda? zise Magrat.

— Să văd ce pot face, domnişoară.

Feţişoara dispăru.

— Poate ne vin vizitatori şi putem evada în hainele lor? zise Ţaţa Ogg.

— Poftim, acum m-am înţepat cu acul la deget, bombăni Buna Batevreme.

— Sau o punem pe Magrat să seducă una din gărzi, zise Ţaţa.

— De ce nu *tu?* spuse Magrat, cât putu ea de răutăcioasă.

— Bine, eu am curaj.

— Tăceţi din gură, amândouă, zise Buna. Încerc să mă gândesc...

De la fereastră se auzi ceva.

Era Legba.

Cocoşul cel negru se uită printre zăbrele o clipă, apoi îşi luă zborul.

— Mă ia cu frig când îl văd pe ăsta, zise Ţaţa. De câte ori mă uit la el, nu mă pot gândi decât la ceapă, salvie şi piure de cartofi. Faţa ei creaţă se încreţi şi mai tare. Greebo! spuse ea. Unde l-am lăsat?

— O, e doar motan, zise Buna Batevreme. Motanii ştiu să se descurce.

— De fapt e un sentimental... prinse Ţaţa a vorbi, chiar înainte să-nceapă să se dărâme zidul.

Se căscă o gaură în perete. O mână cenuşie apăru şi mai smulse o piatră. Mirosea puternic a mâl.

Stânca se sfărâma sub degetele puternice.

— Doamnelor? spuse o voce răsunătoare.

— Ei, domnu' Sâmbătă, zise Ţaţa, mai să-mi stea inima-n piept... scuzaţi expresia.

Sâmbătă mormăi ceva şi plecă.

Se auziră bătăi sălbatice în uşă şi cineva zăngăni nişte chei.

— Să nu pierdem vremea, zise Buna. Haideţi.

Ieșiră prin gaură, sprijinindu-se una pe alta.

Sâmbătă era în celălalt capăt al unei curți mici și se îndrepta spre sunetul muzicii.

Și-n urma lui se târa ceva, ca o coadă de cometă.

— Ce-i aia?

— Lucrarea doamnei Gogol, zise Buna Batevreme, sumbră.

În spatele lui Sâmbătă, ca o dâră ce se lărgea pe măsură ce șerpuia prin grădinile palatului spre poarta, era un întuneric mai adânc. La prima vedere păreau a se găsi acolo și niște forme, dar dacă te uitai mai cu luare-aminte nu erau de fapt forme, ci doar niște schițe, sugestii ce apăreau și dispăreau. Ici și colo, ochi sclipeau pentru o clipă în vârtej. Se auzea țârâit de greieri și zumzet de țânțari, plutea miros de mușchi și putoare de nămol.

— E mlaștina, zise Magrat.

— E ideea de mlaștină, spuse Buna. E ce trebuie să fie la început, înainte să fie mlaștina.

— Of, fir-ar, zise Țața. Ridică din umeri. Ei, Ella a scăpat și noi la fel, așa că acum evadăm, nu? Asta trebuia să facem.

Nici una dintre ele nu mișcă.

— Nu-s oameni prea drăguți aici, zise Magrat, după o vreme, dar nu merită aligatori.

— Stați pe loc, vrăjitoarelor, zise o voce în spatele lor.

Cinci, șase gărzi se înghesuiau în jurul găurii din zid.

— Ce agitată-i viața la oraș, zise Țața, scoțând încă un ac din pălărie.

— Au arbalete, o avertiză Magrat. Nu prea ai ce face împotriva arbaletelor. Apărarea împotriva proiectilelor e la Lecția Șapte și încă n-am ajuns acolo.

— Nu pot s-apese pe trăgaci dacă-și închipuie că au înotătoare, zise Buna, amenințător.

— Ei, spuse Țața, hai să n-o luăm așa, bine? Toată lumea știe că întotdeauna cei buni câștigă, *mai ales* când sunt depășiți numeric.

Gărzile înaintară.

Și în acea clipă, o siluetă înaltă și neagră sări fără zgomot de pe zid, în spatele lor.

— Uite, zise Țața. Am zis eu că n-o s-o lase el pe mămica lui, nu?

Una sau două gărzi își dădură seama că ea se uita cu mândrie undeva în spate, așa că se întoarseră.

Din punctul lor de vedere, se confruntau cu un bărbat înalt, lat în spate, cu o coamă de păr negru, un petic pe ochi și un rânjet larg.

Stătea relaxat, cu brațele încrucișate.

Greebo așteptă până când îi acordară întreaga lor atenție și apoi își lăsă buzele să se despartă încet.

Mai multe gărzi făcură un pas îndărăt.

Unul dintre oameni zise:

— De ce să ne temem? Că doar nu-i înar...

Greebo ridică o mână.

Ghearele nu scot vreun sunet când ies din teacă, dar *ar trebui.* Ar trebui să facă „tzing".

Rânjetul lui Greebo deveni mai larg.

Ah! Deci *astea* funcționează...

Unul dintre străjeri fu destul de deștept ca să ridice arbaleta, dar destul de prost ca s-o facă în vreme ce Țața Ogg stătea în spatele lui cu un ac de pălărie. Mâna ei se mișcă atât de repede, încât, dac-ar fi văzut-o vreun tânăr înfășurat în portocaliu, ar fi fondat Calea Doamnei Ogg în clipa aceea. Omul țipă și scăpă arma pe jos.

— Vvvroooul...

Greebo sări.

Pisicile sunt ca vrăjitoarele. Nu luptă ca să ucidă, ci ca să câștige. Există o diferență. N-are rost să-ți ucizi adversarul. Căci atunci el n-are să știe că a pierdut, or, ca să fii cu adevărat învingător, trebuie să ai un dușman care e învins și o știe bine. Nu poți triumfa cu adevărat asupra unui cadavru, dar un adversar învins, care va rămâne învins în toate zilele vieții lui triste și mizerabile, e ceva ce merită prețuit.

Pisicile, evident, nu gândesc chiar așa. Doar că le place să vadă pe altul că pleacă șchiopătând, cu coada și ceva blană lipsă.

Tehnica lui Greebo era neștiințifică și n-ar fi avut nici o șansă în fața unui scrimeur bun, dar avea de partea lui faptul că era imposibil să faci scrimă de calitate atunci când te confrunți cu un fel de mașină de tocat care-ți smulge urechile.

Vrăjitoarele priviră cu interes.

— Cred că putem să-l lăsăm acum, zise Țața. Cred că se distrează.

Se grăbiră către bal.

Orchestra era în mijlocul unui număr complicat când primul violonist arunca întâmplător o privire spre ușă și scăpă arcușul. Violoncelistul se uită să vadă ce se întâmplase, urmări privirea fixă a colegului și, într-un moment de tulburare, încercă să cânte de-a-ndăratelea la instrumentul său.

Cu o succesiune de scârțâieli și note false, orchestra se opri din

cântat. Dansatorii continuară o clipă, din inerție, apoi se opriră, dezorientați. După care, unul câte unul, priviră și ei în sus.

Sâmbătă stătea în capul scărilor.

În liniștea sălii se auziră tobele, făcând muzica dinainte să pară nesemnificativă, ca țârâitul greierilor. Aceasta era adevărata muzică a sângelui; orice altă muzică scrisă vreodată era doar o încercare jalnică de a ține pasul.

Se revarsă în sală, aducând cu ea căldura și mirosul încins, vegetal, al mlaștinii. Se simțea o sugestie de aligator în aer – nu prezența lor, doar prevestirea.

Tobele se întețiră. Aveau ritmuri complexe, contrapunctate, simțite mult mai mult decât auzite.

Sâmbătă își scutură un fir de praf de pe umărul hainei străvechi și întinse brațul.

Jobenul îi apăru în mână.

Întinse brațul celălalt.

Bastonul cel negru, cu măciulie de argint, zbârnâi prin aer și el îl înhăță, triumfător.

Își puse jobenul pe cap. Răsuci bastonul.

Tobele răpăiră. Doar că... parcă nu mai erau tobe, parcă era un ritm bătut din însăși podeaua sălii, sau din pereți, sau din aer. Era rapid și fierbinte, și oamenii din sală se treziră că picioarele li se mișcă de la sine, căci ritmul părea să-i străbată din cerebel direct în călcâie fără să treacă și pe la urechi.

Picioarele lui Sâmbătă se mișcau și ele, bătând ritmuri sincopate pe podeaua de marmură.

Dansă în jos pe scări.

Făcea piruete. Sărea. Cozile fracului său biciuiau aerul. Și apoi ateriză la picioarele scării, și călcâiele lui loviră podeaua ca tunetul destinului.

Și abia atunci cineva începu să se agite.

Se auzi un icnet dinspre Prinț.

— Nu poate fi el! E *mort!* Gărzi! *Ucideți-l!*

Prințul privi disperat către gărzile aflate lângă trepte.

Căpitanul gărzii păli.

— Cum, ăă, *din nou?* Adică, nu cred... începu el.

— Acum!

Căpitanul ridică îngrozit arbaleta. Vârful săgeții îi desena opturi prin fața ochilor.

— Am spus să tragi!

Arbaleta zbârnâi.

Se auzi o bufnitură.

Sâmbătă privi în jos la penele săgeții îngropate în pieptul lui, apoi zâmbi și ridică bastonul.

Căpitanul ridică privirea, cu groaza morții sigure în ochi. Scăpă arbaleta și se-ntoarse să fugă, reușind să facă doi pași înainte să se prăbușească cu fața la pământ.

— Nu, zise o voce din spatele Prințului. *Așa* se ucide un mort.

Lili Batevreme înaintă, albă la față de furie.

— Nu mai ai ce căuta aici, șuieră ea. Nu faci parte din poveste.

Ridică o mână.

În spatele ei, figurile fantomatice se adunară brusc asupra ei, astfel încât deveni mai sidefie. Un fulger argintiu străbătu camera.

Baronul Sâmbătă își întinse bastonul în față. Vraja lovi, apoi se scurse prin el în pământ, lăsând dâre argintii care licăriră o vreme, apoi se stinseră.

— Nu, doamnă, zise el, *n-ai cum* să ucizi un mort.

Cele trei vrăjitoare priveau din prag.

— S-a simțit până la mine, zise Țața. Trebuia să-l facă praf!

— Ce să facă praf? spuse Buna. Mlaștina? Râul? Lumea? El e toate astea! Oo, tare-i șmecheră, doamna Gogol asta!

— Cum? zise Magrat. Cum adică, e toate astea?

Lili dădu îndărăt. Ridică mâna din nou și trimise altă minge de foc spre Baron. Aceasta îl lovi în pălărie și explodă ca un foc de artificii.

— Proastă, proastă! bombăni Buna. A văzut că nu merge și tot mai încearcă!

— Credeam că nu ești de partea ei, zise Magrat.

— Nu-s! Dar nu-mi place să văd oamenii purtându-se prostește. Și chestii de-astea nu merg, Magrat Usturoi, până și tu poți... o, nu, nu din nou...

Baronul râse când al treilea atac se descărcă fără să-l vatăme. Apoi ridică bastonul. Doi curteni se prăbușiră.

Lili Batevreme, dând întruna îndărăt, ajunsese la piciorul scării principale.

Baronul înaintă tacticos.

— Vrei să mai încerci și altceva, doamnă? zise el.

Lili ridică amândouă mâinile.

Toate trei vrăjitoarele o simțiră – sucțiunea îngrozitoare cu care ea încerca să aspire întreaga putere din zonă.

Afară, singura gardă rămasă în picioare descoperi că nu se mai

lupta cu un bărbat, ci doar cu un motan turbat, dar asta nu-i aduse nici o mângâiere. Însemna doar că Greebo căpăta un rând de gheare în plus.

Prinţul ţipă.

Era un ţipăt lung, descrescător, şi se termina într-un orăcăit, undeva către podea.

Baronul Sâmbătă făcu un pas greu, hotărât, înainte, şi orăcăitul încetă.

Tobele se opriră brusc.

Şi se lăsă liniştea adevărată, întreruptă doar de foşnetul rochiei lui Lili atunci când o luă la fugă pe scări.

O voce din spatele vrăjitoarelor rosti:

— Mulţumesc, doamnelor. Puteţi să vă daţi la o parte, vă rog?

Ele se întoarseră. Doamna Gogol stătea acolo, ţinând-o de mână pe Cenuşa. Pe umărul celălalt avea un săculeţ dolofan şi brodat în culori vii.

Toate trei o priviră pe vrăjitoarea voodoo cum o conducea pe fată în josul treptelor, apucând-o apoi prin mulţimea înmărmurită.

— Nici asta nu-i cum trebuie, mormăi Buna pentru sine.

— Ce? zise Magrat. Ce?

Baronul Sâmbătă bubui cu bastonul în podea.

— Mă cunoaşteţi, zise el. Mă cunoaşteţi *toţi*. Ştiţi că am fost ucis. Şi acum sunt aici. Am fost omorât şi voi ce-aţi făcut?

— Dar *tu*, câte ai făcut, doamnă Gogol? bombăni Buna. Nu, nu acceptăm aşa ceva.

— Şşt, n-aud ce spune, zise Ţaţa.

— Le spune că pot să-l aibă pe el înapoi, să-i conducă, sau pe Cenuşa, zise Magrat.

— O s-o aibă pe doamna Gogol, bombăni Buna. O să fie o *eminenţă chiombie* de-aia.

— Păi, nici ea nu-i rea, zise Ţaţa.

— Nu-i rea în mlaştină, spuse Buna. Dacă are cine s-o echilibreze, nu-i rea. Dar doamna Gogol să spună unui întreg oraş ce să facă... asta nu-i drept. Magia e mult prea importantă ca s-o foloseşti la condus oamenii. Şi oricum, Lili doar a omorât oameni – doamna Gogol i-ar mai pune şi la spart lemne şi treburi prin casă dup-aia. Eu aşa zic, că după ce-ai muncit toată viaţa, meriţi să te odihneşti nitel după ce-ai murit.

— Să te relaxezi şi tu, să-ţi tihnească, zise Ţaţa.

Buna îşi privi rochia albă.

— Rău îmi pare că n-am hainele mele pe mine, spuse ea. Negrul e culoarea cuviincioasă pentru vrăjitoare. Coborî scara hotărâtă și-apoi își făcu mâinile pâlnie la gură. Iu-huu! Doamnă Gogol!

Baronul Sâmbătă tăcu. Doamna Gogol o salută pe Buna din cap.

— Da, domnișoară Batevreme?

— *Doamnă*, se răsti Buna, apoi se îmblânzi la loc. Asta nu-i corect, să știi. Fata trebuie să conducă orașul, sunt de acord. Și-ai folosit magia ca s-o ajuți până acum, și asta-i în regulă. Dar până aici. Ce face mai departe e treaba ei. Nu poți să faci dreptate cu magie. Poți doar să oprești nedreptatea.

Doamna Gogol își îndreptă statura impunătoare.

— Cine spune ce pot eu să fac aici și ce nu?

— Suntem ursitoarele ei, zise Buna.

— Așa-i, spuse Țața.

— Avem și baghetă, zise Magrat.

— Dar *urăști* ursitoarele, Doamnă Batevreme, spuse doamna Gogol.

— Noi suntem celălalt soi, zise Buna. Noi suntem de-alea de le dau oamenilor ceea ce știu ei că au cu adevărat nevoie, nu ce credem noi că ar trebui să-și dorească.

În mulțimea fascinată, multe buze se mișcară în vreme ce proprietarii încercau să descurce vorba asta.

— Atunci ați terminat cu ursitul, zise doamna Gogol, care gândea mai repede decât majoritatea. Și ați reușit foarte bine.

— Nu m-ai ascultat, spuse Buna. Ursitu' ăsta-i cu multe chichițe. Ea poate că se descurcă bine să guverneze. Sau poate nu se pricepe deloc. Dar asta trebuie să afle singură. Fără să se bage nimeni peste ea.

— Și dacă mă opun?

— Atunci o să trebuiască să-i dăm înainte cu ursitu', mă gândesc, zise Buna.

— Știi cât am trudit pentru victoria asta? spuse doamna Gogol, arogantă. Știi câte am *pierdut?*

— Și-acum ai câștigat, și cu asta se încheie totul, zise Buna.

— Încerci să mă provoci, Doamnă Batevreme?

Buna ezită, apoi se îndreptă de spate. Brațele i se îndepărtară de trup, aproape imperceptibil. Țața și Magrat se dădură nițel mai la o parte.

— Dacă asta voiești.

— Voodoo al meu împotriva... mintologiei tale?

— Dacă vrei.

— Și care-i miza?

— Fără magie în treburile orașului, zise Buna. Fără povești. Fără ursitoare. Doar oameni care să-și ia singuri hotărârile. Bune sau proaste. Drepte sau nedrepte.

— Bine.

— Și pe Lili Batevreme mi-o lași mie.

Icnetul mânios al doamnei Gogol se auzi în toată sala.

— Niciodată!

— Hmm? zise Buna. Doar nu te aștepți să pierzi, nu?

— Nu vreau să te rănesc, Doamnă Batevreme, spuse doamna Gogol.

— Foarte bine, zise Buna. Nici eu nu vreau să mă rănești.

— Nu vreau să vă luptați, spuse Ella.

Toți se întoarseră spre ea.

— Ea conduce acum, nu? zise Buna. Trebuie s-o ascultăm.

— O să las orașul în pace, spuse doamna Gogol, nedându-i atenție, dar Lilith e a mea.

— Nu.

Doamna Gogol băgă mâna în sac, scoase păpușa albă și-o flutură.

— Vezi asta?

— Da. O văd, zise Buna.

— Am făcut-o să fie ea. Nu mă face să fii tu.

— Iertare, doamnă Gogol, zise Buna, fermă, dar știu bine care mi-e datoria.

— Ești o femeie deșteaptă, Doamnă Batevreme. Însă ești departe de casă.

Buna ridică din umeri. Doamna Gogol ridică păpușa, ținând-o de mijloc. Avea ochi albaștri ca safirul.

— Știi despre magia cu oglinzi? Asta-i un fel de oglindă de-a *mea*, Doamnă Batevreme. Pot s-o fac să fii *tu*. Și-apoi o pot face să *sufere*. Nu mă face s-o fac. Te rog.

— Fă ce vrei, doamnă Gogol. Dar de Lili mă ocup eu.

— Eu aș fi mai cu băgare de seamă, în locul tău, Esme, mormăi Țața Ogg. Se pricepe la de-astea.

— Cred că i-ar sta în fire să fie foarte crudă, zise Magrat.

— N-am decât respect pentru doamna Gogol, spuse Buna. Vajnică femeie. Dar vorbește cam mult. În locul ei, băgăm până acum vreo două cuie prin chestia aia.

— Aici te cred, zise Țața. Bine că ești bună, nu?

— Bun, zise Buna, ridicând din nou glasul. Mă duc să-mi caut sora,

doamnă Gogol. Astea-s treburi de *familie*.

Și o porni hotărâtă spre scări.

Magrat scoase bagheta.

— Dacă-i face ceva rău Bunei, o să-și trăiască restul vieții umflată, rotundă și portocalie și plină de semințe, amenință ea.

— Nu cred că Esme s-ar bucura dac-ai face așa ceva, zise Țața. Nu-ți face griji. Nu crede ea în toate prostiile despre păpuși și ace.

— Ea nu crede în *nimic*. Dar nu contează! spuse Magrat. Doamna Gogol crede! E puterea *ei!* Important e ce crede *ea*.

— Și nu crezi că știe și Esme asta?

Buna Batevreme ajunsese la piciorul scărilor.

— Doamnă Batevreme!

Buna se întoarse.

Doamna Gogol avea o așchie lungă de lemn în mână. Scuturând din cap îndurerată, o înfipse în piciorul păpușii.

Toată lumea o văzu pe Buna cum tresare.

Altă așchie străpunse un braț de cârpă.

Încet, Buna își ridică mâna cealaltă și se cutremură atunci când își atinse mâneca. Apoi, șchiopătând ușor, continuă să urce.

— Pot sa țintesc la inimă, data viitoare, Doamnă Batevreme! strigă doamna Gogol.

— Sunt sigură că poți. Te pricepi. Știi că te pricepi, zise Buna, fără să se uite îndărăt.

Doamna Gogol mai înfipse o așchie într-un picior. Buna își pierdu echilibrul și se agăță de balustradă. Lângă ea, una dintre torțe scuipă o flacără înaltă.

— Data viitoare! zise doamna Gogol. Bine? Data viitoare. Pot s-o fac!

Buna se întoarse.

Privi la sutele de fețe ridicate spre ea.

Când vorbi, glasul îi era atât de scăzut, încât trebuia să ciulești urechea ca s-o auzi.

— Și eu știu că poți, doamnă Gogol. Crezi cu adevărat. Mai adu-mi aminte: jucăm pentru Lili, da? Și pentru oraș?

— Ce mai contează? zise doamna Gogol. Nu te dai bătută?

Buna Batevreme își băgă degetul mic în ureche și-l răsuci gânditoare.

— Nu, spuse ea. Nu, nu cred că asta fac. Te uiți, doamnă Gogol? Te uiți bine?

Privirea ei trecu pe deasupra încăperii și se opri pentru o fracțiune

de secundă pe Magrat.

Apoi întinse brațul, cu grijă, și-și băgă mâna până la cot în flacăra torței.

Iar păpușa din mâna lui Erzulie Gogol izbucni în flăcări.

Continuă să ardă și după ce vrăjitoarea slobozi un țipăt și-o aruncă pe jos. Arse până când Țața Ogg veni, tacticoasă, cu o carafă de suc de fructe de la bufet și-o stinse, fluierând printre dinți.

Buna își scoase mâna din foc. Era nevătămată.

— *Asta-i* mintologie, zise ea. E singurul lucru care contează. Tot restul e doar aflare-n treabă. Sper că nu te-am rănit, doamnă Gogol.

Continuă să urce scările.

Doamna Gogol rămăsese cu ochii la cenușa udă. Țața Ogg o bătu prietenește pe umăr.

— Cum a făcut asta? zise doamna Gogol.

— N-a făcut nimica. Te-a lăsat pe *tine*, spuse Țața. Tre' să ai grijă când ești pe lângă Esme Batevreme. Mi-ar plăcea să văd într-o zi cum se descurcă unul din indivizii ăia Zen cu *ea*.

— Și ea e cea *bună?* zise Baronul Sâmbătă.

— Da, spuse Țața. Să vezi și să nu crezi. Privi gânditoare la carafa goală din mâna ei. Ce-i trebuie ăsteia, zise ea, cu tonul cuiva care ajunsese la o concluzie după adâncă cugetare, e niște banane și rom și chestii de-astea...

Magrat o înhăță de rochie, oprind-o pe Țața din marșul ei hotărât către dakriuri.

— Nu acum, zise ea. Să mergem după Buna! Poate are nevoie de noi!

— Ba nu cred deloc, spuse Țața. N-aș vrea să fiu în pielea lu' Lili când o pune Esme mâna pe ea.

— Dar n-am văzut-o niciodată așa agitată, zise Magrat. Orice se poate întâmpla.

— Foarte bine, spuse Țața.

Dădu din cap cu înțeles spre un lacheu care, fiind flăcău deștept, luă poziția de drepți.

— Dar ar putea să facă... ceva îngrozitor.

— Bun. De când își dorește, zise Țața. Încă un dakri de banane, mahatma cot, fuguța.

— Nu. Nu-i o idee bună, insistă Magrat.

— Of, *bine*, zise Țața. Îi întinse carafa goală Baronului Sâmbătă, care o luă ca hipnotizat.

— Dăm o fugă să rezolvăm chestia, zise ea. Scuze de deranj.

Continuați cu distracția... dacă mai are cineva chef.

După plecarea vrăjitoarelor, doamna Gogol se aplecă și ridică resturile păpușii.

Unul sau doi oameni tușiră.

— Asta-i tot? spuse Baronul. După doisprezece ani?

— Prințul e mort, zise doamna Gogol. Mă rog, prinț... vorba vine.

— Dar mi-ai promis c-o să mă răzbun pe *ea*, zise Baronul.

— Cred că vei fi răzbunat, spuse doamna Gogol, aruncând păpușa pe podea. Lilith s-a luptat cu mine doisprezece ani și niciodată nu mi-a străpuns apărarea. Dar asta de-acuma nici n-a trebuit să se obosească prea tare. Așa încât cred că răzbunare vom avea.

— Nu ești obligată să te ții de cuvânt!

— Ba da. De ceva trebuie să mă țin. Doamna Gogol o cuprinse pe Ella de după umeri. Asta-i, fato, zise ea. Palatul tău. Orașul tău. Nu-i un om aici care să-ți tăgăduiască dreptul.

Aruncă o căutătură cruntă către oaspeți. Vreo câțiva se dădură înapoi.

Ella ridică privirea la Sâmbătă.

— Parcă te-aș cunoaște, zise ea. Se întoarse spre doamna Gogol. Și pe tine, adăugă Ella. V-am văzut pe amândoi... înainte. Cu multă vreme în urmă?

Baronul Sâmbătă deschise gura să vorbească. Doamna Gogol ridică însă brațul, oprindu-l.

— Am promis, zise ea. Nici un amestec.

— Nici de la *noi?*

— Nici măcar de la noi. Ea se întoarse spre Ella. Suntem doar oameni.

— Adică... zise Ella, am muncit ca sclavii într-o bucătărie ani de zile... și-acum... să conduc orașul? Pur și simplu?

— Exact așa.

Ella privi în jos, îngândurată.

— Și tot ce spun eu, oamenii trebuie să facă? zise ea, nevinovată.

Câțiva oaspeți tușiră intimidați.

— Da, zise doamna Gogol.

Ella stătea și se uita la podea, rozându-și o unghie. Apoi ridică privirea.

— Atunci primul lucru pe care o să-l fac e să închid balul. Chiar acum! Mă duc la carnaval. Mi-am dorit întotdeauna să dansez la carnaval. Privi în jur la oaspeții îngrijorați. Nu e nimeni obligat să vină

cu mine, adăugă ea.

Nobilimea din Genua avea destulă experiență ca să știe ce înseamnă când îți spune conducătorul orașului că nu e obligatoriu să-i urmezi sugestia.

În câteva minute, sala era goală, cu excepția a trei persoane.

— Dar... dar... voiam răzbunare, zise Baronul. Voiam moarte. Voiam să vină fiica noastră la putere.

— DOUĂ DIN TREI NU-I RĂU.

Doamna Gogol și Baronul se întoarseră. Moarte își puse băutura jos și înaintă. Baronul Sâmbătă se îndreptă de spate.

— Sunt gata să vin cu tine, zise el.

Moarte ridică din umeri. Gata sau nu, părea el să zică, pentru el era totuna.

— Dar te-am ținut în șah, adăugă Baronul. Timp de doisprezece ani! Își puse brațul pe după umerii lui Erzulie. Când m-au ucis și m-au aruncat în râu, noi am furat viață de la tine!

— AI ÎNCETAT SĂ TRĂIEȘTI. DAR N-AI MURIT. ATUNCI N-AM VENIT DUPĂ TINE.

— N-ai venit?

— AVEAM ÎNTÂLNIRE CU TINE ÎN SEARA ASTA.

Baronul îi înmână bastonul doamnei Gogol. Își scoase jobenul negru. Dădu jos haina.

Puterea scăpăra în cutele ei.

— Gata și cu Baronul Sâmbătă, zise el.

— POATE. FRUMOASĂ PĂLĂRIE.

Baronul se întoarse către Erzulie.

— Cred că trebuie să plec.

— Da.

— Tu ce-ai să faci?

Vrăjitoarea voodoo se uită la pălăria din mâinile ei.

— Mă întorc în mlaștină, zise ea.

— Ai putea să rămâi aici. N-am încredere în vrăjitoarea aia străină.

— Eu da. Așa că mă-ntorc în mlaștină. Fiindcă unele povești trebuie să se termine. Orice o să iasă din Ella, să fie lucrarea ei.

Ajunseră repede până la apa grea și mâloasă a râului.

Baronul se opri pe mal.

— Și de-acum o să fie fericită pentru totdeauna?

— NU PENTRU TOTDEAUNA. DAR, POATE, SUFICIENT DE MULT TIMP.

Și așa se termină poveștile.

Vrăjitoarea cea rea e învinsă, prințesa zdrențăroasă își capătă moștenirea, regatul e salvat. Zilele fericite se întorc. Fericire pentru totdeauna. Ceea ce înseamnă că viața se oprește aici.

Poveștile *vor* să se termine. Nu le pasă ce se întâmplă după...

Țața Ogg gâfâia din greu alergând pe-un coridor.

— Niciodată n-am văzut-o pe Esme în halul ăsta, zise ea. Tare e ciudată. Ar putea să se pună singură-n pericol.

— Pune în pericol pe toată lumea, spuse Magrat. Este...

Femeile-șarpe le ieșiră în cale, pe coridor.

— Ia-o așa, zise Țața, în șoaptă, ce-ar putea să ne facă?

— Nu suport șerpii, zise Magrat, încet.

— Bineînțeles, au dinții ăia, spuse Țața, ca și cum s-ar fi aflat la catedră. De fapt, un fel de colți. Vino, fato. Hai să vedem dacă găsim alt drum.

— Le urăsc.

Țața trase de Magrat, care nu se urnea.

— *Haide!*

— Le urăsc de-adevăratelea.

— Poți să le urăști și mai bine de la distanță!

Surorile aproape că le ajunseseră. Nu mergeau, alunecau. Poate că Lili își pierduse concentrarea, fiindcă arătau a șerpi mai mult ca niciodată. Țaței i se părea că vede modele de solzi pe sub pielea lor. Și fălcile erau complet greșite.

— Magrat!

Una din surori întinse mâna. Magrat se cutremură.

Sora-șarpe deschise gura.

Și-atunci Magrat ridică privirea și, aproape ca prin vis, o pocni așa tare, de-o trimise doi metri mai încolo pe coridor.

Lovitura respectivă nu figura în nici un Drum sau Cale. Nimeni n-o desenase-n diagrame și n-o exersase în fața oglinzii, cu capul bandajat. Venea direct din lexiconul reflexelor îngrozite, înnăscute, de supraviețuire.

— Scoate bagheta! răcni Țața, țâșnind înainte. Lasă ninjăreala! Folosește bagheta! De-asta o ai!

Cealaltă șerpoaică se întoarse instinctiv să urmărească mișcarea, și acesta-i motivul pentru care instinctul nu asigură mereu supraviețuirea, fiindcă Magrat o pocni zdravăn după ceafă. Cu bagheta. Și ea se prăbuși, pierzându-și forma în cădere.

Problema cu vrăjitoarele e că niciodată nu fug de ceea ce urăsc cu

adevărat.

Și problema cu animăluțele pufoase și încolțite e că, din când în când, unul dintre ele e o mangustă.

Buna Batevreme se întrebase adeseori: de ce se face atâta caz de luna plină? E doar un rotocol mare și luminos. Și luna nouă nu-i decât întuneric.

Dar la jumătatea drumului, când luna însăși e între lumea luminii și cea a întunericului, când și luna e pe muchie... poate *atunci* ar putea o vrăjitoare să creadă în lună.

Și acum, o jumătate de lună plutea deasupra cețurilor mlaștinii.

Cuibul de oglinzi al lui Lili îi reflecta lumina rece, așa cum reflecta totul. Cele trei mături stăteau rezemate de perete.

Buna și-o luă pe-a ei. Era îmbrăcată într-o culoare total nepotrivită și n-avea pălărie; simțea nevoia măcar *unui lucru* care să-i aducă aminte de-acasă.

În jur, nici o mișcare.

— Lili? rosti Buna, încet.

Propria ei imagine o privea din oglindă.

— Poți să renunți, dacă vrei, zise Buna. Iei tu mătura mea și eu o iau pe-a lui Magrat. Ea poate să meargă cu Gytha. Și doamna Gogol n-o să te urmărească. Am avut eu grijă. Și e mare nevoie de vrăjitoare pe-acasă. Și să te lași de ursit. Nu mai ucizi oamenii ca să le pui fetele-n povești. Știu că de-asta ai făcut-o. Vino acasă. E o ofertă pe care n-o poți refuza.

Oglinda lunecă în lături fără zgomot.

— Încerci să fii *bună* cu mine? zise Lili.

— Să nu crezi că nu mi-a fost greu, spuse Buna, cu o voce mai normală.

Rochia lui Lili foșni în întuneric atunci când păși afară dintre oglinzi.

— Așa deci, zise ea, ai bătut-o pe femeia din mlaștină.

— Nu.

— Dar ești tu aici, nu ea.

— Da.

Lili luă mătura din mâna Bunei și-o răsuci pe toate părțile.

— N-am folosit niciodată așa ceva, zise ea. Te așezi pe ea și-ai pornit?

— Cu *asta* trebuie să alergi o bucată înainte să pornească, spuse Buna, dar da, cam asta e ideea.

— Hmm. Știi care-i simbolistica măturii? zise Lili.

— Are de-a face cu stâlpii de armindeni și cântecele populare și chestii de-astea? întrebă Buna.

— O, da.

— Atunci nu vreau să știu.

— Nu, zise Lili. Nici eu nu credeam să vrei. Îi dădu mătura înapoi. Rămân aici, mai spuse ea. Doamna Gogol o fi inventat ea o scamatorie nouă, dar asta nu înseamnă că m-a învins.

— Nu. S-a terminat, vezi tu, s-a ajuns la un sfârșit, zise Buna. Așa-i când transformi lumea în povești. N-ar fi trebuit să faci așa ceva niciodată. N-ai voie să prefaci lumea în povești. N-ai voie să tratezi oamenii ca și cum ar fi *personaje*, ca și cum ar fi *lucruri*. Dar dacă o *faci*, atunci ar trebui să știi când se termină povestea.

— Și să-ți pui pantofii înroșiți în foc și să dansezi cât e noaptea de lungă? spuse Lili.

— Cam așa ceva, da.

— În vreme ce toți ceilalți trăiesc fericiți până la adânci bătrâneți?

— Asta nu mai știu, zise Buna. Asta e treaba lor. Ce vreau să spun e că n-ai voie să mai încerci o dată. Ai *pierdut*.

— Știi că o Batevreme nu pierde niciodată, spuse Lili.

— Una din ele o să-nvețe să piardă în noaptea asta, zise Buna.

— Dar *noi* suntem în afara poveștilor, spuse Lili. Eu fiindcă... sunt mediumul prin care se înfăptuiesc, tu fiindcă te lupți cu ele. Noi suntem cele din mijloc. Cele libere...

Se auzi ceva în spatele lor. Fața lui Magrat și cea a Țaței Ogg apărură, urcând scara.

— Ai nevoie de ajutor, Esme? zise Țața Ogg, prudentă.

Lili râse.

— Uite-ți șerpoaicele *tale*, Esme. Știi, adăugă ea, de fapt ești exact ca mine. Nu știai? Nu-i un gând de-al meu care să nu-ți fi trecut și ție prin cap. Nu-i o faptă de-a mea la care să nu te fi gândit și tu. Dar n-ai avut curaj niciodată. Asta-i diferența dintre oamenii ca mine și cei ca tine. *Noi* avem curajul să *facem* ceea ce voi doar visați.

— Da? zise Buna. Asta crezi? Crezi că eu visez?

Lili ridică un deget. Magrat se trezi plutind deasupra terasei, zbătându-se. Flutură bagheta, disperată.

— Asta-mi place să văd, zise Lili. Oameni cu dorințe. Eu n-am dorit nici un lucru în viața mea. Întotdeauna am *realizat*. Te satisface mult mai bine.

Magrat strânse din dinți.

— Sunt sigură că nu mi-ar sta bine ca dovleac, dragă, spuse Lili.

Dădu din mână, dispreţuitoare. Magrat se înălţă.

— Nu ţi-ar veni să crezi ce pot să fac, zise Lili, visătoare, în vreme ce vrăjitoarea cea tânără plutea lin pe deasupra terasei. Păcat că n-ai încercat şi tu oglinzile, Esme. Fac minuni, nu altceva. Am lăsat-o pe femeia din mlaştină să trăiască doar fiindcă ura ei mă înviora. Îmi place să mă urască lumea, să ştii. De fapt, *chiar* ştii. E un fel de respect. Înseamnă că ai rezultate. E ca o baie rece într-o zi fierbinte. Când proştii văd că-s neputincioşi, când se înfurie de neputinţa lor, când sunt înfrânţi şi nu le-a mai rămas decât golul ăla din baia de acid a stomacului... ei bine, să fim cinstite, e ca o rugăciune. Şi poveştile... *să le mânuieşti... să le împrumuţi puterea... şi mângâierea... să fii în centrul lor ascuns...* Poţi să înţelegi? Ce plăcere-ţi face să vezi tiparele repetându-se? Tare-mi plac tiparele. Şi apropo, dacă femeia aia Ogg mai încearcă să se furişeze în spatele meu, chiar c-o s-o las pe prietena ta cea tânără să plutească deasupra curţii, şi-apoi, Esme, s-ar putea să mă plictisesc.

— Mă plimbam doar, zise Ţaţa Ogg. Nu-i interzis.

— Ai schimbat povestea în interesul tău, şi-acum o s-o schimb şi eu cum vreau, spuse Lili. Şi din nou... tot ce-ţi cer e să pleci. Doar să pleci. Ce se întâmplă aici nu contează. E un oraş îndepărtat despre care nu ştii mare lucru. Nu sunt complet convinsă că te-aş putea învinge – adăugă ea –, dar astea două... n-au ce le trebuie. Din ele pot să fac marmeladă. Sper că-ţi dai seama. Aşa ca, în seara asta, zic eu, o Batevreme învaţă să piardă?

Buna stătu acolo tăcută o vreme, rezemându-se în mătura ei inutilă.

— Bine. Pune-o jos, zise ea. Şi-apoi o să spun că m-ai învins.

— Aş vrea să te pot crede, spuse Lili. Oh... dar tu eşti cea bună, aşa-i? Trebuie să te ţii de cuvânt.

— Priveşte-mă, zise Buna.

Se duse până la parapet şi se uită în jos. Luna cea cu două feţe era încă destul de luminoasă ca să dezvăluie vălătucii de ceaţă care înconjurau palatul ca o mare.

— Magrat? Gytha? zise ea. Îmi pare rău. Ai învins, Lili. N-am ce face.

Şi sări.

Ţaţa Ogg se repezi înainte şi privi peste marginea de piatră, la timp pentru a vedea o siluetă îndepărtată dispărând în ceaţă.

Toate trei femeile rămase în vârful turnului răsuflară adânc.

— E o scamatorie, zise Lili, ca să mă ia prin surprindere.

— Ba nu-i! țipă Magrat, prăbușindu-se pe pardoseală.

— Avea mătura, zise Lili.

— Nu merge! Nu pornește! strigă Țața. *Așa*, zise ea, amenințătoare, îndreptându-se către forma înceţoșată a lui Lili, îți șterg eu rânjetul ăla de pe față...

Se opri atunci când o durere argintie îi străbătu trupul.

Lili râse.

— Carevasăzică e adevărat? spuse ea. Da. Vi se vede pe față. Esme era destul de deșteaptă ca să știe că nu poate învinge. Nu fiți neroade. Și nu mai îndrepta prostia aia de baghetă spre mine, Magrat Usturoi. Desiderata, baba aia, m-ar fi înfrânt de mult dac-ar fi putut. Unii oameni nu înțeleg nimic.

— Ar trebui să mergem jos, zise Magrat. Poate că zace acolo...

— Așa. Fiți bune. La asta vă pricepeți, spuse Lili, în vreme ce ele coborau scările în fugă.

— O să ne întoarcem mârâi Țața Ogg peste umăr. Chiar dacă va trebui să ședem în mlaștină cu doamna Gogol și să ne hrănim cu capete de șerpi!

— Bineînțeles, zise Lili, ridicând dintr-o sprânceană. Asta am spus și eu. Și eu am nevoie de unele ca voi prin preajmă. Altfel n-aș putea fi sigură că sunt încă puternică. Așa se ține scorul.

Le privi dispărând în jos pe scări.

Vântul prinse să bată. Lili își strânse fustele și se duse la parapet, de unde se vedeau fâșiile de ceață curgând deasupra acoperișurilor orașului, departe, dedesubt. Dinspre dansurile carnavalului care încă trecea pe străzi răzbătea zvon de muzică.

Curând avea să vină și miezul nopții. Cel adevărat, nu o imitație ieftină, meșterită de o babă care se pitește prin ceasuri.

Lili încercă să străbată cu privirea înnegura de la baza turnului.

— Haida-de, Esme, murmură ea, prea pui la inimă când pierzi...

Țața întinse mâna și-o opri pe Magrat din goana ei disperată pe scările în spirală.

— Mai încet, rogu-te, zise ea.

— Dar poate-i rănită!

— Așa o să fii și tu, dacă te împiedici. Și oricum, zise Țața, nu cred că Esme zace zdrobită pe undeva pe jos. Nu în felul ăsta ar muri ea. Cred c-a făcut-o doar ca să uite Lili de noi și să ne lase-n pace. Cred că ne-a luat drept... cum îi zicea lu' neică ăla din Tsort care nu putea fi

rănit decât dacă-l loveai într-un loc anume? Și nimeni nu l-a învins până n-au aflat de locul ăla. Genunchiul, parcă asta era. Noi suntem genunchiul ei tsortean, pricepi?

— Dar știi că trebuie să alergi foarte repede ca să-i pornești mătura! țipă Magrat.

— Da, știu, zise Țața. Așa am crezut și eu. Și-acum mă gândesc... cât de repede alergi când cazi? Drept în jos, vreau să spun?

— Eu... nu știu... spuse Magrat.

— Eu socot că Esme s-a gândit că merită să afle, zise Țața. Așa socot eu.

O siluetă apăru la cotul scărilor, urcând alene. Ele se traseră politicoase într-o parte, să-i facă loc.

— Tare-aș vrea să-mi amintesc unde trebuia lovit ăla, zise Țața. Acum n-o să-mi mai iasă din minte toată noaptea.

— ÎN CĂLCÂI.

— Da? O, mulțumesc!

— CU PLĂCERE.

Silueta continuă să urce treptele.

— Ce bună mască avea, nu? zise Magrat în cele din urmă.

Ea și Țața se priveau în ochi, fiecare căutând confirmarea celeilalte.

Magrat păli. Privi în sus pe scări.

— Cred c-ar trebui să fugim înapoi și să... începu ea.

Țața Ogg era mult mai bătrână.

— Cred că mai bine o luăm încet, zise ea.

Lady Volentia D'Arrangement ședea în grădina de trandafiri de sub turnul cel mare și-și sufla nasul.

Aștepta de jumătate de oră și se săturase.

Sperase la un tete-a-tete romantic; părea un bărbat așa de șarmant, nerăbdător, dar și timid în același timp. Însă în loc de asta, fusese cât pe ce să încaseze o lovitură zdravănă în cap când o babă pe o mătură și purtând ceea ce părea, pe cât se putea vedea din goana ei nebună, chiar rochia doamnei Volentia, plonjase vâjâind pe lângă ea. Cizmele ei trăseseră o brazdă prin trandafiri înainte să se redreseze și s-o apuce iar în sus.

Și de picioare i se tot freca un motan jegos și urât mirositor.

Și seara începuse atât de bine...

— Bună seara, milady?

Ea privi în jos printre tufe.

— Mă numesc Casanunda, rosti o voce plină de speranță.

Lili Batevreme se întoarse pe călcâie când auzi un clinchet de sticlă venind din labirintul ei de oglinzi.

Fruntea i se întunecă. Alergă spre mijlocul terasei și deschise ușa spre lumea ei de imagini.

Nu se auzea nimic afară de foșnetul rochiei sale de mătase și de șoapta domoală a răsuflării ei. Păși spre locul ei dintre oglinzi.

Miriadele de imagini o priveau aprobator. Se destinse.

Apoi piciorul i se lovi de ceva. Coborî privirea și văzu pe dale, neagră în lumina lunii, o mătură zăcând printre cioburi de sticlă.

Privirea ei îngrozită se ridică și întâlni o imagine.

Care se încruntă la ea.

— Care-i plăcerea când învingi și celălalt nu-i în viață ca să știe c-a pierdut?

Lili dădu înapoi, cu gura căscată.

Buna Batevreme păși prin rama goală. Lili privi pe jos, în spatele surorii ei răzbunătoare.

— *Mi-ai spart oglinda!*

— Deci pentru asta te-ai muncit? spuse Buna. Ca să te joci de-a reginele într-un oraș igrasios? Să slujești poveștile? Ce fel de putere mai e și asta?

— Nu înțelegi... ai spart *oglinda*...

— Cică nu-i bine să faci asta, zise Buna. Dar m-am gândit: ce mai contează încă șapte ani de ghinion?

Imagine după imagine se sfărâmă, de-a lungul întregii curburi imense a universului oglinzii, sfâșierea înaintând mai repede decât lumina...

— Trebuie să le spargi *pe amândouă* ca să fii în siguranță... ai stricat *echilibrul*...

— Ha! *Eu* l-am stricat? Buna înaintă, cu ochii ca două safire ale amărăciunii. O să-ți trag o bătaie cum nu ți-a tras mama niciodată, Lili Batevreme. Nu cu magie, nu cu mintologie, nu cu bățul cum făcea tata, da, și nu și-a precupețit osteneala, pe câte-mi aduc aminte – ci cu osul. Și nu fiindcă tu ești cea rea. Nu fiindcă ți-ai băgat nasul în povești. Fiecare avem drumul nostru. Ci pentru că, și vreau să-ți intre bine în cap, după ce-ai plecat tu, *eu a trebuit să fiu cea bună.* Tu te-ai ales cu toată distracția. Și e peste putință să te fac să plătești pentru asta, Lili, dar tot am să-ncerc...

— Dar... eu... eu... eu sunt cea *bună,* murmură Lili, palidă de uimire. Eu sunt cea bună. Nu pot să pierd. Sunt ursitoarea. Tu ești

vrăjitoarea cea rea... și ai spart oglinda...

... mișcându-se ca o cometă, sfâșierea oglinzilor ajunge în punctul cel mai îndepărtat și-și urmează orbita, zburând prin lumi nenumărate...

— Trebuie să mă ajuți... imaginile trebuie echilibrate, murmură Lili, stins, dând îndărăt până se lipi cu spatele de cealaltă oglindă.

— Bună? Bună? Când dai oamenii de mâncare poveștilor? Când le schilodești viețile? Asta se cheamă *bună?* zise Buna. Adică nici măcar nu te-ai *distrat?* Păi dacă eram eu așa rea ca tine, aș fi fost mult mai rea. Nici nu-ți trece ție prin cap ce-aș mai fi făcut.

Buna ridică mâna să lovească.

... sfâșierea se-ntoarse către locul de unde pornise, purtând cu ea imaginile alungate din toate oglinzile...

Ochii i se măriră.

Sticla plesni și se deformă în spatele lui Lili Batevreme.

Iar în oglindă, imaginea lui Lili se-ntoarse, zâmbi serafic și, întinzând brațele afară din ramă, o cuprinse la piept pe Lili Batevreme.

— Lili!

Toate oglinzile se sfărâmară, explodând în afară în mii de bucățele, din înaltul turnului, așa încât, pentru o clipă, acesta păru învăluit în praf sclipitor de zâne.

Țața Ogg și Magrat țâșniră pe terasă, ca o pereche de îngeri răzbunători după o perioadă de neglijență la controlul celest de calitate.

Și se opriră.

Acolo unde fusese labirintul de oglinzi nu mai erau decât rame goale. Podeaua era acoperită cu cioburi de sticlă și, pe ele, zăcea o femeie în rochie albă.

Țața o împinse pe Magrat în spatele ei și înaintă prudentă. Împinse femeia cu vârful cizmei.

— S-o aruncăm din turn, zise Magrat.

— Bine, spuse Țața. Dă-i drumul.

Magrat ezită.

— Păi, zise ea, când am spus s-o aruncăm din turn, nu m-am gândit s-o arunc eu personal, mai mult m-am gândit că dac-ar fi după dreptate ar trebui să fie aruncată...

— Atunci aș tăcea din gură, în locul tău, spuse Țața, îngenunchind

cu atenție pe cioburi. Mai ales că aveam dreptate. *Asta-i* Esme. Aș recunoaște fața asta oriunde. Scoate-ți juponul.

— De ce?

— Uită-te la brațele ei, fato!

Magrat se holbă. Apoi își duse mâna la gură.

— Dar ce-a *făcut?*

— A-ncercat să-și bage mâinile direct prin sticlă, după cum arată, zise Țața. Dă-l odată jos și ajută-mă să-l rup fâșii și pe urmă du-te la doamna Gogol și vezi dacă n-are niște alifii și dacă nu poate să ne ajute, și spune-i că dacă zice nu, mai bine să n-o găsească dimineața în orașul ăsta. Țața pipăi încheietura mâinii Bunei Batevreme. Poate că Lili Batevreme era în stare să facă marmeladă din noi, dar lui madam Gogol știu bine că pot să-i scot și ochii cu vătraiul dacă se pune cu mine.

Țața își scoase pălăria ei patentată și indestructibilă și scotoci în ea, pe la vârf. Scoase de-acolo o bucată de catifea și-o desfășură, dezvăluind un mic stoc de ace și-un mosor de ață.

Linse un capăt de ață și ridică un ac în bătaia lunii, privind la el chiorâș.

— Of, Esme, Esme, zise ea, aplecându-se să coasă, prea pui la inimă când câștigi.

Lili Batevreme privi în jur la o lume argintie și stratificată.

— Unde sunt?

— ÎN OGLINDĂ.

— Sunt moartă?

— RĂSPUNSUL LA ACEASTĂ ÎNTREBARE, zise Moarte, ESTE UNDEVA ÎNTRE DA ȘI NU.

Lili se întoarse, și miliarde de siluete se întoarseră cu ea.

— Când pot să ies?

— CÂND O GĂSEȘTI PE CEA ADEVĂRATĂ.

Lili Batevreme o luă la fugă printre reflecțiile infinite.

O bucătăreasă bună e întotdeauna prima care vine la lucru dimineața și ultima care pleacă seara.

Doamna Pleasant stinse focurile. Făcu un inventar rapid al argintăriei și numără supierele. Și...

Și simți că era privită.

În ușă stătea un motan. Unul mare și cenușiu. Un ochi îl avea de-un galben-verzui malefic, celălalt alb sidefiu. Ce-i mai rămăsese din

urechi arăta ca marginile unui timbru. Totuși, se mișca țanțoș și genera un fel de câmp de pot-să-te-bat-cu-o-singură-laba care-i părea foarte cunoscut.

Doamna Pleasant îl fixă cu privirea câtăva vreme. Era bună prietenă cu doamna Gogol și știa că forma reprezintă doar o problemă de obișnuință adânc înrădăcinată, plus că, dacă locuiești în Genua prin preajma zilei de Samedi Nuit Mort, înveți să te bazezi mai mult pe judecată decât pe simțuri.

— Ei, zise ea, doar cu o urmă de tremur în glas, presupun că mai vrei niște labe de pește, adică vreau să spun capete, ce zici?

Greebo se-ntinse și-și arcui spinarea.

— Și e și niște lapte în cămară, zise doamna Pleasant.

Greebo căscă fericit.

Apoi se scărpină după ureche cu laba din spate. Umanitatea e plăcut s-o vizitezi, dar nu ți-ai dori să trăiești acolo.

***

Trecuse o zi.

— Unsoarea asta cicatrizantă a doamnei Gogol e foarte eficientă, zise Magrat.

Avea în mână un borcan pe jumătate plin cu ceva verzui și ciudat de zgrunțuros și cu un miros subtil care, pe câte se părea, ocupa întreaga lume.

— Are cap de șarpe în ea, spuse Țața Ogg.

— Nu încerca să-mi faci scârbă, zise Magrat. Cap-de-șarpe e o floare, știu și eu atâta lucru. Un fel de Fritillaria, cred. E fantastic câte poți să faci cu florile.

Țața Ogg, care de fapt petrecuse o jumătate de oră macabră, dar instructivă, supraveghind-o pe doamna Gogol atunci când făcuse unsoarea, n-avu inima s-o lămurească.

— Așa-i, zise ea. Flori. Nu te păcălește nimeni pe tine, văd eu.

Magrat căscă.

Li se lăsase palatul la dispoziție, că tot n-avea nimeni dispoziție să miște un deget. Buna fusese instalată în camera de alături.

— Du-te și te culcă, zise Țața. Mă duc eu acuși să veghez în locul doamnei Gogol.

— Dar Țață... Gytha... spuse Magrat.

— Hmm?

— Tot ce... spunea ea... pe drum încoace. Era așa de... așa de rece. Nu? Să *nu* dorești nimic, să nu folosești magia ca să ajuți oamenii, sa nu faci chestia aia cu focul... și pe urmă se-apucă să facă toate astea!

Eu ce să mai înțeleg?

— Ei, păi, zise Țața. Aici e vorba de general și de particular, vezi tu.

— Cum adică? spuse Magrat, întinzându-se în pat.

— Adică atunci când Esme folosește cuvinte ca „toată lumea“ și „nimeni”, nu e vorba și de ea.

— Știi... dacă stai să te gândești... asta-i îngrozitor.

— Asta-i vrăjitoria. Când e la o adică. Și-acum... culcă-te.

Magrat era prea obosită ca să protesteze. Închise ochii și curând sforăia cu mult bun-simț.

Țața șezu și-și fumă pipa o vreme, cu ochii la perete.

Apoi se ridică și împinse ușa spre camera cealaltă.

Doamna Gogol o privi, de pe scaunul ei de lângă pat.

— Du-te și tu și te culcă, zise Țața. Stau eu cu ea câteva ceasuri.

— Ceva nu-i în regulă, spuse doamna Gogol. Mâinile ei sunt vindecate. Doar că nu se trezește.

— La Esme, totul ține de minte, zise Țața.

— Aș putea să mai fac niște zei și să aduc lume să creadă zdravăn în ei. Ce părere ai? spuse doamna Gogol.

Țața scutură din cap.

— Nu cred ca Esme ar vrea așa ceva. Nu-i prea plac zeii. Zice că ocupă locul degeaba.

— Atunci, aș putea să fac niște gumbo. Oamenii vin de foarte departe pentru așa ceva.

— Merită încercat, admise Țața. Orice ajutor e bun, așa zic eu mereu. Ce-ar fi să te apuci? Lasă romul aici.

După ce plecă vrăjitoarea voodoo, Țața mai fumă o vreme din pipă și bău gânditoare niște rom, privind la trupul de pe pat.

Apoi se aplecă până la urechea Bunei Batevreme și-i șopti:

— N-ai de gând să *pierzi*, nu?

Buna Batevreme privi la lumea argintie și stratificată.

— Unde sunt?

— ÎN OGLINDĂ.

— Sunt moartă?

— RĂSPUNSUL LA ACEASTĂ ÎNTREBARE, zise Moarte, E UNDEVA ÎNTRE DA ȘI NU.

Esme se întoarse, și un miliard de siluete se întoarseră cu ea.

— Când pot să ies?

— CÂND O GĂSEȘTI PE CEA REALĂ.

— E o întrebare-capcană?

— NU.

Buna privi în jos la ea însăși.

— Asta d'aci, zise ea.

Iar poveștile nu vor decât finaluri *fericite.* Nu dau o ceapă degerată *pentru cine.*

Dragă Jason ecetra,

Păi gata cu Genua da am învățat nește leacuri zombii dela Dna Gogol mia dat ingrid inored mia zis cum se face dacrii de bananana și mia dat ceva dei zice banjo nați văzut așa ceva dai o femeie cumsecade zic eu dacă no scapi din ochi. Esme se pare că șia revenit da se poartă ciudat și e liniștită nu ca deobicei așa că sunt cu oichii pe ea să nufi făcut Lili vreo șmeichirie în oglindă. Da cred căi bine că când sa trezit ia cerut bageta lu Magrat și ia sucit ienelele șia prefăcut oala întrun buchet de flori și Magrat a zis că ea na putut și Esme a zis că nu fincă ea șia pierdut vremea dorind lucruri în loc săși bată capu cum să le obțiie. Vreau să zic că bine că Esme na avut bagetă când ierea tânără că Lili ar fi fost Bomboană pe lângă ea. Vă trimit o Poză cu cimitiru daici vedeți că aci sengroapă oameni în lăzi deasupra pământului căi pământu prea ud și nui plăcut să fii și mort și înecat în același timp, cică călătoriile lărgește mintea, eu cred că pa mea pot so scot prin urechi și so înod sub bărbie, vă iubesc, MAMI.

În mlaștină, doamna Gogol, vrăjitoarea voodoo, drapă redingota pe manechinul improvizat, puse jobenul în vârful parului și legă bastonul de un braț al crucii cu o sforicică. Făcu un pas îndărăt.

Se auzi o zburătăceală. Legba coborî din văzduh și se instală pe joben. Apoi cântă. De obicei cânta numai la apus, fiindcă era o pasăre cu puteri aparte, dar de data asta se simțea dispus să anunțe noua zi.

Începu de-atunci să se spună că, în fiecare an de Samedi Nuit Mort, când carnavalul era în toi și tobele băteau mai tare și romul era pe sfârșite, un bărbat în redingotă și joben și cu energia unui demon apărea de nicăieri și conducea dansul.

În fond, și poveștile trebuie să pornească de undeva...

Se auzi un plescăit și-apoi apele râului se închiseră la loc.

Magrat se îndepărtă.

Bagheta se afundă în mâlul bogat, unde n-o mai atingeau decât picioruşele vreunui rac aflat în trecere, și racii n-au ursitoare și n-au voie să-și dorească nimic. Se afundă din ce în ce mai tare, cu trecerea lunilor, și, cum se-ntâmplă cu majoritatea lucrurilor, ieși din istorie. Mai mult nu-ți puteai dori.

Cele trei mături se ridicară deasupra orașului Genua, odată cu

ceţurile dinaintea zorilor.

Vrăjitoarele priviră de sus mlaştinile verzi din jurul oraşului. Genua dormea. Zilele de după Prânzul Gras erau întotdeauna liniştite, fiindcă oamenii încercau să se refacă dormind. Pentru moment, la fel făcea şi Greebo, în culcuşul lui dintre paie. Fusese o mare suferinţă s-o părăsească pe doamna Pleasant.

— Ei, gata cu *la duce vita*, filosofă stoic Ţaţa Ogg.

— Nu ne-am luat rămas-bun de la doamna Gogol, zise Magrat.

— Las' că ştie ea c-am plecat, spuse Ţaţa. Ştie cam multe, doamna Gogol asta.

— Dar putem s-avem încredere în ea că se ţine de cuvânt? zise Magrat.

— Da, spuse Buna Batevreme.

— În felul ei, e foarte cinstită, zise Ţaţa Ogg.

— Da, aşa-i, recunoscu Buna Batevreme. Plus că i-am spus că poate mă-ntorc.

Magrat privi la mătura Bunei. O cutie mare şi rotundă se vedea printre bagajele legate de paie.

— N-ai probat niciodată pălăria aia pe care ţi-a dat-o, zise ea.

— M-am uitat la ea, spuse Buna cu răceală-n glas. Nu-mi vine.

— Nu cred că doamna Gogol ar da cuiva o pălărie care să nu-i vină, zise Ţaţa. Hai să vedem, ce zici?

Buna pufni şi scoase capacul cutiei. Gheme de foiţă fluturară în jos spre ceţuri atunci când extrase pălăria dinăuntru.

Magrat şi Ţaţa Ogg se holbară la ea.

Erau obişnuite, sigur, cu ideea de fructe la pălărie – Ţaţa Ogg însăşi avea o pălărie neagră de pai cu cireşe de ceară pe ea, pentru ocazii speciale de vendetă de familie. Dar aceasta avea mai mult decât nişte cireşe. Cam singurul fruct care nu figura pe ea era pepenele.

— E în mod sigur foarte... *străină,* zise Magrat.

— Haide, spuse Ţaţa. Pune-o, să vedem.

Buna se conformă, cam ruşinată, sporindu-şi astfel înălţimea cu jumătate de metru, din care majoritatea era ananas.

— Foarte veselă. Foarte... elegantă, zise Ţaţa. Nu oricine poate purta aşa o pălărie.

— Îţi stă bine cu rodii, spuse Magrat.

— Şi cu lămâi, zise Ţaţa Ogg.

— Ei! Voi două doar nu râdeţi de mine? spuse Buna Batevreme, bănuitoare.

— Vrei să vezi? zise Magrat. Am o oglindă pe undeva...

Tăcerea căzu ca un topor. Magrat se înroși. Țața Ogg se încruntă fioros la ea.

Amândouă o priviră îngrijorate pe Buna.

— Mdaa, zise ea, după o vreme care le păru foarte lungă. Cred c-ar trebui să mă uit într-o oglindă.

Magrat ieși din încremenire, se scotoci prin buzunare și scoase o mică oglinjoară, cu ramă de lemn. I-o dădu Bunei.

Buna Batevreme își privi imaginea. Țața Ogg își cârmi pe furiș mătura mai aproape.

— Hmm, zise Buna, după o vreme.

— Tare frumos îți șed strugurii ăia de la ureche, spuse Țața, încurajatoare. Asta-i o pălărie cu autoritate, îți spun eu.

— Hmm.

— Nu crezi? zise Magrat.

— Ei bine, spuse Buna, parcă împotriva voinței ei, poate că e potrivită pentru străinătăți. Unde nu mă vede nimenea care să mă cunoască. Nimenea important, în orice caz.

— Și când ajungem acasă, poți s-o mănânci, zise Țața Ogg.

Se relaxară. Încercau acel sentiment pe care-l ai atunci când sfârșești să urci un munte sau să traversezi o vale periculoasă.

Magrat își coborî privirea către râul cafeniu și buștenii suspecți de pe mal.

— Ce-aș vrea să știu e, zise ea, e dacă doamna Gogol era bună sau rea. Vreau să spun... morți și aligatori și toate alea...

Buna privi soarele care se ridica deasupra orizontului, dând ghionturi printre ceți.

— Bun sau rău, alunecoasă treabă, spuse ea. Nu prea poți să fii sigură exact unde-s oamenii. Poate contează mai mult în ce parte se îndreaptă. Știți, adăugă ea, chiar cred că se vede Marginea, de aici.

— Nostimă chestie, spuse Țața. Se zice că prin străinătăți se găsesc elefanți. Totdeauna mi-am dorit să văd un elefant. Și prin Klatch sau pe-acolo cică oamenii se cocoață pe-o frânghie și dispar.

— De ce? zise Magrat.

— Habar n-am. Vreun motiv viclean de-al străinilor.

— Într-o carte de-a Desideratei, spuse Magrat, zice ea o chestie interesantă despre văzut elefanți. Spune că în Câmpia Sto, când oamenii zic că se duc să vadă elefantul, înseamnă că se duc pur și simplu într-o călătorie, fiindcă s-au săturat să stea într-un loc.

— Problema nu-i că stai într-un loc, zise Țața, problema e că nu-ți lași mintea să umble.

— Mie mi-ar plăcea să merg spre Miez, spuse Magrat. Să văd templele străvechi care-s prezentate în Capitolul Unu din *Calea Scorpionului*.

— Și-acolo o să te-nvețe ceva ce nu știi deja? zise Țața, mai răstit ca de obicei.

Magrat aruncă o privire la Buna.

— Probabil că nu, zise ea, umilă.

— Ei, spuse Țața. Ce facem, Esme? Mergem acasă? Sau mergem să vedem elefantu'?

Mătura Bunei se-ntoarse domol în vânt.

— Ești o babă dezgustătoare, Gytha Ogg, zise Buna.

— Taman așa, spuse Țața, veselă.

— Iar tu, Magrat Usturoi...

— Știu, zise Magrat, ușurată și fericită, sunt o curcă plouată.

Buna se răsuci să se uite spre Miez, cu munții lui înalți. Undeva pe acolo era o căsuță veche cu cheia atârnând în privată. Cine știe ce se întâmpla pe acolo. Întreg regatul se ducea de râpă, probabil, fără ea acolo ca să țină oamenii pe calea cea dreaptă. Asta era menirea ei. N-aveai de unde știi ce prostii puteau oamenii ăia să facă în lipsa ei...

Țața își ciocni cizmele roșii una de alta, că tot n-avea ce face.

— Ei, socot că pân' la urmă nicăieri nu-i ca acasă, zise ea.

— Nu, rosti Buna Batevreme, tot gânditoare. Nu. Sunt milioane de locuri care-s ca acasă. Da' numai unu' e ăla unde trăiești.

— Așa că, mergem înapoi? spuse Magrat.

— Da.

Numai că o luară pe ocolite, și văzură elefantul.

{1} Fractalii (n.tr.)

{2} De exemplu, să găsească nenorocitul ăla de fluture ale cărui fluturări au provocat furtunile astea din ultima vreme și sa-l facă să se oprească.

{3} Și oamenii se înșală cu privire la folclorul urban. Logica și rațiunea ne spun că sunt ficțiuni, repovestite la infinit de oameni însetați de coincidențe ciudate, justiție imanentă ș.a.m.d. Nu-i adevărat. *Se întâmplă mereu*, *peste tot*, după cum ricoșează poveștile prin univers. În fiecare clipă sute de bunici moarte sunt luate pe capotele mașinilor furate și ciobănești germani loiali se înecă mușcând degete de hoț. Și nu doar într-o singură lume. Sute de *jivpts* mercurieni de parte femeiască își fixează salvatorii cu cei patru ochi micuți și spun: „Soțul meu o să se-nfurie cumplit – era modulul *lui* de transport". Folclorul urban e viu.

{4} Considerate înapoiate, adică, de cei care poartă mai multe haine decât ei.

{5} Greșelile de ortografie pot fi fatale. De exemplu, lacomul Seriph din Al-Ybi a fost blestemat odată de o zeitate agramată și timp de câteva zile tot ce atingea se transforma în Avur; din întâmplare, ăsta era numele unui pitic mărunțel de sub un munte aflat la sute de mile depărtare, care s-a trezit târât vrăjitorește în regatul lui și multiplicat fără milă. Vreo doua mii de Avur mai târziu, vraja s-a risipit. În ziua de azi, oamenii din Al-Ybi sunt renumiți pentru că-s mici de stat și tare supărăcioși.

{6} Ceea ce explică multe despre vrăjitoare.

{7} În original, Granny Weatherwax (n.tr.)

{8}8 Desiderata trimisese un bilet prin Baba Ducetea, să-și ceară iertare că nu vine la adunare fiindcă-i moartă. Clarviziunea îți permite să-ți organizezi la perfecție viața socială.

{9} În original Old Mother Dismass (n.tr.)

{10} În original, Nanny Ogg (n.tr.)

{11} În original, Magrat Garlick (n.tr.)

{12} Țața Ogg nu știa ce înseamnă a fi cochetă, dar avea o bănuială.

{13} De exemplu, Calea Doamnei Cosmopolit, foarte apreciată printre tinerii din văile ascunse în zăpezile veșnice ale Munților Vârfu Berbecelui. Disprețuind spusa înaintașilor lor cu robe portocalii și moriști de rugăciune, ei călătoresc deseori până în strada Quirm nr. 3, în orașul încețoșat Ankh-Morpork, ca sa caute înțelepciunea la picioarele Dnei Marietta Cosmopolit, croitoreasă. Nimeni nu știe motivul, în afară de sus-menționata atracție a înțelepciunii îndepărtate; fiindcă oricum nu înțeleg nici o vorbă din ce spune – sau, de obicei, țipă – dumneaei. Mulți novici rași în cap s-au întors în chiliile lor să mediteze la mantra oculta ce le-a fost împărtășită, ca de pildă: „Cară-te de-aici!" sau „dacă mai văd vreun diavol de-ăsta portocaliu că se zgâiește la mine, îl pocnesc, s-a-nțeles?" sau „Ce tot veniți năpârstocilor să vă holbați la picioarele mele?" Și-au creat până și o forma de arte marțiale ca să-și retrăiască experiențele, în care țipă cuvinte neînțelese unii la alții și apoi se pocnesc cu mătura.

{14} Buna Batevreme îl iscodise odată în privința asta, și, cum nu poți păstra un secret față de o vrăjitoare, el răspunsese sfios: „Păi, știți, doamnă, întâi îl înșfac și-i lipesc una cu ciocanul, între ochi înainte să se dezmeticească, și pe urmă îi șoptesc în ureche, «Supără-mă, diavole, și te pun cu părțile simțitoare

pe nicovală, și știi că pot!»“

{15} Multe dintre triburile de pitici mai tradiționaliste nu au pronume feminine, ca ea sau ele. În consecință, când un tânăr pitic dorește să-și găsească o pereche e nevoie de incredibil de mult tact.

{16} Nu chiar *deseori.* Oricum, nu zilnic. Cel puțin, nu peste tot. Dar probabil prin țările mai reci oamenii zic destul de frecvent: „Dom'le, eschimoșii ăștia! Ce oameni! Cincizeci de cuvinte pentru zăpadă! Ce zici de asta? Fantastic!“

{17} Sigur, o mulțime de pitici, troli, localnici, vânători, braconieri și călători rătăciți fără speranță o tot descoperiseră zilnic vreme de mii de ani. Dar ei nu erau exploratori și nu se puneau la socoteală.

{18} Țața Ogg a trimis mai multe ilustrate acasă și toate au ajuns acolo după întoarcerea ei. Acest lucru e un obicei și se-ntâmplă pretutindeni în univers.

{19} Manierele Țaței Ogg erau cumva contagioase.

{20} *Old Maid,* în orig. (n.red.)

{21} Secta Budismului Yen e cea mai bogată sectă din univers. Ei susțin că acumularea de bani este un mare rău și împovărează sufletul. De aceea, în ciuda pericolului, ei văd ca o neplăcută îndatorire a lor să acumuleze cât mai mulți posibil pentru a reduce primejdia pentru semenii lor.

{22} Nici Aliss cea Neagră nu prea le-avea cu cuvintele. Au trebuit să-i dea o mulțime de bani ca să plece și să nu facă tărăboi.

{23} Pe când în Ankh-Morpork afacerile mergeau uneori așa prost, încât unii membri mai întreprinzători ai breslei puneau anunțuri prin vitrine cu oferte promoționale ca: „La doi înjunghiați otrăvim unul gratis”.

{24} Ronald al Treilea de Lancre, care se pare că a fost un rege extrem de dezagreabil, rămăsese în amintirea posterității doar prin această expresie obscură.

{25} Țața Ogg știa cum să înceapă să scrie „banan“, dar nu știa când să se oprească.

{26} De exemplu, la orice coadă sunt întotdeauna în fața ta.

{27} Rasismul nu era o problema pe Lumea Disc, fiindcă, având atâția troli și pitici și așa mai departe, speciismul era mult mai interesant. Albii și negrii trăiau în perfectă armonie și se aliau împotriva verzilor.

{28} După cum spusese și Desiderata, ursitoarele au treabă mai mult pe la bucătărie.

{29} Două lemne și speranță.

{30} Expresia englezească „like a house on fire“, „ca o casă în flăcări”, înseamnă „a se înțelege de minune”. (n.tr.)

{31} Aceasta este poanta unei glume din Lumea Disc care, din nefericire, nu s-a păstrat pentru posteritate.